HJ 115
C L
23.
Ab.

XXVII*
A
9.

POEMATA
FERDINANDI
LIBERI BARONIS
DE
FURSTENBERG.

POEMATA
FERDINANDI LIB. BARONIS DE FURSTENBERG.
Accedunt
Adoptivorum Carminum Libri II.
Editio altera priori auctior.
AMSTELODAMI,
Apud Danielem Elzevirium.
MDCLXXI.
SVA VITER
FOR TITER

2

REVERENDISSIMO ET
ILLUSTRISSIMO VIRO,

WILHELMO

LIBERO BARONI

DE FURSTENBERG,

PRÆPOSITO MONASTERIENSI,

CHOREPISCOPO TREVIRENSI,

CANONICO SALISBURGENSI
ET PADERBORNENSI,

PRÆPOSITO COLLEGIORUM IN
BUSDORFF ET MESCHEDE,

PRIORI S. MARIÆ DE CAMPEIO
IN ALPIBUS TRIDENTINIS,

CONSILIARIO INTIMO MONASTERIENSI,
AVUNCULO SUO

S. P. D.

CHRISTIANUS THEODORUS
de Plettenberg ex Lenhauſen, Canonicus Hildeshemenſis.

SIquis eâ ætate, quâ Populus Romanus, toto propemodum orbe terrarum, omnia armis domita in ſuam poteſtatem redegerat, & paribus Imperio ſuo florebat ingeniis, Poëticam nobili-

tati indecoram eſſe non dubitaſſet affirmare, is profectò furoris & inſaniæ compertus, in Anticyram inſulam relegatus fuiſſet. Jam verò in Germaniâ noſtrâ, quæ adhuc Romanorum Imperatori paret, & Romani Imperii nomen retinet, eoque vocabulo ab aliis regnis provinciiſque diſtinguitur, tantopere pernicioſus ille error increbuit, ut contrà diſputare & falſiſſimam iſtam opinionem omni ſtudio & contentione refellere, cùm omnibus popularibus noſtris, tum nobilibus maximè juvenibus, unà mecum in ætatis flexu, ac veluti bivio quodam conſtitutis, aut lubricum juventæ nondum egreſſis, non utile tantùm, ſed etiam neceſſarium eſſe videatur. Ita enim ratiocinantur paſſim homines nobiles, qui alios ea volunt ignorare, quæ ipſi vel hebetudine mentis, vel inertiâ, aut voluptatum cupidine non didicerunt, ut eos, qui carminibus pangendis ineſſe ſibi ingenium atque doctrinam oſtendunt, ludo potius ac ferulæ, quàm reipublicæ bene gerendæ natos eſſe affirment, & in ſolitudines atque cœnobia ſeſe abdere jubeant; eos verò qui ad eximiam atq; natalibus ſuis dignam

clari-

claritudinem pervenire, atque vel ipſi populos imperio regere, vel dominantibus aſſiſtere cupiunt, longè aliâ ad gloriam viâ graſſari, aliis artibus ac ſtudiis omnem operam atque induſtriam impendere; carmina verò, ut ludicra & inania ac prope puerilia, vel neſcire prorſus, vel certè contemnere oportere contendant. Qui quidem ſermones tantam hoc ævo apud nobiles juvenes fidem invenerunt, ut etiam ſacerdotiis ornati, & aris templiſque deſtinati, pugilatum potius, aut regimen equorum exercere, aut venando peragrare ſaltus, aut conviviis & compòtationibus bonum otium conterere, quàm dulces ante omnia Muſas, & amœniſſima bonarum artium ſtudia ſectari, ſibi ſuiſque familiis honorificum eſſe arbitrentur. Hi autem primùm omnium docendi ſunt, Poëticam non eſſe rem ſordidam & abjectam, ſed excelſam prorſus atque divinam, & ab ipſo mundi exordio generis humani conſenſu laudatam. Quia enim non perinde ac aliæ pleræque diſciplinæ & artes, à quibuslibet ingeniis improbo tandem labore & aſſiduâ exercitatione paratur; ſed paucis iiſdemque præ-

ſtantiſſimis mentibus ſingulari quodam divini Numinis afflatu contingit, vetuſtiſſimis Poëtarum tantus honos eſt habitus, ut Diis geniti, eorumque interpretes atque convivæ crediti ſint, neque Deos ipſos aliter loqui ſuavitate carminum obſtupefacti homines exiſtimaverint. Inſequentibus autem ætatibus, & multò elegantiſſimi Poëtæ ſunt exorti, & ſummi Philoſophi ac ſapientes, Plato & Ariſtoteles, Solon & Thales, aliique doctrinæ famam ſibi abſque Poëſi quærendam non eſſe judicaverunt, & maximi Reges, atque clariſſimi Imperatores egregios vates, eorumque Poëmata veris pretiis æſtimaverunt. Quorum ſine dubio princeps Alexander Magnus tanti Poëticam fecit, ut Thebis expugnatis atque incenſis, Pindari ædibus atque familiæ pepercerit, & Homeri Iliadi, unà cum gladio illo invicto ac domitore orbis terrarum, ſuo pulvinari ſuppoſitæ ſemper indormire, eamque in pretioſiſſimo Darii ſcrinio collocatam circumferre voluerit, eóque maximè felicem prædicaverit Achillem, quod talem tantumque virtutis ſuæ præconem nactus fuiſſet.

Nec ſolùm Græci liberalibus diſciplinis exculti, ſed etiam barbari Septentrionis populi maximum Poëtis honorem habuerunt. Cujus ſanè illuſtre exemplum Dania olim præbuit, quando neminem Poëtâ digniorem regno judicavit. Id quod Saxo Grammaticus l. 6. Hiſt. Danicæ his verbis teſtatur. Defuncto Frothone, *inquit*, Dani Fridlevum qui apud Ruſciam educabatur, falsò extinctum rati, cum jam Regnum Regis inopia claudicare, nec in Regia gente continuari poſſe videretur, hunc ſceptro digniſſimum arbitrati ſunt, qui illuſtrandi Frothonis gratia, recenti ejus tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamque extincti Regis ſpecioſo poſteris titulo commendaret: Tunc quidam Hiarnus Danicæ admodum Poëſis peritus, ut claritatem viri inſigni dictorum monumento proſequeretur, præmii magnitudine concitatus, more ſuo barbarum condidit metrum, &c. Quo carmine edito auctorem Dani diademate remunerati ſunt. Ita ab iis epita-

 phium

phium Regno repenſum, Imperiique pondus paucarum literarum contextui donatum eſt. *Romana verò Reſpub. uti cæteras gentes rerum præclarè geſtarum gloria, & Imperii magnitudine ſuperavit, ita & literarum atque inprimis Poëſeos amore longè antecelluit: nobiliſſimi enim ac potentiſſimi quique Romanorum Muſas mirificè coluerunt; inter quos Scipio Africanus Ennium Poëtam ſibi familiariſſimum, atque in omnibus expeditionibus aſſiduum comitem adſcivit, eumque & vivum & mortuum magno honore honeſtavit. Inde certatim Senatores, Conſules, Imperatores, Dictatores & Principes, L. Sylla, Hortenſius, Cicero, Sulpitius, Varro, Torquatus, Meſſala, Brutus, & alii cum eloquentiæ laude, & ampliſſimis honoribus atque triumphis Apollinarem lauream conjunxere. Maximè verò in hoc genere admirabilis fuit C. Julius Cæſar, qui etſi modis omnibus incitatâ militum celeritate tam brevi tempore vicerit orbem terrarum, ut vix tabellarius quiſquam velocius eum percurſare potuiſſe videretur, nihilominus in tanta feſtina-*

ſtina-

ſtinatione ac mole curarum verſus facere, & itinera ſua atque res geſtas in carmen conferre non omiſit. Mox feliciſſimus omnium ac potentiſſimus Imperator Auguſtus, & ipſe luculenta carmina factitavit, & ſummorum Poëtarum ingenia, quibus ea potiſſimum ætas effloruit, inſigni benevolentiâ ac humanitate complexus eſt, & Populus Romanus ad exemplum Principis ſui compoſitus, [1] auditis in theatro verſibus Virgilii, ſurrexit univerſus, & præſentem forte ſpectantemque Virgilium ſic, quaſi Auguſtum eſt veneratus. *Exin Tiberius, etſi triſti arrogantiâ atque ſuperbiâ, & immani crudelitate inteſtabilis, Muſis tamen ſe facilem ac benignum præbuit, & Lyricum carmen ac Græca Poëmata reliquit. Germanicus autem Cæſar, quô nihil majus meliuſque fata Romanis oſtendiſſe mihi videntur, ut omnes ante ſe duces bellicâ gloriâ æquavit, comitate & continentiâ, cæteriſque virtutibus vicit, ita & Poëticâ laude ſuperavit. Sed & Claudius Imperator hac arte non caruit, & Nero*

ro

1 Quintilianus in dialogo de oratoribus.

ro carmina libenter ac ſine labore compoſuit, quod adeò non improbavit Seneca, ut majori quàm antea ſtudio Poëſin complexus, tragœdiis ſcribendis facundiam exercuerit: neque id ei fuit impedimento, quò minus [2] *Imperio Populi Romani unus omninum digniſſimus eſſe crederetur. At Domitianus, quamvis crudeliſſimus tyrannus, Poëſeos tamen pulcritudine ita captus, atque mollitus eſt, ut & ipſe Poëmata ſcripſerit, ac recitaverit, & erga Statium atque Martialem beneficum ſe & liberalem oſtenderit. Titus autem Imperator, & Nerva, generis humani delitiæ, omnes, quibus excelluere, virtutes carminum ſuavitate condierunt; & Hadrianus, Ælius Verus, Alexander Severus, Balbinus, Gordianus, Albinus, Macrinus, Gallienus, Numerianus, Julianus, Gratianus, Theodoſius, Imperatoriam virtutem eſſe Poëſin ſuo exemplo docuêre. Proximos autem Imperatoribus honores iis quoque tempeſtatibus eximii Poëtæ ſunt adepti, cujus rei teſtes ſunt Silius Italicus, Plinius junior, Auſonius, Boëtius Con-*

2 Tacit. annal. Lib. XV.

Conſules, Lucanus Augur, aliique ampliſſimæ dignationis inſignibus ornati; in quibus fuêre Claudianus atque Sidonius Apollinaris, quorum illi Arcadius & Honorius, huic Leo & Majorianus A.A. ob præclara Poëmata ſtatuas in foro Trajani, flagitante Senatu, erigi collocarique juſſerunt: Apollinaris autem tantæ apud Majorianum fuit auctoritatis, ut eo conſiliante cum Theodorico Gothorum Rege pax facta, & ipſe menſæ Auguſtæ admotus, atque Comitis titulo ſit honeſtatus; qui poſtea Arvernenſium Epiſcopus creatus, hoc munere præclarè geſto cælo receptus eſt, & Sanctorum catalogo adſcriptus in Romano Martyrologio reperitur. Poſthæc everſo à barbaris Imperio Romano, concidit quoque Poëtica facultas; attamen reliquiæ ejus & rudera tanti à D. Carolo Magno, ejuſque veſtigia ſecutis Imperatoribus ſunt æſtimata, ut quivis facile poſſit intelligere, quanto vigentis atque florentis Poëſeos amore fuiſſent arſuri, qui mortuæ pridem ac ſepultæ umbram & ſimulacrum tali benevolentia ſunt complexi. Jam verò cum ante ducentos circiter annos illuſtrium

viro-

virorum operâ, velut è cælo delapſa, redierit in orbem terrarum, & à ſummis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus atque Principibus non ſolùm per Italiam, tanti boni originem, aliaſque præcipuas Europæ provincias, ſed etiam Germaniam, ipſomet Auguſtiſſimo Cæſare Maximiliano I. Poëtices cultore, & Mauritio Haſſiæ Lantgravio egregio Poëta gloriantem, ac VVeſtphaliam noſtram, à viris genere ac virtute præclaris Rudolpho Langio, Canonico Monaſterienſis Eccleſiæ,

([3] Primus Melpomenen qui rura in
VVeſtphala duxit,

imò qui primus Germanorum, poſt reſtitutas literas, eruditum carmen ſcribere cœpit) & Hermanno Buſchio, atque Alexandro Hegio, id temporis illuſtratam, honorificentiſſime ſit excepta, quid, obſecro, cauſæ eſt, cur hac tempeſtate nobiles Germani, quanquam ita geniti, atque ab ipſa natura formati, ut altiſſima quæque ac præſtantiſſima cupiant, humilia verò atque plebeia aſpernentur, nobiliſſimam illam artem indignis modis

3 Alexander Hegius in epigram.

modis deſpiciant, atque traducant? Verum enim verò ſi cum Gothis potius & VVandalis, Hunnis ac Longobardis eam proterere atque conculcare, quàm cum Imperatoribus ac Regibus, aliiſque ſummis viris complecti animis obſtinaverint; nunquid & omnipotentis DEI oracula deſpicient, quibus ea, quæ in laudem Poëſeos diximus, perſpicuè comprobantur? Si Linum & Amphionem, Orpheum atque Ariona, tractaſque carminibus ſylvas, & ſaxa, feraſque, & animalia maris cicurata derident, quanquam hiſce fabulis homines barbari, ac ferarum & piſcium more vagantes, dulcedine carminum ad civilem ſocietatem traducti ſignificentur; nunquid veriſſimis maximiſque miraculis illuſtrem Vatem, Deo Opt. Max. familiariſsimum, Sacerdotum, Ducum, & Prophetarum facile Principem, Moyſen[4] *ignorare ſe aut ludibrio habere profitebuntur? Si omnibus rempublicam capeſſentibus, aut gubernantibus Poëſin indecoram, ac noxiam eſſe contendunt, num Davidem*[5] *quoque maximum*

Regem

[4] Joſephus lib. 11. de antiquitat. Judæorum.

[5] Idem Joſephus lib. 7. & S. Hieronymus præfat. in Chron. Euſebii.

Regem & Vatem detrectare audebunt, cujus verſibus in hodiernum uſque diem, & in omne tempus Deum Opt. Max. gaudere, nobiſque propitiari credimus atque confidimus? Si verſus facere & inſanire contigua eſſe atque finitima jaciunt, an Salomonem quoque deliramenta locutum eſſe prædicabunt, omneſque ſacroſanctos Prophetas explodent, qui divino Spiritu inſtincti fudêre carmina, & cæleſtia quæ videbant arcana cecinêre? Longè alia mens fuit ſanctiſſimis atque diſertiſsimis viris, Cypriano, Paulino, Hilario, Ambroſio, Fulgentio, & Gregorio Nazianzeno, qui Chriſtianam diſciplinam non ſolutâ tantum oratione, ſed etiam verſibus mirabiliter illuſtrarunt, ac veluti Patres & Præceptores ab Eccleſia Catholica ubique coluntur. Nec inferius majeſtate ſua ratus eſt idem ſtudium ſummus Pontifex S. Damaſus, eumque ſecuti multis poſt ætatibus rerum geſtarum gloria clariſſimi Principes, Pius Secundus, Leo Decimus, & hoc ævo Vrbanus Octavus, cui potiſſimùm à nobis immortales gratiæ debentur, quod ab eo in haſce regiones cum imperio miſſus

eſt

eſt Fabius Chiſius, Epiſcopus Neritonenſis, flos Italicæ nobilitatis, & bonarum artium decus & columen, qui ſuâ cohortatione atque exemplo nos docuit, artem Poëticam non eſſe vulgarem ac tenuem, & imi tantùm ſubſellii viris convenientem, ſed hominibus veteris proſapiæ ac multarum imaginum maximè decoram; cumque familiam Furſtenbergicam hac opinione pridem imbutam, & communis inſcitiæ ac erroris expertem, atque duobus præcipuè laudatiſſimis viris, & Poëticæ cultoribus, Theodoro Epiſcopo & Principe Paderbornenſi, ejuſque germano fratre Caſparo Furſtenbergio, VVeſtphaliæ & Angariæ ſummo cum imperio olim Præfecto, avo tuo, celebrem atque illuſtrem comperiſſet, eximiâ eam charitate diligere cœpit, Teque inprimis, Vir Illuſtriſſime, & fratrem tuum Ferdinandum, quos & ingenii bonitate & domeſticis incitatos exemplis, maximos in omni politiori literaturâ videbat facere progreſſus, in ſinu ac deliciis habuit, ſuaſque Muſas juveniles *à vobis potiſſimùm typis evulgari permiſit. Cardinalis factus, quanquam immenſis occupa-*

tionibus prope obrueretur, *nihilo tamen minus*, *quod aliquando dixit Antiphanes apud Athenæum*, Muſas inter & literas verſatus aſſiduè, quoties agebatur ſapientiæ negotium, *frequens cum eodem Ferdinando ſuaviſſimè de Muſis ſermocinari ſolitus eſt*, *ac biduo ante*, *quàm Pontifex Maximus crearetur*, *venuſtiſſimo carmine hexametro comitia Vaticana deſcripſit*, *ac Ferdinandum ſuum eo munere impertivit. Rerum potitus eundem confeſtim ſecretum Cubicularium creavit*, *& inter intimos amicorum tenuit*, *ac ferme quotidie*, *complures à prandio horas*, *tam de republicâ*, *quàm de liberalibus diſciplinis cum eo colloqui*, *atque in hunc modum intervalla negotiorum elegantiſſimè diſpungere conſuevit. Quemadmodum autem huic Pontifici verè Maximo purpuram inprimis*, *dein Summum Pontificatum invidia nequicquam præpedire connixa eſt*, *& inſtar araneæ ex amœniſsimi ejus ingenii floribus venenum exſugens*, *rei Poëticæ ſcientiam ei vitio vertit*, *ita & Ferdinandum ſimili modo allatravit*, *ac illud Martialis ei objectare viſa eſt.*

Lin-

Linguâ doctus utrâque, cujus unum eſt
Sed magnum vitium, quod eſt Poëta.

Veruntamen hiſce obtrectationibus nihil aliud quàm ſibi dedecus, illi gloriam peperit. Nam ALEXANDER *Pont. Opt. Max. paucis pòſt annis eum Epiſcopum & Principem Paderbornenſem rite electum, totâ Urbe, ac republicâ literariâ, boniſque omnibus applaudentibus confirmavit, & ubi ductu atque auſpicio ſuo rem optimè gerere, & ſicuti Poëſeos amore cultuque, certis numeris ac legibus, & exactæ atque concinnæ verborum ordinationi inſueverat, ita & in adminiſtratione reipublicæ, nihil agere confusè, ac perturbatè, ſed omnia apud eum diſpoſita, moderata, tranquilla, priſcam gravitatem ac majeſtatem ordinis ac dignitatis Pontificiæ retinere comperit, ampliori dignum ratus imperio, Monaſterienſis infulæ cum Paderbornenſi conjungendæ poteſtatem ei & copiam fecit. Atque utinam prælium illud inſigne, quô copiis omnibus in aciem eductis, valida factio cum Ferdinando conflixit, ac malè pugnavit, hoc eſt, comitia Monaſterienſia, totumque de futura in*

locum ejus Epiſcopi ſucceſſione certamen, *&* *alumni ſui glorioſiſſimam victoriam atque triumphum vidiſſet, quæ paulò antè rebus humanis exemptus è cælo proſpexit! Veruntamen quod ea* CLEMENTE IX. *imperitante ſunt geſta, ad laudem quoque Poëſeos ac gloriam pertinet, cujus hic Pontifex fuit eximius cultor, teſte viro eloquentiſſimo Auguſtino Favorito, qui die funeris eum pro concione laudavit*, ita ut Urbanus VIII. cum ab immensâ curarum mole aliquam remiſſionem animi quæreret, nullâ in re magis quàm in familiari Clementis conſuetudine eam inveniret, delectatus præſertim mira illius ad ſacram Poëſin dexteritate, in quâ ſe Gregorii Theologi, aliorumque veterum Patrum exemplo aliquando exercebat, tantâ cum Romani theatri atque univerſæ Italiæ approbatione, ut in eâ facultate ſæculi ſui facilè princeps eſſet & haberetur. *Hic itaque ſanctiſſimus atque doctiſſimus Pontifex* CLEMENS IX. *in tuenda atque ornanda familia Furſtenbergica deceſſorem*

ſuum

ſuum egregiè imitatus, in celeberrimo illo, quod dixi, de re Monaſterienſi certamine victorem pronunciavit Principem Ferdinandum, illamque provinciam longè ampliſſimam ei decrevit, ita ut aliquando à confluentibus Viſurgis & Dimolæ uſque ad Oceanum ſit imperaturus. Te autem, Vir Illuſtriſſime, ab ALEXANDRO VII. *fratri tuo Epiſcopo & Principi creato ſuffectum, & ampliſſimis ſacerdotiis ornatum, atque ad Cæſarem, & omnes Catholicos Electores & Principes, auguſtiſſimum Ratisbonæ concilium habentes, ablegatum, poſt illius exceſſum, idem* CLEMENS IX. *è Germania in Palatium ac ſecretum cubiculum ſuum revocavit. Quod & hic Pontifex* CLEMENS X. *ſe præſtiturum fuiſſe teſtatus eſt, niſi tu poſt fata* CLEMENTIS IX. *præpropero ab urbe diſceſſu, Germanicum tibi jam cælum Italico magis placere oſtendiſſes. Quò ſæpius mihi libet mirari, ac deteſtari etiam incredibilem quorundam hominum perverſitatem, qui nobiles viros ludo & aleâ, luxuque & comeſſationibus, aliorumque vitiorum ſimilitudine*

 bene-

benevolentiam Principum adeptos collaudant, Vos autem ſanctiſſimis atque innocentiſſimis moribus, & optimarum artium ſtudiis in regia totius orbis Chriſtiani gratiam, dignitatem, honorem conſecutos cavillantur. Quid enim per Deum immortalem nobilitati totique nationi Germanicæ magis honorificum ac utile poteſt eſſe, quàm nobiliſſimos atque doctiſſimos gentis noſtræ viros, à Summis Pontificibus honorari, amari atque in intimam familiaritatem admitti? eorum opera ac patrocinio ſacerdotia, atque omnis generis beneficia, optimis atque digniſſimis contingere; ab his conſilia Reipublicæ ſalutaria ſuggeri; Germanos in urbe commorantes ad Pontificem, & eminentiſſimos reipublicæ Chriſtianæ Proceres, alioſque ornatiſſimos atque optimos viros deduci, atque in hunc modum arceri à vitiis, & ad virtutem ac gloriam inflammari? Quæ quidem omnia Vos cumulatiſſimè præſtitiſſe Urbs Roma, ac fortè paucis invidentibus exceptis, univerſa Germania teſtatur. Quapropter omnes veſtros propinquos, amicos, clientes, meque inprimis, qui & Vos & avum

avum veſtrum, meumque proavum Caſparum Furſtenbergium imitari, ac Juriſprudentiam cum humanioribus literis conjungere decrevi, ſumma ope niti decet, ut Furſtenbergicæ virtutis ac gloriæ comes invidia, ſæpe jam fracta ac debilitata, magis magiſque contabeſcat. Quod equidem pro mea virili non aliter efficere poſſe mihi ſum viſus, quàm ſi omnia Poëmata, quæ Princeps Ferdinandus vel ipſemet fecit, vel ab aliis ſibi dicata habuit in ſuis, & quodammodo adoptavit; poſtremò quæ ab avo ejus paulò ante memorato Caſparo Furſtenbergio ſcripta, & huic, & Epiſcopo ac Principi Theodoro, ac Furſtenbergicæ familiæ ab egregiis viris oblata ſunt, ſtudioſè ſublegerem atque emitterem, ut eximia eorum elegantia ac nitore oculos invidiæ perſtringerem, ac everberarem. Hoc autem opus ea, quam dixi, ratione tripartitum, & priori quidem Ferdinandi Poëmatum editione longè auctius, Tibi, Vir Illuſtriſſime, dedicandum eſſe cenſui, quem profectò non minùs germani fratris, quàm Philomathis Muſæ diligunt, & in tuos amplexus venire geſtiunt. Suſ-

cipe igitur eo, quo fratrem inclytum complecteris, amore monumentum hoc ære perennius virtutis ejus atque doctrinæ, ac teſtificationem pietatis & obſervantiæ erga te meæ, quam non alia tibi ratione melius mihi videor poſſe declarare, quàm hoc munere, quo fratrem Principem, quem populi ei ſubjecti dolent eſſe mortalem, ingenii ſui fetibus immortalem Tibi ſiſto. Vale. Paderbornæ Kal. Maii. CIↃ. IↃC. LXXI.

D A-

DAPHNIS,

S I V E

FREDERICUS FURSTENBERGIUS,

P A R E N S,

Bilſtenii & Waldenburgi Dynaſta; Advocatus hereditarius in Graſſſchaft; Schnellenbergæ, Watterlappiæ, Furſtenbergæ, & Herdringæ Toparcha; Satrapa Fredeburgenſis; Weſtphaliæ & Angariæ Archiſatrapa, & Sereniſſimo Ferdinando Electori Colonienſi ab intimis Conſiliis, anno M.DC.XLVI. V. *Idus Auguſti Bonnæ defunctus.*

AMiſii virides umbrat quà plurima ripas
Fronde ſalix glaucâ, Lycidas hinc, Tityrus illinc,
Alter oves, alter paſcebat fortè capellas.
Tityrus, ut ſemper, pellebat tædia cantu.
Carmina dum Veledæ memorat, dum prælia Vari:
Varus ut his olim nomen memorabile terris
Fecerit: ut ſparſi legionum ſanguine campi:
Aurem illi vellit Lycidas: Neque talia tempus
Carmina poſcit, ait: Daphnis tibi, Tityre, Daphnis
Lugendus: Daphnin, ſi neſcis, fata tulere.
Tityrus ingemuit caſu perculſus acerbo:
Fiſtula lapſa manu eſt: fugit ſenſuſque colorque.
Ut mens, ut rediit puero vox: Occidis, inquit,
Carum, Daphni, caput; ſpes, Daphni, decuſque tuorum!

Ab dulci patria procul, àmplexuque tuorum
Occidis! Hoc fuerat, quòd ſummæ culmine villæ
Triſtia ſigna daret ferali carmine bubo;
Flebilibus quòd ſponte modis mea nuper arundo
(Hanc mihi tu, dederat Corydon tibi, Daphni,) ſonaret,
Nunc ſileat, ramoque infelix pendeat illo.
Vos etiam ſine me (quamvis mihi vos quoque Daphnis
Tradidit, atque abiens, Has, inquit, Tityre, paſce)
Ite tamen ſine me, quoquò lubet, ite capellæ.
Amnis, & umbroſæ ſalices, & rura valete:
Uſque ego per ſilvas errans deſertaque ſolus
Triſtè querar. Gemit erepta ſibi matre juvencus,
Nec minus amiſſo mater dolet orba juvenco:
Mella queruntur apes cellis ſubducta, peremtos
Fœta canis catulos, demtos avis arbore pullos;
Daphnin ego, triſti ſublatum funere Daphnin.
Supremas ſaltem voces morientis ab ore
Excipere, affari extremùm, & ſpectare jacentem,
Atque oculos noſtrâ licuiſſet condere dextrâ!
Vulneribus nonnulla meis ſolatia ſaltem
Hæc ferret pietas: ſolus de Daphnide luctus
Nunc ſupereſt. Pecudes illo quis paſcat ademto,
Avertatque luem, curamque impendat & artem?
Daphnide non melior quiſquam depellere venis
Implicitam peſtem, & membris agere atra venena.
Daphnis & inſidias ſtabulis prædaſque cavebat.
Ah gelidas quoties hiemes perpeſſus & imbres,
Pervigil exegit brumali ſidere noctem,
Incuſtoditum fera ne vaſtaret ovile,
Ne lac ſubtraherent pecori, ne vellera fures!
Ah quoties humeris per devia ſuſtulit ipſe
Rupe parens nudâ quos nixa reliquerat hœdos!

Angarides Nymphæ teſtes, quas ſæpe laborum
Miratas dixiſſe ferunt: Mortalia non ſunt
Quæ tolerat: ſaxo certè riget ille vel ære,
Quem neque ventorum rabies, pluviæque, niveſque,
Non cælum inclemens, non ulla injuria frangit.
Nymphæ, non ſaxo Daphnis neque conſtitit ære.
Occidit heu! & nos pariter, terraſque reliquit.
Nequidquam roſeum ſpargis jubar, auree Titan:
Gratius extinctum nobis in Daphnide lumen.
Daphnidis adventu tellus ridebat & æther,
Frondebant ſilvæ, ſpirabant floribus arva,
Ipſi lætitiâ montes plauſuque fremebant:
Daphnidis interitu tellus lugebit & æther,
Squalebunt ſilvæ, ſtabunt ſine floribus arva,
Intonſi montes gemitus ad ſidera tollent.
Ergo nil proavûm ſeries, regnataque latè
Rura juvant, centumque greges, armentaque centum,
Nil labor, & ſtudium pulchræ virtutis, & artes?
Ergo cinis, formâque carens & triſte cadaver
Nunc jacet ille omnes nuper pulcerrimus inter
Paſtores! nec ſidereâ fulgentia luce
Lumina, nec vultum, quem finxerat ipſa venuſtas,
Cernere erit poſthac? At non, quæ ſuſtulit illum,
Mors, etiam famam tollet. Sint tempora Muſis
Non inimica meis, volitabis Daphni per ora.
Ipſe ego virtuteſque tuas, tuaque inclyta facta,
Invictamque fidem, & ſanctæ pietatis amorem
Ferre Syracoſio tentabo ad ſidera verſu.
In partem veniet Phœbo dilectus Amyntas,
Et mecum teneris paſſim tua nomina fagis
Inſcribet: creſcent illæ, tua nomina creſcent.
Quin etiam niveo tumulum de marmore Damon

Exſtruet, & tali ſignabit carmine marmor:
HIC SITUS EST DAPHNIS. QUOD ERAT MORTALE, SEPULCRO
INTULIT ATRA DIES: VIVET PER SÆCULA NOMEN.
Ad tumulum venient, inſtaurabuntque quotannis
Paſtores tibi cum donis funebria juſta.
Vina dabunt alii, purum lac adferet Ægon,
Et, Tibi, ſuſpirans, puro magè candida lacte
Pectora, dicet, erant, & fraudis neſcia, Daphni.
Ipſe apium, ipſe hederas, & noſtris lilia ſpargam
Humida de lacrymis, teque ad tua ſacra vocabo.
Talia jactantem ſupremo lumine veſper
Occupat, & primo conſpexit Lucifer ortu.

AD
ALEXANDRUM VII.
PONT. OPT. MAX.

Anno M. DC. LV. VII. *Id. Aprilis renunciatum.*

HUnc ceciniſſe diem, venturi præſcius ævi
  Dicitur Aonias inter Apollo Deas.
Hunc fore, neglectas quo gloria tolleret artes,
  Et faceret doctis vatibus ingenium.
Verba fides ſequitur: rerum molitur habenas
  Orbis ALEXANDER natus ad imperium.
Ac velut exactæ poſt triſtia frigora brumæ,
  Cùm ver jucundum floridus annus agit,
Ridet humus, ridet Zephyris ſpirantibus æther
  Purus, & argutæ dulcè queruntur aves:

Exul-

Exultare novo ſic Principe vidimus Urbem,
  Et quot regna vagus circuit Oceanus.
Vidimus excitas Parnaſſi monte ſorores
  Aurea deſuetæ tendere fila lyræ.
Vidimus Auſonios; genus immortale, poëtas
  Præcingi ſacrâ, quam meruere, comâ.
Lætitiam & Pacem (miſeris vix cognita terris
  Numina, quas luctus ſemper & horror habet)
Ter Vaticani circùm delubra volantes
  Audiimus reditus ſigna dediſſe ſui.
Audiimus: lætas voces plauſuſque canentûm
  Vocibus & plauſu Roma ſecuta ſuo eſt.
O mihi ſi populi ſenſus æquare canendo
  Fas foret, & causâ digna dieque loqui!
O mihi ſi Phœbus vacuis dictaret in hortis
  Grandia Romani carmina Callimachi!
Non ego, MAGNE PATER, celebrarem facta tuorum,
  Non fultam titulis divitiiſque domum;
Non maris Hetruſci portus & litora, quondam
  Hercule, nunc proavis inclyta regna tuis;
Non belli claros ſtudiis heroas, & altis
  Adſcriptos Superûm ſedibus indigetes;
Nec quæ porticibus miramur nixa ſuperbis
  Atria, preſſa Ducum Pontificumque pede;
Nec quas majorum pietas cæleſtibus aras
  Struxit Apelleis conſpicuas tabulis:
Sed te, qui titulos tantum præcedis avitos,
  Quantum nocturnas Cynthia plena faces;
Et tua non humili memorarem nomina cantu
  Extremas ultra ſolis itura vias,
Quà levat Eoo rutilantem gurgite currum,
  Et quà poſcentes otia ſolvit equos.

At non intacti mores, & quas rudis ætas
Virtutes teneris duxit ab uberibus,
Et data Pieriis juvenilia tempora ſacris,
Carminis, ut quondam, res foret una mei.
Major equis pulſanda patet nunc area noſtris,
Quà Padus objectis æſtuat aggeribus,
Quà centum populos, centum Ferraria [1] ſoſpes
Debet conſiliis oppida ſalva tuis:
Seu circùm fremerent irati Cæſaris arma,
Nec non adverſos Mantua paſſa Deos:
Seu propiora movens Venetus diſcrimina miles
Verteret Hadriacas ad nova bella rates;
Seu latè graſſata lues, & turpis egeſtas
Inferrent miſeris urbibus excidium:
Seu Pater Eridanus campis undaret apertis,
Deucalioneæ damna minatus aquæ.
Ille idem aſſiduis Cygni plangoribus, idem
Certavit mœſtis Heliadum lacrymis,
Cùm patriæ fines & rectas legibus urbes
Linquentem ripis vidit abire ſuis,
Et Libycos tentare [2] ſinus, ubi claſſibus audax
Inſula Threïcias depopulatur opes,
Europæque ſuæ cuſtos delecta juventus
Tutatur medii credita clauſtra maris.
Non ſecus Italiæ Cimbro natura minanti
Alpinas viſa eſt oppoſuiſſe nives.
Non ſecus occiduis inhiantem finibus Afrum
Herculis objectis meta coërcet aquis.
O quoties Melitæ fortes hortatus alumnos
Juſſiſti properâ vellere ſigna manu!

O quo-

1 Alexander VII, Ferrariæ Prolegatus Pontificius difficillimis temporibus belli, peſtilentiæ, arctioris annonæ, & exundationis fluminum.
2 Melitæ Inquiſitor.

O quoties Solymen, Aſiæque repoſcere regna,
Sceptraque Biſtoniæ frangere barbariæ!
Teſtis Neptunus, Tethys mihi teſtis, & omnis
Tritonum ſoboles, Nereïdumque chorus.
Illis cura fuit partos cantare triumphos,
Et tua cognatis facta referre Deis.
Me decet Arctoo ſpumantem ſanguine Rhenum
Dicere, nec patriæ bella ſilere meæ.
Infelix tellus, Romanâ clade tumentis
Arminii quondam ſigna ſecuta ducis!
Hei mihi, nunc ducibus nihilo melioribus uſa
Scinderis in partes, & nova ſacra colis.
At magno commiſſa luis. Quæ flumina belli
Neſcia? quævè tuo terra cruore caret?
Forſitan & Divos nondum ſibi ſentiet æquos,
Et mala cùm tulerit plurima, plura feret.
I celer, inſtantem capiti defende ruinam:
I celer, & longæ vince pericla viæ.
Non te Sicanii tardent fera murmura ponti,
Non formidatæ navibus inſidiæ;
Non rigor Alpinus, non frigore ſaxa perenni
Horrida, non duro flumina vincta gelu.
Hîc Ubios, [3] dominâ deductos Urbe colonos,
Et flavos viſes impiger Uſipios.
Tum dextram tendes populis, quos Luppia noſtris
Cædibus infectâ decolor ambit aquâ,
Et quos bellipotens olim ditione premebat
Accola vicini Bructerus [4] Amiſii:
Nunc ubi conventu mundi coïere vocato
Diſcordes ſtudiis conſiliiſque Patres.

[3] Nuntius Pontificius Coloniam, & inde Monaſterium pacis conciliandæ gratiâ miſſus. [4] *Bructeri Germaniæ populi ad Amiſium fluvium.* Tacitus lib. 1. Ann. & alibi.

Diſcordes, i, junge animos: Europa, Deuſque
  Imponunt humeris publica vota tuis.
Auſpiciis pax freta bonis frondentis olivæ
  Prætendit capiti mitia ſerta tuo.
Viſa quieturis demum promittere terris
  Aurea compoſitis ſæcula diſſidiis.
Hîc etiam [5] Veledam, quâ nec Cumæa ſacerdos,
  Nec divina fuit clarior Herophile,
Te veniente, ferunt iterum de turre locutam
  Fatidico tales ore dediſſe ſonos:
Lætus ades, rerum ſpes & tutela mearum,
  Soſpite quo nobis vita ſaluſque redit.
Lætus ades, cœtus nec dedigneris amicos,
  Et mea ſecuro viſere regna pede.
Non iterum clades [6] animo verſamus, & iras,
  Armaque Quintilios vincere docta tuos,
Qualis ad Aſſyrias immani funere Carras
  Romanus Partho fuſus ab hoſte jacet.
Nulla ſalus bello, pacem depoſcimus omnes;
  Pax veniat populis ſæpe vocata meis.
Sed, niſi me Phœbi luſerint oracula, quondam
  Quæ cecinit noſtro conſcius ore Deus,
Pax erit: at ſacris tam deteſtanda Latinis,
  Quàm malè mercatâ pax coïtura fide.
Non ideò curaſque tuas vigileſque labores
  Excipient meritis fata ſiniſtra tuis.

Pur-

5 Statius lib. 1. Silv. in Soter. pro Rutilio Gallico:
Non vacat Arctoas acies, Rhenumque rebellem,
Captivaque preces Veledæ, &c
Ea virgo nationis Bructeræ latè imperitabat, quam coràm adire alloquique negatum. Arcebantur aſpectu, quo venerationis plus ineſſet. Ipſa editâ in turre: dilectus è propinquis conſulta reſponſaque, ut internuntius numinis, portabat. Tacitus Hiſt. lib. 4.
6 *Clades Variana penè exitiabilis, tribus legionibus, cum duce, legatiſque, & auxiliis omnibus, caſis.* Sueton. in Octav. cap. 23. *Quâ nulla poſt Craſſi in Parthis damnum, in externis gentibus, gravior Romanis fuit.* Paterc. Hiſt. lib. 2.

Purpura virtutis pretium tibi cedet, & inde
  Quo nihil hæç majus, quod tibi donet, habet.
Scilicet & terris, cæloque, Ereboque verendum
  Te ſolio accipiet maxima Roma ſuo.
Tum pia laturus ſacratis oſcula plantis
  Orbis adoratos procidet ante pedes.
Tum Septem imperio quæ nunc CHRISTINA triones
  Frenat, & Arctoas ducit in arma manus,
Adveniet ſupplex, & Vaticana tenentem
  Regna colet prono devenerata genu.
Tum conſanguinei longo poſt tempore Reges
  Arbitrio ponent impia bella tuo.
Et pacti ſtabilem jurato fœdere pacem
  Damnabunt pugnas, & grave Martis opus.
Arvaque læta Ceres, & pleno Copia cornu
  Dona ferens, niveis oppida viſet equis.
Mox ubi jam feſſas recrearint debita gentes
  Otia, ſigna dabunt ad ſacra bella tubæ.
Bella recrudeſcent Naupacti, & barbara Thracum
  Gaza per Ionias ſparſa natabit aquas.
Quas ego nunc acies video! quos æquora remos
  Verrere! quàm lætis vela tumere Notis!
Quantus adeſt ſudor populis! quot in arma volentes
  Creta viros totâ concitat Italiâ!
Ut Solyme poſcit reduces in prælia Gallos!
  Ut tremit Auſtriacas pallidus Iſter opes!
An te etiam ⁷ auſpiciis tollentem ſigna ſecundis,
  MAGNE PATER, toto cernimus ire mari?

 Im-

7 Philomathis Muſæ juveniles poëmate 83.
Huc ego, ſeu ſit opus Neptuni fluctibus, altâ
Puppe ſedens; ſeu terreſtri certare duello,
Vectus equo veniam.

Impiaque Odryſiæ contundere cornua Lunæ,
Victoremque ſequi, quà præit arma, Deum?
Sit ſatis armatas in prælia mittere claſſes:
Bella gerant alii: tu prece bella juva.
Conſiliis opibuſque juva, Zephyroſque faventes
Sollicita, & faciles ad pia cœpta Deos.
Sic per te victo Reges Oriente ſuperbi
Threïciis ſtatuent parta tropæa jugis.
Et Vaticanas Victoria figet ad aras
Dereptas Scythicis poſtibus exuvias.
Tunc aliquis vates, procerum de ſtirpe meorum,
Cantabit famæ tot monumenta tuæ.
Bellaque ſignabit titulis: HÆC THRACE SUBACTO
VICTOR ALEXANDER RETTULIT ARMA DEO.
Sic cecinit: partem, vates ne vana putetur,
Lapſa dedit, partem ſerior hora dabit.

AD IMP. CÆS.
FERDINANDUM III. AUG.

Cùm ejus auſpiciis, & munificentiâ Athanaſius Kircherus OEdipum Hieroglyphicum ederet.

NOn genus Auſtriadûm demiſſum à ſanguine Divûm,
Non clauſum mundi finibus imperium,
Non victos dicam populos, urbeſque receptas,
Nec Boreæ fractas ſæpe furentis opes.
Hæc memorent, quorum ſublimi Muſa cothurno
Surgit, & herois concinit arma modis.
Me mea Muſa vetat tantarum pondera rerum
Tangere: me, quæ ſint viribus æqua, juvant.

Me

Me ſtudia & placidæ ſibi poſcunt Cæſaris artes:
  Materies numeris convenit iſta meis.
Vates ille pios, & vatum dona piorum
  Excipit, & vatum carmine digna gerit.
Quâ ſceptrum geſtat, quâ jus & regna tuetur,
  Hac etiam Muſas protegit ille manu.
Nec minor [1] Auguſto, cujus ſucceſſit habenis,
  Fundat Apollineis publica templa ſacris.
Ardua Cecropiæ quis neſcit ſana Minervæ
  Condita, & Aonio tecta ſacrata Deo?
Miratur moles [2] Viadrus, miratur & Iſter,
  In numerum pulſis & ſibi plaudit aquis.
At quæ Cæſareo fulgentia limina ſumtu
  Praga videt, certant Delphice Phœbe tuis.
Qualis & armatas, poſt impia bella Gigantum,
  Exuit infeſto Juppiter igne manus:
Qualis &, Herculeis cùm jam cervicibus axem
  Credidit, excuſſo pondere ceſſat Atlas:
Terrarum dominas ſic feſſus Cæſar habenas
  Laxat, & imperii grande reponit onus.
Tum vires, Natura, tuas, ac ſemina rerum
  Scrutatur docto ſedulus ingenio.
Quis tremor attonitas vertat cum civibus urbes:
  Impellat refluas quis maris æſtus aquas:
Quæ vis divitias imâ tellure repoſtas,
  Donaque gemmiferi procreet Oceani:
Quàm procul Arctoo concretus frigore Pontus
  Deprenſis Nili diſtet originibus:

Quàm

1 *Auguſtus templum Apollinis in Palatio exſtruxit, additâ porticu cum bibliothecâ Latinâ Græcâque.* Suet. in Octav. cap. 29.
2 Viadrus Germaniæ fluvius, vulgò Odera.

Quàm procul Heſperiis diviſum Gadibus Indum
  Hauriat [3] Eoi, quæ rubet, unda freti:
Unde ea vis ventis: unde ardens Ætna favillas
  Semper, & exeſi viſcera montis alat:
Unde Amphitrites ſalſus liquor: unde teporem
  Ducat Baianæ vena ſalubris aquæ.
Has ubi naturæ partes acceſſit, in altum
  Fertur ad ætheriæ lucida ſigna domûs.
Hîc illi geminam virgo Marathonia Libram,
  Et ſua vicinus ſubjicit aſtra Leo.
Armatuſque auro gladium prætendit Orion
  Debita Cæſareæ præmia militiæ.
Hîc Solis veſtigat iter, cauſaſque latentes,
  Pallida cur fuſcis Luna laboret equis:
Cur ſitiant Afri: cur Septem regna trionum
  Urat Hyperboreo frigore jugis hyems:
Cur fugiant umbræ, Cancro torrente, Syenen:
  Cur variet major meta minórve diem.
Sed quota doctrinæ pars eſt laudumque tuarum,
  Auſtriade, magni ſidera noſſe poli?
Et circumfuſo porrectas æquore terras,
  Quà Sol Eoos luſtrat & Heſperios?
Se tibi Niliacis etiam ſapientia chartis
  Eruta, & arcanas explicat hiſtorias.
Nec te ſacra latent adytis ſecluſa verendis,
  Nec lapides, ſculptæ marmoribuſque feræ.
Scilicet Ægyptus doctrinam credere ſaxis
  Orſa, peregrinas finxerat effigies,

Ut

3 *Latiùs olim Rubrum mare patuit, & paullò aliter, quàm ut vulgò hodie, appellatum. Nam in Taciti & aliorum veterum verbis, in hoc nomen venit mare Indicum, vaſtum illud & magnum, quod ab extremo ſinu Arabico, ſive ab Africâ eâ, in Auream Ptolomai Cherſoneſum ſe protendit. Itaque Pomponius Mela duos ſinus in mari Rubro agnoſcit, Arabicum & Perſicum.* Lipſ. de magn. Rom. lib. 1. cap. 3.

Ut ſolis arcana Deûm mens cognita myſtis
  Falleret abſtruſis vulgus imaginibus,
Seraque poſteritas ſenſim labentibus annis
  Non caperet priſci moris & artis opus.
O vanas hominum curas! O cæca futuri
  Pectora! Mars ultor nil ſinit eſſe diu.
Barbarus Armenii laceravit potor [4] Araxis
  Omnia, Niliacos depopulatus agros.
Tot moles, regum tumulos, tot ſtantia vertit
  Culmina, regali ſuſpicienda ſitu.
Et potuit fugiens, armis ceſſantibus, ætas
  Servatas etiam vertere relliquias.
At non æternos olim ſubducet honores
  Longa dies meritis, inclyta Roma, tuis.
Tu Peluſiacum ſpirantia rudera faſtum
  Colligis, & medio tollis ad aſtra foro.
Nec tua venturis, Cæſar, delebitur annis
  Fama, nec ingenium nox premet atra tuum.
Te duce, quis credat? poſt tot jam ſæcula ſcimus
  Arcani quidquid Memphis & Iſis habet.
Quid velit Inachiæ facies ignota Juvencæ,
  Quid Canis, & ſacri myſtica forma Bovis,
Et quæ prætereà famoſus monſtra Canopus
  Prodidit, antiquis conſpicienda notis.
Teque adeò tituloſque tuos leget accola Nili,
  Et referet laudes ad ſua ſiſtra tuas.
Jam Solyme, jam diſcet Arabs, jam clara loquentur
  Marmora Cæſareâ munera ſparſa manu.
Fallor? an Auſtriacis addent quoque fata tropæis
  Sacra Paratoniis ſigna revulſa tholis?

An,

4 *Cambyſes Perſarum Rex Ægyptum fœdiſſimè vaſtavit.*

An, FERNANDE, tuum jam nunc Victoria nomen
  Læta parat ſaxis ſcribere Pyramidum ?
Gloria Pellæis certè vocat æmula palmis
  Europæ reſides ad pia bella manus.

AD FRANCISCUM VAN DER VECKEN,
E Societate JESU, SS. Theologiæ Doctorem, & Profeſſorem Coloniæ Ubiorum, Anno M. DC. LIV.

De Muſis ſuis, & admirandis Urbis operibus, ac laudibus Fabii Chiſii S. R. E. Cardinalis.

DUm, Franciſce, tuo Rhenus ſermone tenetur,
  In mediiſque tibi plaudere geſtit aquis;
Teque canit, curaſque tuas, & numine plenum
  Pectus, & ingenii pulcra reperta tui,
Dulcis amicitiæ cultu fructuque carentem
  Me procul à Rheno flumine Tybris habet.
Me tenet Iliacis feliciùs orta favillis
  Roma, Phrygum profugis hoſpita terra Deis.
O quam te memorem terrarum maxima Princeps!
  Non majeſtatem vox capit ulla tuam.
Regibus eſt certo finitum limite regnum:
  Sub regno latus eſt ſolis utrumque tuo.
Et terris dare jura parum eſt: nunc claudere cælum
  Fas tibi, nunc demptâ fas aperire ſerâ.
Se tibi delegit propriam Sapientia ſedem:
  Quod Stoa, quod Memphis non docuêre, doces.

Quæ quondam gemino reſidebant vertice Muſæ,
Tu ſeptemgeminis das habitare jugis.
O terræ decus, ô noſtris domus hoſpita Muſis!
Utiliter dextro ſis mihi tacta pede.
Quàm mihi dulce tuâ meditatum carmen in umbra
Dicere, & hîc Phœbo mens mihi mota calet?
Hîc, qui me vatem faciat, leniſſimus afflat
Spiritus: hæ valles, hæc juga numen habent.
Forſitan hîc ſegetes, cantataque bella Maroni:
Triverat hîc calamos Tityrus ante ſuos.
Forſitan his luſit Naſo leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hîc ſevit vites, hîc legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod ſatis eſſet, erat.
Hîc multo Flaccus ſale defricuiſſe Quirites
Creditur, aut Lyricis detinuiſſe modis.
Hîc ſoccos, illic grandes induta cothurnos
Prodiit, & plauſum culta Thalia tulit.
Illuſtres ſalvete animæ, ſalvete parentes
Eloquii, Suadæ Pieridumque decus.
Vos ego, vos, famâ noti ſuper æthera vates,
Siquid id eſt, merito ſemper honore colam.
Vos ſequor, &, quoniam ſpes unica laudis in illo eſt,
Veſtrorum relego conſcia ſigna pedum.
Vos celebres mecum cœtus venerantur, amantque,
Ductus ab Aoniis quos rigat *Humor* aquis.
Hos inter (neque enim his primùm novus advena jungor
Cœtibus) ut libuit, voce lyrâve cano.
Inde ubi Calliope laſſo dedit otia plectro,
Et ſacer æſtivo languet ab igne calor,
Me juvat antiquas Urbis ſpectare ruinas,
Quà ſeptemgeminis eminet alta jugis.

Hîc

Hîc ego verſarum ſtupefactus imagine rerum
  Relliquias Magnæ Matris & oſſa lego.
Hei mihi! quæ fuerat populis æterna Latinis
  Credita, nunc molis pondere victa jacet.
Qui ſumptus operum, quanti periêre labores?
  Peſtis in exitium non ſatis una fuit.
Longa dies, & Mars gentis pater, inſuper ipſe
  Mulciber has olim fregit & uſſit opes.
Defenſam vigili proſpectans anſere rupem:
  Majeſtas, dixi, priſtina rupis ubi es?
Pulſabat cælum moles: Hyperionis ignem
  Æquabant radiis aurea tecta ſuis.
Juppiter hîc ſtabat multo ſpectabilis auro,
  Et trifida ex auro lamina fulmen erat.
Quæ nunc hoſtiles paverunt omnia flammas:
  Vix reliqua eſt magni parva favilla rogi.
Me quoque Cæſarei tangit fortuna theatri,
  Dignaque non ullo forma perire die.
Heu confuſâ loci facies! lacera omnia: nuſquam
  Forma prior: culmen ceſpes & herba tegit.
At cum ſtabat opus, quid erat ſpecioſius illo?
  Scenâ voluptatis, nec minus artis erat.
Millia quot nunquam campis eduxit apertis,
  His pariter vidit Roma ſedere locis.
Quid, quod odoratis redolebant pulpita nimbis,
  Et ſoles contra lutea byſſus erat.
Nec ſemper ſimilem referebat arena paratum:
  Nunc ſilvæ ſpecies, nunc erat illa maris.
Nec ſemper lex & ratio certaminis una:
  Diverſum pro re munus arena dabat.
Spectabat populus (populum Mars ille juvabat)
  Sæpe homines pugnâ, ſæpe coire feras.

Fama

Fama loci ſupereſt, & qualiacunque videmus
  Disjectæ molis fragmina nomen habent.
Et querimur, ſi nos morti debemur & umbris,
  Cum rapiant ipſos hæc quoque fata Deos?
At labor Agrippæ, templum commune Deorum,
  Splendoris retinet ſigna vetuſta ſui.
Corpus adhuc, quamvis ſpoliatum cultibus, exſtat:
  Nuda ſatis per ſe forma decoris habet.
Materiam ſuperat quidquid manus addidit illi:
  Credibile eſt omnes hîc habitaſſe Deos.
Inſtar habet cæli: cælum quoque Maxima Mater
  Nunc facit: hîc aris præſidet ipſa ſuis.
Cetera quid memorem veterum monumenta laborum,
  Queis ætas pretium fecit, & artis amor?
Seu Trajane tuam, ſive Antonine columnam,
  Parta ſolo vobis præmia, parta mari:
Aut quas Pyramidas miſit trans æquora Memphis,
  Aut ævo tritas, Appia ſaxa, vias:
Aut quos Roma ſuis poſuit victoribus arcus,
  Sive Tito, meritis ſive Severe tuis.
Flaviades medio conſpexerat aëre ſignum:
  Signum, quod bello vinceret, omen erat.
Vicit, & undantem vidit pons Milvius amnem
  Stragibus obſtructo tardius ire vado.
Arcu etiam poſito celebravit Roma triumphum,
  Sed quid non vitiat, comminuitve dies?
Qui fulſit ſpoliis, ſpolium quoque temporis idem eſt,
  Et leve quid, de quo fama loquatur, habet.
Hæc audita tibi pridem, Franciſce: ſed aures,
  Ut puto, nunc ſubeunt gratius illa tuas.
Olim oculos ſubitura tuos, quando Arbiter orbis
  Præſentem rebus te volet eſſe ſuis.

Tunc ego te viſo, flammâ propiore caleſcens,
  Invadam vultum ſæpe, premamque tuum.
Apprenſumque manu ſtringam, totamque per urbem
  Lætabor notâ ducere poſſe viâ.
Me juvat interea, dum nos ſperata morantur
  Gaudia, carminibus viſa referre meis.
Scilicet invitant ævi monumenta recentis,
  Aſpectuque rapit me nova Roma ſuo.
Quæ, Divi! medias ingreſſa palatia nubes
  Stant Vaticano ſuſpicienda jugo!
Quæ, Jovis Elei nil concedentia fano
  Templa! tholus cælum, quâ decet arte, refert.
Quæ ſola! qui fornix! quæ firmant tecta columnæ!
  Quàm variæ! nil par, quà patet orbis, habet.
Dein ubi me molli ſenſim juga Cælia clivo
  Accipiunt, Tuſcis trita, Vibene, tuis:
Ut me Pontificum ſedes auguſta priorum,
  Ut Laterana tenet, Flaviadæque domus!
Divinus templo decor eſt: laquearia fulgent
  Aurea: marmoribus ſtrata ſuperbit humus.
Relliquias Solymûm monſtrant ex ære columnæ,
  Cum fuit urbs vitio digna perire ſuo.
Hìc, ubi Cæſarei ſuperant monumenta lavacri,
  Quo ſpirant violæ, ſpirat odore lapis?
Hìc, ubi quinta ſacrum deſignat Olympias annum,
  Sancta ter impulſo cardine porta patet.
Porta patet cæli pariter: jus namque per orbem
  Servat idem Divûm Romulidûmque domus.
Frontem alibi ferro Cæſar redimitus & ære
  Prodeat: hìc auro fulva corona datur.
Si lubet Eſquilios ſpatiando viſere colles,
  Hìc memor æſtivæ me tenet ara nivis.

Felix, quæ poſito deſcripta eſt area templo !
  Conveniens Divæ moribus illa fuit.
Nil nive candidius : nec, cui pulcherrima ſurgunt
  Limina, non purâ purior ipſa nive eſt.
Hîc me ſuppliciter pacem veniamque precantem
  Audiat : hæc votis æqua ſit ara meis.
Hîc [1] (ita ſim felix !) videat me Roma ferentem
  Prima ſacerdotem dona, Deumque Deo.
Inde Quirinalem cum me via duxit ad arcem,
  Ante aditum quos hic Roma locavit equos !
Armenii donum regis, dignumque Nerone,
  Phidiacâ ſculptum Praxiteliſque manu.
Igneſcunt, quamvis rigido de marmore, nares :
  Hinnitum clarè tollere pænè putes.
Et, niſi ſentirent Macetæ domitoris habenas,
  Pænè putes curſu vincere velle Notos.
Admorſis ſpumam credas albere lupatis,
  Plauſaque diffuſas ſpargere colla jubas.
Tales, quos olim medios ruiturus in hoſtes
  Ad bijuges currus Mars ſibi junxit, erant.
Tales, quos [2] Zephyro genitos Harpyia Podarge
  Non leve Pelidæ munus habere dedit.
Hîc mihi ſcribendi veniat ſi carminis ardor,
  Nil morer alipedem Bellerophontis equum.
Monte Caballino faciet me Roma Poëtam ,
  Quoſque bibam fontes ungula pulſa dabit.
Non hîc Phæacum ſilvas umbraſque requiro ,
  Non nemora, aut hortos, Theſſalis ora, tuos.

 Hîc

1 Hanc poſtmodum ædèm delegimus, in quâ Deo primùm litaremus. Anno 1659, noćte Chriſti naſcentis.

2 Homerus de Xantho & Balio equis Achillis Iliad. π.

Τοὺς ἔτεκε Ζεφύρῳ ἀνέμῳ Ἅρπυια Ποδάργη.

Homerum ſequitur Virgilius, neque, ſi Ariſtoteli, Varroni, Plinio credimus, fabulosè.

Hîc Tempe mihi ſunt, & quos fert India flores,
 Quoſque ſibi ſegetes Medus Arabſque legunt.
Cum ſoles ardent, terræque ardore dehiſcunt,
 Hîc mihi dat frigus ſilva nemuſque facit.
Si formam geniumque loci, ſi dicere pergam
 Singula, dicendi quæ mihi finis erit?
Tollitur æthereas frondens obeliſcus in auras:
 Ramorum ſimulat tonſilis umbra feras.
Armiger ipſe Jovis terras depreſſus in imas
 Emicat, & viridi fulmine terret aves.
Æſoniden mediis Argo (quis credat?) in hortis
 Auratoque gravem vellere vectat ovem.
Prora viret, puppiſque: virent pendentia malo
 Vela: virent remi: tranſtra forique virent.
Qui fuit Heſperidum vigil ad pomaria cuſtos,
 Has etiam cuſtos excubat ante fores.
At nullum, quidquid linguâ vibrante minetur,
 Sauciat: innocuo corpore verrit humum.
Terga notant maculæ: ſed enim maculoſus adumbrat
 Terga frutex: criſtam muſcus & herba facit.
Quid tibi nunc amnes referam, fonteſque, lacuſque,
 Naiadum gelidas, humida regna, domos?
Ingenium ſacris irritent vina Poëtis;
 Ingenium nobis hîc quoque lympha facit.
Ut puro calices hilarent convivia Baccho,
 Optima res puræ vena perennis aquæ.
Quid tibi ſit Tepulâ, quid Agrippæ gratius undâ,
 Aut quæ Pelignos Marcia findit agros?
At neque jam Tepulâ, nec Agrippæ ducimur undâ,
 Nec quæ Pelignos Marcia findit agros.
Nunc alias inîere vias, populoque Quiritum
 Pontificum ſolæ pænè bibuntur aquæ.

Tu me (tanta tuæ laus eſt virtuſque ſcatebræ)
  Vel viſu recreas, candida Virgo, tuo.
Tu dulcis frigenſque ſitim ſolaris & æſtum,
  Et meliùs medicis hauſtibus ora levas.
Tantùm, Virgo, tuæ (namque id candore mereris)
  Virginibus pateant, & ſitiantur aquæ.
Et me felicem (neque enim tibi nomen inane eſt)
  Quæ meritò Felix diceris unda, facis.
Ubertas tecum fecundaque divite cornu
  Copia; quà placido volveris amne, venit.
Quin etiam talos à vertice ſanus ad imos,
  Qui tua delibat munera, ſæpe redit.
Tu quoque Romuleam Burgheſia lympha per urbem
  Labere, quà ducto fornice facta via eſt.
Labere, quà præſtans variâ teſtudine & arcu
  Excipiet latices porticus alta tuos.
Ecce ſuâ tibi ſe ſubmittit Ianus ab arce,
  Et Numa te tumulum gaudet obire ſuum.
Ut Vaticanas intraveris advena ſedes,
  Hîc domus hoſpitiis apta futura tuis.
Candidus, & Pario ſtructus de marmore crater
  Te manet, unde tuas ejaculeris aquas.
Jam ſi Pamphiliæ memorem molimina gentis,
  Quas huc, quas miſit Nilus & Iſis opes!
Ardua ſtat moles, & ſaxo fulta cavato
  Pyramis audaci ſurgit in aſtra viâ,
Arcanis inſcripta notis, quas diſcere præſens
  Gaviſa eſt ætas, diſcere ſera volet.
Hîc, Bernine, tui cæli labor inclytus, imâ
  Parte ſedent, tantum ſuſpiciuntque decus,
Et Tiberi Ganges, nec non Argenteus amnis,
  Et famulas ſubdunt Nilus & Iſter aquas.

Candida rorantem commendant marmora vultum:
Candida ſubmiſſum ſuſtinet urna latus.
Ælia Romanæ quid propugnacula pacis
Exequar, & gyro mœnia tuta ſuo?
Vallorumque minas, tormentaque fuſa metallo,
Impulſu nil non frangere nata ſuo?
Hîc fragor audiri, qualis cùm Juppiter atras
Increpitat nubes, & ſua tela jacit.
Hîc Mavors, quamvis non omni tempore cuiquam
Lethifer, excuſſo plurimus igne furit.
Præcipuè cùm lux illi ſacrata recurrit,
Cui debet ſolium maxima Roma ſuum:
Cui pater omnipotens uni dedit atria Divûm
Pandere, & appoſitâ claudere poſſe ſerâ.
Venerat illa dies, & jam venientibus umbris
Ceſſerat, ac dubiæ tempora lucis erant.
Tum verò cælum jactis igneſcere telis,
Et ſcintillantes vidimus ire globos,
Et pluvio latè conſpergi tecta Quiritum
Sulfure, & horrificos æra ciere ſonos.
Mox tenebras nigro propiores creſcere fumo,
Et fumum volucres diſſecuiſſe faces.
Quin etiam innocuo percuſſum fulmine Tibrim
Audiimus mediis exſiliiſſe vadis.
Ille diu ſtrepitu flammiſque exterritus hæſit,
Expertæ memorans tempora ſævitiæ:
Ut Nero flammatâ Vulcanum ſparſerit urbe,
Et nova Troja novo luxerit uſta rogo:
Ut conjuratos ſociis amentibus ignes
Prætulerit patriæ fax Catilina ſuæ:
Ut fuerit Geticis urbs, quanta eſt, merſa favillis,
Hauſerit & Latias Vandalus acer opes.

Hanc

Hanc tibi lætitiæ ſcenam, Romane, quotannis
Exhibet illa tuo lux operata Patri.
Talia luſtrantem plus me tamen afficit ingens
Chiſius, Hetruſcæ gentis & orbis amor.
Cui Vaticani delata eſt purpura regni,
Utque reor, trinus tempora cinget apex:
Ut novus Alcides feſſo ſuccedat Atlanti,
Et molem immenſi fulciat imperii.
Ille mihi facilem cantanti commodat aurem,
Plenaque felici fert mea vela Noto.
Et facit ingenium nobis, & jungit amicos,
Et tribuit gratam ſæpe benignus opem.
Hic, Albi, Meſſala tibi, ſi priſca tuliſſent
Sæcula, Mæcenas hic tibi, Flacce, foret.
Neutro laude minor, noſtro niſi carmine, laudes
Qui canimus parvis & benefacta modis.
Non tamen exiles ideo vetat ille Camœnas
Præſidio tutas delituiſſe ſuo;
Quin amat, & vultu non dedignatur amico,
Has aliquid nugas dum putat eſſe meas.
Et molles aditus toties concedit & horas,
Rara illi quamvis ocia Roma facit.
Quid loquor? ipſe ſuas, *juvenilia* carmina, Muſas
A me non blando ſuſtinet ore legi.
Triſte ſupercilium, frontemque, animumque ſeverum
Exigit, uſque adeò non placet ipſe ſibi.
Quod Phœbus, quod Roma probat, quod ſera probabunt
Sæcula, quis credat? non probat auctor opus.
O benè, quod tandem cæcis erepta latebris
Crediderit curæ pignora cara meæ.
Cumque ſui pridem fetûs abolêrit amorem,
Me ſinat huic vitam, quam fugit ipſe, dare.

Per me diſcetur, per me liber ibit in ora,
Per me deliciæ poſteritatis erit.
Quid memores faſtos, lentæque volumina pacis,
Et de Parrhaſiâ perſequar arte librum?
Nec non Cæſareis certantia vultibus æra,
Et procerum vivis æmula ſigna notis?
Quid titulos, & opes, & priſcæ nomina gentis,
Et decora, & magnæ ſplendida facta domûs?
Quæ facilis noſtris obtutibus ille recludit
Omnia, vix aliis pervia luminibus.
Dî mihi, Dî tantum ſervent Heroa clienti,
Dulce decus Muſæ præſidiumque meæ.
Chiſia ſic faveant mihi *ſidera*, *Chiſia quercus*
Me tegat, & *ſenis* ſtet mea Cyrrha *jugis*.

AD
PHILOMATHEN.

Nequicquam Muſarum juvenilium auctorem tegi.

QUalis, ubi Pharios exurit Sirius agros,
Frugibus optatâ Nilus inundat aquâ,
Et ſuper arentes fuſo natat æquore glebas,
Et riguam lætis meſſibus ornat humum;
At longè poſitis idem cunabula terris
Et caput ignotis celat originibus:
Talis Mœonio quæ certent carmina vati
Fundis, &, ut magno Pindarus ore, ruis;
Et Latium ſermone beas, & divite venâ
Fecundas, Vatum Maxime, Caſtaliam.

At

At cur Perrhæbi bene cognitus incola Pindi,
Cor Charitum, noſtri ſpeſque decuſque chori,
Cur latitas, & lene ſacræ caput occulis undæ,
Quo veniunt Clario pocula digna Deo?
Cur tegis ambiguâ JUVENILIS imagine MUSÆ
Ingenii cultum divitiaſque tui?
Cur dubitas proprio dignari nominé fetum?
Cur dubitas famæ pandere vela tuæ?
Nequicquam, VIR MAGNE, lates: te noſtra loquuntur
Tempora, te Vatem ſæcla futura canent.
Admirata tuos Siren Acheloïa cantus
Audiit, auditis cedere faſſa ſuos.
Cùm Phaëthonteæ canerent tua carmina Nymphæ,
Suſpenſo Cycnus plauſit ab Eridano.
Conſtitit aurata captus teſtudine Tybris,
Et juſſit fluctus lentius ire ſuos.
Sæpe tuos avidis Rhenus pater auribus hauſit,
Sæpe Moſella tuos, & piger Alpha modos.
Nequicquam, VIR MAGNE, lates: te fama latentem
Prodit; & Eois mônſtrat & Heſperiis.
Nec ſinit indictum pietas, animuſque periclis
Altior, & pacis, quem profiteris, amor.
Sichemios colles, & collibus addita teſtor
Templa coronato ſuſpicienda tholo.
Vos Ubii teſtes, teſtis Mimigarda laborum,
Et ſeptem geminis Roma ſuperba jugis.
Eripe nunc ergo tenebris caput, eripe nocti,
Et larvam fictis detrahe nominibus.
Si minùs occultum Scyros celavit Achillem,
Agnitus Æolidæ ſi fuit ille dolo:
Si, qui regna tenet latè Parnaſſia, Phœbum
Ora latere vetant, & coma digna Deo:

Si, licet obſcurâ celetur nocte, pyropus
  Nativo rutilum provocat igne diem:
An poterit diffuſa tuæ lux aurea Muſæ,
  An poterunt gentis ſigna latere tuæ?
Sidera ſcintillant, ſublimi vertice Quercus
  Eminet, & ſenis Mons ſubit aſtra jugis.
Sed pudor, & caſtæ divina modeſtia frontis
  Nobilior Tyriis purpura muricibus,
Vatis Apollinei titulos, nomenque recuſat,
  Phœbeaque vetat tempora fronde tegi.
Nec te grande ſophos, nec famæ cura moratur,
  Nec fuco roſeas gloria picta genas.
Virtuti ſatis eſt cælo ſe teſte probari,
  Et ſeſe famæ notitiæque negat.
Ut neget, invitam curru ſectatur eburno,
  Et circumfuſo lumine veſtit Honor.
Sic radiant puro ſervata corallia vitro,
  Sic lucent calathis lilia virgineis.
Sic adamas fundo merſus pellucet in imo,
  Sic micat auriferi dives arena Tagi.

EPULUM
AUGUSTINI CHISII,

In porticu ſupra Tiberim penſili, LEONI X. PONT. MAX. *& compluribus Cardinalibus datum.*

LAudarunt alii convivia ditis Eliſæ,
  Et Luculleas, Alcinoique dapes,

Et

Et quas Romano cœnas Cleopatra marito
Inſtruxit Phariis perdita deliciis:
At mea ſollemnes epulas, & Regibus æquas,
AUGUSTINE, tuas Muſa loquatur opes.
Stat ſuper impendens Tiberinæ porticus undæ
CHISIA, divitiis nobilis Attalicis;
Hoſpite nobilior, vultu dignata LEONIS,
Quò poſuit curas urbis, & orbis onus.
Hæc quoque purpureos aurato limine Patres
Accepit, totidem ceu Jovis aula Deos.
Quæ menſis tum dona Ceres, quæ dona Lyæus
Intulit, & largo Copia læta ſinu!
Vix tulit ipſa ſuum genialis menſa paratum.
Et pretii quota pars ipſe Lyæus erat?
Fulgebant auro, fulgebant pocula ſignis,
Fulgebant rutilis aſpera chryſolithis.
Paſcebant oculos perfecta toreumata cælo,
Aut Myos, aut dignus Mentoris arte labor.
Ipſa penus populo poterat ſatis una videri:
Hîc poterat genio quiſque litare ſuo.
Sic, ubi proſtratos celebrarunt vina Gigantes,
Semideis licuit poſcere vina Jovem.
Res nova: cælatas ceperunt retia lances,
Et Polycleteâ vaſa ſuperba manu.
Miratur Tiberis projectas flumine gazas,
Et quas nec Ganges, nec vehit Hermus opes.
Innocuam piſces eſcam mirantur in undis,
Mirantur nullo retia tenſa dolo.
Retia nulla ſuis, nec quæ Nero texuit auro,
Præmia captarunt divitiora plagis.
Scilicet argenti quidquid Tiberinus & auri
Ceperat, hæc domino reſtituere ſuo.

I nunc,

I nunc, & Craſſum memora Romana vetuſtas,
  In Parthos auri quem ſacer egit amor.
Serviit ille opibus: laudato CHISIUS uſu
  Effuſæ dominum ſe probat eſſe rei.

AD
AUGUSTINUM FAVORITUM,

De morte Natalis Rondinini, ALEXANDRO VII. *Pont. Opt. Max. ab Epiſtolis ad Principes.*

NOn ita Lampetie caſu Phaëthontis acerbo
  Flevit, & ambuſto Cygnus in amne Padi;
Non ita Pelides, mediâ cùm vidit arenâ
  Actoriden ſparſis cæde jacere comis;
Tros Anchiſiades non ſic Pallante peremto,
  Nec Theſeus cari funere Pirithoi;
Ut mihi mœſta pio tabeſcunt lumina fletu,
  Imaque perpetuos pectora dant gemitus:
Dum deſiderio mentem perfixus inani,
  NATALIS mutos conqueror ad cineres.
Crudeles Divos, crudeliaque aſtra vocanti
  Nulla venit miſero nocte dieve quies.
Nec magis, heu, lacrymis ſaturatur luctus amaris;
  Quàm matutino rore peruſtus ager.
Si fugit interdum, vagus ut Mæander, in orbem
  Mox redit, & ſeſe decipit ipſe dolor:
Notaque dilecti paſſim NATALIS imago
  Occurrit madidis obvia luminibus,

Dulce

Dulce loqui fido, velut antè ſolebat, amico,
  Brachiaque & caras tendere viſa manus.
Sive etenim ripam Tiberini propter amœnam
  Cernere velivolas, quas vehit unda, rates,
Et ſeptem geminis latè ſpectare jacentes
  Collibus antiquæ me juvat Urbis opes,
Pyramidaſque novo ductas ad ſidera ſumtu,
  Et Vaticano templa ſuperba tholo:
Sive ſuburbanas Latii peragrare ruinas
  Mite jubet ſancti Principis imperium,
Albanumque lacum, dilectaque rura Minervæ
  Poſthabitis Romæ viſere deliciis,
Montis ubi quondam per viſcera ductus aperti
  Fatalis Veiis irrigat arva liquor:
Semper amarities, ſemper dolor hæret eunti,
  Et cruciat miris anxia corda modis.
Nec vetus Alba gravem potis eſt mihi demere curam,
  Umbra nec æſtivis Tuſcula frigoribus;
Nec nemus Egeriæ, Scythicæ nec regna Dianæ,
  Nec lacus occulti conſcius Hippolyti.
Téne malâ, juvenum caſtiſſime, fraude novercæ
  Diſtractum rapidis membra cruenta rotis,
Téne Coronides mediis è faucibus Orci
  Ereptum Triviæ reſtituiſſe Deæ,
Et lætos oculos, roſeumque potentibus herbis
  Os valuit, nitidas & reparare comas?
At miſerum, ut primæ NATALIS flore juventæ
  Occidit indigno flebilis interitu,
Non pietas, non ſancta fides, non Pallas, & omnis
  Aonidum tanto cultus amore chorus,
Ipſe nec ætherias revocare ad luminis auras
  Suſtinuit medicæ Cynthius auctor opis?

I nunc,

I nunc, & demens animos attolle ſuperbos,
  Et Zephyro plenos finge tumere ſinus.
Finge miſer titulos, & grandia munera rerum,
  Et ſpera Pylii tempora longa ſenis.
En jacet exiguâ juvenis compoſtus in urnâ,
  Promeritus cœptis omnia fauſta ſuis.
Nam quid ALEXANDRI meritus favor, aut quid honorum
  Spes, & fraternâ fœdera juncta fide?
Quid præclara domus, genitrix aut profuit illi
  Optima, Caſtalias inter habenda Deas?
Læta qùid aſpirans rebus fortuna ſecundis,
  Et plauſus totâ maximus Auſoniâ?
Scilicet exorare nefas eſt fata, nec ulli
  Parcarum licuit frangere duritiem.
Non tamen Heroum manes inferna coërcent
  Flumina, nec Stygii pallida regna Jovis.
Ætherias illos virtus ſublimis ad arces
  Evehit, & campis conſecrat Elyſiis.
Hîc, hîc NATALI domus eſt: hinç arduus imas
  Sub pedibus terras deſpicit & maria;
Miraturque novos orbes, convexaque mundi
  Mœnia, & innumeras, ſplendida ſigna, faces.
At licet huic longos inviderit Atropos annos,
  Dum meritis implet Solis utramque domum;
Ne tamen ulla queat nomen delere vetuſtas,
  Proviſum Clario gratulor eſſe Deo.
Dum terras atque omne ſibi devinciet ævum,
  Curaque ALEXANDER poſteritatis erit;
Dum pius in Venetos animus ſtudiumque canetur,
  Claſſis & Ægæo Thracia victa mari;
Dum referetur amor, quo triſtia bella Tyranni
  Ardet in excidium vertere Biſtonii,

Quo

Quo res Sarmatiæ, viduataque Cæſare regna
Curat, & impoſitos Alpibus Helvetios,
NATALI conſtabit honos, vivaxque manebit
Doctrinæ, & Suadæ nomen, & ingenii.
Semper ALEXANDRI, ſacra per veſtigia, laudes
Ponè ſequens, ibit clara per ora virûm.
Tu quoque Pieridum decus, AUGUSTINE, ſororum,
Quo Latium, & tumidis Macra ſuperbit aquis,
Ingenuos mores, & vitam puriter actam,
Cordaque non ullis tacta cupidinibus,
Virtuteſque alias cari memorabis amici
Carmine, quod poſſit nulla abolere dies.
Nam neque ſigna tuæ ſpirantia marmore Lunæ,
Nec Polycleteâ nobilis arte labor,
Longiùs extendant famam NATALIS in ævum,
Quàm tua Mœoniæ proxima Muſa tubæ.
At mihi, cui tantum non conceſſere Camœnæ,
Ut canerem paribus grandia facta modis,
Sat fuerit gelidis extrema dediſſe labellis
Oſcula, & exangues imbre rigaſſe genas.
Sat fugientem animam fato legiſſe ſupremo,
Et clauſiſſe piâ lumina cara manu.
Sat tumulum lauri foliis ornare quotannis,
Et cineri multâ ſolvere juſta prece.

AD EUNDEM.

Iniquè artem poëticam viris nobilibus vitio dari.

O Cui victurum dictat Polyhymnia carmen,
Sæpe fides digitis tendere viſa tuas:

Pone

Pone lyram Auguſtine: licet te vate ſuperbus
  Ceſſurum Calabro ſe neget eſſe Ligur.
Phœbeos arcus, tutandis arma Camœnis
  Poſcimus: hæc noſtri temporis arma cape.
Ecce novum tumidoque gravem Pythona veneno
  Horret Apollineis dedita turba ſacris.
Ipſum etiam qui Pindi aditum, Phœbique receſſus
  Occupat, inque ſacrum nos vetat ire nemus.
Quid moror, & ficto dubium te carmine duco?
  Ah nimis ex vero noſtra querela venit.
Livor edax Python, Python inſcitia rerum:
  Hæc vates dictis mordet, & ille ſuis.
Non capit ingenio, quæ dente laceſſit iniquo
  Carmina, nobilibus ceu minus apta viris.
O quoties dixi: Quid carmen & otia vatum
  Arguis, & ſolo ſtirpis honore tumes?
O quoties: Si fama tibi, ſi gloria curæ eſt,
  Cur non & vatis te quoque cura ſubit?
Seu placet antiquâ deductus origine ſanguis,
  Antiqui ſeriem ſanguinis ille canet.
Seu caperis poſitis fumoſa per atria ceris,
  Ornabit ceris atria lata tuis.
Addet & his proavûm titulos, & carmine dicet,
  Quot tulerint palmas, quaſque, quibuſque modis.
Addet & his vocem: picturas ille loquentes
  Finget; & his animos ingeniumque dabit.
Quid? quod habent ſua cum ſuperis commercia vates,
  Quique illos agitat ſpiritus, inde venit?
Quid? quod honoratos memorant ex ordine reges
  Auratam digitis increpuiſſe lyram?
Creditur Amramides (nihil eſt illuſtrius illo)
  Iſacidis carmen præcinuiſſe ſuis.

Car-

Carmen erat populus, cui Mempheos arma timenti
  Ipſe Deus facilem ſtraverat antè viam.
Iverat & montes inter ſecurus aquarum:
  Tanta fides pelagi diſſilientis erat.
Obruerat regem fluctu gravis unda refuſo:
  Tanta fides pelagi mox coëuntis erat.
Ibat Erythræas Mareotica gaza per undas,
  Et fracti currus, & juga vulſa rotis.
Qui miſeros regni caſus luctuſque referret,
  Hauſtaque tot pelago millia, nullus erat.
Omnia quæ populus, populum præeunte poëtâ;
  Audiit, & paribus rettulit inde modis.
At nunc quæ ſubitò ſtrepuit lyra! me mihi totum
  Surripit, & ſuperis inſerit ipſa choris.
Jeſſide, ſalve regum, ſalve optime vatum,
  Sive lyram doctâ, ſeu geris arma manu.
Militiæne priùs mirer, cantuſne ſcientem?
  Par utroque tibi nomine conſtat honor.
Queis ego te regem componere regibus auſim?
  Nil potuit regno ſanctius eſſe tuo.
Queis ego te vatem componere vatibus auſim?
  Nil potuit plectro dulcius eſſe tuo.
Luce tibi ſonuere tubæ: lyra nocte canebat,
  Victorique Deo carmine gratus eras.
Et modò ſtrata tuis, modò fletibus ara madebat:
  Et modò te tardâ Muſa levabat humo.
Sancte velis mihi te facilem præbere canenti,
  Et vates vati dexter adeſſe tuo.
Si non me tecum fas eſt excedere terris,
  Nec mea me ſupra ſidera Muſa levat:
At placare tuo fas ſit mihi Numina cantu:
  Hac, precor, hac liceat te mihi parte ſequi.

Talia cantabant afflati numine vates,
Otia poſt pugnas cum ſibi juſta dabant.
Et quiſquam, ſit dives opum, ſit clarus avito
Sanguine, tanta neget nomina ponè ſequi?
Et leve neſcio quid, quod tantùm tempora fallat,
Eſſe putet, doctæ carmina mentis opus?
Ille ego ſim, qui, dum Pindi ſedet arduus arce,
URBANI ſacris oſcula dem pedibus.
Ille ego ſim, qui CHISIADÆ juvenilia dicar
Otia parte aliquâ poſſe referre meis.
Nec mihi quis, ſi caſtra vocant, neget artibus illis
Eſſe aliquem lituos inter & arma locum.
Tunc erat, extremum Macedo cùm ſubderet orbem,
Et captis Ganges mollior iret aquis.
Tunc erat, Iliadem caperet cùm lectus & enſem,
Qui cuſtos Muſis eſſet, Homere, tuis.
Scipiade, tibi jugis erat comes Ennius: idem
Emeruit tumulo proximus eſſe tuo.
Cæſar in adverſos cùm fulminis inſtar Iberos
Tenderet, ipſe ſuum carmine luſit iter.
Aiacem nobis invidit ſpongia: dextrâ
Occidit Auguſti fixus, ut ipſe ſuâ.
Sæcula (cur ſileam?) vates quoque noſtra tulerunt,
Imperio populos qui tenuere ſuo.
Cæſareæ ſtuduit Phœbeam nectere laurum
Primus ab Auſtriacis Maxmilianus avis.
Summos ſumma juvant: res eſt quoque ſumma Poëſis:
Et qui digna gerunt carmine, carmen amant.
Quo quiſque ingenio pollet magis, altiùs ire
Nititur ad geminum, quà via facta, jugum.
At rudis, invitis Muſis & Apolline natus,
Laudis egens, animo deficiente jacet.

Hæc

Hæc ego: tu nervis torque majoribus arcum,
Cui Phœbus pharetram credidit ipſe ſuam.
Surge: premat querulas roſtrata ciconia ranas:
Figat Apollineus ſibila monſtra labor,
Surge: animam vocemque novo præclude Lycambi:
Supplicium Momus, quod tulit ille, ferat.

AD GALLIAM.
DE MORTE
DIONYSII PETAVII
E SOCIETATE JESU,

Cùm Franciſcus Barberinus S. R. E. Cardinalis illi à Poëtis parentari juberet.

SI vacat, & noſtras civilia bella Camœnas
Audiri lituos inter & arma ſinunt,
Accipe quæ vates cineri ſacramus amico
Carmina, non uno Gallia preſſa malo.
Scilicet in longum veniunt tibi triſtia morem;
Teque alia ex aliis fata viceſque gravant.
Non ſatis in luctus fuerat, tua pignora, cives
In te diſcordes exacuiſſe manus.
Et Parcæ fecere nefas, commune, ſed atrox,
Cui natura nihil quo medeatur habet.
Sirmondus, [1] quo non alius Regum acta tuorum
Certior, & regni jura referre, jacet.

1 Jacobus Sirmondus è Societate JESU, vir totius antiquitatis curioſus inveſtigator.

Sumſerunt etiam, dum Regum ſcrinia ſervas,
  In te lanificæ jus, Puteane, [2] Deæ.
Communis, Puteane, dolor nunc vatibus, olim
  Grande decus Clarii præſidiumque chori.
Nec ſatis: extincti mors importuna Petavî
  Accedit tantis nunc nova cauſa malis.
Ille ſilet, parvâque cinis compoſtus in urnâ eſt,
  Suada jacet riguis quam ſuper uda genis.
Qualis ſciſſa comas, lacerataque pectus apertum
  Incubuit Pylio commoritura ſeni.
Ereptum Ligeris plorat natalis alumnum,
  Turbataſque ſuis fletibus auget aquas.
Ipſa dolet miſerum regina Lutetia caſum
  Funereâ ſparſas fronde revincta comas.
Jure etiam libat lacrymas FRANCISCUS ademto,
  Romuleos inter gloria prima Patres.
At benè quòd cineri (quid enim non ille meretur?)
  Doctorum vatum carmine juſta paret.
Nam quid felices fruſtrà dolor urgeat umbras?
  Juſtiùs in laudes ora reſolvat amor.
Deſine, quiſquis amas, magni pia buſta Petavî
  Nil profecturis ſollicitare modis.
Quamvis indocilis leges mutare ſeveras
  Vitalem Lacheſis ruperit atra colum;
Non omnis tamen ille perît: meliore ſuperſtes
  Parte ſui, volitat docta per ora virûm.
Quid metuat Lethen oblivia nigra trahentem
  Fluctibus? ignavos torqueat ille metus.
Hic rerum memores faſtos, memorandus & illis,
  Edidit, & Batavam contudit invidiam.

Bis

2 Petrus Puteanus, Regiæ Bibliothecæ Cuſtos ac Præſes, literatorum erga literatos officioſiſſimus.

Bis ſenis docuit celeres cum menſibus annos
  Munitam certis legibus ire viam.
Ætheriaſque domos animo percurrit, & aſtra
  Diviſit numeris temporibuſque ſuis.
Hunc adeò egreſſum noſtræ contagia terræ
  Uranie famulâ duxit ad aſtra manu.
Erranteſque globos, mundique volubilis orbes
  Pandit, & in toto ſidera fixa polo.
Quæ ſuper evectus, meriti nunc civis Olympi,
  Fertur in auctorem, non velut antè, ſuum.
Nunc illo fruitur propior, totumque quod ipſe eſt,
  Inque ipſo quidquid condidit ipſe, videt.
Sive Palæſtini regalia carmina vatis
  Concinit Argolicis reddita carminibus:
Seu Divûm medius, Patrum monumenta revolvit,
  Ingenio Divos detinet ille ſuo.
Non igitur tibi vana ferunt ſolatia Muſæ:
  Tu modò te Superûm, Gallia, junge choris.

AD
JACOBUM VVALLIUM
de morte SIDRONII HOSSCHII.

ETſi me, Walli, patriis excedere terris,
  Et procul Angariæ collibus ire meæ,
Et maris inſuetas auſum dare vela per undas,
  Ardenteſque gravi ſole ſecare vias,
Lydius Heſperidum Tibris regnator aquarum,
  Et ſeptem geminis Urbs tenet alta jugis,
Alpinæque nives, ac nubifer Apenninus,
  Et pia Tyrrhenæ vota morantur aquæ:

Ut nequeam Tungros, & pulchrum viſere Moſam,
Et præſens mœſto ſolvere juſta rogo,
Et terræ tumulo componere vatis amici
Relliquias noſtris irriguas lacrymis:
Non tamen extinctum miſeris urgere querelis,
Juſtaque, quà fas eſt, reddere ceſſat amor.
Nunc firmata ſubit ſtudiis concordia noſtris,
Et deſideriis invida fata meis.
Nunc mandata lego, quæ te mihi ſcribere juſſit,
Et moriens linguâ deficiente dabat.
Quin etiam violis, & lauri frondibus urnam
Halantem fictis ponimus exuviis.
His etiam flores, vitæ monumenta fugacis,
Addimus, albenti lilia miſta roſâ.
At circùm Latii, doctiſſima turba, Poëtæ
Aöniâ feriunt carmina mœſta lyrâ.
Quos præit ereptum lugens Elegeïa vatem,
Sæcula cui nullum noſtra tulêre parem,
Poſtera vix ſperent; quo vindice deſiit eſſe,
Quod fuerat, Paphiæ lena comeſque Deæ.
Illa igitur ſqualet, quo nos, confecta dolore,
Et queritur noſtris ſaucia vulneribus.
Ipſe etiam fletu tumulum dignatur inanem
CHISIUS Auſoniæ gloria prima togæ.
Et gemitu manes ciet, & Permeſſide lympha
Spargit flebilibus marmora ſcripta notis.
HOC MERUIT JUSTI MONUMENTUM BELGA DOLORIS,
PROXIMUS INGENIO, CULTE TIBULLE, TUO.
Interea curis liber mortalibus errat
HOSSCHIUS, Elyſium quà facit umbra nemus;
Quà Zephyri blandis immurmurat aura ſuſurris,
Et viret intonſis laurea ſilva comis;

Quà

Quà ſaliunt vitrei per amœna roſaria fontes,
 Et præbet faciles florida ripa toros.
Illic divinos inter conſidere vates
 Geſtit, & Heroum proximius ire choris,
Et modò cantatos ſuſpirat Numinis ignes,
 Virginis & grato carmine laudat opem.
Et modò tot vitæ, quibus ut mare volvimur, æſtus
 Gaudet inoffensâ ſe ſuperaſſe viâ.
Et modò commendat faciles miſereſcere Divos,
 Dum Petri lacrymis miſcuit ipſe ſuas.
Denique quæ vovit Leopoldo plurima, votis
 Exorat melius proſequiturque ſuis.
Illinc, ſi noſtri tangit te cura, nec omnis
 Excidit oblito pectore ſuetus amor,
Aſpice perpetuis lacrymarum turgida rivis
 Lumina, & exequias, docte Poëta, tuas.
Aſpice ut immenſum tua gloria lata per orbem
 Transvolet Eoas, Heſperiaſque domos:
Ut malè neglectas, monumenta perennia, Muſas
 Wallius indignis vindicet à tenebris;
Wallius Aönidum poſt te non parva ſororum
 Cura, tibi quondam, nunc mihi primus amor.
Quàm pius ille manu fugientes clauſit ocellos,
 Et ſummis animam legit anhelitibus!
Quàm pius æternis mandat tua nomina chartis,
 Et damnat lacrymis impia fata ſuis!
Scilicet ereptum ſic triſtis Naſo Tibullum
 Luxit, & Orphæam Calliopeia necem.

ALEXANDRO VII. PONT. OPT: MAX.

Villam Barberinam, Domitiani olim Cæſaris Albanum, ubi quotannis Quinquatria fiebant Minervæ, animi cauſâ inviſenti anno M. DC. LVII. *Idib. Maii.*

HIc ubi porticibus ſe Flavia villa ſuperbis
Æquabat ſummis ardua ſideribus;
Et nemus hinc, Scythicæ non mitia regna Dianæ,
Illinc Tyrrhenas proſpiciebat aquas,
Sollemnes olim ludos, & ſacra Minervæ
Quinque fuit junctos mos celebrare dies.
Quare amat hos colles etiam nunc Diva, lacuſque,
Plurima quos glaucâ veſtit oliva comâ.
Atque adeò præſens Albæ cùm proxima nuper
Vidit ALEXANDRUM per juga ferre pedem;
Lætus ades, dixit, noſtroſque inviſe receſſus,
Terrarum cuſtos maxime: lætus ades.
Hîc poſitâ regni tantiſper mole licebit
Otia prolatis dulcia rebus agas.
Quando dira lues, & frugum triſtis egeſtas,
Auſpice te, Latios pulſa reliquit agros.
Mox inſtaurato mens corpore firmior, altas
Imperii curas, & geret orbis onus.
Intereà dignam ſervato cive coronam
CHISIACIS Dryades texite de foliis.
Alma Ceres, ſpicas; date laurea ſerta merenti,
Aönides: partâ mox mea pace feret.

AD

AD
JOANNEM ROTGERUM TORCKIUM

Præpoſitum Mindenſem, & Canonicum Paderbornenſem ac Monaſterienſem. De Æneæ ſtatuâ, LAURENTII BERNINI *opere, in hortis Burgheſiis extra portam Collinam.*

TORCKI noſter amor, doctarum prima Sororum
Gloria, ſpes patriæ magna decuſque tuæ,
Aſpice BERNINI docto ſpirantia cælo
Marmora, Phidiaco par opus ingenio.
Aſpice Trojugenam curvâ cervice ferentem
Et patrem, & profugos, ſacra paterna, Deos.
Has pius Æneas parvo comitatus Iulo
Subtrahit incenſæ relliquias patriæ.
Quis dolor è muto ducit ſuſpiria ſaxo!
Qualis in inflexo vertice regnat amor!
Ut lapis ipſe ſuæ præſagus fata Creüſæ
Sentit, & impoſitum ferre laborat onus!
Et trahit Aſcanium flentem! comes ille paternæ
Non potis eſt æquis paſſibus ire fugæ.
Ut miſerans captæ fumantia mœnia Troiæ
Effigies tantis ingemit ægra malis!
At ne BERNINUS vocem daret arte querelis,
Obſtitit infandus, qui premit ora, dolor.

ALEXANDRO POLLINO

Donum natalitium.

MEntoreos alii donent, POLLINE, labores:
Natali noſtro pyxida munus habe.
Forma pyrum ſimulat: circùm violæque colores,
Albaque purpureis miſta liguſtra roſis.
Aſpicis & variis ut aranea floribus audax
Incubat, & fatuus papilionis amor.
Nec tamen incluſam potis eſt libare medullam,
Et qui ſub fulvo ſpirat odor calyce.
Namque ibi odorifero ſudantia balſama ligno,
Dulces Auroræ divitis exuvias,
Et Cilicum meſſes, & quæ Titanius ales
Cinnama, & extremus munera legit Arabs,
Et nardi felicis opes, & pinguis amomi,
Compoſuit miro Pœonis ars ſtudio.
Sic operi contendit odor: cui præſtat utrique
Dantis amor meritis dona minora tuis.

DE CORVO

Bartoldi Nihuſii diſcipulo mortuo.

OCcidit heu Corvus Batavis celeberrimus oris,
Bartoldi longo tempore diſcipulus.
Nec domino veniente, κακοῦ κόρακος κακὸν ὠόν,
Increpitat Graio garrulus eloquio.

Vox

Vox ſilet, ac lepidæ ceſſant convitia linguæ,
Nulla quibus ſeſe compoſuiſſet avis.
Non Agrippinæ turdus, non ſturnus amores
Cæſaris, humanos doctus uterque ſonos;
Nec Corvus populi plauſu gemituque Latini
Nobilis, & ducti funeris exequiis.
At rumpare licet Clotho, quæ fila volucrum,
Mœonidæ ſi fas credere, dura ſecas,
Carmine vivet adhuc, qualis Melioris alumnus
Pſittacus, & Teii fida columba ſenis.
Qualis & exuſtò celebrata Ciconia nido
In Batavis pullos morte ſecuta ſuos.
Ut meruit, vos ergò roſâ Permeſſide Muſæ
Compoſitum molli condite funus humo:
Et notum tumulo carmen ſuperaddite: SI QUEM
NON HODIE, CRAS, CRAS AUFERET ATRA DIES.

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

Tertium Pontificatus annum feliciter auſpicanti.

LÆta dies rediit, qua te Rex ætheris alti,
SANCTE PATER, magnum miſit in imperium:
Et terris dum pulſa lues, tibi tertius annus
Illuxit fauſtis candidus auſpiciis.
Prima fames Latium, te principe, liquit, & Urbem
Externis pavit frugibus alma Ceres.

Jam

Jam nunc Adriacis claſſis tua juncta carinis
  Helleſpontiacæ clauſtra refringet aquæ,
Intereà ſacras voti rea fundit ad aras
  Ingenuo tales pectore Roma preces:
De noſtris, PATER ALME, tibi Deus augeat annos,
  Si ſervata tuo munere vita mea eſt.

IN EJUSDEM EFFIGIEM

Marmoream, opus Laurentii Bernini Equitis & ſculptoris egregii.

SPirat ALEXANDRI vivus de marmore vultus,
  Nullus adhuc potuit quem ſimulare color.
Par animo ſiquidem facies pigmenta recuſat,
  Et meliùs niveum marmor utrumque refert.

AD EUNDEM.

De ædibus Pontificiis ad Lacum Albanum tactis fulmine III. *Id.Octob.* M. DC. LVII.

NE mirare manu Cyclopea tela rubenti
  In tua, SANCTE PARENS, tecta vibrare Jovem.
Indignatur enim Latio, te Principe, demum
  Aurea Saturni ſæcla rediſſe ſenis.

DE BIBLIOTHECA URBINATE,

ALEXANDRI VII. *Pont. Max. liberalitate, Vaticanæ donatâ.*

REgifico quondam ſumtu, ſtudioque parata
  Feltriadûm celebris bibliotheca Ducum,

Vaticana tuas, huc longè juſſa venire
Munere ALEXANDRI Principis, auget opes.
Nobilior poterat nec muneris auctor haberi,
Nec munus poni nobiliore loco.

IN CAROLI I. *magnæ Britanniæ Regis, An.* M.DC.XLVIII.V. *Id. Febr. Londini capite plexi, necem.*

CErne lupæ geminos pendentes ubere natos:
Romulus hic Romæ eſt conditor, ille Remus.
Inde Caledoniæ præbentem colla ſecuri
Indigno CAROLUM reſpice ſupplicio;
Et genus acre lupos terræ dic deeſſe [1] Britannæ:
Sævior eſt ipſis terra Britanna lupis.

AD FRANCISCUM BARBERINUM Card. & S. R. E. Vicecancellarium.

Ut Lucæ Holſtenii, Hamburgenſis, Vaticanæ Baſilicæ Canonici, & Bibliothecæ Cuſtodis primarii, IV. *Non. Febr. An.* M.DC.LXI. *defuncti ſcripta in lucem proferat.*

OCcidit Holſtenius, Graiæ Latiæque Minervæ
Artibus, Eois notus & Heſperiis.
Holſtenius, quô non fuerat mihi carior alter,
Nec poſthac unquam carior alter erit.
Heu! Vaticanæ mecum plorate Camœnæ
Delicium veſtri præſidiumque chori.

Illius

1. In Angliâ lupi nulli, aſſiduis venationibus ſtirpitus exciſi. *Polyd. lib.* 1.

Illius imprimis ſtudio defenſa fideli
   Relligio madidis lugeat orba genis.
Grande decus, columenque ſacri, Franciſce, Senatûs
   Solari noſtras perge tuaſque vices.
Ede laboratas, quas celant ſcrinia, chartas,
   Queis meliore ſui parte ſuperſtes agat.
Vivitur ingenio, nec in illud ferrea quidquam
   Inciſo Lacheſis ſtamine juris habet.
Sic bene de Muſis, & relligione merendo,
   Laus tua, & Holſtenii vita perennis erit.

ALEXANDRO VII. P. O. M.

Uſitatâ SS. Patrum conciliis comprecatione; CUJUS SEDEM ET ANNOS, *de reſtituta valetudine gratulatur. An.* M. DC. LXVI.

VIvit Alexander, mendax quem fama negabat
   Longiùs extremum ducere poſſe diem.
Vivit, & Albanos colles petit, Urbe relictâ,
   Incolumis: Clariæ ſolvite vota Deæ.
Veſtra ſalus agitur; quæ nunc hoc ſoſpite florent,
   Incipient artes hoc moriente mori.
Hoc igitur faciles adeamus carmine Divos,
   Carmine, quo ſancti nos præiiſtis avi:
CUJUS Alexander SEDEM tenet, illius annos
   Expleat, utque tulit, ſic ferat Orbis onus.
Tu, cujus primùm auſpiciis hæc inclyta Roma
   Cælitibus leges terrigeniſque dedit:
Tu mea tam juſtam vota exorantia cauſam
   Excipe, dum partes Urbis & Orbis ago.

En

En ut porticibus, pro quo precor, alta coronat
Limina ſupplicibus relligioſa tuis;
Ut ſolium auguſtis decorat ſublime columnis,
Artis divinum ſe ſuperantis opus.
Quod populus poſthac his te venerabitur aris
Sæpius, hoc illi proſit, opemque ferat.

EJUSDEM

Summo Reipubl. Chriſtianæ luctu, ac damno, XI. *Calend. Jun. An.* M. DC. LXVII. *defuncti Sacræ Memoriæ.*

QUæ non flebilibus complevit regna querelis
Mortis, Alexander, nuncia fama tuæ?
Te Cæſar, te flevit Iber, infeſtaque nuper
Gallia nunc lacrymas victa dolore dedit.
Nec tulit irarum cauſas referentia ſtare
Marmora Pipinis invidioſa ſuis.
Orbis uterque ſuum fato ceſſiſſe parentem
Credidit, & pietas omnibus una fuit.
Omnibus ex æquo par ſit data cauſa dolendi,
Juſtior haud ulli, quàm mihi cauſa datur.
Amiſius, mecum ante alios mœſtiſſimus, urnam
Diciduis, in quas ſolvitur, implet aquis.
Ne tamen aſſiduo cogar tabeſcere luctu,
Virtuti cautum gratulor eſſe tuæ.
Non tibi ſumma dies anguſti terminus ævi eſt:
Quamlibet invitâ morte ſuperſtes eris.
Nec tibi, quæ multis, ponet fataliter ætas
Tempora, nec famæ meta futura tuæ eſt.

Quà

Quà pelagus, quà terra patet, ſurguntque caduntque
Sidera, ſunt meritis omnia plena tuis.
Adria te Threſſas armis diffringere Lunas,
Teque tuas illi jungere vidit opes.
Adria Loiolidis, quo ſe tibi nomine debent,
Hoſpitio dextras junxit, ut ante, ſuas.
Quam debere tibi gaudet Germania [1] pacem;
Se debere diu non potuiſſe dolet.
Acrior hoc tangit Rhenum dolor, acrior Iſtrum;
Quò fuerat viſi gratior oris honor.
Scit bene, quas habeat lugendi Viſtula cauſas,
Ille tuâ poſthac deſtituendus ope.
Scit bene, quas illi dederis in prælia vires,
Seu Geta, ſeu Moſcus Marte petendus erat.
Quæ mihi præſtiteris, ſi perſequar, omnibus undis
Amiſius numero ſit minor ipſe meo.
Talia cùm de te peragat præconia Virtus,
Te rapto lacrymis obruor, & ſileo.

A D

CLEMENTEM IX. P. O. M.

Cum Epiſcopo & Principi Monaſterienſi adjutor ſucceſſorque lectus deſignatuſque eſſet An. M. DC. LXVIII. *pridie Cal. Maias.*

EUCHARISTICON.

GRandibus immenſas tibi debeo, maxime Clemens,
Pro meritis grates muneribuſque tuis:

Quòd

1 Inter Imperatorem & Galliarum Regem conciliatam Monaſterii Weſtphalorum.

Quòd tua me populis ſacravit [1] dextra regendis
Impoſitum, Paderæ quos rigat unda meæ:
Quòd Mimigarda potens, æquo te judice, nobis
Detulit imperii proxima jura ſui;
Tincta nec adverſæ valido potuêre veneno
Invidiæ noſtrum lædere tela caput.
Sed tua quando meæ nequeunt æquare canendo
Aönides parvis maxima dona modis;
Mente, precor, gratâ contentus, perge tueri
Præſidio fretum me, Pater alme, tuo.
Sic Tibi dent Superi quod aves, quod jure mereris;
Et pro Te Superos publica vota rogant.
Sic Themidi ambiguam faciat Clementia palmam,
Ornet an hæc mores, an magis illa tuos.

IMP. CÆS.
LEOPOLDO AUG.

Victoriam Hungaricam ſine ſanguine partam gratulatur. An. M. DC. LXX.

EDite Cæſaribus proavis, fortiſſime Cæſar,
Orbis & Auſtriacæ ſpes, Leopolde, domûs;
Marte tuos ſuperes, precor, ut virtutibus hoſtes,
Et jugis circùm tempora laurus eat.
Primus in arma ruens pœnas, Te vindice, Gotthus
Infeſtus Cimbris Sauromatiſque dedit.
Pòſt Thracem infractum non unâ clade tyrannum
Sanguineis vidit decolor Iſter aquis.
Nunc Tibi perjuros debellat Sporchius armis
Pannonios, noſtri gloria magna Padi,

[1] An. M. DC. LXI. VI. Junii. Romæ

Lætáque Cæſareas circùm Victoria turmas
  Serta gerens nullâ cæde cruenta volat.
Magna quidem ferro populos domuiſſe rebelles
  Laus eſt, innumeri quam meruêre duces;
Sanguinis expertem ſed deportare triumphum
  Præſtat, & imperium laus decet illa tuum.

AD

JACOBUM BALDE,

è Societate Jeſu,

Verſiculos noſtros, de corvo Bartoldi Nihuſii, exſtincto, laudantem.

SIccine, quem triſtes olim flevêre Camœnæ,
  Eſt tibi viſus olor, qui mihi corvus erat?
Verterit has formas opifex amor: omnia vertit,
  Et pulcrum quod non invenit, eſſe facit.
Quos tu nunc, ſpecie multùm deluſus inani,
  Das corvo vultus, hos dedit ille Jovi.
Dî faciant, cui dat corvus te judice nomen,
  Ille ſuo dici carmine poſſit olor.
Tunc me non humili vectum mirabere pennâ,
  Quô Calaber Latiæ ſe tulit arte lyræ.
Tunc ego Dædalide ferar huc, ferar ocyor illuc,
  Nomina cæruleis nulla daturus aquis.
Te viſam ante alios, ac noſtro carmine captus
  Defluere immemores arriget Iſter aquas.
Exceptum Tiberis ripâ me [1] SIDUS OLORUM
  Reſpiciat tantùm, ſponte canorus ero.

1 Clementis IX. P. O. M. teſſera hæc eſt, inter illas, quas Pontificibus ſingulis attribuit S. Malachias.

AD ACIDULAM FONTIS MELLITI,

Juxta Smechtam, pagum Diœceſis Paderbornenſis.

NYmpha decus ſilvæ, pulcherrima Nympha ſorores
Inter Hamadryadas, Naïadaſque deas.
Quis te præſenti ſparſit medicamine? quis te
Melliti fontis nomen habere dedit?
An, magis ut ſaperent, acidas tibi dulciter undas
Ambroſiæ ſuccis diluit ipſa Salus?
An, velut Hyblæis è floribus omnia libat
Fingendi ſtudio ſedula mellis apis;
Sic, dum nunc ferri venas, nunc æris oberras,
Vim trahit inde tuæ, quà fluit, humor aquæ?
Quicquid id eſt: ſtomachi faſtidia vincis inertis,
Nec ſinis accenſum bile tumere jecur;
Et quæ præterea verſu comprendere non eſt,
Sæpiùs innumeris pota medere malis.
Salve Naturæ mulſum, gratiſſima morbis
Soſpita, languentûm nectar, inempta ſalus.
Quod mihi ſi bilem ſolitâ virtute coërces,
Quæ jecori, nimio dum furit igne, nocet;
Carminibus noſtris decorataque marmore, nomen
Grande ſalutiferas inter habebis aquas.

AD
S. URSULAM VIRG. & MART.
de natali ſuo,
Qui fuit XII. *Kal. Novemb. A.* M.DC.XXVI.

VIrgineas acies quæ te lux ordine longo
 Ducentem ſuperas vidit inire domos;
Auſpiciis hæc ipſa tuis, fortiſſima Virgo,
 Me vitæ limen vidit inire meæ.
Hinc Tibi ſacra fero, votivaque dona quotannis,
 Natalémque tuum rite meumque colo.
Vela Caledonium ſi te rapuêre per æquor,
 Excepitque tuas barbara terra rates:
At fera te ſuperis tempeſtas appulit oris,
 Optatæque tibi mortis aperta via eſt.
Nos quoque jactat hiems, & cum ſuperaſſe procellas
 Credimur, in portu naufraga turba ſumus.
Tu porrò ſecura maris precor, Urſula, portum
 Ut teneat, noſtræ dirige navis iter.

AD
S. BARBARAM VIRG. & MART.
pro fauſto vitæ exitu.

BArbara, ſupplicibus Virgo non aſpera votis,
 Has, rogo, neglectas ne ſine Virgo preces.
Stamina cùm vitæ candente fluentia filo
 Præcidet Parcis de tribus una ſoror,

Et Mors atra ſuos diducet, & Orcus hiatus,
Coget & infernas in mea damna manus:
Tunc ſuccurre meo tam mitis, Diva, labori,
Immitis genitor quàm fuit ipſe Tibi.

AD
HORTENSIUM MAURUM
Veronenſem,

GEORGIO VVILHELMO,
Duci Brunowicenſi & Lunæburgenſi, ab epiſtolis, acidulam fontis Melliti, juxta Smechtam, pagum Diœceſis Paderbornenſis, hoc Epigrammate laudantem.

AUrea dum primæ coluerunt ſæcula gentes,
Ambroſias populis mella dedêre dapes;
Aëriæ quercus ſudarunt roſcida mella,
Mel fuit in foliis, mel fuit inter aquas.
Te quoque, qui reddis nobis ea tempora, Princeps
Inclyte, non miror mellis amore capi.
Cum Tu ſis verè mirâ dulcedine morum,
Melleus ingenio, melleus eloquio;
Par eſt, ut fontes ipſi Tibi mella propinent,
Ut Tibi mellitas terra miniſtret aquas.

Reſponſum Auctoris.

MEllitos latices nuper dum libat Apollo
Imbutos venæ nectare, Maure, tuæ:
Non magis inſignis mirâ virtute medendi,
Carmine quàm Mauri nobilis unda mei,

Vatis, ait, tanti meritis & laude ſuperba,
Caſtalii poteris vincere fontis aquas.

FONS PAMPHILIUS,

INNOCENTII X.

Pont. Opt. Max. opus admirabile, in circo Agonali Romæ.

ORbis quadrifidi ſimulacrum cernis in Urbe,
Flumina qui noſtro fonte quaterna bibis.
Hîc Ganges, hîc qui dulces Argenteus amnis
In mare, perruptâ [1] Doride, volvit aquas.
Hîc Iſter pronâ recubat ſeptemfluus urnâ,
Et totidem Nilus cornua fronte gerit.
Omnes Roma parens gentes complexa, miniſtrat
Omnibus ex uno fonte ſalutis aquam.

De S. Petri Apoſtolorum Principis Martyrio.

CUr, capite inverſo, plantas ad ſidera tollit
Affixus dominâ Petrus in Urbe cruci?
Ut caput in terris ſummum, ſub Principe Chriſto,
Seque piis certum monſtret ad aſtra ducem.

1 *Amnis Argenteus*, qui Hiſpanis dictus *Rio de la Plata*, hoc eſt ab argento, leucarum quadraginta oſtio in mare fertur adeò violentus, ut inde nautæ dulces hauriant latices, priuſquam tellurem ex alto conſpiciant. *Maffaus Hiſt. Indica lib. 2.*

DE
MARIA REGINA ANGLIÆ

vindicata à calumniis Georgii Buchanani Scoti lib. 2, Epigramm.

SUm Marie, malè grata patri, malè grata marito,
Cælo inviſa, meæ peſtis atrox patriæ.
Nulla aberat labes: niſi quod fuit addita cuſtos
Fida pudicitiæ forma maligna meæ.

Antitheſis.

SUm Marie, malè ſpreta Patri, bene cara marito,
Cælo accepta, meæ certa ſalus patriæ.
Nullæ aberant laudes: niſi quod natura negavit
Progeniem regnis non ſatis æqua meis.

In Rufum Poëtam malum.

NOlo, Rufe, tuos, ne dedignare, libellos
In cælum falſis tollere carminibus.
Carmina tu nunquam laudas aliena; quid ergo
Laudari quæris carmina, Rufe, tuà?

In eundem.

NOn mea, quod velles, te laudant carmina, Rufe:
Ne tua me laudent carmina, noſtra timent.

In Cantharum potatorem ſæpius ægrotantem.

POſt calices hauſtos toties, potamque ſalutem,
Æger Apollineam, Canthare, quæris opem;
Pocula dein redeunt, redit & medicaminis uſus:
Hoc eſt, nolle benè, & velle valere benè.

In Podagram.

BAcchus & alma Venus quam progenuêre, Podagram
Miretur claudos ecquis habere pedes?
Ebria quando trahit veſtigia Bacchus, & hæret
Tardipedi Cypris conſociata viro.

Adulatoris & corvi ſimilitudo ſecundùm illud Græc. Epig: Ῥῶ καὶ Λάμβδα μόνον κόρακας κόλακάς τε διστᾷ.

ECce κόλαξ κόραξ quàm concolor eſſe videtur;
Hic niger eſt plumis, moribus ille niger.
Hic fronti rapit, ille animo ſua lumina; gaudet
Hic cruce; ſuffigi dignus & ille cruci eſt.

Amicitia fucata.

QUiſquis amicitiam jungis, ne fronte ſerenâ
Tincta venenato pectora felle tegas:
Plus fallax oris ſpecies, velut abdita rupes,
Plus ratibus, quàm quæ prominet alta, nocet.

JULIUS CÆSAR

Injuriarum immemor.

OMnia conſervat memori ſub pectore Cæſar;
Sola ſed in ventos, quæ mala paſſus, eunt.
Mnemoſynen alii laudent: me judice, pluris
Sic oblivisci, quàm meminiſſe fuit.

AD

FRIDERICUM FURSTENBERGIUM,

Fratrem, dynaſtam Bilſtenii & Waldenburgi, Dominum in Schnellenberg, Waterlapp, Furſtenberg & Herdringen, Sereniſſimi Electoris Colonienſis, & utriuſque Bavariæ Ducis, Satrapam Fredeburgenſem, & conſiliarium intimum, Advocatum hereditarium in Graffſchafft, ejuſque conjugem Annam Catharinam de Petra ex caſtro Leyen.

DE WILHELMO FURSTENBERGIO

Eorum filiolo, eâdem horâ nato, & denato.

An. M. DC. L.

FUrſtenbergiaco Wilhelmus ſanguine cretus,
Hîc jacet; huic vitam, quæ dedit, hora rapit;
Vivat ut æternùm, mœſti ne flete parentes,
Huic eadem vitam, quæ rapit, hora dedit.

AD
FRIDERICUM HÖNINGUM
ARENSBERGENSEM,

Ord. Præmonſtr. Canonicum, Cal. Januarii An. M. DC. XLIX.

JAnus adeſt, ſed munus abeſt, tamen urget amanti
Debita ferre tibi munera gratus amor.
Quid faciam Friderice? tibi ſi dona merenti
Muſa negat, noſtrum cor tibi donat amor.

IN EFFIGIEM
CHRISTOPHORI BERNARDI
Epiſcopi & Principis Monaſterienſis,

Penicillo Theodori Caſpari Lib. Baronis de Furſtenberg, Canonici Moguntini & Spirenſis, eleganter depictam.

PRincipis ora vides Bernardi, fortibus armis
Victorem ſupplex quem Mimigarda colit;
Thrax timuit: nec adhuc impune laceſſiit ullus:
Scit Batavus. Martem frons generoſa refert.
Nec minor eſt pietas: imò pius arma tuendâ
Pro patriâ, & verâ relligione gerit.

IN

IN
BERNARDUM FULGOSIUM,
Medicum & Poëtam malum.

CUm tua, Fulgoſi, tellus erráta medentis
Celet, & aggeſtâ funera condat humo;
Quæ nunc tanta animum cepit dementia, luci
Ut mala committi carmina diſcupias?

FABII CHISII
S. R. E. Cardinalis Auſpicatiſſimus natalis Hendecaſyllabis jam olim celebratus, antequam Pontifex Maximus renunciaretur.

INgens gloria purpuræ Latinæ,
Phœbi delicium, medulla Suadæ,
Sacrorum Cynoſura certa vatum,
Paullùm; magne FABI, graves labores
Alti pectoris, arduæque Romæ
Fultum conſiliis remitte pondus,
Et noſtris ſolito favore Muſis
Aſpira facilem ſecundus auram,
Dum natalitias ſacrare cantu
Idus Hendecaſyllabi laborant.
Quos duros licet, ac parùm politos
Lævi pumice, Dædalaque limâ,
Ut blando tamen in ſinu receptos
Illâ fronte legas, precamur, illâ,
Quâ Septem juga, purpuramque Romæ,

Et

Et curas Latii Patris ſerenas,
Et noſtri rapis ingenI calorem.
Veſtris nunc opus eſt choris, venite
Suaves Lætitiæ, venite Plauſus,
Cantus, Gaudia, Gratiæ, Camœnæ.
Feſtivo Genium vocate ludo,
Et ſertis, & odoribus Sabæis;
Et natalitiis adeſte ſacris,
Fauſtis ominibus, boniſque verbis.
Sollemnem Februarii reduxit
Quinquageſima ſexta bruma lucem:
Natales FABII canamus Idus.
Idus tot maris Indici lapillis
Signandas, quot hiems creat pruinas,
Quot ver purpureum per arva flores;
Quot votis celebravit, & coronis
Natalem Venuſina Muſa lucem
Mœcenatis agens, Aprilis Idus;
Quot votis cumulavit, & coronis
Idus, Mercurii diem, vetuſtas
Maia ſidere, nobileſque partu
Octobres coluit Maronis Idus.
Ergò cùm ſuperas beatus infans
Natus Chiſiades, futurus Heros,
Blando murmure perſonaret auras,
Vagitus tener, ac rudes querelæ
Commiſſæ Zephyris, procul remotas
Parnaſſi geminis novem Camœnas
Excivere jugis, Claroque Phœbum,
Et Pandionis arcibus Minervam.
Illæ Pegaſeos repentè fontes
Liquerunt, & Hyanthias cavernas,

Et Pindi virides tulere lauros,
Et molles violas, roſæque florem,
Parvis munera delicata cunis.
Princeps Calliope labella primùm
Permulſit tribus oſculis puelli,
Et vatum ſimul entheos furores
Afflavit, teneroſque fronde crines
Cinxit Bacche tua, tuaque, Daphne,
Noſtris Orphea gratulata terris
Dono Cælituum novo renatum.
Hinc fati quoque conſciæ ſorores
Arriſere Deæ, lyramque Pæàn
Donavit puero; puer jocoſus
Arreptas digito fides procaci
Prenſavit, fidium daturus omen,
Ut quondam dedit Hercules tenellus
Omen roboris anguibus peremtis.
Tunc amplexa tenacibus lacertis
Mellitum ſtupet undecumque Pallas
Infantem, cerebrumque mollicellum
Implet numinis, ac ſuas olivas
Pacis præmia ſubligat corymbis.
Adſunt, & comitum trahunt catervas,
Linquentes Ciceronis æviterni
Pictum veris honoribus ſepulcrum,
(Quo fixêre domum) diſerta Pitho,
Facundus Lepor, aureumque nodum
Segnes ſolvere Gratiæ ſodales,
Jucundique Sales, & elegantes
Doctarum facies Facetiarum.
Quæ poſtquam niveam liguſtra nubem
Fuderunt beneolentibus caniſtris,

Et

Et felicibus irrigata ſuccis
Sacri nectaris ora miſcuerunt:
Quales Cecropii Platonis olim,
Quales gutture Pindari canoro,
Quales Ambroſiis apes labellis;
Matres ambroſiæ leves crearunt;
Dilectis etiam redux ab aſtris
Virtus remige venit uſa cycno,
Quæ fauſtos ſimul augurata ſoles,
Et primo ſimiles dies metallo
Promiſit puero, faces honeſti
Admovit, nivibuſque concolorem
Puris moribus indidit nitorem.
Quin & ſidereus Pudor modeſta
Vivo murice temperavit ora,
Et caſtos Amor innocens ocellos
Accendit radiis ab axe raptis,
Et Clementia nubibus remotis
Frontem finxit amabilem videri.
At cuſtos animum fidelis omnem
Munit Relligio timore Divûm;
Et contra mala, lividamque ſortem
Conſtans ægide Fortitudo pectus.
Tali Chiſiacas honore cunas
Dignatos Superûm choros frequentûm
Actutùm variæ viæ reportant.
Virtutes patrium petunt Olympum,
Et quà ſe tenues levant per auras,
Auræ deciduis pluunt liguſtris,
Narciſſiſque, roſiſque, liliiſque.
Cyrrham Pierides, Claron reviſit
Muſarum pater, Atticas Athenas

Pallas, Suada ſuam diſerta ſedem.
Gratantur redeuntibus Napææ,
Occurrunt Dryades, leveſque Fauni.
Tellus luteolas benigna cálthas
Submittit, violaſque, amaracoſque.
Miteſcit poſitis furor procellis
Tyrrheni maris: Africis fugatis,
In regnum lepidæ Favoniorum
Succedunt animæ beatiorum,
Et ſolæ dominantur axe toto.

Lætas intereà virere ripas
Vernis floribus, ac roſis caducis
Spargi flumina, leniterque motas
Admiratus aquas tepere blandis
Aurarum Zephyritidum ſuſurris,
Umbro [1] populeâ caput coronâ
Umbratum placidis levavit undis.
Quando ſuppoſitâ reclinis urnâ,
Muſcoſum latus hinc & inde Nymphis
Circumſtantibus, Orciaque, & Aſsâ,
Et Merſâ, & Soro, & Arbiâ, & Malenâ,
Sordes abluit: ille mox jacentem
Mento canitiem manu remulſit,
Et ſic fatidico locutus ore eſt:
Ergò pollicitam benigna fata
Invenere viam, ſagax futuri
Quæ Proteus mihi cærulus ſolebat
Noſtris pandere gratus hoſpes antris?
Ergò jam genitus [2] beatus infans,

In-

1 Umbro nobile Hetruriæ flumen, de quo Rutilius in Itinerario, & Plinius lib. 3. cap. 5.

2 Idibus Feb. an. 1599. Senis in Hetruriâ natus, patentibus Flavio Chiſio & Laurâ Marſiliâ.

Infans Chiſiades, recens Hetruſcæ
Gentis delicium, decuſque Senæ?
Expectatus adeſt? adeſt petitus?
Sic eſt: prodigio rigentis anni
Venturæ manifeſta ſigna ſortis
Solvunt ambiguam timore mentem.
O felix nimis! ô beata tellus!
Nullis urbibus, & ſecunda nullis
Tanto cive futura Sena terris!
Felix Chiſiadûm domus parentum!
Summorum genitrix domus virorum!
Quamvis imperio maris potentes
Portus Herculeos, [3] Coſæ ruinis
Vicinos Lepidi fugâ notatæ;
Et quondam moderata [4] Macereti
Arces turrigeras, genus vetuſtum
Jactes nobilium Ranutiorum.
Quamvis perpetuum decus nepotum,
Illuſtres animas, pioſque Janos
Tuſci nobile germen Iliceti;
Auguſtos celebres amore vatum,
Anſelmos, Marioſque, Flavioſque
Armis conſpicuos, togâ verendos:
Jactes & columen Jugis avitis,
Et Stellis jubar additum coruſcis
Quercum robore [5] Julio ſuperbam;

Majo-

3 Petrus Bembus in Epiſtolis nomine Leonis X. Pont. Max. ſcriptis, *lib.* 7. *epiſt.* 21.

4 Maceretum oppidum ditionis Senenſis, cujus quatuor abhinc ſæcula dominus Anſelmus Chiſius Frederico Cæſari militavit: nunc præter ruinas & balnea ſalutifera nihil de eo reliqui fecit vetuſtas.

5 Julius II. Pont. Max. Roboreæ gentis ſuæ inſignibus Chiſios donavit: ex quo tempore Quercum Montibus & Stellis adjecerunt.

Majorem tibi comparabit unus
Famam Chiſiades: & ille quondam
Inter ſemideos erit Latinos.
Poſtquam dulcibus expeditus ulnis
Matris Marſiliæ, ſolum paternum
Signabit pede jam timente falli,
Ingreſſus duce ſemitam fideli,
(Quam ſudoribus improbis madentem
Virtutis labor Herculi ſequendam
Monſtravit teneris adhuc in annis)
Tentabit ſubitò vireta [6] Cyrrhæ,
Et rupes Heliconias, & umbras
Doctæ Phocidos, Atticoſque lucos,
Et ſacros Academiæ receſſus.
Cùm luſtris adoleverit duobus,
Ingens ingenii ſagacis ardor
Ætatem culicis Maroniani
Ictu fulminis ocior triſulci,
Undâ fluminis ocior citati,
Prævertet, memorique digna cedro
Vates carmina finget, & ſeveræ
Maturus ſapientiæ ſatelles
Diſcet [7] Socraticas puellus artes.
Multum Phillyridæ datus magiſtro
Pelides, & Olympicæ quadrigæ
Debent plauſibus, & citantis axem
Aurigæ ſtimulis: at ille ſolo
Nativi celer impetu caloris
Fontes ſponte ſuâ petet beatos

E Fulcra-

6 Domeſticis uſus præceptoribus in Poëſi & politioribus literis.

7 Duodecim annos natus, intra privatos parietes Philoſophicas theſes defendit.

Pulcrarum cupidus ſcientiarum.
At mox Palladias valere [8] curas
Longis excubiis, & ægra doctis
Muſarum ſtudiis ſalus jubebit.
Sic quæ divitis Indiæ potentes
Theſauros rapit, ac latus ſiniſtrum
Præbet continuis ſali procellis,
Ventorumque minis, nec ulla vitat
Audax navifragi pericla ponti,
Tandem mergitur, aut fatiſcit alnus
Silvæ filia nobilis vetuſtæ;
Securis niſi portubus potita
Quaſſatum reparet quiete malum.
Tum poſt otia lætiore curſu
Ipſos auſa volare præter Euros
Ad noſtras peregrina dona ripas
Soſpes devehit ultimis ab oris.
Quare viribus integer receptis,
Sancto pectora concitatus œſtro
Viſet limina [9] conſecrata verbo
Clauſo Virgineæ Parentis alvo,
Picenis ubi collibus reſedit
Laureti domus, Adriæ per undas
Illuc vecta, piis onus catervis
Cœleſtûm ſubeuntibus Quiritum.
Jam nunc impatiens latere, clauſus
Privato lare, publicas palæſtras
Stagiræ, [10] cathedraſque, porticuſque,

Et

8 Proximè ſequentibus duobus annis vacare cogitur à ſtudiis, ſtomachi imbecillitate laborans: intereà recolit Philoſophiæ humaniorumqne literarum diſciplinas.

9 Decimo ſexto ætatis anno voti reus Lauretanum iter ſuſcepit.

10 Viginti annos natus, & expleto ſtudii quinquennio, Senis publicas Philoſophiæ theſes proponit & defendit.

Et ſacraria maximi Platonis
Sublimis vigor ingenI requiret.
Hîc quicquid polus ambitu ſereno,
Et tellus gremio, Thetis profundo,
Et natura ſinu fovet capaci,
Argutæ rationis in ſtaterâ
Scrutatum penitùs, magiſtra recti
Auguſtis penetralibus clientem
Admittet [11] Themis, imperIque formam
Et decreta docebit æqua legum.
Seu quæ Cecropiis Solon Athenis,
Et Spartæ rigidus tulit Lycurgus,
Seu juſtus Numa gentibus Latinis,
Et bis ſex tabulæ Decemvirorum:
Seu quæ Romuleæ verendus Urbis
Antiſtes dedit, inclytuſque Cæſar
Immenſi dominator altus orbis.
Hinc deſiderii ferente pennâ
Alto certius Icari volatu
Pernicem rapiet ſub aſtra mentem
Divinæ Sophiæ [12] ſagax Aquinas,
Et velata fides, & alma cæli
Majeſtas ſuperas recludet arces,
Et ſeſe dabit, ac Deum videndum,
Et puram ſine nube veritatem.
Tandem [13] promeritos virente crines
Serto triplicis impedire lauri
Certabunt Themis, & ſevera Pallas,

11 Unum & viginti annos natus, publicas de jure civili theſes tuetur.

12 Septem & viginti annos natus, de universâ Theologiâ publicè Senis diſputat.

13 Anno 1623. 6. Septembris Philoſophiæ; 14. Septembris eodem anno Juriſprudentiæ; 1626. 6. Septembris Theologiæ Doctor renuntiatus fuit ſummâ omnium approbatione.

Et de Numine diſſerens ſupremo
Cæleſtis ſapientiæ facultas.
Sic donis [14] ſibi debitis potitus
Magnarum novus artium Senator
Auguſtum patriæ reget Lyceum.
Mox Senâ procul impiger relictâ,
Qualis fulva Jovis Tonantis ales
Nido migrat, & experitur aſtris
Dignam teſtibus indolem parentis,
Antiquæ cupiet theatra [15] Romæ,
Et mundi dominos videre colles.
O quæ gloria! quanta ſurget illic
Claro Chiſiadæ ſeges laborum!
Nobis tanta nefas canendo famæ
Incrementa ſequi, vetante Proteo,
Quæ cautus monuit tacenda vates.
Et jam me ſoliti vocant labores,
Et vos, Naïades citant liquores.
  Hæc Nymphis pater elocutus Umbro,
Tuſcorum decus amnium, tumenti
Seſe ſpumeus alveo recondit.
Tum lævo tonuit ter axe cæli
Fatis addere viſus auſpicatis
Dextram Juppiter approbationem.
Quali murmure ſiderum frementûm
Tuſcus ſæpe ſuam probavit artem
Dilectus ſuperis Tages aruſpex:
  Nec præſagia poſteris in annis
Veri certa fides Deum fefellit.
Dum nos grandibus æmulos poëtis

Muſa-

14 Eodem anno 1626. trium facultatum Collegio adſcribitur.
15 Anno 1626. 10. Decembris Romam venit.

Muſarum Juvenilium labores
Miramur, Lyricique vatis auram,
Et dignum tragico pedem cothurno.
Seu primo ceciniſſe doctus ævo
Pompeî lacrymabilem peremti
Fortunam, Pharii ſcelus Canopi
Damnavit pius, ac truces Achillæ
Perjuri furias, miſertus æquam
Ingentis generi labare cauſam,
Quæ ſit victa licet, Catone magno
Et ſe vindice non tuetur uno.
Seu juſti nimis impotens doloris
Letum nobile, Martiamque dextram
Luxit Marſilii gemente plectro,
Dum fortis cadit hoſtium ruentûm
Inter funera, prodiguſque vitæ
Pulcro ſanguine decolorat æquor.
Seu notum Canis æſtuantis aſtro
Trituræ genus & modos Hetruſcæ
Cantavit, Cereriſque ſerta lauro
Vates nexuit, & ſiticuloſam
Æſtatem Clariis rigavit undis.
O rus, ô nemus, ô beata Tempe!
Villæ, jugera dulcis [16] Ancarani,
Jucundis loca Tuſculi viretis,
Udo Tybure, Formiis amœnis,
Et blandis mage delicata Baiis,
Vicinæ nimis invidenda Senæ!
Vitavit quoties negotioſæ
Urbis mœnia, carminumque fetus

16 Ancaranum Chiſiorum villa amœniſſima non procul ab urbe Senarum, opportunus Muſarum ſeceſſus, ubi admodum adoleſcens Pompeium Tragœdiam ſcripſit.

Frondoſis ibi Chiſius ſub umbris
Obſtetricibus edidit Camœnis!
  At quis ſufficiat referre plauſus
Famæ præmia, publicaſque laudes,
Quas docti tulit ingenî? paterno
Deſerto lare, cùm profectus omnem
Ignoto rapuit ſtupore Romam
Præſens Chiſiades, & eloquente
Cantu plus vice ſimplici moratus
Oblitum Tiberim viæ prioris,
Alcides novus aureis catenis
Tuſcorum ſimul Auſonumque Suadæ
Sacro murice nobilem Senatum,
Et ſubſellia traxit alta vatum,
Vocalis quibus Humor Hippocrenes
Largæ nomina fecit apta venæ.
Idem Sulpitios, & Ulpianos,
Et Paullos imitatus, & Catones,
Cùm reſponſa dedit, fori querelas
Expertus tetricas, graveſque cauſas
Oravit, Latiæ [17] datus ſacerdos
Aſtrææ, veterum patere legum
Nodos difficiles, & involutos
Laudavit Themis; & Rigor ſeverus,
Et Juris comites Fides, & Æquum,
Et Fas, judicis aut ſui patroni
Stiparunt latus; integramque dextram
Fugerunt avidi Cupido lucri,
Turpes Inſidiæ, malæque Lites,
Et Fraus, & faciles emi Favores.

Sic

17 Anno 1629. menſe Januario, utriuſque, quam vocant, Signaturæ factus eſt Referendarius.

Sic poſtquam teneris adulta virtus
Annis Chiſiadæ dedit futuris
Omen laudibus, arduiſque curis
Prælusit gravium negotiorum
Aſtrææ ſtudiis, & arte Phœbi,
Turritum caput altiùs levavit
Septem collibus, & ſavente nutu
Lætis plaudere viſa Roma fatis,
Nec mœſtas Cremeræ tumentis undas,
Nec Veios meminit dolens, & uno
Felices FABIO vocavit Idus
Fatalem FABIIS [18] diem trecentis.

JANICULUS

De Villâ Hieronymi Farneſii, S. R. E. Cardinalis, ſitâ ad portam Aureliam.

QUamvis Janiculum vocent, nec inter
Septem mî juga dent locum Quirites,
Clarus non ideo minùs ſepulcro
Et Jani patris & Numæ, propinquum
Tollo nubibus arduis cacumen.
Vel Farneſia villa (quam remoti
Proſpectus maris, & ſalubre cælum,
Et felix ſitus, & loci vetuſtas,
Et vultus domini beat, decuſque
Ingens Patribus additi Latinis)
Tantos dat mihi ſpiritus, ut ipſa

18 Idib. Feb. ſex & trecenti ex Fabiis Veienti prælio interemti. *Ovid. l. 11. Faſt.*

Tali munere lætus aſtra ſummo
Tangam vertice, Romuloſque colles
Noſtris deſpiciam jugis minores,
Et rerum Dominam ſuperbus Urbem.

DONUM NATALITIUM
ALEXANDRO VII. P. O. M.

Idibus Februariis, Anno M. DC. LXI. *oblatum.*

MOs inde à veteri receptus ævo,
Ut natalitio die clientes
Ultro muneribus colant Patronos.
Proin, quando niveo notanda ſigno
Natales tibi lux reducit Idus,
Suetâ, MAGNE PARENS, benignitate
Donum, oro, famuli tui puſillum,
Chartas accipias; quibus levamen
Quæratur gravibus ſubinde curis.
Hinc ſacros releges pius libellos;
Et res Iſacidûm Patrum, Ducumque,
Et Regum memoranda facta, & arma
Eductamque Deo ſub aſtra molem:
Illinc Auſtriadûm videre vultus
Spirantes Procerumque, Cæſarumque
Heroaſque juvabit intueri,
Muſarum columen, decuſque Martis,
Sollers quæ manus, ingenIque mira
Virtus mollibus edidit figuris.
At feſtam referente ſole lucem,
Latè porticus alta Vaticanam

Ample-

Amplectentibus aream columnis;
Et navalia, templa, portæ & ædes,
Et fontes ſalientibus rigantes
Urbem, perpetuis viis patentem,
Doctâ forſitan offerentur arte
Æri inciſa Tibi: ſed illa quantò
Mox expreſſa perenniùs canoris
Vatum carminibus, per ora vulgi
Laudes uſque tuas ferent, ab ortu
Primo ſolis ad ultimum cubile?

AD
BERNARDUM ROTTENDORFF

Archiatrum Monaſterienſem, de inſulſiſſimis Conradi Biermanni verſibus dono miſſis.

NUper quòd mihi peſſimi poëtæ
Scabros, illepidos, & invenuſtos
Miſti verſiculos, amice, dignas
Tali munere gratias habemus,
Rottendorffe, tibi, novem Sororum
Et Phœbi decus: hæc enim venena
Guſtanti ſtomachus repentè motus,
Tuſſis quando levem minata febrim
Quaſſabat latus, & caput gravedo
Torquebat, ſimul expulit nocentes
Morbi relliquias prioris omnes.
Aſt ut carmina peſſimi poëtæ
Sic mî reddere viſa ſint ſalutem,
Tu poſthac cave, ne modi remittas

Hujus munera, peſtilentiora
Morbis omnibus, omnibus venenis.
Contrà ſi facies, ſcias neceſſe eſt,
Actutùm piperi togam datura,
Aut nidum tineis araneiſque,
Aut pœnam ſubitura, quam Catullo
Pleni ruris & infacetiarum
Annales Voluſi dedêre vatis.

DE

MOPSO FIDISSIMO CANE

mortuo.

MOpſus hîc jaceo, canis venuſtus
Longis auriculis, & ore pando,
Cuſtos aſſiduus domi foriſque
Noſtri Principis, & comes fidelis:
Equo ſeu fuit ire, ſive curru,
Seu tritâ pedibus viâ voluptas.
Hinc me carior haud erat; nec alter
Poſthac eſt aliis futurus annis
Me carus magis, aut magis peritus
Blandiri Domino; & ſagax natantes
Venari medias aves per undas;
Gyros carpere, & exilire in altum,
Et greſſus glomerare tam ſuperbos,
Quàm non ullus equum docet magiſter.
Nunc fractum ſenio peremit ætas,
Et grati pietas Heri peremptum
Urnâ compoſuit. Sed atra tantum

Functo

Functo mors mihi non dolet, dolenti
Quanto, quod domino, mei reliqui
Heu! deſiderium, mihi dolori eſt.

AD

JOANNEM VVISSE

Attendorienſem, è Societate Jeſu,

In Academia Paderbornenſi SS. Theologiæ Doctorem, Gallinam & duos ſerpentes eodem in nido ovis incubantes, prope villam Collinam in Diœceſi Paderbornenſi An. M.DC.LXVIII. *hoc extemporali epigrammate deſcribentem.*

JUxta humilem gallina caſam male provida, putri
  Urticas inter nidificarat humo.
En coluber geminus cæco prolapſus ab antro,
  Ova ſuper multo lubricus orbe cubat.
Nil trepidat gallina; duos ſuper incubat angues,
  Officii mater gnava tenaxque ſui.
Nec ceſſat coluber; ſub plumâ matris & ungue,
  Quod neuter peperit, fotus uterque fovet,
Et facit ambiguam foto de ſemine litem,
  Sit pullus colubri, ſitne futurus, avis.
Femina decidit litem, non ore, nec enſe,
  At ſude vipereum comminuendo caput.
Pythonem jaculis armatus ſtravit Apollo,
  Occidit colubros Bructera Nympha duos.

Reſpon-

Reſponſum Auctoris.

EN pro verſiculis tuis, amice,
Unâ qui ſimul incubatione
Invisâ priùs ova confoventes,
Gallinam,& geminos canunt colubros,
Iratæ ſude villicæ peremptos;
Inſignes tibi mittimus rubenti
Cancros tergore, brachiiſque curvis,
Villæ munera; nec minus precamùr,
Illorum dape lætus ut fruaris,
Et, te judice, delicatiori
Sic omnes ſuperent ſapore piſces;
Ut, me judice, carminum tuorum
Binus munere conſecratus anguis
Immortalibus uſque & uſque ſæclis,
Pythonem ſuper, & laborioſi
Alcidæ celebrem levatus Hydram,
Inter ſidereos micabit ignes.

AD
CLEMENTEM X. P. O. M.

Octogeſimo ætatis anno, paucis ante Clementis IX. *Pontif. mortem diebus, Cardinalem, ac proximis inde Comitiis Vaticanis ſummum Pontificem renunciatum. An.* M. DC. LXX. I I. *Kal. Maii.*

CLemens, optime Romuli nepotum,
Princeps & patriæ parens, & orbis,

Quan-

Quando muneribus tuis rependam
Grates, quas ego debeo perennes
In me tot meritis tuis, meuſque
Mecum debet, & uſque debiturum
Frater ſe meritis tuis fatetur?
Sed dignas prohibet referre grates
Ingens copia munerum tuorum.
Ergo quæ pietas amorque dictat,
Et blando recipit benigna vultu
Majeſtas tua, pro tuâ ſalute,
Nec non imperio tuo precantes,
Votis nectimus auſpicata vota;
Ut Te nemo diutiùs Quiritum,
Doctrinâ, ingenioque, moribuſque
Dignis murice, debuit mereri
Serum purpurei decus ſenatûs,
Et nemo citiuſque, digniuſque eſt
Summis orbis honoribus potitus;
Sic Te nemo diutiùs Quiritum,
Summis orbis honoribus fruatur.

AD MATHIAM NALDUM,

ALEXANDRI VII. PONT. OPT. MAX.

MEDICUM INTIMUM,

Aphoriſmos Hippocratis notis illuſtratos Flavio Chiſio S. R. E. Card. ampliſſimo dedicantem.

PHœbi ſacrarum præſidis Camœnarum
Artiſque, morbos quæ domare ceſſantes

Potens

Potens medelis, & ſalubribus ſuccis,
Secanda profert ſæpe fila Parcarum,
Decus perenne, maximoque ALEXANDRO
Dignus Machaon, quid moraris in dias
Emittere auras luminis, ſenis Coi
Divina, Nalde, ſcita? quæ dies longa,
Et imperita turba plurimis mendis
Opplerat, hactenuſque noverant pauci:
At mox, favente Delio, tuis curis
Deterſa, doctrinæque luce perfuſa
Legentur, & quà Sol renatus Eoo
Surgit cubili, quaque conditur fluctu.
Quare ſecundo munus inclytum plauſu
Volare docta per virûm ſinas ora
Latè, benigno, Nalde, FLAVII tutum
Favore, nuper arte qui tuâ, multâ
Cum laude, rebus reſtitutus Urbanis,
Regnique curis, publicæque terrarum
Felicitati, PATRUOQUE ſervatus
Excipiet, uſque muneris memor tanti,
Tui ſereno lumine ingenI fetum:
Ejuſque ſidere actus invidus livor,
Et Zoilorum turba cedet, ut nubes
Fugit coruſci pulſa Solis aſpectu,
Pontique ſævientis atra tempeſtas,
Simul refulſit alba ſtella Pollucis.

AD
JACOBUM PHILIPPUM NINIUM,
ALEXANDRI VII. PONT. OPT. MAX.
Cubicularium intimum, & ſupplicibus libellis præpoſitum.

NINI meorum lecte flos amicorum,
Cui melle Hyblæo dulcius fluit puræ
Orationis nectar ore facundo,
Rerum potenti cùm refers ALEXANDRO
Negotioſa ſupplicantium vota.
Humanitatis ſæpius tuæ fructum
Expertus, oro, teque rurſus obteſtor,
Ociùs amici ſupplices preces noſtri
Recites. Quiritum namque fata formidans,
Acerba fata, ſoſpes ad ſuos Boios
Avet redire, carbaſiſque remiſque
Fugæ ſecundos provocantibus ventos
Per arva latè vectus alta Neptuni
Adire litus hoſpitale Gallorum.
At Vaticanæ dona nunc poteſtatis,
Cui paret æther, inferique, tellusque,
Tantùm requirit. Impios canis prægnans,
Parræque cantus, montibuſque decurrens
Lupa Lanuvinis, imbriumque divina
Avis imminentûm terreat: quid huic obſtet,

Iterque

Iterque rumpat, ſi, quod unicè poſcit,
Curſus precetur proſperos ALEXANDER.

AD NATALEM RONDININUM. JOCUS.

QUod utrique noſtrûm commodavit argentum
Ad veſtiendum Græculum Favoritus,
Cur Rondinine debuiſſe me ſolum
Reglutinare judicas, minùs rectè
In me retorquens negligentiæ culpam?
Debere nulli me libentiùs novit
Idem ille, ſemper qui mihi Favoritus
Facit benignè, mutuæ voluntatis
Fideique certus uſquequaque conſtantis.
Ne creditoris ergò debitor partes
Agas, amice, non rogatus obteſtor;
Quin ipſe cures, ut bonum ſies nomen,
Fidemque ſemper æmulere Germanam.

IN AUCTOREM

Inepti epigrammatis, in Auguſtinum Favoritum ſcripti, quo ultimam ſyllabam ꝫ *ALIPES, de Pegaſo loquens, corripuit.*

INſulſe vates, quid (malùm) Favorito,
Muſarum ocello, quem volare Parnaſſi
Utroque tutum ſuſpicit jugo Phœbus,
Caſum ominaris, Icarique fortunam?
Potiùs timendum eſt peſſimo Poëtarum

Tibi,

Tibi, per caputque pedeſque ne ruas præceps ;
Ut Lampſacenus ille, monte Pimplæo;
Pœnaſque dignas ALIPES Meduſæus
Centum repoſcat calcibus, quòd extremo
Pede immerentem claudicare feciſti.

AUGUSTINI FAVORITI

Reſponſum.

QUòd uſque ab Adriatico in Favoritum
Adunca torvus cornua, ac truces armat
Dentes Poëta peſſimus poëtarum,
In immerentem ſæviens & ignotum,
Ignotus ipſe; vapulare, Fernande,
Fortaſſe meruit: Pegaſum quòd offendit,
Haud jure vatem criminaris; in toto
Nil ille fecit elegantius libro:
Pes namque claudus Pegaſi, ut tuâ fecit
Tam dulce carmen proſiliret è venâ.

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

Calendis Januariis An. M. DC. LXVI. *felicitatem precatur.*

CUr Muſa longo deſides ſilentio,
Aurata quondam docta fila tangere
Citharæ loquacis? quin Alexandro novis
Jani Calendis dona depromis nova;
Aut digna Majeſtate ſi tantâ nequis

Afferre, vota nuncupans ſollemnia
Pro re Latinâ, proque gente Chiſiâ,
Quot vere flores educat Favonius,
Æſtate ariſtas flava quot numerat Ceres,
Autumnus & quot pingit uvas purpurâ,
Frondes quot altis decutit ſilvis hiems,
Felicitatis tot precare Maximo
Donis refertos vehat Alexandro dies
NUMERIS HIC [1] ANNUS ABSOLUTUS OMNIBUS.

AD
FABIUM CHISIUM

Epiſcopum Neritonenſem, Innocentii X. *Pont. Opt. Max. cum poteſtate Legati de latere Nuntium, & Pacis inter Europæ Principes conciliandæ Mediatorem, Monaſterii Weſtphalorum, cùm auctor illic per æſtatem ageret. An.* M. DC. XLVI.

FABI, ſiniſtro jam nimiùm diù
Deprælianttûm Numine Principum
Delecte pacator, ſuumque
Orbis in exitium ruentis
Spes fida, nec non Palladis, ac novem
Decus Sororum, perge tuis, precor,
Suadere Muſis, aureamque
Exilio revocare Pacem.
Gaudent amoris fœdere mutui
Pax & Camœnæ. Tuta placet quies
Utriſque, nullo claſſicorum
Rupta ſono, tonitruque belli;

Et

1. Omnes literæ numerales, quotquot ſunt in Alphabeto Latino, ordine in his M. DC. LXVI. exhibentur.

Et quæ ſacrarum Cecropis arcium
Regina claris præſidet artibus,
Utrimque communes olivæ
Vendicat ingenioſa Pallas

Cum Pace ramos. Tam bene convenit
Cum Pace doctis Vatibus, & Tibi,
Quem prima fulgentis metalli
Sæcla jubet renovare Pacis

COLUMBA [1] miti germine Palladis;
Quem ſigna QUERCUS inclyta CHISIÆ
Ramis decuſſatim ligatis
Vincla monent reparare Pacis.

Quin ergo noſtris finibus ad Getas
Martem repellis: nam Deus omnibus
In nos obarmavit nocendi
Artibus, inſidiiſque Martem,

Lethumque, & atris Eſuriem genis,
Et ponè ſciſſis Tiſiphonen comis
Subire juſſit, cladibuſque
Innumeris cumulare clades.

Non ante Virtus oppida, non agros
Cornu reviſet Copia divite,
Non ante Strages, & Malorum
Mille procul fugient catervæ.

Quis pace gaudet ſanguine civium?
Quis pace luget militiæ gravis
Tributa? vicorumque mœſtis
Funeribus, viduiſque campis

1. Inſigne domus Pamphiliæ, ex qua ortus Innocentius X.

Illacrymatur? nec potius mero,
Cantuque curas & fide Teïa
Sub hoſpitali fallit umbrâ,
Quà vitreæ fuga ludit undæ,

Aut quà jocoſis lenè Favoniis
Impulſa quercus garrula proximam
Quercum ſalutat, ſub virenti
Triſtitiam tumulat ſepulcro?

Tunc læta culmis arva feracibus
Stipata rumpunt horrea frugibus,
Noſtrâque mercator Batavus
Meſſe ſuas onerat carinas.

Tunc uva certat plurima purpuræ,
Pomiſque vinctus tempora mitibus
Autumnus ad plenum beatas
Fundit opes avidis colonis.

AD
AMICOS GERMANOS
in Italiam proficiſcens An. M. DC.LII. *ineunte Aprili.*

IMus in Auſoniam: preſſis jam pugnat habenis,
Iterque læto poſcit hinnitu fremens
Cyllarus, impatienſque moræ pede ſpargit arenam,
Prætervolare geſtit & curſu Notos.
Imus, & aſſueti Dircæo ſidera cygno,
Phœbique ſacrum Pegaſo vecti nemus
Viſere, jam mediis inſertas nubibus Alpes,
Quà fabuloſam ſtravit Alcides viam,

Aut,

Aut, quà Pœnorum ductor juga rupit aceto,
Flammiſque cautes torridas ferro ſcidit,
Scandemus celeres; nec poſt diſcrimina terræ,
Tumultuoſos Adriæ fluctus maris
Securi Venetâ metuemus frangere cymbâ,
Delphine Arión ſi natat tutus ſuo.
Nunc igitur dilecta domus, fratreſque, ſororeſque,
Et vos, Nepotes, dulcis ætatis roſa,
Fürſtenbergiacæ memores virtutis Iüli,
Valete, noſtri generis optatum jubar.
Vivite cæleſtes animæ, meliore metallo
Certam trahentes ſæculi primi notam,
Quas amor, & Muſæ doctâ cum Pallade nobis
Conſtante ſemper alligaverunt fide.
[1] Velde vale, primùm quô noſtra Thalia magiſtrô
Libare fontes auſa Caſtalios fuit,
Hiſtoriæ vatumque decus, Suadæque Latinæ;
Et qui, Camœnis pariter ac carus mihi,
Me juvenem teneris curâ complexus ab annis,
[2] Höninge fidâ, doctus ut Chiron, manu
Duxiſti, Patrui quò per veſtigia Virtus
Domûs avitæ gloriam ſequi jubet.
Te quoque [3] Veckeni, præclarum Scaldis alumnum,
Noſtroque lumen mutuum Rheno datum
Doctrinæ, Sophiæque, ſacer quam tradit Aquinas:
Et te [4] Maſeni, magna Pindi gloria,
Amplector; dextramque tuam [5] Crumbache, tuamque
Longum, [6] Geleni, ſtringo dicturus vale.

 Sed

1 Joannes Velde S. J. 2 Fridericus Hôning Ordinis Præmonſtratenſis Canonicus. 3 Franciſcus van der Vecken S. J. 4 Jacobus Maſen S. J. 5 Hermannus Crumbach S. J. 6 Ægidius Gelenius.

Sed [7] Mallincrodios, & te ſuaviſſime [8] Torcki,
Et utrâque Phœbi laude [9] Rottendorffios
Præſtantes, ævi clariſſima lumina noſtri,
Amor ſalutis noſter abſentes colit
Eminus obſequio. Nec te, [10] Bollande, diſertum
Antiquitatis ſanctioris Livium
Præterit, aut numeroſe tuas, [11] Baldæe, Camœnas,
Vatemque veris floridum [12] Biſſelium.
Omnibus impertit, quæ baſia debet, amicis
Gaudere juſſis & valere longiùs.
Sed me tam caros linquentem Roma ſodales
Communis orbis univerſi civitas
Allicit, & Latiæ rapiunt miracula terræ;
Seu quæ vetuſta, ſeu recens ætas tulit.
Jam Paderæ Tybrim, jam ſeptem præfero colles
Angariorum montium cacumini.
Jam mea [13] Bilſtenias fugio cunabula rupes,
Et, qui propinquo mons Caballinus jugo
Surgit, & accipitres pernicibus educat alis
Certare doctos ardeis Britannicis.
Præcipuè commendat iter mihi gratia præſens,
Et purpurati CHISII recens honos;
Qui moviſſe potens vel avitas carmine quercus
Facundus Orpheus Nos in Auſoniam trahit,

7 Bernardus Mallincrodius Decanus Monaſterienſis. 8 Joannes Rotgerus Torckius Canonicus Monaſter. 9 Bernardus Rottendorffius archiater Monaſterienſis. 10 Joannes Bollandus S.J. 11 Jacobus Balde S.J. 12 Joannes Biſſelius S.J.

13 Bilſtenia arx Angariæ munitiſſima, dynaſtiæ cognominis, in altiſſima rupe ſita, in qua auctor horum Poëmatum an. 1626. 21. Octob. natus fuit, propinquum habet montem Caballinum, vulgò Roſſenberg nuncupatum.

AD
NICOLAUM HEINSIUM,

*& Lucam Langermannum, Româ Florentiam diſcedentes, An.*M DC. LII. 3. *Kal. Julii.*

Nobile par juvenum, ſoboles præclara parentum,
  Candida Theſeï biga ſodalitii;
Quàm lætus fuit ille dies, quàm riſit amico
  Lumine, vos primus quô mihi junxit amor!
Quô tres una domus cepit, facileſque Camœnæ
  Juſſerunt Charitum nectere lege manus.
Ille dies rerum dominam mihi cernere Romam,
  Et quicquid priſcæ rudera laudis habent;
Ille Quirinales accedere Principis arces,
  Chiſiadæ Muſis præſidioque frui;
Ille dedit Latiæ mirari flumina Suadæ,
  Ille dedit veſtræ carmina mentis opus.
Langermanne, tibi totas indulſit Athenas
  Græcia, delicias & tibi Roma ſuas;
Et quicquid Venerum formoſo vertice Pindus
  Poſſidet, ac ſacris Cyrrha propinat aquis.
At te, quod patrii ditiſſime numinis heres,
  Heinſiade, Batavi gloria magna ſoli,
Quid dicam numeroſa tuas in carmina vires?
  Quid celebrem Clario pectora fœta Deo?
Niliacus rugas jam toto corpore vates
  Exuit, & calamo barbara menda tuo.
Jam quoque Pelignus tenerorum luſor amorum,
  Ut niteat, ſimilem ſperat & optat opem.

Jam Sueonum laudata favet Chriſtina Poëtæ,
Aönii columen deliciumque chori.
Se minor illa tibi ſeptem diadema Trionum
Inclinat, plectris & ſua ſceptra tuis.
Maxima Guſtavi ſi tanti filia Regis
Te facit, ac citharæ vis rapit illa Deas;
Heinſiade noſtros mirari deſine plauſus,
Et, mea quos dictat Calliopea, modos.
Te mihi notus amor Phœbi, te gratia fandi
Conciliat, magni quod Patris inſtar habes;
Non ut amare tuæ non poſſim mentis acumen,
Et cultum variis artibus ingenium.
Sed quid amo? fortuna diu vetat eſſe beatum;
Et, quæ prima dedit gaudia, prima necat.
En priùs optató coaleſcere cœperat uſu
Noſter amor, noſtri Maius amoris erat;
Cùm fugitis, dilecta cohors, cùm verna voluptas
Omnis, & in primo ſpes mihi flore perit.
Et tot delicias, & tot rapit una lepôres
Hora nimis ſtudiis inſidioſa meis.
Ergo nec antiquo Tarpeia cacumine rupes
Ardua, nec reliquis tot monumenta jugis,
Nec vos Roma recens, nec quæ nova ſurgit in altum
Pyramis, & largas ejaculatur aquas;
Nec præceps Anio, nec amœni Tiburis horti,
Tuſcula blanditiis nec tenet aura ſuis?
Nec tot amicorum lacrymæ, Vatumque querelæ,
Nec tot propoſitum vota morantur iter?
Ah fortunato nimiùm Florentia cælo
Vos trahit, & Tuſcis allicit Arnus aquis!
Scilicet illa viæ faſtidia vincit & auræ;
Et deſiderio mitigat aſtra ſui:

Nec

Nec patitur valuiſſe preces, nec amica dolentûm
  Signa, nec humentes pondus habere genas.
Ah precor, & ſuperi ſaltem pia vota ſecundent!
  Quando meas ſurdâ temnitis aure preces.
Auſpiciis, precor, ite bonis, & numine dextro
  Per juga, Flaminiâ per loca plana viâ:
Sic precor, & vobis volucer Cyllenius adſit,
  Et melius virgâ, vel pede ſignet iter.
Sic Apennini ſubſidant culmina montis;
  Aut tollat vates Pegaſis ala duos.
Sic precor: umbroſæ veniant ad tempora lauri,
  Frondibus & calidos frangat oliva dies;
Et Zephyrus blandis permulceat ora ſuſurris,
  Et levis intonſas ventilet aura comas:
Et Satyri ludis, & euntibus obvia plaudat
  Naiadum pulchris juncta Napæa choris:
Sic precor; incolumes patriæ Florentia tandem
  Reddat, & oblitos non velit eſſe mei.

AD ALEXANDRUM POLLINUM.

INgens Auſoniæ lumen, & Atticæ
Suadæ flos, & amor Palladis, & decus
  Noſtræ dulce Camœnæ,
    Nec non candidus arbiter,
Quid, POLLINE, latens jam nimiùm diu,
Cedro digna negas edere carmina,
  Et durus pater abdis
    Fetus divitis ingenI?

 Non,

Non, ut deliteas, te Deus aureâ
Donavit citharâ Delphicus, & ſui
Multâ parte Thalia
Verſus nectaris imbuit.
Ingratus metuat lædere numina,
Qui, quæ dona ſibi contulerint, premit.
Tu Parnaſſide lauro
Vinctus tempora, nobilem
Indulgens meritis ſume ſuperbiam,
Et te victor humo præpetibus leva
Pennis, & ſuper alta
Certus tendere nubila,
Ales ſideream carpe citus viam.
Paullùm deſidiæ diſtat inutili
Quæ demerſa profundis
Virtus in tenebris jacet.
Quis pugnata duci prælia Dardano,
Et Troiæ profugos in Latium Deos,
Quis ſurgentia noſſet
Urbis mœnia Romulæ,
Morem ſi rigidis imperiis gerens
Flammis continuò Cæſar edacibus
Immortale Maronis
Commiſiſſet opus ſacri?
Verâ laude caret ſæpe modeſtiæ
Virtus, & vitio proximus eſt pudor,
Qui vitare perennis
Audet lumina gloriæ.
Quòd ſi purpureum ſpontè vides diem,
Formoſumque caput crinibus aureis
Altâ nocte ſepultis
Terris reddere Delium,

Cur te perpetuæ noctis amor tenet,
Fruſtrantem cupidas Romulidûm preces,
Et ſpes? plena ſecundis
Tandem pande Favoniis
Famæ vela tuæ, finibus Italis
Qui porrecta domum Solis ad ultimam, &
Septem regna trionum
Latè nomina proferant.
Mox te Pierio carmine nobilem
Dignis poſteritas tollet honoribus,
Magnorumque beatis
Vatum cœtibus inſeret.

AD
STEPHANUM GRADIUM
ABBATEM.

SIc tibi ſint faciles Muſæ, ſic dexter Apollo
Sororibus cum Gratiis
Adſit, & attentis bibat auribus, optime poſcis
Quæ ſupplici GRADI prece:
Ut mihi flexanimo permotam carmine mentem
Alti tenacem conſilî
Expugnas. Juvat ire jugis, juvat uſque relictum
Luſtrare Muſarum nemus,
Et virides hederâ rupes, & rupibus undas
Haurire manantes ſacris.
Sentit enim Phœbi ſtimulos, & pectus anhelat
Calore ſuccenſum tuo.

Non

Non tamen heroos auſim tentare cothurnos,
Magniquę laudes CHISII
Deterere ingenii culpâ. Quis namque canendo
Æquare virtutes queat?
Quis Melitæ curas, aut fortia facta Paduſæ,
Quis alta Romæ munera?
Nemo difficiles pacis, mihi crede, labores
Cantare digniùs poteſt
Ipſo CHISIADE; ſeu ferrea Martis iniqui
Abominatus ſæcula
Luget, & undantem Germano ſanguine Rhenum
Et arma damnat impia:
Seu conjuratas Bellonæ juſtius iras
In terga verti barbara
Imperat, ac fido lacerari cornua ferro
Lunæ ſuperba Thraciæ.
Sed quæ veſanas agitat diſcordia gentes?
Quis mutuas cædes furor?
Quæ rabies? aut quæ dementia ſuadet amico
Emi cruore lauream?
Quis pudor Odryſii regnum fulcire Tyranni
Labentis Europæ malo,
Et, Venetas qui carpat opes, permittere Cretam
Scythæ premendam perfido?
Parcite civili jam tandem parcite bello:
Satis ruinas urbium
Flevimus, & ſparſos cognato ſanguinę campos:
Datum ſatis diſcordiæ.
Parcite: vel ſi tantus amor vos Martis adurit,
Si tanta regnandi ſitis,
Mutatis odiis Gallus conſpiret Ibero.
Hic nota per veſtigia

Regna

Regna petat Libyæ: Solymos magis ille triumphos
    Virtutis antiquæ memor
Ambiat, & palmas latè frondentis Idumes
    Victrice decerpat manu.
Ite alacres, ite ergò, mari date vela ſecundo
    Devota pugnæ nobili,
Ite pii Reges: conjunctas fœdere dextras
    Communis armet ultio,
Aut metus, incumbat propiùs ne barbarus hoſtis
    Clarâ potitus inſulâ.
At nos, Germani proceres, jam pace receptâ
    Ad arma ceſſantes nova
Iſter ad arma vocat, dudum indignantibus undis,
    Qui Biſtonum preſſus jugo
Servit, & excidium nobis ac damna minatur
    Extrema fortunæ gravis.
Quin igitur pulcrâ pro libertate ruentes
    Vicina Budæ mœnia
Rumpimus,& vaſtus quà verberat oſtia Pontus
    Immugientem Boſporum
Addimus imperio, referentes ſigna ſuperbis
    Derepta ByzantI tholis?
Tunc me cognatas acies, & nobile bellùm
    Gravi ſonantem barbito
Miratus, noſtras laudarit fortè Camœnas
    Silente Rhenus alveo.
Tunc & Mœonio ſeu carmine nobilis arma,
    Sive efferas pedeſtribus
Docte GRADI hiſtoriis, ingentia facta meorum
    Seros docebis poſteros.

AD
JOANNEM BAPTISTAM
Turricellium, Patavinum.

Ne popularibus rumoribus fidem habeat.

TU cui ſollertem rerum prudentia mentem
Formavit, & Phœbus pater
Fatidicos lucos Heliconis, & antra recluſit,
Amice, veri conſcia,
Quid bibulam dubiis donas rumoribus aurem?
Quid vana Romæ ſibila
Sollicitant animum pendentem murmure vulgi,
Ut ore doctoris puer?
Sive infanda ſonat convitia, ſive tumentes
Buccas reſolvit laudibus
Immodicis, famæ, moneo, ne crede loquaci;
Quam prævolant Calumniæ,
Inſidiæque ſequuntur, & artes mille nocendi,
Livorque lætis anxius,
Nec non Blanditiæ, corruptaque Gloria fuco,
Et emta vulgi Gratia.
Sint portenta hominum nigro ſuffuſa veneno,
Et plena falſi pectora,
Qui, dum vipereâ fingant mendacia linguâ,
Seſe poëtas æſtimant.
At ſatis exoriente die commenta patebunt
Et virulenta ſomnia,
Aut evaneſcet rumor, qui crevit eundo,
Creſcente temporis morâ,

Qua-

Qualis in Aſſyriam Gyndes exundat, & idem,
Cyro jubente, naufragum
Propter equum, latè centum diductus in amne
Decreſcit ipſo ſe minor.
Ergò ſi populi ſermonibus exul amicus
Narratur aulâ, ne favor
Illum deſtituat, ne gratia vitrea frangi;
Timere non erit tuum
Ante fidem certam, primæ niſi credulus auræ
Dolere bis velis miſer.
Sic etiam vulgo ſi cuiquam teſte paratur
Latina fortè Purpura,
Seu Vaticanæ Sedis ſuprema poteſtas,
Sperare non erit tuum.
Ne fruſtrata gemat, ne votis uſa ſecundis
Mens gaudiorum præcoci
Germine decerpto, maturos perdat honores;
Et vana ſpem ludat ſeges
Lætitiæ. Expectare licet: dilata voluptas,
Ceu lenta veris gratia,
Plus juvat, & denſis placet eluctata tenebris,
Micanſque, ceu ſol, Veritas.

AD
FRANCISCUM MACEDO

Luſitanum, de morte Theodoſii Luſitaniæ Principis.

QUalis in Heſperii, Franciſce, cubilia Ponti
Emenſus aſtrorum vias

Præ-

Præcipitat Titan, mox fluctibus exit Eois,
Crinem repexus aureum,
Pulcrior, igniferoque diem vehit axe recentem,
Et noctis umbras diſſipat:
Talis Theudoſius, dominantûm ſanguis avorum
Utramque per ſolis domum,
Virtutumque paternarum non degener heres,
Et grande Luſiadûm decus,
Occidit, & raptus primævæ flore juventæ
Unà parentis arduas
Spes ſecat, & mœſtas damnat caligine gentes,
Et regna divitis Tagi.
Nec mora: convexi ſurgit novus incola mundi,
Pictóſque ſtellarum globos
Calcat, & immenſi tractus ſpeculatur Olympi
Incertus, an ſidus novum
Occupet Herculei radiantia terga Leonis?
Æquamne libram Virginis?
An fratres Helenæ geminos? an Orionis ignes
Accendat æmulâ face?
Sed titulos quæcunque tuos plaga lucida cæli,
Quæcunque nomen ſidera
Accipient: certè patriis ſublimis ab aſtris,
Auguſte Princeps, deſpicis
Sub pedibus nunc fata tuis, ſortemque tuorum,
Et ſceptra curas regia,
Et, ſi certa fides, ſi veri doctus Apollo
Vatum ſecundat omina,
Jam mixtus Superis calidâ prece Numinis iras
Franges; & auri ſæcula
Prima Tago referes(qui nunc malè decolor undas
Cruore cognato trahit)

Et conſanguineos in mutua fœdera Reges,
Amica pacis fœdera,
Reſtitues, ac bella procul (quà Boſporus audax
Ignota committit freta)
Vertet ab Heſperiæ populis in cornua Lunæ
Votis tuis motus Deus.
Tunc repetet Solymas arces, & ſigna profanis
Avulſa Thracum poſtibus
Romuleas latè victrix ſuſpendet ad aras
Bellantis Europæ manus.
Hæc tua nunc pietas,&,adhuc dum vita manebat,
Jurata promittit fides.

AD NATALEM
RONDININUM.

De Philautiâ fugiendâ.

QUi ſua cœcus amat, ceu natos cercopithecus
Amore veſano fovet,
Et necat amplexu, formam admiratus & ora
Ridenda, viſu & turpia;
Audiat exemplum ſacri miſerabile vatis,
Aurita qui Thracum potens
Saxa movere ſono, blandâ prece carminis ima
Ditis refregit atria,
Non exorato portas adamante rigentes
Ingreſſus, ut raptam ſibi
Eurydicen ſuperis Proſerpina redderet auris,
Lyræ ſonantis præmium.

Reddita jam fuerat conjux, cùm ponè ſequentem
Jurata contra fœdera
Reſpicit infelix Orpheus, & quam nimis ardet,
Amando perdit conjugem.
Triſtia Narciſſi quis funera neſcit, & ignes?
Quem fontis umbra lucidi,
Et ſterilis decepit amor, dum prendere vultus
Imo repercuſſos vado
Sollicitus, viſæ tabeſcit imagine formæ
Amator imprudens ſui.
Ergò cave, quiſquis ſimili veſanus amore;
Apollinari laureâ
Carmina digna putas, nugis quæ plena canoris,
Sed caſſa rebus parturis
Iratis Muſis. Tantum ſitis improba laudum
Suadere amat dementiæ.
Non eadem nobis es, RONDININE, monendus,
Ocelle gentis Italæ,
Noſter amor, qui jura licet divina piorum
Perfuſa doctrinâ Patrum,
Et Latii veteres, & Graiæ Palladis artes
Claudas capaci pectore;
Non ideò temet vanus miraris, ut ales
Superba Junonis ſolet
Pandere laudatæ gemmata volumina caudæ
Ad diſcoloris Iridis
Invidiam. Quin ipſe gravis tua carmina cenſor,
Linenda cedro carmina,
Exigis ad limam, non dedignatus amici
Senſum atque mentem exquirere
Ingenui: nec theta nigrum quandoque recuſas,
Aut pollicis verſi notam.

Sic Venuſinorum ſermonum candidus audit
Judex Tibullus, & ſuos
Naſoni ſolitus recitare Propertius ignes
Arbitrio illius ſtetit.
Sic & Apelleas Lyſippus ſæpe tabellas
Colore vivo perlitas,
Signaque Lyſippi ſpirantia doctus Apelles
Curâ recognovit pari.
Nempe minùs peccat, præbere fidelibus aurem
Quicumque præceptis amat.
Nec metuit Bavios, qui ſeſe, judice recto,
Caſtigat erroris reum.
Ingenium quicumque ſuum pluris facit æquo,
Non æſtimandus poſteris;
Aut tineis epulas, aut ſcombris debet amictum,
Ridenda vulgi fabula.

AD GUILIELMUM FURSTENBERGIUM,

Fratrem ſuum, Canonicum Trevirenſem, Paderbornenſem & Monaſterienſem, Româ per Galliam, ubi Marſiliæ portu ob peſtilentiæ ſuſpicionem prohibitus, Telone ſuſceptus, & Lugduni gravi poſtmodùm morbo tentatus fuit, in Germaniam ad ſuos proficiſcentem An. M. DC. LVI. *Non. Novemb.*

ERgone Tyrrhenum volitanti per mare puppi,
Et impotentibus Notis
Credulùs, ire paras?

Nec fœdas hyemes, nec monſtra natantia ponto,
Nec ſaxa palles naufraga?
Quin etiam fidei
Immemor antè datæ, Romam fugis, atque ſodales,
Et fratris, ô vitâ mihi
Frater amabilior,
Deſeris amplexus votis tua vela ſequentis,
Ne ſævus illis Africus
Ingruat, aut Boreas.
Verùm age, quando fugæ certam jam nulla morari
Mentem queunt ſuſpiria,
Oceaníve minæ,
I felix, longúmque vale, celeremque carinam
Regant benigna ſidera
Fratribus unanimis
Tyndaridæ, pelagique potens Neptunus eunti
Irata componat freta,
Nereïdumque chorus
Adſit, & alma Thetis, dum ventis uſque ſecundis
Sparſas per æquor Stœchadas,
Phocaïcoſque ſinus
Attigeris. mora nulla: petas tunc ſoſpite curſu
Optamus urbem, quam celer
Alluit hinc Rhodanus,
Illinc lentus Arar. Sed quid præſaga futuri
Siniſtra fata mens timet?
Sit, precor, augurii
Vana fides, meritiſque tuis votiſque tuorum
Permota, ſpes Germaniæ
Numina reſpiciant.
Hinc infelici poſitas in rupe Gebennas
Prætervolabis, & juga
Plurima ſideribus

Pro-

Proxima tranſgreſſus, deſcendes flumine Rheno.
Beata demum patriæ
Arva videre tuæ,
Arva olim proavis regnata, & cæde Latinâ
Conſperſa, quà Varus gravi
Stratus ab hoſte jacet.
Quos ego nunc plauſus audire? quot oſcula caris
Diviſa amicis, intimæ
Quas videor lacrymas
Cernere lætitiæ teſtes? quæ gaudia fratrum
Terrâ marique devium
Fratris iter reducis,
Et res optantûm noſtras, Italûmque labores,
Et facta ALEXANDRI inclyta
Noſcere? quæ dubiis
Narrabis meliùs rumoribus, ipſe fidelis
Spectator: ut pulsâ fame
Finibus Auſoniæ,
Illius auſpiciis opulento Copia cornu
Bearit urbes, & redux
Frugibus arva Ceres:
Ut nunc conſiliis præſentibus, impiger Hydræ
Qualis renaſcentis caput
Amphitryoniades,
Infeſtam Latio peſtem premat inclytus Urbis
Servator, hinc & patriæ
Audiat uſque Pater:
Nec tamen has inter curas, terraque marique
Cretæ laborantis piam
Mittere rebus opem

Ceſſet, & Europæ convertere bella furentis
In regna latè barbara
Thracis, & exitium.

Hæc & plura tuis memorans, nec vota ſilebis
Romæ precantis jam diu
Egregio juveni

Virtutis patruæ veſtigia ſacra legenti,
Decus Latinæ Purpuræ,
Et meritos titulos.

Intacti ſiquidem mores, animuſque benignus,
Ac vena dives ingenI,
Cultaque Pieriis

Artibus, & Themidos ſtudiis, ac ſub lare ſancto,
Nutrita mens, & indoles
Vivida CHISIADÆ

Spem faciunt, curas partito ac pondera mundi,
Longos ALEXANDRO fore
Et ſine nube dies.

LECTORI.

Cum Poëmata Ferdinandi Fürſtenbergii auctiora in lucem nunc iterum prodeant, benevole Lector, ipſa nos Monumenta Paderbornenſia, ejuſdem auctoris fetus perelegans, admonere quodammodo, & exigere videntur, ut quæ non ita pridem fuerunt ſeorſum edita, jam unà cum his Poëmatis publicemus: Nam etſi horum Monumentorum inſcriptiones ex hiſtoria Romana, Francica, & Saxonica, ut vides, ſint contextæ, quia tamen earum argumentum verſu conveſtitur, par eſſe duximus præſenti Poëmatum libello illas annectere. Quodſi verò adjectæ inſcriptionibus notæ, ob brevitatem fortè obſcuræ, ac nimis jejunæ tibi videantur, eruditiſſimum auctoris commentarium conſulas velim, quô jam denuo ſeparatim Amſtelodami edito, Monumenta Paderbornenſia illuſtravit, nec patriæ antiquitatis, quàm gloriæ ſuæ perennius exegit monumentum. Vale.

ALISO ROMANUS.

MEMORIÆ. SACRUM

SIQUIS. [1] ALISONEM. VESTIGAS. FORTE. SICAMBRIS
IMPOSITUM. DRUSI. GRANDE. NERONIS. OPUS
QUO. STETERUNT. AQUILÆ. POPULIS. QUO. ROMA. SUBACTIS
JURA. DEDIT. SIGNIS. PERNICIOSA. SUIS
HUC. PROPERA. [2] PAGO. VICINO. NOMEN. ET. AMNI
HÆRET. ADHUC. PRISCIS. NOBILE. TEMPORIBUS
LONGA. DIES. FOSSAS. LATE. COMPLEVIT. ET. HOSTIS
MOENIA. VICTRICI. DIRUIT. ALTA. MANU
FAMA. SUPERSTES. ERIT. SCRIPTORIBUS. AUCTA. LATINIS
DONEC. ALISONIS. LUPPIA. CRESCET. AQUIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

ALISONEM. ROMANORUM. CASTELLUM. CONTRA SICAMBROS. A. NERONE. CLAUDIO. DRUSO. AD LUPPIÆ. ET. ALISONIS. CONFLUENTES. POSITUM. RERUM. GESTARUM. GLORIA. CELEBERRIMUM. DIOECESI. SUÆ. VINDICAVIT. ET. PATRIÆ. ANTIQUITATIS. ILLUSTRANDÆ. STUDIO

M. H. P

1 Velleius Paterculus. lib. 2. Tacitus lib. 2. Annal. Dio Caſſius lib. 54. hiſt. Rom.

2 ELSEN pagus hodiedum celebris, Paderbornæ vicinus, Dioni Caſſio l. 54. Ἐλίσων dictus. Philipp. Cluverius lib. 3. antiquæ Germ. cap. 9. Joan. Horrion Soc. JESU in Panegyr. Paderborn. l. 2, cap. 9. aliique.

FONTES LUPPIÆ.

MEMORIÆ. SACRUM

[1] LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
QUO. SITA. MAJORIS. [2] CASTRA. FUERE. LOCO
ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELLIGIONE. VOCATO
SAXONIÆ. CAROLUM. [3] TER. CELEBRASSE. FERUNT
DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPES. ET. ALTE
CELATIS. NILI. PRÆFER. ORIGINIBUS
QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. ÆQUOR
FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE. PADERBORNENSI. SURGENTIS. ROMANI. EXERCITUS. HIBERNIS. ET. CAROLI. M. CONCILIIS. CELEBRATOS

M. H. P

1 Mela lib. 3. cap. 3. Tacit. annal. l. 2. & hiſt. 5. Strabo. l. 7. Dio Caſſ. l. 54.
2 Velleius Paterculus l. 2. cap. 105. nunc LIPSPRING vocatur.
3 An. 776. an. 780. & an. 782. Aſtronomus. Regino, aliique Franciccæ hiſt. ſcriptores.

CLADES VARIANA.

MEMORIÆ. SACRUM

EN. UBI. ROMANÆ. CLADIS. MONUMENTA. SUPERSUNT
VARUS. ET. ARMINIO. STRATUS. AB. HOSTE. JACET
ET. [1] CAMPO. IN. MEDIO. NOTUM. VICTORIA. NOMEN
SERVAT. ADHUC. NOSTRIS. INCLYTA. TEMPORIBUS
AUSPICIIS. RAPUIT. PUBES. GERMANA. SECUNDIS
IMPERII. [2] GEMINAS. NOBILE. PIGNUS. AVES
DESINAT. EUPHRATES. PARTHOS. MEMORARE. TRIUMPHOS
CLARIOR. EST. CÆSO. LUPPIA. QUINCTILIO
RAPTA. JOVI. LATIO. [3] CRASSI. SPOLIA. ILLE. PEREMPTI
REDDIDIT. HIC. AQUILAS. [4] OBTINET. USQUE. SUAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

VARIANÆ. CLADIS. PÆNE. EXITIABILIS. ROMANIS. CÆSARE AUGUSTO. AD. TEUTOBURGIENSEM. SALTUM. INTER. AMISII. ET. LUPPIÆ. FONTES. ARMINIO. DUCE. A. CHERUSCIS BRUCTERIS. MARSIS. ET. CONTERMINIS. GENTIBUS. ILLATÆ

M. H. P.

1 WINTFELD, campus victoriæ. Juſtus Lipſius in notis ad Tacitum, aliique.
2 Cuſpinianus in vit. Cæſar. in Octavio Auguſto. Ulricus Huttenus de Germ. non degeneri.
3 Suetonius in Octavio Auguſto cap. 21. aliique complures.
4 Florus lib. 4. cap. 12. *ſigna & aquilas duas adhuc barbari poſſident.*

SALTUS TEUTOBURGIENSIS.
MEMORIÆ. SACRUM

[1] TEUTOBURGENSIS. SALTUS. LOCA. VASTA. PERAGRANS
PAULISPER. COEPTUM. SISTE. VIATOR. ITER
HIC. RAPTAS. AQUILAS. CLADIS. MONUMENTA. LATINÆ.
INVENIES. VARI. RELLIQUIASQUE. DUCIS
EGIT. ET. HIC. CELEBREM. [2] THIETMALLO. TESTE. TRIUMPHUM
SAXONICAM. CAROLUS. DEPOPULATUS. HUMUM
UT. MERITO. DUBITES. ROMANA. CÆDE. CRUENTO
ARMINIO. MAJOR. NUM. SIT. HABENDUS. HONOS
SAXONIS. AN. CAROLO. VICTORI. SÆPIUS. HOSTEM
FREGIT. HIC. INDOMITUM. CONTUDIT. ILLE. SEMEL

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

SALTUM. LATINIS. TEUTOBURGIENSEM. OSNEGGUM. FRANCIS. APPELLATUM. QUINCTILII. VARI. LEGIONUMQUE TRIUM. TUMULO. ET. CAROLI. M. VICTORIA. DE. SAXONIBUS. PROPE. [3] THIETMALLI. AN. DCC. LXXXIII. REPORTATA NOBILEM. POSITO. HOC. MONUMENTO. ILLUSTRAVIT

1 Tacitus lib. 1. Annal.
2 Eginhardus de vita & geſtis Caroli Magni. Vita Caroli M. apud Pithæum. aliique complures. Cluverius l. 2. antiq. Germ. cap. 19.
3 DETHMOLD Comitum Lippienſium ſedes, beneficium Eccleſiæ Paderbornenſis.

FONTES AMISII.

MEMORIÆ. SACRUM

ILLE. EGO. SUM. [1] AMISIUS. SURGENS. HIS. FONTIBUS. AMNIS
OLIM. ROMANA. NOTUS. IN. HISTORIA
QUI. CENTUM. DELABOR. AQUIS. COMITATUS. IN. ÆQUOR
ANTE. PERERRATIS. URBIBUS. ET. POPULIS
NUNC. CAPUT. OCCULTUM. RIMATUS. VALLE. SUB. IMA
FERNANDUS. NIVEO. CONDECORAT. LAPIDE
AT. TIBI. NESTOREI. MERITIS. PRO. TALIBUS. ANNI
LÆTAQUE. PERPETUO. TEMPORA. VERE. FLUANT
ET. NOMEN. FERNANDE. TUUM. SIC. CRESCAT. EUNDO
AUCTA. VELUT. NOSTRÆ. GLORIA. CRESCIT. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. AMISII. ROMANIS. NOTISSIMI. FLUMINIS. IN DITIONE. PADERBORNENSI. NASCENTIS
M. H. P

HOSPES. VIVE. TUÆ. SORTIS. MEMOR. EN. EGO. PARVIS
NOBILIS. HIC. ORIOR. FONTIBUS. AMISIUS
ET. POSTQUAM. FLUVIIS. INGENTIBUS. AUCTUS. IN. ALTUM
VELA. TULI. VASTO. MERGOR. IN. OCEANO
SIC. UBI. PRINCIPIIS. MORTALIA. TENUIBUS. ORTA
CREVERUNT. MAGNIS. AUCTIBUS. INTEREUNT

1 Mela lib. 3. cap. 3. Plin. l. 4. cap. 14. Tacit. l. 1. & 2. Annal. aliique.

DELBRUGGIA,

Ultima veterum Bructerorum ſedes.

MEMORIÆ SACRUM

BRUCTERUS.HÆC.[1] COLUIT.LOCA.FOETA.PALUSTRIBUS.UNDIS
QUOD. NUNC. INDIGENIS. NOMEN. UT. ANTE. MANET
HIC. VARUM. INFESTO. GERMANICUS. AGMINE. CÆSAR
[2] ULTUS. ET. HOSTILES. DEPOPULATUS. OPES
VICINAM. DRUSO. GENITORI. CONDIDIT. [3] ARAM
ET. TULIT. AUSONIIS. MANIBUS. INFERIAS
POST. [4] UBIUS. FERRO. PARITER. GRASSATUS. ET. IGNI
OBRUTUS. HIC. MAGNA. CLADE. REPENTE. FUIT
VICTAQUE. TERGA. FUGÆ. DEDIT. ET. SUA. SIGNA. RELIQUIT
INCLYTA. VIRTUTIS. BRUCTERE. SIGNA. TUÆ.

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG.

DELBRUGGIIS. VETERUM. BRUCTERORUM. ULTIMIS. QUOS GERMANICUS. CÆSAR. VARIANÆ. CLADIS. ULTOR. BELLO PERSECUTUS. QUANTUM. AMISIAM. ET. LUPPIAM. AMNES INTER. HAUD. PROCUL. TEUTOBURGIENSI. SALTU. VASTAVIT. COLONIENSES. VERO. CLIVIIQUE. PADERBORNENSIBUS INFESTI. ACCEPTA. INSIGNI. CLADE. AN. MCCCCX. XV. CAL. DECEMB. ILLUSTRARUNT. OB. FORTITUDINEM. EORUM. AC FIDEM. REIP. PRÆSTITAM

M. H. P

1 Cluverius l. 3. antiq. Germ. c. 13. Joan. Horrion Panegyr. Paderb. l. 2. c. 11.
2 Tacit. Annal. lib. 1. cap. 60. 61. 62.
3 Tacit. Annal. lib. 2. cap. 7.
4 Gobelinus Perſona in Coſmodromio, ætat. 6. cap. 91.

V I S U R G I S.

MEMORIÆ. SACRUM

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACTET. AQUAS
SOLUS. EGO. PATRIAS. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS
NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. [1] QUIRITUM
QUAM. QUÆ. PER. [2] FRANCOS. GESTA. FUERE. DUCES
SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUARUM
AUT. QUISNAM. ARMINII. NOSCERET. ARMA. MEI
NI. MIHI. QUAM. [3] TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
REDDITA. CORBEIÆ. MUNERE. VITA. FORET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

IN. RIPA. VISURGIS. ROMANORUM. FRANCORUM. ET. SAXONUM. BELLIS. NOBILISSIMI. AMNIS. DIOECESIN. PADERBORNENSEM. INTERFLUENTIS. E. REGIONE. HERISTALLI. SAXONICI

M. H. P

1 Velleius Paterculus. Tacitus. Dio Caſſius.

2 An. 555. per Clotharium Regem Francorum. Geſta Francorum epitomata, cap. 27. Gregor. Turonenſis lib. 4. cap. 10. Aimonius lib. 2. cap. 27. An. 630. per Dagobertum & Clotharium ejus patrem, Reges Francorum. Geſta Francorum epitomat. cap. 41. Aimon. l. 4. cap. 18. Sigebertus in Chronico. An. 721. per Carolum Martellum. Ado Viennenſis. annal. incerti auctoris apud Pithæum.

3 *Nam quinque ejus primores Annalium libri inventi Corbeiæ, quod Monaſterium ad Viſurgim eſt, atque illinc depromptum verè hunc theſaurum Quæſtor quidam Pontificius ad magnum Leonem detulit, donatus ab eo aureis quingentis.* Juſtus Lipſius ad lib. 2. Annal. Taciti. num. 23.

REMA
AD CONFLUENTES WARNÆ & VISURGIS
Pagus Ravensbergici Comitatus.
MEMORIÆ SACRUM

INCLYTA. FRANCORUM. FASTIS. UBI [1] WARNA. VISURGIS
AMNE. RECEPTA. SUÆ. NOMINA. PERDIT. AQUÆ.
SAXONE. [2] PIPINUM. FUSO. SPECTAVIT. OVANTEM
[3] REMA. TRIUMPHALI. FERRE. TROPÆA. MANU
[4] HILDIGARIQUE. NECI. VICTRICIA. CASTRA. SECUTI
FRANCIGENAS. MOESTIS. ILLACRYMARE. MODIS
FORTIS. ET. EXEMPLO. [5] CAROLUM. [6] GENITORIS. [7] AVIQUE
SAXONICÆ. VALIDAS. FRANGERE. GENTIS. OPES
TALIBUS. ILLUSTRIS. TITULIS. PLUS. REMA. SUPERBIT
QUAM. QUOD. RHEMORUM. [8] NOBILE. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

REMÆ. AD. CONFLUENTES. WARNÆ. ET. VISURGIS. SITÆ
PIPINI. EJUSQUE. FILII. CAROLI. M. FRANCORUM. REGUM
SAXONICIS. EXPEDITIONIBUS. AN. DCCLIII. ET. AN. DCCLXXXIIII
CELEBRIS. PAGI. MEMORIÆ.
M. H. P

1 WARNA. Poët. Anonym. WAHARNA. Vita Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. WAGARNA. Annal. Franc. apud Reuberum. WAAHNA. Regino. nunc WERNE vocatur.

2 An. 753. Annal. incerti auctoris apud Pithæum, aliique.

3 REMEN nunc appellatur. olim RIMIA. Vit. Caroli M. apud Pithæum. Regino. RIMI. Adelmus & Annal. Franc. apud Reuberum. RHIME. Ado Viennenſ.

4 Colonienſis Archiep. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. Annal. Fuldenſes, Adelmus, Regino.

5 Annal. Francici apud Reuberum. Vita Caroli M. apud Pithæum.

6 Pipini. An. 745. 753. 758. Annal. incert. auct. apud Pithæum. Annal. Fuldenſ. apud Freherum. Annales Francici apud Reuberum.

7 Caroli Martelli. An. 721. 727. 740. Annal. incert. auctoris apud Pithæum.

8 Henricus de Hervordia. l. 2. cap. 69. citatus ab Henrico Meibomio in notis ad Irminſulam Saxonicam.

ERESBURGUM AD DIMOLAM.

MEMORIÆ. SACRUM

HOSPES. [1] ERESBURGI. PRÆRUPTAM. CONSPICIS. URBEM
ANTIQUA. CELEBREM. RELLIGIONE. LOCUM
[2] MARTIS. IBI. QUONDAM. SIMULACRO. NOBILE. FANUM
SAXONIÆ. COLUMEN. PRÆSIDIUMQUE. FUIT
QUOD. LEO. VASTATUM. CAROLI. VICTRICIBUS. ARMIS
[3] SACRAVIT. VERO. RESTITUITQUE. DEO
MANSIT. ET. HOC. NOSTRÆ. GENTI. DUM. BARBARUS. HOSTIS
AUGUSTUM. [4] NOSTRO. TEMPORE. VERTIT. OPUS
NONNE. GIGANTEOS. MERUIT. RENOVARE. TRIUMPHOS
QUÆ. MANUS. IN. SUPEROS. HOC. FUIT. AUSA. NEFAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG.

ERESBURGI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI. FIRMISSIMI OLIM. SAXONUM. PROPUGNACULI. NEC. MAGIS. FRANCORUM. ARMIS. ET. IRMINSULÆ. EXCIDIO. QUAM. EJUS. LOCO A. CAROLO. M. EXSTRUCTI. A. LEONE. III. P. M. DEDICATI BELLO. AUTEM. SUECICO. FUNDITUS. EVERSI. TEMPLI. RELIGIONE. CELEBRIS. MEMORIÆ.
M. H. P

1 Aſtron. apud Reuberum, Annal. Francici & vita Caroli M. apud Pithæum, aliique Franc. hiſt. ſcriptores. Henricus Meibomius de Irminſula Saxonica. hodie STADT BERG.
2 Widekindus Corbeienſis lib. 1.
3 Baronius. annal. Eccleſiaſt. tom. 9. ad annum Chriſti. 799.
4 An. 1646. 24. Septemb.

BRUNISBERGA PROPE HUXARIAM.

MEMORIÆ. SACRUM

ARX. UBI. BRUNONIS. CIRCUMSPICIT. ALTA. LATINI
MILITIS. INFECTAS. [1] CÆDE. VISURGIS. AQUAS
SAXONES. HIC. AMNEM. [2] CAROLUM. TRANSIRE. PARANTEM
NEQUICQUAM. TELIS. IMPEDIERE. SUIS
SED. DARE. VERSA. FUGA. VICTORI. TERGA. COACTI
CESSERUNT. TOTUM. FLUMINIS. IMPERIUM
LITORE. NUNC. ILLO. REGNAS. CORBEIA. SACRUMQUE
[3] HUXARIÆ. DICIT. JUS. PADIBORNA. TUÆ
QUÆ. SI. POSTERITAS. SERVASSET. FOEDERA. NUNQUAM
RELLIGIO. SCISSIS. PLANGERET. ORBA. COMIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

BRUNISBERGÆ. NOBILI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI. ET DITIONE. CORBEIENSI. LOCO. UBI. CAROLUM. M. TRAJECTU. VISURGIS. PROHIBERE. FRUSTRA. CONATI. SAXONES AN. DCC. LXXV. FUSI. FUGATIQUE. FRANCIS. CESSERUNT

M. H.. P

1 Velleius Patercul. lib. 2. hiſt. *amnis mox noſtra clade nobilis tranſitus Viſurgis:*
2 Aſtron. Adelmus. Annal. Fuldenſes. Regino. Poëta anonymus apud Reinerum Reineccium.
3 Libellus de translatione S. Viti, & inſtitutione novæ Corbeiæ. & Chron: Corbeienſe poſt notas ad Widikindum à Meibomio editum.

BOCA AD LUPPIAM.

MEMORIÆ. SACRUM

BOCA. VETUS. CAROLO. MEMORABILIS. HOSPITE. PAGUS
LUPPIA. QUAM. RAPIDIS. PRÆTERIT. AMNIS. AQUIS
1 ANGARIOS. VIDIT. PACEM. VENIAMQUE. PRECANTES
SUPPLICITER. FRANCO. SUBDERE. COLLA. JUGO
OBSIDIBUSQUE. DATIS. JURANDO. JURE. PACISCI
OBSEQUII. STABILEM. TEMPUS. IN. OMNE. FIDEM
ANGARIÆ. GENS. VICTA. SACRO. LÆTARE. TRIUMPHO
QUEM. CAROLUS. DE. TE. RELLIGIOQUE. TULIT
2 SI. SUB. REGE. PIO. LIBERTAS. GRATIOR. EXSTAT
SERVITIO. MAGIS. ES. LIBERA. FACTA. TUO

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

BOCÆ. CELEBRI. OLIM. PAGO. UBI. CAROLUS. M. FRANCORUM. REX. ANGARIOS. DATIS. OBSIDIBUS. ET. JUREJURANDO. FIDEM. OBSEQUII. FIRMANTES. AN. DCC. LXXV. IN. DITIONEM. ACCEPIT. ET. A. SANCTÆ. MEMORIÆ. BADURADO PADERBORNENSI. EPISCOPO. RELIQUIÆ. B. LANDOLINI. CONF. QUAS. E. CAMERACENSI. DIOECESI. ILLUC. TRANSTULERAT COLLOCATÆ. FUERUNT

M. H. P

1 Vita Caroli M. apud Pithæum. Aſtron. Adelmus. Regino. aliique hiſt. Franc. ſcriptores.

2 Claudianus in 2. conſul. Stiliconis lib. 2.

DESENBERGA
PROPE WARBURGUM.
MEMORIÆ. SACRUM

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. CATTOS
LÆTAQUE. WARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
PARUIT. IMPERIO. [1] CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT
SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA
VICTA. DEHINC. CESSIT. [2] SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA
ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
QUIS. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNOMINE. OLIM MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS. M. PRÆSIDIO. FRANCORUM. FIRMAVIT. SAXONES. AN. DCC. LXXVI. FRUSTRA. OPPUGNARUNT. HENRICUS. IV. CÆSAR. AN. M. LXX. OCCUPAVIT HODIE. VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS. PADERBORNENSIS BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIORUM. FAMILIA. POSSIDET POSITO. HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

1 Regino. lib. 2. Chron. Fabricius lib. 2. origin. Saxonicarum.
2 Lambertus Schaffnaburg. Ægidius Gelenius in pretioſa hierotheca. p. 120.

PADERÆ FONTES.

MEMORIÆ. SACRUM

HIC. UBI. FONS. PADERÆ. MEDIA. SURGENTIS. IN. URBE
DUCO. VETUS. MAGNI. NOMEN. [1] AB. AMNE. PADI
MARTE. DIU. ANCIPITI. CAROLUS. CERTARE. COACTUS
[2] DELEGIT. CASTRIS. CONCILIISQE. LOCUM
[3] JUSSIT. ET. HIS. UNDIS. LUSTRATAM. SUBDERE. GENTEM
SAXONICAM. VERO. COLLA. SUPERBA. DEO
[4] HIC. LEO. ROMANA. DEDUCTUS. AB. URBE. SACELLUM
[5] SACRAVIT. PRIMUM. RELLIGIONIS. OPUS
HIC. SEDES. LONGO. FUIT. ORDINE. DEINDE. SECUTIS
TERRARUM. DOMINIS. INCLYTA. [6] CÆSARIBUS
[7] VIRGINIS. HIC. CONJUX. VIRGO. CUNIGUNDA. MARITI
ACCEPIT. MERITIS. REGIA. SERTA. COMIS
VASTUM. ALIUS. SUBEAT. SEPTENA. PER. OSTIA. PONTUM
NOBILIUS. NULLUS. ME. CAPUT. AMNIS. HABET

FERDINANDUS: DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. PADERÆ. CASTRIS. COMITIIS. ET. FREQUENTI IMPERATORUM. REGUMQUE. GERMANIÆ. ET. FRANCIÆ HOSPITIO. AC. REGIA. S. CUNIGUNDÆ. CORONATIONE. CELEBRATOS

M. H. P

1 Gobelinus Perſona in coſmodromio. ætat. 6. cap. 38.

2 An. 777. 783. 785. 786. 799. Eginardus in Vit. Caroli. M. Aſtron. Vit. Ludovici Pii apud Pithæum. aliique.

3 Vit. Caroli M. apud Pithæum. Annal. Fuldenſes apud Freherum.

4 Annal. Fuldenſ. Vita Caroli M. Aſtron. Regino. aliique.

5 Vit. S. Liborii apud Bollandum cap. 11. Vit. B. Meinwerci apud Browerum. Gob. Perſona in Coſmod. ætat. 6. cap. 38.

6 Magnum eorum catalogum vid. in notis monumentorum Paderbornenſium.

7 Adelboldus de rebus geſtis S. Henrici apud Gretſerum. Vitæ. S. Godehardi, S. Bernwardi, B. Meinwerci apud Browerum.

DRIBURGUM

Olim Iburgum appellatum.

MEMORIÆ. SACRUM

SEU. ME. DRIBURGUM. VETERI. SEU. NOMINE. DICAS
1 IBURGUM. MERITIS. LAUS. MANET. ÆQUA. MEIS
SAXONIS. 2 UT. PERHIBENT. MUNIMEN. GRANDE. VETUSTAS
IMPOSUIT. NOSTRIS. MOENIA. CELSA. JUGIS
PRÆSENTIS. CAROLUS. PRECIBUS. DONATA. LEONIS
3 QUÆ. PADERÆ. SACRO. SUBDIDIT. IMPERIO
VENA: ACIDÆ. TANTUM. ME. NUNC. UBERRIMA. LYMPHÆ
NOBILITAT. VARIIS. SÆPE. MEDENDO. MALIS
SI. MIHI. LONGA. DIES. PRIMOS. SUBDUXIT. HONORES
SERVAT. ADHUC. NOSTRUM. QUÆ. FUGIT. UNDA. DECUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

DRIBURGI. OLIM. IBURGI. ANTIQUI. SAXONUM. MUNIMENTI. A. CAROLO. M. EXPUGNATI. S. HATHUMARO. EPISCOPO PADERBORNENSI. EJUSQUE. SUCCESSORIBUS. CUM. OMNI AGRO. ET. DITIONE. LEONIS. III. P. M. PRÆSENTIS. ROGATU DONATI. ET. SALUBRITATE. ACIDULÆ. HODIE. NOBILIS. MEMORIÆ.

M. H. P.

1 Gob. Perſona coſmod. ætat. 6. cap.38. Crantzius lib.1. Metrop.cap.11.
2 Hermannus Hamelmannus de antiq. Weſtphalia ex Peucero.
3 An. 799. Gob. Perſ. coſmod. l. c. Crantzius l. c. Bruſchius & Kerſenbrochius in catalog. Epiſ. Paderb.

LUDA AD AMBRAM.

MEMORIÆ. SACRUM

HIC. UBI. LUDA. VETUS. JUCUNDÆ. MARGINE. RIPÆ.
URBS. SEDET. ET. CULTOS. [1] AMBRA. PERERRAT. AGROS
[2] AMBRONES. HABITASSE. FERUNT. QUOS. CIMBRICUS. OLIM
MILITIÆ. SOCIOS. TRAXIT. IN. ARMA. FUROR
ILLIS. [3] ARMINII. SUCCEDENS. ARCE. PROPINQUA
GENS. TENUIT. VALIDA. SCEPTRA. CHERUSCA. MANU
[4] ANNUA. DEINDE. PIO. CAROLUS. SACRA. MORE. FREQUENTANS
NASCENTEM. COLUIT. SUPPLICE. VOCE. DEUM
ET. [5] SCHIDROBURGUM. PROPIUS. DUM. SAXONA. BELLO
FULMINAT. HOC. POSUIT. FRANCICA. CASTRA. LOCO
HÆC. OLIM. DECORI. FUERINT. NUNC. PROXIMA. LUDAM
CONCELEBRAT. NOTÆ. VENA. SALUBRIS. AQUÆ.

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS, S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

LUDÆ. AD. AMBRAM. PERANTIQUÆ. AMBRONUM. ET. CHERUSCORUM. SEDI. CAROLI. M. CASTRIS. IN. QUIBUS. AN. DCCLXXXIV. CHRISTI. NATALEM. EGIT. ET. PYRMONTANÆ ACIDULÆ. VICINITATE. CELEBRATÆ.

M. H. P

1 Aſtron. Adelmus Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino. Poëta anonymus aliique. nunc EMMER vocatur.

2 Reinerus Reineccius de origine Myſorum. Piderit. in Chron. Lippienſi part. 1. cap. 6.

3 Winkelmannus in notit. vet. Weſtphaliæ. lib. 1. cap. 8.

4 Vit. Caroli M. apud Pithæum. Regino.

5 Adelmus. Aſtronomus. Poëta anonymus. nunc SCHIDER, ſeu brevius SCHIER appellatur, prædium Comitum Lippienſium.

TROPÆA CAROLI M. FRANCORUM REGIS,

In campo Sintfeld.

MEMORIÆ. SACRUM

NUNC. UBI. FERTILIBUS. LATE. FLAVESCIT. ARISTIS
TAM. CERERI. GRATUS. QUAM. SPATIOSUS. AGER
OLIM. CAMPUS. ERAT. QUO. PRÆLIA. [1] SAXO. MINATUS
FRANCORUM. SIGNIS. OBVIA. SIGNA. TULIT
SED. VICTUS. CESSIT. TITULO. VICTORIA. DONAT
[2] MOENIA. VICINO. CONSPICIENDA. JUGO
SI. MARATHON. [3] PERSIS. NOMEN. FATALE. PEREMPTIS
MILTIADÆ. JACTAT. CLARA. TROPÆA. DUCIS
GLORIA. MAJOR. ERIT. CAROLI. QUI. PARCERE. VICTIS
MALUIT. HOSTILI. QUAM. JUGULARE. MANU

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

CAROLO. M. FRANCORUM. REGI. SAXONIBUS. IN. CAMPO SINTFELT. AN. DCC. XCIV. SUBACTIS. ET. TERTIA. EORUM PARTE. ALIO. TRADUCTA. DE. RELIGIONE. CHRISTIANA. ET PUBLICA. TRANQUILLITATE. OPTIME. MERITO

M. H. P

1 Aſtron. Adelmus. Annal. Fuldenſ. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. Regino. Poëta anonymus. aliique.

2 WUNNENBERG oppidum diœceſis Paderbornenſis, ad agrum SINTFELD pertinens, & in colle ſitum.

3 Cornelius Nepos in Miltiade. Juſtinus l. 2. c. 9.

HERISTALLUM SAXONICUM, in ripa Viſurgis.

MEMORIÆ. SACRUM

SEU. TE. CÆRULEUS. PLACIDO. VEHIT. AMNE. VISURGIS
SIVE. FACIS. TERRA. CARE. VIATOR. ITER
PARVA. MORA. EST. FAMÆ. RELEGAS. MONUMENTA. VETUSTÆ
ET. PRECOR. HÆC. PAUCIS. CARMINA. SCRIPTA. NOTIS
MAGNUS. 1 HERISTALLO. CAROLUS. DUM. SAXONAS. URGET
HIC. POSITIS. CASTRIS. NOMEN. HABERE. DEDIT
2 LEGATOS. HIEMANS. HIC. REGIA. DONA. FERENTES
AUDIIT. ET. 3 NATOS. JUSSIT. ADESSE. SUOS
HIC. COEPTAM. RETULIT. FATO. MELIORE. CATHEDRAM
4 AD. VITREAS. PADERÆ. LENE. FLUENTIS. AQUAS
NON. TAMEN. OMNIS. HONOS. ABIIT. QUIN. ÆMULA. FRANCO
CERTAT. HERISTALLI. GLORIA. SAXONICI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG.

HERISTALLI. SUI. IN. RIPA. VISURGIS. CAROLI. M. HIBERNIS PIPINI. ET. LUDOVICI. FILIORUM. EJUS. CONVENTU. HUNNORUM. ET. ASTURIÆ. GALLECIÆQUE. REGUM. LEGATIONIBUS AN. DCCXCVII. CELEBRATI. MEMORIÆ. POSUIT

1 Aſtron. apud Reuberum. Adelm. Vita Caroli M. apud Pithæum. Poëta anonym. nunc HERSTELL appellatur.
2 Annal. Francici apud Pithæum. Regino.
3 Aſtron. Vita. Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. Regino.
4 Henricus de Hervordia. Chron. Mindenſe à Meibomio editum.

VVEVELSBURGUM,

Prope Bodecam Monaſterium S. Menolphi.

MEMORIÆ SACRUM

ECCE. WEVELSBURGI. SAXO. FUNDATA. VETUSTO
ARX. QUÆ. TURRITUM. TOLLIT. AD. ASTRA. CAPUT
INDOMITIS. OLIM. PATRIAM. DEFENDIT. [1] AB. HUNNIS
DAMNA. DEDIT. PATRIÆ. NEC. SEMEL. ILLA. SUÆ
QUANDO. FEROX. ARMIS. [2] FRIDERICUS. SÆVIIT. HOSTIS
NON. IMPUNE. TAMEN. QUÆ. TULIT. [3] ARMA. NEPOS
SIC. VARIAS. EXPERTA. VICES. DOMINOSQUE. FREQUENTES
SUBDIDIT. IMPERIO. SE. [4] THEODORE. TUO.
FORTUNATA. NIMIS! SI. QUAS. NON. LÆSERAT. HUNNUS
INTACTAS. SINERET. [5] GOTTHICUS. IGNIS. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

WEVELSBURGUM. VETUSTISSIMUM. AB. HUNNORUM. GERMANIAM. DEVASTANTIUM. MEMORIA. CASTELLUM. A. FRIDERICO. ARNSBERGÆ. COMITE. INSTAURATUM. ET. MUNITUM. A. COMITIBUS. WALDECENSIBUS. AD. ECCLESIAM. PADERBORNENSEM. TRANSLATUM. A. BURANIS. DYNASTIS TUM. BENEFICII. TUM. PIGNORIS. LOCO. DIU. POSSESSUM. A THEODORO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE. PADERBORNENSI. RECUPERATUM. ET. A. FUNDAMENTIS. EXSTRUCTUM. A SUECIS. INCENSUM. A. THEODORO. ADOLPHO. EPISCOPO. ET PRINCIPE. PADERBORNENSI. MAJORI. EX. PARTE. RESTITUTUM. POSITO. HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

1 Gob. Perſon. coſmodrom. ætat. 6. c. 8. Crantzius Metrop. l. 6. cap. 9.
2 Gob. Perſon. l. c. Crantzius l. c. Ægidius Gelenius in S. Engelberto lib. 3 cap. 42.
3 Conradus Comes Arensbergenſis à Bernardo I. Epiſ. Paderb. prælio victus occubuit. an 1143. Ægid. Gelenius. l. c. aliique.
4 An. 1589. 9. Aug.
5 An. 1646. menſe Maio.

DESERTUM SENNÆ,

olim Sinedi appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

DESERTOS. [1] SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
QUI. PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS
APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURA. COMAS
ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
UNDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
ET. CAPUT. AMISII. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
NUNC. ETIAM. VIDEN? UT. CELEBRET. LOCA. VASTA. COLONUS
SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

IN. DESERTUM. SENNÆ. OLIM. SINEDI. APPELLATUM. NOVIS
COLONIS. CUM. PUBLICO. COMMODO. DEDUCTIS
M. H. P

1 Hujus deſerti meminerunt diplomata Caroli M. Oſnabrugenſibus an. 804. Ottonis III. an. 1001. S. Henrici an. 1002. & an. 1003. Paderbornenſibus data. vid. notas ad monumenta Paderbornenſia.

FONS RESONUS,

Vulgo Bullerborn, prope Becam veterem, pagum diœceſis Paderbornenſis.

MEMORIÆ. SACRUM

TEUTOBURGENSIS. SILVÆ. RADICIBUS. ORTUM
QUÆ. TRAHIT. ET. RESONIS. NOMINA. DEBET. AQUIS
ARTE. SCATENS. [1] MIRA. PELAGI. NUNC. MORE. FREMENTIS
ÆSTUAT. ALTERNA. NUNC. SILET. UNDA. VICE
ET. PEDE. DECURRIT. LIQUIDO. DUM. PROXIMA. SENSIM
PER. CAVA. LABENTEM. SAXA. RESORBET. HUMUS
MOX. EADEM. VIRES. SUBTER. TELLURE. RECENTES
COLLIGIT. ET. LARGAS. AUCTA. REFUNDIT. AQUAS
NE. JACTES. ARETHUSA. TUI. MIRACULA. FONTIS
SOLA. ETIAM. NOSTRAS. FAMA. LOQUETUR. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. FONTEM. BULLERBORN. PROPE. BECAM. VETEREM. MIRA NATURA. PRÆDITUM. ET. FREQUENTIBUS. PRINCIPUM. ET NOBILIUM. VIRORUM. CONVIVIIS. EXCUBIIS. ET. EXPERIMENTIS. OLIM. CELEBRATUM

M. H. P

1 Vid. Mollerum l. v. de Rheno. pag. 217. Leonardum Thurneſſerum l. 1. c. 1. de aquis. Joan. Horrion l. 2. panegyrici Paderb. alioſque.

FONS PADULUS,

Ante Neuhuſium, conſuetum Epiſcoporum & Principum Paderbornenſium domicilium.

MEMORIÆ SACRUM

FONS EGO. SUM. PADULUS. NITIDIS. ARGENTEUS. UNDIS
PURIOR. ELECTRO. FRIGIDIORQUE. GELU
OLIM. VIX. PECORI. NOTUS. NUNC. ARIDA. FEBRI
NOSTER. FERNANDI. PROLUIT. ORA. LIQUOR
UNDE. MEO. PRINCEPS. RECREATUS. MUNERE. CLAUSAS
MARMORIBUS. GRATO. CARMINE. SIGNAT. AQUAS
NE. MIHI. CASTALIOS. LATICES. OPPONE. NEC. UNDAM
BELLEROPHONTEI. CARE. VIATOR. EQUI
ILLA. ETENIM. DOCTIS. INSPIRAT. VATIBUS. ÆSTUM
HÆC. LEVAT. ET. MEDICAM. LYMPHA. MINISTRAT. OPEM

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AQUA. FONTIS. PADULI. IN. FEBRIS. ARDORIBUS.
RECREATUS. P. C. AN. M. DCL LXV

ACIDULA [1] SMECHTANA.

MEMORIÆ. SACRUM

NON. EGO. VICINIS. DUBITEM. CONTENDERE. NYMPHIS
TANTA. LICET. NOSTRÆ. COPIA. DESIT. AQUÆ
FRIGIDIOR. GLACIE. CERTE. MEA. NECTAR. ACORE
UNDA. REFERT. VITRO. SPLENDIDIORQUE. FLUIT
UTILIS. ET. CALIDO. JECORI. STOMACHOQUE. DOLENTI
ET. PRÆSENS. ÆGRIS. RENIBUS. AUXILIUM
PRINCIPIS. HINC. PATRUI. PRINCEPS. EXEMPLA. SECUTUS
FERNANDUS. PATRIÆ. MAXIMA. CURA. MEÆ
MARMOREO. POTAS. ORNAVIT. MARGINE. LYMPHAS
ADDIDIT. ET. GRATA. CARMINA. DUCTA. MANU
TU. MERITI. CONTRA. MEMOR. ILLIUS. USQUE. LIQUORES
ARENTI. SITIENS. QUI. TRAHIS. ORE. MEOS
POCULA. FERNANDI. FAC. LIBES. PRIMA. SALUTI
INCOLUMIS. PADERÆ. QUAM. DABIT. ILLE. SUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

Ad. memoriam. accepti. beneficii P.C. An. M. DC. LXIX.

NAUSEAT. AUT. SIQUIS. CALET. HINC. BIBAT. ÆGER. OREXIN
NOSTRA. FACIT. STOMACHO. PELLIT. ET. UNDA. SITIM
NECTAR. ACORE. VITRUM. SPLENDORE. ET. FRIGORE. BRUMAM
EXSUPERAT. MEDICÆ. NEC. CARET. ARTIS. OPE

1 Vid. Tabernæmontanum in ſuo aquarum theſauro. cap. 59. & notas ad monumenta Paderbornenſia.

ACIDULA DRIBURGENSIS. MEMORIÆ. SACRUM

HIC. EGO. VISCERIBUS. MAGNÆ. PRORUMPO. PARENTIS
LARGA. SALUTIFERÆ. VENA. PERENNIS. AQUÆ
DOCTA. GRAVI. MORBO. RENES. ET. FÆCE. LIENEM
ET. TUMIDUM. FLAVA. BILE. LEVARE. JECUR
ET. TORPENS. ACIDO. STIMULANTE. LIQUORE. PALATUM
TÆDIA. VENTRICULO. PELLERE. FAUCE. SITIM
QUI. BIBIT. ERGO. MEOS. LATICES. ET. CIVIS. ET. HOSPES
INCOLUMIS. NOSTRIS. RITE. PRECETUR. AQUIS
MAGNUS. UT. HAS. ARMIS. CAROLUS. VICTRICIBUS. UNDAS
SAXONICO. FERTUR. SUPPOSUISSE. PADO
SIC. FERNANDE. TUO. DECORATÆ. MUNERE. LONGO
TEMPORE. TE. SALVO. SUB. TUA. JURA. FLUANT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I, PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. ACIDULAM. DRIBURGENSEM. SALUBRITATE. MEDENDISQUE. CORPORIBUS. NOBILEM. COMMODIUS. HAURIENDAM EDUCTA. HUMIDO. SOLO. ARBORIBUSQUE. CONSITA. AD. DEAMBULANDUM. VIA. ET. FONTIS. CELEBRITATI. ET. PUBLICÆ. UTILITATI. CONSULUIT
AN. M. DC. LXX.

OLDENBURGA IN MONTE FURSTENBERG,

Prima Baronum de Furſtenberg in Weſtphalia ad Ruram ſedes.

MEMORIÆ. SACRUM

FURSTENBERGIACÆ. TITULIS. ARX. INCLYTA. GENTIS
OLDENBURGA. TUUM. QUÆ. MODO. NOMEN. HABET
SIVE. LOCI. DECUS. ANTIQUUM. SEU. NOMINE. PRIMOS
INDICAT. HOC. ALTÆ. NOBILITATIS. AVOS
HIC. STETIT. HOSTILI. BELLORUM. SÆPE. TUMULTU
[1] DIRUTA. PRINCIPIBUS. SÆPE. [2] REFECTA. SUIS
NUNC. DESERTA. JACET. PRÆCLARÆ. GLORIA. STIRPIS
USQUE. RECENS. LONGA. POSTERITATE. VIGET
SIC. MEA. DOCTRINÆ. PRECOR. ET. VIRTUTIS. AVITÆ
LAUDE. VELUT. [3] GEMINA. STET. TRABE. FULTA. DOMUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO DE. FURSTENBERG

AD. ILLUSTRANDAM. HOC. ETIAM. IN. LOCO. MAJORUM SUORUM. MEMORIAM. ET. POSTEROS. AVITÆ. VIRTUTIS EXEMPLO. INCITANDOS

M. H. P.

1 An. 1180. à Philippo Archiepiſ. Col. 1254. à Simone Epiſ. Paderb. 1295. ab Eberhardo Com. Marcano. 1309. ab Henrico Archiep. Colonienſi. 1311. ab Engelberto Com. Marcano. 1345. à Godefrido Com. Arnsbergenſi, & Adolpho Com. Marcano. vid. notas ad Monument. Paderborn.

2 An. 1219. à S. Engelberto Archiep. Colonienſi. 1276. à Sifrido Archiep. Col. 1307. ab Henrico Archiep. Col. 1312. ab Henrico Archiep. Col. & Ludovico Haſſo Epiſcopo Monaſterienſi. vid. not. ad Monum. Paderb.

3 Alluditur ad binas Oldenburgicas trabes in aureo ſcuto rubentes, à prima uſque origine Baronibus Furſtenbergiis uſitata inſignia.

ADOPTIVORUM
CARMINUM
LIBER PRIMUS,

QUI ALIORUM POEMATA,

FERDINANDO

EPISCOPO PADERBORNENSI,
COADJUTORI MONASTERIENSI,
S.R.IMP. PRINCIPI, COMITI
PYRMONTANO,

ET

LIB. BARONI DE FURSTENBERG
INSCRIPTA, COMPLECTITUR.

ALEXANDER POLLINUS, FLORENTINUS. DE ALEXANDRO VII. PONTIFICE MAXIMO RENUNCIATO, AD FERDINANDUM FURSTENBERGIUM Sanctitatis ſuæ

Cubicularium intimum.

AUreus illuxit noſtris, Fernande, vocatus
Ominibus votiſque dies. Jam lumine claro
Contigimus; cæcas cupidâ quòd mente per umbras
Vidimus, arcanos auſi prævertere fines
Fatorum, dum quæ præclara & certa relinquit
Signa olim ætheriâ veniens ab origine virtus,
Inſequimur, legimuſque animæ veſtigia magnæ.
Nunc licet in ſummo regnantem culmine rerum
Suſpicere: & triplici nunc majeſtate verendum
Demiſſo colimus vultu, genibuſque minores
Oſcula adoratis properamus figere plantis.
Regnat ALEXANDER. Subitò viden' imbribus actis
Purpureo ut ridet pacatum lumine cælum!
Ut nitidi redeunt poſt triſtia tempora ſoles,
Et mites Zephyrorum animæ! circùm aſpice, tellus

Ut properè varios ſummiſit læta colores!
Quàm dulci aëriæ volucres clangore per auras
Venturo indicunt hilares nova gaudia ſæclo!
Aſpice, compoſitis immotum ut fluctibus æquor
Poſt fœdas nunc primùm hiemes, ventoſque reſedit!
Cerne Urbem effuſam, plauſuque inſueta frementem,
Lætitiæque ſimul jactas ad ſidera voces
Accipe, non falſos populi exultantis honores.
Nam memorant, cælo tandem ut miſeratus ab alto,
Antiquâ humanos Genitor pietate labores,
Regnandum huic dederit magnis virtutibus orbem;
Auxilium feſſis præſenti numine rebus
Qui ferat, & duro Europam ſub faſce gementem,
Bellorumque diu tot tempeſtatibus actam
Qui levet, ac profugæ revocet bonus otia Pacis.
Nec tamen ultrices generoſi pectoris iras
Non coquere, & juſtos animo verſare dolores,
Armaque ſacrilegos meditari & fulmina in hoſtes.
Hujus in adventu jam nunc pallere ſuperbum
Regnatorem Aſiæ trepidum, atque extrema timentem,
Seque peti terrâ & pelago, ferroque viriſque
Immenſas Orientis opes, Solymamque repoſci.
Parte aliâ populos longè trans ardua clauſtra
Italiæ, gelidum ſpectantia regna Booten,
Et Rheni egregias fluviique binominis urbes
Lætitiæ miros imo ſub pectore ſenſus
Concipere, & veterem ſubitò conſurgere flammam.
Hunc illum, auſpiciis nuper cæleſtibus oras
Quem vidêre ſuas venientem, auriſque ſecundis,
Omniaque æternis obeuntem laudibus: illum,
Quem pietate & juſtitiâ, quem ſanguine clarum,
Flexanimo linguæ eloquio, doctiſque beatum

Arti-

Artibus, & caſtâ facilem dulcique Camœnâ,
Attonitis inhians oculis, ceu præſcia tanti
Suſpexit mirata boni Germania: triſte
Diſſidium, triſteſque iras, animoſque rebelles
Exarſiſſe ſatis: gentem jam tendere amicam
(Chaoniæ ad nidum veluti per inane columbæ)
Ad Tiberim, & magnæ properare ad mœnia Romæ:
Jam ſacros orare pedes, veniamque precari,
Et pacem, certamque adeò exorare ſalutem.
At fremitu majore ferunt, quæ munera terram
Heſperiam, Latiumque, altam Mavortis & urbem
Quæ maneant; propiùs quanta indulgentia cæli
Adſpiciat ſacros orienti ſidere colles.
Hac finxiſſe tenus vates Saturnia quondam
Regna per Auſoniam, & de fulvo ſæcla metallo:
Aurea nunc verè tali ſub numine condi
Tempora, jam reduci cum Virgine læta venire
Omnia, detersâ priſci rubigine ferri.
Jam decus antiquum, & ſolitos conſtare triumphos
Principe ALEXANDRO Romanis arcibus: & jam
Relligione Patrum, ſanctæ & formidine dextræ
Victorem latè gentes ab utroque receptas
Litore, adoratæ imperio ſubjungere ſedis.
Hoc duce præclaras floreſcere protinus artes,
Et Latiâ tellure novas jam ſurgere Athenas:
Permeſſi mutare undas jam Tybride Muſas,
Deſertoque Helicone, jugum celebrare Quirini.
Hæc bona non dubio monitu mortalibus, addunt,
Ex illo ſperanda, Heros quo tempore primùm
Attigit exoriens venientis lumina vitæ:
Cùm ſummo ætherii reſidens in vertice Olympi
Regius ardenti fulgeret Juppiter auro,

Et vaga compoſito circùm famulantia motu
Inter ſe adſpicerent radiis felicibus aſtra:
Lydia materno cæleſtia pignora tellus
Cùm gremio exciperet, quà ſeſe urbs erigit alto
Clara jugo, fecunda virûm, decorumque creatrix,
Regales fulvâ pueros ſub matre, ſuperbum
Inſigne attollens, nec ſanguinis immemor alti
Cognatam oſtentans notâ ſub imagine Romam:
Cùm domus egregios intra generoſa penates,
(Nomen avis, ataviſque ingens) longo ordine vivos
Monſtraret puero vultus, & facta ſuorum
Mirari, inque ſacris veſtigia figere ſignis,
Et patrio in teneris laudum conſueſcere amori.
Nec majora ſilent regni argumenta futuri,
Haud obſcura, virum veniens ubi reddidit ætas,
Quæ dedit ille: Dei purâ ſuper omnia plenum
Relligione, metuque animum, niveoſque pudici
Pectoris, invictoſque, ullo ſine vulnere, mores;
Tum largè nitidis hauſtas de fontibus undas
Cæleſtis Sophiæ, Themidiſque, & Palladis artes,
Queis populos regere imperio, quibus aſpera doctus
Flectere corda hominum, poſitis olim effera bellis
Sæcula felici miteſcere pace juberet.
Quid referam, ut lætos auguſtæ frontis honores
Ingeminant, celſoſque animos, mentemque benignam,
Regificaſque manus, facilemque ad præmia dextram?
Quid ſtudium, totque exhauſtos terraque marique
Pro re Romanâ, pro relligione labores?
Tot benefacta viri? quæ tu, Fernande, beatus
Spectaſti primis mirari aſſuetus ab annis;
Et patrias etiam Rheni meditatus ad undas
Tentaſti Arctoas plectro leviore per auras.

Nunc

Nunc quæ mira vides, propiore beatior almæ
Frontis ab aſpectu, pronâ quæque accipis aure,
Quæque feret volvenda dies facta inclyta ſummi
Principis, & nomen latè immortale, decuſque,
Majori celebrare ſono, grandique memento
Carmine, Mæoniiſque modis attollere ad aſtra.
Divino ingenio, & præſenti numine vates
Quæ dabis, æternùm referens mirabitur orbis,
Et ſeri aſſiduè diſcent memorare nepotes.

EJUSDEM ODE
AD
FERDINANDUM
FURSTENBERGIUM,

De reditu in Germaniam cogitantem
An. CIↃ. IↃC. LIV.

CUi fauſta læto ſidera lumine
Riſere, molli quem placidæ ſinu
Fovêre naſcentem Camœnæ, &
Ambroſiis aluere ſuccis:
Cui ductus altè ſanguis, & inclytæ
Longo ſequentes ordine imagines,
Chartæque ſignantes parentum
Facta, domûs monumenta magnæ,
Monſtrant avito nobile iter gradu
Virtutis, arces quà datur igneas
Inire, doctrinæque ſuadent
Aërium ſuperare culmen:

Laborioſâ nil opus aleâ
Mutare dulces exilio lares,
Et quærere incertum remotis
Regna procul peregrina terris.
Sed te beati vividus ingenI
Adegit ardor limina linquere
Paterna, præclaros ut exul
Egregius fugeres penates
Primâ in juventâ. Nec ſine numine,
Fernande, Divûm, principe in urbium
Reſiſtis, ingentemque luſtras
Latè oculis animoque Romam.
Jacere moles nubibus aſpicis
Olim propinquas, & decora imperI
Miratus, immani ruinâ, &
Marte doles cecidiſſe veſtro.
Mox de ſuperbo pulvere nomina
Majora cernis, regnaque ſurgere
Æterna, quæ victrix per orbem
Relligio, pietaſque ſummis
Æquavit aſtris. Impiger ultimo
De ſonte, rivos hîc ſapientiæ
Hauris, & ad plenum benignâ
Longâ ſitis ſatiatur undâ.
Purum vetuſti temporis aureas
Hîc pectus artes combibit, & ſacrâ
De fronde jam nectis coronam
Crinibus, Auſonioque vates
Incedis inter carmine nobilis,
Cui plaudit amnis regius aſſonans,
Colleſque ſepteni reſultant,
Quo Latiæ recreantur aures.

Natale

Natale fratres imperiis ſolum
Belliſque fœtum pectore Martio
Colant tuentes, & ſub Arcto
Auſpiciis volitent ſecundis.
Ad pulcra pacis munia te vocat,
Poſcitque cælum mitius: huc tua
Te ſiſtit, & celſos honores
Inſequitur generoſa virtus.
Ut orba dulci conjuge, & unico
Fecunda nato, mœſta tenet parens
Amplexa cedentem, nec udo
Fixa ſinit properare vultu:
Sic Roma cari dum capitis fugam
Rumore triſti nunc timet anxia,
Supplex moratur, ſic amici
Te precibus retinent Quirites.

EJUSDEM JOCUS AD FERDINANDUM FURSTENBERGIUM.

De Thynni capite dono miſſo.

MIſiſti mihi, Ferdinande, munus
Magnum, Juppiter! atque ſumtuoſum:
Sed magnum quod amiculo immerenti
Næ malum dedit, ac repentè vivum, &
Videntem, propè ad incitas redegit.
Nam dum relligio mihi, quod abs te
Tuiſque è manibus venit, minuta

Ferro in fruſta ſecare, nec puto fas
Tam cari capitis perire formam,
Et ſimul meditor frui beato
Lætus munere, & unctiore cœnâ;
Ære mî fuerunt paranda grandi
Arma, vaſaque grandiora, molem
Tantam quæ caperent, focoque & igni
Admotam coquerent, tripus, ahenum,
Lanceſque, & patinæ, paropſideſque.
Tum quæ ſilva lari advoluta! quantus
Incendit modicos rogus penates!
Quanta, heu, diluvies profuſi olivi
Ferclum immane ſuper! lucerna tantum
Noſtra vix biberit decem per annos.
Proin tu, cùm tibi monſtra belluoſus
Mittet Oceanus, vagique flúctus
Hæc ad litora verterint tremendum
Balenæ ſpatium, memento turpe
Deſtinare aliò caput, docendus
Fortunam, & loculos breves amici
Metiri pede veriore. non hæc
Decent munera pauperem culinam.

AD EUNDEM,

Die ejus natali.

O Ctobres ſalvete Idus, lux ſacra: Maronem
Quæ fudiſti auras prima ſub ætherias.
Tuque adeò mihi lux ſalve, quæ proxima ſurgis:
Lux mihi natali ſanctior uſque meo;

Unde

Unde ſibi reduces apponit & ordinat annos,
Et ſignat niveis tempora læta notis,
Æmula divino condit qui carmina Vati
Fernandus, Muſâ proximus ut geneſi.

IDEM FERDINANDO FURSTENBERGIO.

NObilibus Longæ deprenſo in collibus Albæ,
Crura ſacer mihi cùm lentè percurreret ignis,
Et miſeros artus ſtimulis arthritis acutis
Ureret, ac toto tentaret corpore, demum
Decubui feſſus monitu imperioque medentûm.
Accipe nunc, Fernande, tori quæ commoda noſtri,
Deliciæque, quibus ceſſantem frangere morbum
Sperabam, victorque feros ſuperare dolores,
Moxque frui lætus jucundi gaudia ruris.
Principio apparet lecti modus haud ita magnus:
Tres in fronte pedes, paulò plus tentus in agrum,
Dimidiamque pavimento vix altior ulnam;
Unde ſolum digitis pulſare micantibus imum,
Perque leves auras jactatis ludere talis,
Mite laboranti ſolamen. Culcita duris
Durior impoſita aſſeribus, non illa minutis
Aut plumis infarta, aut vellere pinguis Ibero.
Cyniphiis tondent ſed quale in vallibus hirci,
Horrentéſve apri, Numidæve in montibus urſi,
Tomento oppletur Cilicum de ſtamine ſaccus.
Involvit ſuper hunc animoſis ſoſpes ab Euris,

Et

Et decimo fluctu, fœdiſque agitata procellis
Carbaſus, aſſutis obtendens vulnera pannis.
Nauticus horreſcit ſupremo tegmine cento,
Blattarum ac tinearum epulis ſubductus, & unde
Diripuere dapes magno certamine mures.
Cetera (quod multo mireris non ſine riſu)
Regifico ſurgunt luxu, textuque renident
Attalico, & Babylonis acu, Phrygioque labore.
Quattuor ingentes Ephyræo ex ære columnæ,
Aurati fulgent quarum alto culmine coni,
Vela ferunt pretioſa, & nobile conopeum.
Sed neque ferventi citiùs de ſanguine febris,
Nec dolor abſcedit membris, nec pectore curæ,
Textilibus ſi in picturis aurum inter & oſtrum
Jacteris, quàm ſi plebeiâ in veſte cubaris.
Quod te per nomen jucundum, & fœdera dulcis
Teſtor amicitiæ, per ſanctæ pignora dextræ,
Per mores, geniumque tuum, miſereſce jacentis.
Dumque datur placidos in lucem carpere ſomnos,
Et tibi lauricomo veniunt inſomnia Pindo,
Inſpirantque quieſcenti nova carmina Muſæ,
Dulce aliquid mihi Caſtalio tranſmitte liquore
Perfuſum. Forſan vatum Deus, artis & idem
Inventor medicæ, ſic me ſervarit Apollo.

AUGUSTINUS FAVORITUS
AD
FERDINANDUM FURSTENBERGIUM
In Albano ruſticantem.

EX hûmeris pendebat ebur, lætuſque parabam
Dicere Sarmaticâ confoſſum cuſpide Gotthum,
Oſſáque per campos immania, ſignáque templis
Barbara quæ patriis affigit victor, & ipſum
Ducentem proavos Caſimirum in prælia Divos:
Sed digiti torpent, & inertia reddere cantum
Fila negant, nulliſque calent præcordia flammis.
Scilicet Aönides mihi quæ dictare ſolebant
Carmen, Alexandrum, téque ô Fernande, ſecutæ
Certatim, ſtrepitu inſano fumoque relicto
Urbis, Aricinos gaudent habitare receſſus.
Lucus ubi ſacer Hippolyto, quem rurſus in auras
Fabula Pæoniis revocatum credidit herbis.
His tu Telegoni claras monſtrantibus arces,
Albanumque lacum luſtras, qui ſæpe ſine ullis
Imbribus exſuperans ripas, aut ſanguine multo
Decolor inſtantes clades & fata monebat
Seu fortis bellator, avoque ſuperbus Achille
Arma recudiſſet recidiva in Pergama Pyrrhus;
Seu Latio fatale malum perrumperet Alpes
Hannibal, aut magno ruerent examine Galli.
Roma quidem hos olim domuit, verùm ipſa pavet nunc
Anxia, ne magni ſibi conſ[illegible] Principis Alba
Excitet antiquam litem, gentique togatæ
Auferat imperium in populos rediviva Latinos.

Nec

Nec minus Ægeriæ fontem, qui lege feroces
Compoſuit veterum mores, & corda Quiritum.
Quà ſteterit ſus alba, ubi Troïcus arſerit ignis,
Et Scythicæ quæris monumentum immite Dianæ.
Hæc fuerant noſcenda tibi, poſtquam ordine cunctas
Luſtraras miſerâ pendentes urbe ruinas,
Quas Hunni fecêre, Hunniſque immanior ætas.
Nunc illæ revocant animos, & ponere turpem
Poſt tot luſtra ſitum incipiunt, triſtemque ſenectam
Exuere, ut quondam ſerpens, quem frigidus annus
Ventique pluviæque diu tenuêre latebris,
Sole novo redeunte ferox in gramine vivo
Emicat, & poſitis tollit ſeſe arduus annis.
Nec tantùm hæc oculis, verùm quoque pignora noſti,
Quæ Latia tellure latent incluſa cavernis,
Relliquiæ, & veneranda virûm monumenta piorum.
Effluet illa animo nunquam lux aurea noſtro,
Quâ fido hærentem lateri, dextraque prehenſum,
(Cui dignatus amicitiæ eſt me fœdere ſancto
Jungere, qui nutu ſuperis mortalia jungit)
Duxiſti magnæ ſubter penetralia Matris.
Quos ibi Chriſticolæ luctus, quæ funera gentis
Vidimus! heu quot buſta virum! qui ſanguine leges,
Et Chriſti ſanxêre fidem, cum Numinis acti
Afflatu ſubiêre rogum, vel fortia læti
Colla ſub immiti paſſim poſuêre ſecuri.
Illa pati audaces quæ nec Mezentius author
Extuderat, nec qui furiis agitatus iniquis
Juſſerat in Siculo mortem mugire juvenco.
Quæ ne monſtra oculis hauriret Tybris, opacâ
Velaviſſe ferunt nebulâ caput. Ibat in ignes
Certa mori Heroum manus; indignante tyranno,
Quod

Quod paribus flammis una morientis obiret
Læta viri in gremio conjux, & funus acerbum
Natorum ſicco ſpectarent lumine matres.
Multi etiam poſcente fero ſpectacula vulgo,
Pavêre Armenias tigres, aut dente leonum
Conſumpti vitam in mediis fudêre theatris:
Ferales ubi nunc gemitus ſub nocte ſilenti
Sæpe exaudiri fama eſt, ac dira nocentûm
Supplicia, & portenta modis ululantia miris.
Hic merita infandos exercet pœna tyrannos:
Hic Antonini lugent, ſævique Neronis
Maternâ exululant agitati lampade manes.
Nec tamen ætherei ſpectant quod luminis auras,
Miteſcunt ideò pœnæ: nam Tartara ſecum
Lugenteſque trahunt campos. It Cerberus ultor
Latratum ingeminans circùm, Diræque relictis
Titanum fibris, venientûm terga ſequuntur.
Aſt illi magnis permixti Heroibus, inter
Cæleſtes ignes, aurata ſedilia complent,
Reſpiciuntque ſuam felici ſidere Romam.

EJUSDEM ODE
AD
FERDINANDUM,
FURSTENBERGIUM
NEAPOLIM ITURUM.

Ergò agè felici diſcedas alite, quando
Ire apparas Neapolim:

Dulcis

Dulcis ubi æternùm ſpirat clementia veris,
 Lætumque criſpantes mare
Floribus illudunt variis Zephyritides auræ,
 Coluntque citrium nemus.
Multa quidem tibi Parthenope miranda ſub ipſo
 Monſtrabit urbis limine:
Eductas cælo moles, atque aurea tecta,
 Et ſigna Phidiacæ manus.
Sed tibi, quo tegitur tumulo, ſit cura videndi,
 Maronis inclytus cinis:
Quem memorant (credi ſi digna eſt fama) furorem
 Afflare ſacrum vatibus:
Quare ibi poſthabito caſtas Helicone ſorores
 Fixiſſe manſuram domum.
Illæ te excipient venientem, ac fronte benignâ
 Sic alloquentes audies.
O noſtris addicte ſacris, generoſa propago,
 Tuæque flos Germaniæ,
Lætus ades, noſtroſque velis luſtrare receſſus,
 Vatum feraces grandium:
Seu Surrentinos amor eſt inviſere colles
 Dulci virentes pampino;
Seu magis arridet pulcherrima Mergilline,
 Dilecta Syncero domus;
Seu juga Pauſilypi pelago prætenta ſereno,
 Quà cærulæ Nereïdes
Sæpè leves ducunt choreas Tritona ſequentes
 Curvâ ſonantem buccinâ;
Seu juvat irati tonitrus audire Veſevi
 Lateque nigrantes globos,
Sparſaque per campos ambuſti viſcera montis
 Candente merſos ſulphure.

Sed

Sed tibi ſcrutandi veniat ne dira cupido,
Quæ cauſa venis abdita,
Pabula inexhauſtis tot jam per ſæcula flammis
Tellure ab imâ ſuggerat.
Te miſeri ſubeat fatum crudele Secundi
Undante fumo hîc obruti;
Namque Deus, rerumque vices, venturaque fata
Latere mortales jubet.

EJUSDEM ELEGIA
AD
FERDINANDUM FURSTENBERGIUM.

De nocturno bubonis cantu in Albano ſeceſſu.

QUòd carmen ferale canit ſub nocte ſilenti,
Triſtibus & bubo perſtrepit auguriis:
Ne nos ſollicitos teneat, Fernande, futuri.
Hic timor infantes, & leve vulgus agat.
Num quæ nec notis Babylon deprendit in aſtris,
Nec potis aſpicere eſt provida mens animi;
Sed ſibi ſepoſuit mortalibus invia curis,
Celat & obſcurâ nocte premitque Deus,
Semiruto reſidens volucrum fœdiſſima tecto
Efferet, attonitis fata canens populis?
Quæ ſit an hæc noſti, quibus orta parentibus ales?
Accipe, & in riſum verte jocumque metus.
Nympha fuit Stygiis Orphne notiſſima pratis,
(Namque ſuas Nymphas, prataque Avernus habet)

Furva quidem, torvoque inamabilis ore: ſed atrox
Forma decet Stygias, & color ille Deas.
Ergò illi tædâ jungi cupiere jugali
Numina, quæ magni regiâ Ditis habet:
Elyſii cupiere proci. Sed Numina Ditis
Sprevit, & Elyſios Nympha ſuperba procos.
Sæpe Linus, vatumque pater Muſæus, & Orpheus
Aggreſſi duram flectere voce Deam.
Aggreſſi fruſtrà Linus, & Muſæus, & Orpheus
Molliri blandâ neſcia corda prece.
Quippe ferox Hecatæ virgo ſacraverat annos,
Infernas jaculo figere docta feras.
Fortè Acheron, incauta ſuæ dum margine ripæ
It gravidam multâ cæde gerens pharetram,
Dirarumque ſtriges dirum genus Harpyiarum
Sternit, agens forti ſpicula certa manu,
Nempe Acheron ſecuram animi, & nil tale timentem
Obſervans, cupidis nexibus implicuit.
Amplexu ex illo concepit Nympha, novemque
Menſibus exactis edidit Aſcalaphum.
Jamque annis puer addiderat duo luſtra duobus,
Cùm petiit manes acta dolore Ceres:
Et, Mihi reddite, ait, raptam mihi, Tartara, natam,
Unica quæ matris ſpes, ſoboleſque ſuæ eſt.
Reddite maternis, Erebi pia numina, votis
Quæſitum toto pignus in orbe diu.
Munere terra meo fruges parit. Hæc mihi merces
Redditur, ut ſterilis dicar, & orba parens?
Reddite: tuque redi. Quis te, Proſerpina, caſus,
Vel qui te nobis eripuere doli?
Motus erat Stygius miſerandâ voce tyrannus,
Et Cereris juſtis annuerat precibus.

Fata

Fata ſed ad cælum reditus immota negabant,
  Guſtaſſet Stygios ſi Jove nata cibos.
Punica nuper eam carpentem ex arbore poma
  Vidiſſe Aſcalaphum, nec tacuiſſe ferunt.
Interdicta via eſt: ſed teſtem Diva profanum
  Supplicio culpæ dicitur ulta pari.
Ter caput inviſum devovit carmine diro;
  Corpus Avernali ter madefecit aquâ.
Ilicet Aſcalaphus, contractis carmine membris,
  Vertitur in plumas, ſurripiturque ſibi.
In roſtrum nares, digiti ſinuantur in ungues,
  Brachiaque in pennas verſa abiere leves.
Turpe caput multùm, multùm cava lumina creſcunt,
  Vixque poteſt pigrum tollere corpus humo.
Ille hic eſt bubo, quem rerum ignara pavet gens;
  Tu ride mecum, qui ſapis, omen avis,
Weſtphaliæ flos, deliciæ, Fernande, Quiritum,
  Tempora cui lauro non pereunte virent,
Et mecum cape plectra manu, junctiſque canamus
  Carminibus ſilvas, ſilvicolaſque Deos.
Neu Romæ deſiderio moveare relictæ.
  Quidquid habet magni Roma, dat Alba tibi.
Hîc Pollinus, honos Graiæ Latiæque Minervæ,
  Holſteniuſque Indis notus & Heſperiis.
Hîc Bandinellus Tyrrhenæ gloria muſæ,
  Et Phœbi geminâ Naldius arte valens.
Et carus Themidi, ac Muſis Raſponus, & unà
  Vizzanus Sophiâ clarus, & ingenio.
Hîc decus Italiæ, & Romani Sfortia vindex
  Nominis, ac ſidus Nerlius, Arne, tuum.
Roſpilioſus & auguſti pars magna Senatus,
  Virtute egregius conſilioque Pater.

Hîc & ALEXANDER præſes, tutelaque rerum,
Cui Deus ingenium par dedit imperio:
Et Patrui divina legens veſtigia magni
Spes, & ſervatæ Flavius Urbis amor;
Pro quo debet ALEXANDRO res publicà, quantum
Propter ALEXANDRUM debuit illa Deo.
Ergò ſub hac mecum platano, Fernande, ſolutus
Carmina jam Latiæ dic ſocianda lyræ.
Felix qui curis, & iniquo fœnore liber
Exercet bobus rura paterna ſuis,
Ordine nunc æquo gaudens diſponere vites,
Nunc oleis ſobolem ſubſtituiſſe novam.
Interdum juvat arboribus decerpere poma:
Interdum nemoris fingere falce comam:
Irriguoſque jugo rivos inducere campis,
Cùm pluviam tellus poſcit hiulca Jovem.
Non illum vigiles curæ, non ſomnia turbant,
Peſtis & humani pectoris ambitio.
Nec metuit fraudes, niſi quas caper improbus uvis,
Aut parat è nimbo grando inimica ſatis.
Limina nec Regum trepidanti poplite calcat,
Irati metuens damna ſupercilii.
O mihi ſi rupes has inter vivere detur!
Sorderet rubri gaza colorque maris.
O ego dum poſſim tam leni veſcier aurâ,
Et liquidos fontes, & nemora alta ſequi!
Siqua mihi à Latiis ſperatur gloria Muſis,
Occidat, & venti nomen inane ferant.
Hæc ubi luſerimus, nos curis reddat & Urbi
(Jam ſatis arvorum eſt) præpete currus equo.

BER-

BERNARDUS ROTTENDORFFIUS

Medicus Cæſareus & Archiater Monaſterienſis & Paderbornenſis

Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Domino

FERDINANDO FURSTENBERGIO

Canonico Paderbornenſi, Hildeſienſi & Monaſterienſi gratulatur honorem intimi cubicularii, quo ab ALEXANDRO VII P. O. M. *fuerat ornatus An.* MDCLV.

Virtutum illicio, nitore morum,
Gratis obſequiis, ſimulque juncto
Muſarum & Charitum tenace nexu,
Devinxiſſe ſibi, probante Cælo,
Magnatum ſtudia, & ſacros favores;
Si pulcrum decus eſt, honorque grandis:
Hic Te quot titulis honor coronat,
FURSTENBERGI? Heliconii vireti
Germen nobile, Vatum ocelle dexter,
Dulcis Socraticæ medulla Suadæ,
Noſtri maxima pectoris cupido.
Tu primùm innocuæ nitore vitæ,
Virtutis quaſi veſte candidatus;
Tum fido obſequio, pioque cultu,
Cultarumque ſimul novem Sororum
Præclaris ſtudiis, & univerſis
Doctrinæ illecebris amœnioris;
Sic illum FABIUM Tibi obligaſti,
Magnum illum FABIUM Tuum Patronum:

Quem natalibus inclutis, & altâ
Stirpis nobilitate, divitavit
Illuſtriſſima CHISIORUM origo.
Illum inquam Tibi CHISIUM obligaſti;
Patronum ſimul & Tuum meumque,
Ipſo qui Charitum ſinu educatus,
Doctâ Pieridum manu expolitus,
Per Virtutis iter gradúſque ductus
BONÆ MENTIS ad auream Palæſtram:
Ex qua Victor ovans brevi ſupremæ
Scandit Gloriæ ad eminens cacumen,
Applaudente Polo, vovente Mundo.
O ſacrum caput, ô cor entheatum!
Hunc Tu dotibus hiſce, FERDINANDE,
Tui dotibus ingenI genIque
Tibi demeritùs, tenes favores
Illos eximios, & invidendos;
Queis Te, ſpeſque Tuas fovet beatque,
Magnus CHISIUS, æſtimator ille
Dotûm Mentis & Artiûm peracer.
Magnus CHISIUS! Unus inter omnes
Illuſtres animas, Poloque natas,
Et Virtutis odore, Gratiiſque,
Flos tantò melior, ſuaviorque,
Tantò nobilior, micantiorque;
Quantùm quæ foliis ſuperba centum,
Pæſtano roſa purpurans in horto,
Ardet luteolæ præire calthæ.
Is dum Teutonicas ſubiſſet oras,
Summi Pontificis jubente nutu,
Ut Moſæ pariter daretque Rheno
Legatus ſacra jura Vaticani:

Quam gratus fuit ac ſuavis Hoſpes!
Quo paſſim in pretio! repentè tanti
Ut cœpere viri æſtimare dotes!
Ut cœpere pio flagrare amore,
Mox Summi Medioxumique & Imi!
Sic odore ſuo trahebat omnes,
Divino herculè odore! Non qui amicum
Naribus redoleret aut amomum,
Aut fragrantem Opobalſami liquorem:
Sed qui Juſtitiam, integroſque mores,
Et Zelum Pietatis, & perennis
Laudem Sobrietatis, atque caſti
Cordis Lilia ſpiret, eruditâ
Cum Prudentiâ & Æquitate juncta.
Hujus tam ambroſii entheique odoris,
Vis tam blanda magis magiſque cœpit
Se diffundere in Urbe Mimigroda,
Quando iſtic Procerum, quibus poteſtas
Gentis credita ſumma Chriſtianæ eſt,
Diſcordes animos, ſagace primùm
Suaſu conſilioque molliebat:
Dein litis velut Arbiter ſeverus,
Conſopito odio, improbiſque rixis;
Bonis auſpiciis, bonoque fato,
Sic cunctorum animos ſtudebat arcto
Nexu jungere Amoris atque Pacis;
Ut primis ſtudiis caveret unum hoc,
Ne quid Relligio, Fideſque avita,
A Pace acciperet nocente damni.
At poſtquam lacrumis petita tantis,
Et tantis toties cupita votis,
Pax tandem fuit icta Mimigrodæ.

Idem dius odor, fragranſque CHISI
Cœpit latius uſque & uſque fundi,
Seque didere Chriſtianum in Orbem.
Ut jam capta ſui nitore floris,
Sui Roma flagrans amore CHISI,
Optaret patrio rubere Cælo.
Mox Tybris repetit; ſtatimque cœpit,
Magni Pamphilii inſerente dextrâ,
Voto totius adprobante Mundi,
Flos hic more roſæ modoque odoræ,
Purpuraſcere Vaticano in horto.
Hîc quam dulcè rubet! ſüavè ſpirat!
Eſt oſtrum hoc, animi rubor modeſti;
Eſt zeli color hic Deo fragrantis;
Eſt cœleſtis odor, Deumque ſpirans.
Quo de purpureæ nitore ſcenæ
Perrexit magis uſque & üſque & uſque
Se diffundere, CHISIANA Virtus;
Donec Pontificis thronum ſupremi,
Claves ſidereas, Petrique ſedem
Conſpirante ſacro Patrum Senatu,
ALEXANDER adit, futurus Orbi
Ter felix Hierarcha Chriſtiano.
Eſt, cur nunc duplices tuos triumphos,
Eſt, cur ingemines ſubinde plauſus,
Quaquà Munde pates, Deoque pares:
Et tu præ reliquis, tumultantis
Martis ſcena, feræque arena Enyûs,
Tot quaſſata malis, tot icta flagris,
Nunc Germania ſpes reſume grandes,
Et in lætitias reficta vultum,
Pluſquam centuplici fer ore plauſus,

Ha-

Habes Pontificem, Tuique gnarum,
Mœroriſque tui, tuique amantem:
Habes Pontificem tuis potentem
Volentemque ſimul malis mederi.
At Tu delicium domus paternæ,
Et Princeps Juvenum eruditiorum,
FURSTENBERGI, amor herclè noſter, omnes
Secretas animi occupans latebras;
Tu lætare magis, magiſque plaude;
Quando lætitiæ novæ, novique
Te gaudI ſeges inſolens coronat.
En Tuus FABIUS, Tuus Patronus,
Patronus ſimul & Tuus meuſque,
Cinctus tergeminâ caput Tiarâ,
Sic jubente Polo, vovente Mundo,
E Petri Cathedra gubernat Orbem.
Magnus CHISIUS, Unus inter omnes
Flos lectiſſimus optimuſque flores;
Nunc odore ſuo replevit Urbem,
Nunc odore ſuo replevit Orbem;
Urbem odore ſuo beans & Orbem:
Sic odore beans & Urbem & Orbem,
Ut dum ſuſcipit utriuſque curas;
Mox ſui memor uſque FERDINANDI,
Hunc afflare novi favoris aurâ,
Dignum crediderit ſuis coronis;
Quando ſponte ſuâ, ſtupente Româ,
Aulæ adlegit in intimæ Miniſtrum.
O honorificum, bonumque factum!
O factum ter & amplius decorum!
O collatus honor, probante cælo!
Et quod me genius Tuus meuſque,
 Quod

Quod Virtus Tua me, Tuique mores
Præſagire jubent, & ominari,
Præludens honor auctiori honori!
FERDINANDE, Honor hic erat canendus,
Non his Hendecaſyllabis Phaleucis
Duris, illepidis, ſiticuloſis,
Jejunis nimis his meis Phaleucis.
Verùm Pindarici pedis cothurno.
At, ni me mea ſpes, amorque ludunt,
Reddent aſtra diem magis beatum,
Qui pompam & numeros celebriores,
Andinæque tubæ requirat aurum:
Illum dico diem, Tibi ſecundum,
Felicemque Tuis, mihique lætum,
Qui majore Tuas honore Lauros,
Et novi decoris coronet oſtro.
Nam ni me mea ſpes amorque ludunt,
FERDINANDE, animi medulla noſtri,
Nondum ſumma tenes, quibus pararis;
Pulcher reſtat adhuc apex, nec unus;
Quò Virtus Tua Te, vocatque Numen;
Quò flos ingenii vigens, Tuique
Tam belli, nitidi, probique mores;
Quò recti ſtudium, ſagaxque Pallas,
Te certant niveis levare bigis.
Tunc, ſi fata ſinant, truceſque Parcæ;
Non his verſiculis levis monetæ,
Sed celſi pedis inſolente faſtu;
Plaudentûm innumerâ cohorte ſeptus,
Scandendas Tibi Gloriæ quadrigas;
Ornatum veniam, ſequarque plaudens.
Nunc pennâ leviore prævolare,

Hos

Hos juſſi celeres meos Phaleucos,
Gratatum Tibi cordis è medulla,
Et fauſtiſſima quæque comprecatum,
In queis illepidis & inficetis
Eſto nil aliud probare poſſis;
Sinceros animi fidelis ignes,
Amoremque Tui potes probare.
Tandem figo pedem hîc, & eminentis
Tibi gratulor auctionem honoris
Jejunis nimis his meis Phaleucis;
Quos inter ſtrepitus frementis Aulæ
Scriptos anterioribus diebus;
Tuis pluribus optimis Phaleucis,
Rotundis nimis & nimis venuſtis,
Excultis itidem elegantibuſque,
Urbano pariter joco facetis
Reddo. Tu illepidos meos Phaleucos,
Tornatos minus & minus dolatos,
Nugaces, miſerabileſque verſus,
Vultu ſuſcipe, quo ſoles, ſereno.
Ite ergò illepidi mei Phaleuci:
Ite, Ite Hendecaſyllabi, quot eſtis;
Ite ultrà gelidum Alpium cacumen;
Ad Palatia Vaticana adite;
Et quanto ſtudio poteſtis, illic
FURSTENBERGII honoribus litate:
Ite, applaudite Principi Juventæ,
Ite, applaudite corculo Minervæ,
Suadæ delicio, atque vatum ocello,
Et noſtri quoque pectoris medullæ.

EJUSDEM
CARMEN VOTIVUM

Ad Reverendiſſimum & Celſiſſimum Principem FERDINANDUM *Epiſcopum Paderbornenſem, S.R.I. Principem, Comitem Pyrmontanum & Lib. Baronem de Furſtenberg An.* M. DC. LXI.

SUnt aliquid Vates: nec vanis luditur uſque
Auguriis hominum cata mens, præſaga futuri.
Nam quâ nunc fulges, PRÆSUL FERNANDE, Tiarâ,
Præſenſi dudum capiti haut procul abſore; poſtquam
Es Vaticani factus novus incola montis.
Quem Tibi tum, memini, lætus gratabar honorem.
Nec tamen hoc avium, dextrâ lævâque volatus;
Oſcinis aut cantus, dubii paſtuſque volucrum;
Nec Dodonææ, populorum oracula, quercus;
Nec ſacri tripodes; nec qui rimatus arenæ
Delius eſt numerum, mihi prædixêre: ſed ingens
Excelſi Virtus animi, & Doctrina; Tuique
Exſculpti mores è nobiliore metallo,
Augurium fecere mihi, non omine lævo.
Teſtis Alexander, rerum tutela, potentis
Arbiter OEnotriæ, quo nunc Rectore ſuperbit
Roma caput mundi, vaſtique vicaria cæli.
Ille Tui poſtquam genii dulcedine captus;
Virtuteſque Tuas tacito dignatus amore eſt;
Ingentem Tibi mox campum patefecit honoris;
Quo Tua ſe Virtus Urbique Orbique probaret.

Nec

Nec fruſtra: Nam clara Tuæ præconia laudis
Fama loquax montes Alpinos detulit ultra:
Teutonicaſque replens Urbes, prono agmine aquarum
Fluviorum Rex Danubius, Rhenuſque bicornis
Quas lambunt, Mænuſque vagans, rapiduſque Viſurgis,
Fontibus allapſa eſt Paderæ; quos funere triſti
Turbarat Lacheſis: Quando Theodorus Adolphus
Gloria Paſtorum; Paderanis qui hactenus agris
Paverat intrepidus commiſſum Paſtor ovile,
Heu! fato immiti ereptus vitalibus auris.
Nam licet æthereis illatus ſedibus, almi
Numinis, & Superûm æterno fruiturus amore,
Vivat inexhauſtis poturus gaudia rivis:
Attamen & Patriam viduatam Patre, Pedumque
Præſule, & orbatum Paſtore reliquit Ovile,
Non ſine tabifico luctu, Populique dolore.
Hunc deterſuri Proceres, Clerique Senatus;
(Quem penes eſt plebem deſertam cura tuendi;
Atque Diœceſin vacuam Rectore regendi)
Solliciti, cui communem concredere clavum
Imperii poſſent; Votis concordibus unum
Convenêre locum: ſed & illuc appulit ingens
Fama Tui, FERNANDE, ferens & murmure grato
Auribus atque animis Romanæ judicium Urbis
Inſinuans de Te, ſummique oracula Patris:
Queis viſi nuper mores, inſpectaque coram
Vita fidem poſtquam aſſeruit, famamque probavit.
Mox voto unanimi Procerum, Clerique favore,
Ecce ſalutaris ſupremus Rector agrorum,
Quos medius lambit colubrino ſyrmate Padra,
Inque locum extincti, cujus veſtigia calcas,
Sufficeris; viduum poſthinc recturus ovile;

Cujus Paſtorem, mœſtis heu ſydera terris
Ereptum; æthereâ cæli regione locarunt!
Sic igitur non vana meæ præſagia mentis
Comprobat eventus: Tibi deceſſoris honores
Dum ceſſere, ſacrâ ſuperûm plaudente coronâ;
Et terrâ lætante ſimul; nec gaudia Româ
Diſſimulante ſua. Ecquis enim non gaudeat alto
Evectam ſolio Virtutem? & præmia dudum
Debita jam merito, data non lætetur honorum?
Sed mihi præ reliquis complerunt gaudia pectus;
Gaudia jejunis quæ non velut ante Phaleucis,
Sed ſacro heröi teſtarer carminis auſu,
Falcataſque tuas ſcandens, Andine, quadrigas,
Papinii aut quatiens ſpumantia fræna caballi;
FURSTENBERGIACÆ auderem decora incluta gentis
Acceſſu cumulata novo, vulgare per Orbem.
Sed dolor & luctus contracti ex funere Nati,
Indixêre meis æterna ſilentia plectris:
Ille redux poſtquam ex ſtudiis, præclara dediſſet
Doctrinæ documenta ſuæ; canoque Parenti,
Et Patriæ ſeſe medicâ ſatis arte probaſſet;
In Latium excurrens Patavinam tendit ad Urbem;
Ut Meditrinæam penetraret Apollinis Arcem.
Hic ubi mox Lauri redimitus termite frontem;
Phœbæos inter cœpit clareſcere Myſtas.
Cumque ſalutiferâ morborum examina dextrâ,
Et Paduæ, & Senis, nec non domuiſſet in Urbe:
Eximia hinc meritus doctæ præconia famæ:
Roma ipſi rigidos morienti nuper ocellos
Clauſit, & extincti gelida intulit oſſa ſepulcro;
Quaſque ſuas potuit, miſeras ſacravit alumno
Inferias, mœſtis ducens ſuſpiria votis.

Ex illo heu! quantus torſit mea viſcera luctus!
Viſcera non fando pænè externata dolore!
Et licet adſiſtant promptó mihi numine Muſæ,
Atque ſeneſcentes animent in carmina vires,
Tota dolore tamen lacrumabilis obſtupuit mens;
Nec ſecus heu! languet, quam flos ſucciſus aratro,
Radice evulsâ terris. Obducta cicatrix
Vulneris inflicti, non plenè occluſit hiatum;
Illius ab nimio connivent labra dolore!
Hinc amor indomiti vult laxem angoris habenas,
Totus ut in planctus miſer ac ſuſpiria ſolvar,
Interiuſque gemam triſtiſſima funera Nati:
Quæ non permittunt, ut verſibus otia fallam,
Aut luctum Muſis abigam, vireſque dolore
Inſtaurem attritas. Curis minus apta Poëſis!
Sed tamen haut modicùm diſpelli ſentio luctus,
Cum mea delatus Tibi Honos præcordia pulſat;
Ac veluti claro cum Cynthius emicat ore,
Nubila diſparent, redit inque ſuum æthra ſerenum:
Sic allata Tuæ recreat me gloria famæ.
Propterea in præſens ne totus aſymbolus adſim;
Vile Poëmation tenui diſpenſo Camœnâ;
Lætitiam ut parvo Muſarum hoc munere téſter,
Quantamcunque Tui mihi movit plauſus Honoris:
Quem Tua Virtutum, paſſim & præconia laudum,
Commerito peperêre Tibi, applaudentibus aſtris.
O Princeps Proavos factis qui ingentibus æquas;
(Si non eximiis illos Virtutibus anteis!)
Quâ Te quæſo lyrâ, quo Te, Mel amabile, plectro,
Quove precor digno jam nunc Te Carmine dicam?
Cui Virtutis honos, & maſculus indolis ardor,
Doctrinæque vigor, locupleſque peritia rerum,

Et

Et pernix animi prudentis acumen, & ipſa
Eloquii facies ſtrictá gravitate ſerena;
Illuſtre & nullo ruiturum nomen ab ævo,
Celſius extollunt ad ſacra palatia cæli.
Dic precor has raras animi quo carmine dotes
Eloquar, aut quonam condigno animabo colore?
Rectius has igitur velis obduco Timantis;
Nube ſub obſcurâ bene cernitur auricomus Sol.
Quid, quod Honor præſens, vitæ index hactenus actæ,
Auguriis animum, & votis majoribus auget;
Meque iterum vatem facit, hæcque oracula pandit;
Nondum hîc ſiſtet honos: ſed adhuc Tibi meſſis in herba eſt.
Uberior laudum, miſſura in ſecula nomen
Sera Tuum; faſtos quod nobilitabit Avorum,
Majorumque novâ ſuperabit imagine ceras
Pluribus inſigni titulis, laudumque trophæis.
Interim ad hoſce libens titulos conſurgo recentes
Lætus, & ex animo præſentes grator honores;
Et ſimul hoc unum ſuperaddo ex pectore votum:
Ut Tibi tergeminæ promptè ancillentur in omni
Obſequio CHARITES, & proſpera cuncta miniſtrent.
IRENE imprimis ſtrictim latus undique ſtipet,
Aurea Pompilii producens ſecula Regis.
Aſtes HYGIA Tibi ſit, ſuppeditans Panaceam,
Quæ potis eſt cunctos de corpore tollere nævos.
Aurea divino fluitans de fonte SOPHIA,
Conſilium regat, & Tua cuncta negotia formet.
Picturato oculos limbo velata pudicos,
Juſtitiæ cultrix ASTRÆA, forenſia tractet.
Quin & AMALTHEE privam rem ſedula curet,
Ac locuplete penu Domini pulcram inſtruat Aulam.
Quod-

Quodque rei caput eſt; demum omnia ΕΡΩΤΙΚΗ adornet;
Actibus interſit cunctis, & cuncta gubernet;
Gemma Megiſtanum hæc, quâ non præſtantior ulla,
De cælo ducens dîæ primordia ſtirpis.
Magnum illud Numen quod ſi mea vota ſecundet,
Non erit, ô Princeps, Te fortunatior alter.
Vive diu Patriæ, FORTUNATISSIME PRINCEPS;
Vive diu, & ſtirpis flore generoſa propago.
Salve Daphneæ decus indelebile lauri;
Et Clariæ conſtans ſalve tutela cohortis;
Cui ſacra aſſurgit Myrtus, cui Delphica Laurus;
Cuique Heliconiades ſua vectigalia ſolvunt.
Vive Tibi atque Tuis, EXOPTATISSIME PRINCEPS;
Et Titulis Virtutem innecte; atque inter honores
Emineat Doctrina Tuis aſſerta Camœnis;
Cunctaque veſani deſpectet murmura vulgi.
Igneus ingenitò effulget ſplendore pyropus;
Aſt auro inſertus, majori ſole coruſcat.
Sic generi, generoſus apex, ſi junxerit arma
Doctrinæ, lucis ſibi plus acquirit ab illis.
Vive ergo & ſalve, cunctis CARISSIME PRINCEPS:
Tu Procerum columen; Patriæ Tu ſidus amatum;
Tu Generis generoſus apex, & fulgida ſtella;
Tu Charitum ſoboles; Phœbi Tu dexter ocellus:
Ingenuos Tibi Laurus obit Parnaſſia crines;
Enthea ſublimi reſidet Tibi vertice Daphne:
Doctrinæ meritum, & morum Te ſobria virtus;
Te beneſuadus amor; membrorum & grata venuſtas;
Atque ingens oris ſpecies, & gratia fandi;
Splendidiore ſatu Te illuſtris ſanguis avorum,
Vexit ad auguſtum meritorum culmen honorum.
Jamque vale ſalveque iterum, CELSISSIME PRINCEPS;

Meque Tuos inter (quod ſi meruiſſe videmur,
Efflictim precor hoc,) minimos admitte Clientes.
Sic famæ & laudis Tibi major adorea creſcat;
Frigore nec gelido, nec quæ marceſcat ab æſtu;
Aſt viridis ſemper floreſcat frondis honore:
Sic Tua producant in longum ſtamina Parcæ;
Sic Tibi ſemper eant anni è meliore metallo;
Sic BONA MENS nunquam Te deſerat, & BONA FAMA.
Claudite nunc pueri rivos, ſat prata biberunt.

IDEM

In effigiem Reverendiſſimi & Celſiſſimi Principis

FERDINANDI

Epiſcopi ac Principis Paderbornenſis Coadjutoris Monaſterienſis.

EN Fernandus hic eſt, Princeps qui jura benignus
Dat Paderæ, populis & dabit Alpha tuis.
Cui ſi fata pares tribuent virtutibus annos,
Ceu dedit imperio par Deus ingenium;
Non tamen æquabunt populorum vota precantûm
Ut ſuperet Patrui tempora læta ſui.

FRAN-

FRANCISCUS MACEDO LUSITANUS,

DE

ALEXANDRI VII. P. O. M.

Effigie, in Academia Romana, ſolemni ritu propoſita ac conſecrata.

AD

FERDINANDUM FURSTENBERGIUM

Ejuſdem Academiæ electum Principem & Summi Pontificis intimum cubicularium.

HÆc facies mortalem ultra, & vicina Tonanti,
Cui lux viva oculos circùm ſe fundit, & ardor
Igneus accendit: cui vis arcana vigorem
Sufficit æthereum: gravitas quâ mixta pudore
Certat, & ambiguos in fronte relinquit honores,
Utra virum deceat, Majeſtas publica, virtus
An privata magis? partim reverentia, partim
Quam commendat amor; Romani eſt illa Parentis,
Nomen ALEXANDRI qui reddit, & arma refutat
Pacificus. Viden' ut celſo ſuſpenſa tremiſcunt
Aſtra ſupercilio? viden' ut cæleſtia nutu
Oſtia torquentur! Tanti eſt ea Numinis umbra
Expreſſa in tabulâ; cujus tamen illa gemiſcit
Limite in anguſto. Dolet hoc incluſa teneri
Carcere, par mundo, vel picta affectat imago
Ire ultra Lunæque vias, Soliſque labores,
Et terræ, & cæli ſpatium conſumere. Montes

Magnus Alexander geminos ſatis eſſe putavit
Eſſe ſibi ſtatuam vaſta ambitione petenti.
Major ALEXANDER: gemini cui non ſatis orbes
Pro virtute dabunt ſpatii: ſi poſtulet æquum
Ad ſimulacra locum: ſoluſque huic maximus Atlas
In tabulam, æthereos ſi latè extenderet axes,
Materiam daret æqualem, dignamque nitore
Virtutum, quas viva oculis exponit imago,
Muta quidem; ſupplent vivi ſed verba colores.
Stat facies index animi, proditque latentes
Divitias: mentis ſpirat ſubtilis acumen,
Atque acris vigor ingenii, vis provida, pondus
Judicii; rerumque ſequax, priſcique facultas
Temporis, humani collecta ſcientia juris
Divinique patet: quin lex animata relucet
Fronte ſuis deſcripta notis, exemplaque morum
Compoſito conſtant vultu: facundia linguæ
Vel muto ſedet ore loquax. Stant Palladis artes
Expreſſæ in facie reliquæ; nec munia Phœbi
Deſpicit, & vatum ſtudiis indulget, Hetruſco
Mœcenas melior, qui præmia conſcius artis
Diſtribuat, juſtoſque merentibus addat honores.
Hæ ſunt ingenii dotes, quas prodit imago.
Virtutes animi dignâ quis voce referre
Sufficiat, quas effigies inſignis adumbrat?
Indolis hic altæ ſpecies: hic nobilis ardor
Promicat. It ſuperas ignis generoſus in auras,
Affectatque orbis contempto limite cœlum.
Hoc pietas, hoc priſca fides, hoc inſidet ore
Relligio, pudor hic habitat, candorque refulget
Ingenuus: jus faſque notis ſe promit apertis,
Integra vis, fortiſque animi conſtantia, rebus

Non

Non fracta adverſis, nec rurſum elata ſecundis.
Eminet hic prudens ſolertia, & arbiter uſus
Fortunæ, modus in rebus, ratioque gerendis,
Sobria lex, nec ſola cibis impoſta, ſed ultra
Inſinuans, motuſque animi moderata rebelles;
Omnis in effigie ſpirat virtutis imago.
Quiſquis amat documenta piæ deſcribere vitæ
Diſcat ab hoc vultu: mutus color ille magiſtros
Vocales ſuperat: faciet compendia, cernat
Qui tabulam. Hæc ſpecimen doctrinæ, hæc regula morum eſt.

Hanc tu Palladii Princeps clariſſime ludi,
Aönidum decus, & Germanæ gloria gentis,
Furſtenberge tuis propone ſodalibus, Humor
Quos juvat: hic ſapiens humor, quem nata cerebro
Docta Minerva Jovis ſecum deduxit, & undis
Caſtaliis mixtum Parnaſſi è culmine montis
Volvit agens agmen, Chiſias quo nectare Quercus
Imbuit, & triplicis reſperſit ſidera Montis.
Hanc expone palàm, doctaque in luce videndam
Conſtitue, & cujus propiùs datur ora tueri
Fauſtâ ſorte tibi, procul hanc da cernere: nobis
Eſt ſatis hoc ſpeculum, qui Te virtute minores
Fortunaque ſumus: tabulâ deſcripta legemus
Signa animi, mentiſque notas; ſpirabit imago
Numen Alexandri, ſuperûmque afflabit honores.
Hoc opus, hoc ſtudium documenta expreſſa colore
Diſcere ab effigie, quod ſi non omnia muto
Ore docere queat, Tu Furſtenberge docebis,
Et tua nos aliquid conſpecta juvabit imago.

FRIDERICI HÖNINGI,

Arensbergenſis, Canonici Præmonſtratenſis, Propempticon.

AD FERDINANDUM FURSTENBERGIUM,

Canonicum Paderbornenſem & Hildeſienſem, Romam proficiſcentem, *An.* M. DC. LII.

EXue magnanimum curis, generoſe viator,
Pectus, & ad ſanctam tutum proficiſcere Romam
Lætus iter; quò mira vocant ſpectacula rerum,
Seu quæ priſca dedit, ſeu quæ nova parturit ætas;
Nec minus antiqui ſpecies auguſta ſenatûs
Allicit, & magni præſens facundia CHISI,
Qui vel ab Angariæ longinquis finibus unus
Sufficit, ut viſiſſe velis; ubi fama perennat
Illius, & quaſcunque abiens peragravit Athenas,
CHISIA perpetuos virtus exhalat odores,
Atque tuos urget ſua per veſtigia greſſus.
Ingratâ tardare morâ natalis euntem
Hinc metuit dulcedo ſoli, lacrymæque Tuorum,
Non illi jam limen habent, non colla fatigant,
Sed tantum faciles optant ad carbaſa ventos.
Nam non è patriis mœſtus regionibus exul,
Vel peregrinus abis ad inhoſpita litora Ponti;
Eſt notum, quà tendis, iter; Roma, altera nobis
Patria, quæ firmis junxit ſibi nexibus orbem,

Hu-

Humanumque genus communi nomine Cives
Dixit, & his longè gremium venientibus offert;
Præcipuè ſi quem Germania mittit alumnum,
Imperii quoniam Romani ſervat honorem.
Illa domi neglecta bonis Urbs gaudia magnis
Penſabit, nec parva feres ſolatia fratrum.
Dum ſincera pios probitas augebit amicos,
Atque imitatrices cognati ſanguinis artes.
Quare nec timidum vano terrore repellant
Et varii caſus, & tot diſcrimina rerum,
Queis Anchiſiades terris jactatus & alto
Auſonii tandem ſuperavit litora regni.
Digna per ingentes adverſo tramite rupes
Et fluctus eſt Roma peti; ſic itur ad Urbem,
Quâ nihil in terris complectitur altius æther.
Te verò melior ſors Ferdinande manebit,
Qui Phrygium pietate ducem ſanctiſſimus Heros
Vincis, & ut nullam meruiſti Numinis iram,
Sic armis potiorque fide continget Achates,
Et toto ætherei ſecuros agmine paſſus
Præcurrent volucres, quorum vectricibus alis
Ire per immenſos tractus terræque polique,
Et vaſti ſpatia ampla maris, plus Herculis ultra
Heſperias metas, & jam non ultima Thules
Regna licet, duratque eadem conſtantia vultus
Impavidi, quamvis irato percitus Euro
Æſtuet, & tumidos extollat ad æthera fluctus
Adria, vicinæ celſis aut nubibus Alpes
Involvant dubiâ trepidos vertigine ſenſus.
Si latus Aligeræ tantùm cuſtodia turmæ
Munit, Achilleo ſtat quivis tutior ære,
Et videt immoto, vanæ formidinis expers,

Lumine prærupta valles de caute profundas.
Fruſtra tum vaſto laxat rex Æolus antro
Armatas hyemes, fruſtra mare turbine perflant
Tyrrhenum irati fratres: fragor occidit omnis,
Irritáque in vanos abeunt conamina ventos.
Unde ſed hic animus Geniis cœleſtibus, unde
Par animo virtus, & qualis cauſa clientem,
Quis favor aſtrorum tantam ſperare ſalutem
Nunc jubeat, fruſtra vatem prohibente Minerva,
Dicere me Charites urgent. Vos, ille remotum
Dum diſponit iter, quibus eſt tutela per omnem
Parnaſſum, & puro torrentes flumine rivos,
Bellerophonteo mecum præcurrite campo
Cælicolæ, veſtroſque bibant mea guttura fontes.
At Tu cui merito, quantum adjutoribus iſtis
Ingenium, & totis utens induſtria nervis
Aſſequitur, nondumque tamen reſpondet amori,
Aut minimas vario ſolvit pro munere grates,
Impenſum Fernande fero, pars maxima noſtri
Et decus eximium ſtudii, concede labori
Vel veniam, dexter mihi vel tuus adſit Apollo,
A quo docta tuæ manant exordia laudis,
Et claram antiquis famam natalibus addunt.
Nam velut illuſtri Majorum ſanguine conſtat
Integra Nobilitas, raróque exſurgere virtus
Ad ſublime ſolet generoſi culmen honoris
Auſpiciis evecta ſuis; ut equeſtribus haſtis
Jura novum prohibent hominem decurrere ludi
Teutonici, nec ſacra patent ſubſellia cœtûs,
Ex quo deligitur ſceptroque pedoque verendus
Antiſtes Princeps; idemque nec omnibus aulæ
Utilis officiis, quamvis ſollertia ſummas

In-

Intendat vires, ſi non reſpondet origo
Ducta per Aſſaracos, & avos, atavoſque, patreſque,
Et proavos, ſimili nupſit queis femina ſtirpe.
Si ſic Phœbeâ naſcuntur origine vates,
Et fruſtra leges, præceptaque docta palæſtræ
Pegaſeæ erudiunt, quem non genuêre Camœnæ,
Entheaque à cunis cui non eſt inſita virtus,
Et mox Aönio caluerunt ſanguine venæ:
Lis tua præcipuos circùm cunabula Montes
Exercet, tanti maneat quem gloria partus.
Vendicat inde ſuum nativo jure Nepotem
Aſſcribitque ſolo mons Furſtenbergius alto;
Mons quem non renuat ſummis ex montibus unum
Roma Palatinos juxta conſiſtere colles,
OLDENBURGIACO (Wedekindum agnoſcit aviti
Stemmatis auctorem) tanquam de ſanguine cretum,
Ut tantæ documenta probant certiſſima ſtirpis,
In rubris eadem ſignata emblemata ſcutis,
Et locus ANTIQUI dictus de nomine CASTRI,
Auguſtoſque lares ingenti limite monſtrans,
Quos Princeps non una manus communibus armis
Quando ruit; ſubitò fato meliore reſurgens
Mons non indecori ſedem de clade notavit,
Et primum in cenſu nomen deſcripſit equeſtri;
Nec Procerum quis ſe, niteat licet ære vetuſto,
Weſtphalaque antiquas oſtendant atria ceras,
Eſſe parem jactat: nam Mons ſubſellia Princeps
Summa tenet; de jure licet certare ſecundo.
Non tot Grajugenas Trojanus ad ardua natos
Inſtar montis equus latebroſâ effudit ab alvo,
Quot quantoſque ſuæ Patriæ fœcunda ſaluti
Ex hoc Nobilitas Heroas monte creavit,

Et nondum feſſa auſpiciis felicibus edit:
Neſcit enim mutare vices, ſed fixus in omnes
Cognatos procedit honos, & pulchrius orta
Poſteritate viget ſemper, prolemque ſequuntur
Fata parem ſtabili ſervantia lege tenorem.
Non tamen hinc minus in partum ſibi juris eundem
Vindicat, & ſpecimen deprendit in indole doctâ
Muſa ſui generis, quam primo in limine vitæ
Nutrix Cyrrha fovet, colliſque biverticis alta
Inter Apollineas pepererunt culmina lauros.
Enthea non alios novit natura Penates,
Et genium cum luce dedit; cognata Poëſis
Excepit viridi venerabile pignus in herba,
Luſtravitque ſacros radiis felicibus ortus
Phœbus, & in media poſuit teſtudine cunas.
Te naſcente jugo rupes Heliconia toto
Intremuit, motuque ſuæ nova gaudia ſylvæ
Aönius teſtatus apex, nec largius unquam
Sacra Caballino manarunt flumina fonte.
Omina quæ ne vana putes, certiſſima rerum
Argumenta fidem faciunt: tam fervidus ardet
Quiſquis enim agnatas Muſas, nec ſegnior artem
Naturæ ingenuam junxit, ſupraque minores
Multùm inſtans annos non inficianda Camœnæ
Carmina Pindaricæ ingenii vi præcocis edit;
Nec carum ſeponit opus, divortia quamvis
Abripiunt ſtudiorum aliò, curiſque quietem
Miſcere, & luſus fortuna indulget inertes.
Quiſquis is, hunc Helicon germanum agnoſcit alumnum.
Si decet, ut gentis titulos monſtrare vetuſtos
Mos jubet, ad cunas verſuſque accedere teſtes
Pierii generis, quorum indubitabile ſtemma;

Flori-

Florida poſt nati Phœbi cunabula, nulli
Tam læto Aſcræi plauſerunt murmure cœtus.
Tota tibi ingreſſo Clarium, Fernande, theatrum
Ardua primorum aſſurgunt ſubſellia vatum,
Et certant præbere locum, frontique merenti
Laurea concordi decernunt præmia voto.
Talia ne noſtræ temerent encomia laudum
Aönides, juvat illa ſuis depromere verbis,
Et laſſæ interea vires concedere linguæ:
Reſtat enim pars longa viæ, magnum æquor arandum
Virtutum; vix Muſa ratem de litore ſolvit,
Si ſpirent tantæ curſuram lætius auræ.
Hinc tua cum Boius legiſſet carmina Flaccus,
Balde pater vatum, Suadæque medulla diſertæ,
Quis novus, exclamat, tenerorum luſor amorum
Angarico, vel Sulmo tuo de fonte reſurgit?
Quicquid Callimachi, Galli, dulciſque Tibulli
Manat adhuc, miſſi ſunt pleni hoc nectare verſus,
Et niſi jam tiliæ ſtarem radice profundâ
Firmior, ad ſuaves carum ſequar Orphea cantus.
Heinſius inde tui Peligno à vate ſecundus
Poſt elegos viſos majori exarſit amore,
Quodque prius non ſis, lugens ait, agnitus uſu;
Ut meus es primus deſcriptus pectoris albo,
Sic decuit noſter fierent tua carmina partus
Inter adoptivos princeps, Fernande, legendus.
Si quid & Heinſiacæ poterant præſtare Camœnæ,
Te Java, te Braſili, Ganges loqueretur & Indus
Dia Sophocleo tua carmina digna cothurno.
Allabi potuit Bartholde optatior aures
An vox ulla tuas? illum qui pectore nunquam
Seponis, ſed ubique pio fers ore manuque.

Te poſtquam vidêre novas auctore Camœnas
Voſſius, Ingelius, nec tantum nomen Amandus;
Accumulant plauſus, & candida corda fatentur,
Quod non ingenii decoret laus ſola Batavos,
Et ne præripiat metuunt Germania palmam,
Si quondam plenis ſpes tanta adoleverit annis.
  Illo Chiſiades bellantis maximus orbis
Tempore Weſtphalicâ degebat in urbe ſequeſter,
Ut pacem terris & redderet otia Muſis.
Hunc etiam decuit noſtram componere litem;
Jam Furſtenbergæ à claris Majoribus ortæ
Noverat illuſtrem ſtirpem, dignamque putarat,
Chiſiaci cujus legerentur nomine verſus.
Illa tuo ſtimulos ſub pectore gloria fratris
Fixit, ut egreſſus montem, vicinaque cogens
Montibus, auderes primis celebrare vetuſtæ
Carminibus quercus frondoſa cacumina, quali
Inſigni ſublime refert gens Chiſia robur,
Aptum opus heroo plectro, magnique mereri
Chiſiadæ ſtudium, & veteris ſuffragia laudis:
Quod tanquam Princeps ducas bullata juventæ
Agmina Teutonicæ, quà convenit ire per artes,
Et ſe nobilibus præſtare parentibus æquum.
  Ergo certa tuæ, tanto ſub judice, vatum
Cui chorus aſſentit, Fernande, propaginis author
Eſt tam Parnaſſis, quam Furſtenbergia mater.
Rectius agnoſcis, ſacriſque amplexibus ambas
Stringis amans, geminaſque, decus mirabile, cunas
Defendis: nec enim res hæc contraria vero.
Aöniis Helicon poſtquam migravit ab oris,
Et montem Muſæ, lauri, fonteſque ſequuti,
Delegêre novos in Principe monte Penates;

Et

Et quos immenſum ſpatium diviſerat ante,
In montem arcanis coierunt nexibus unum,
Qui nihil antiquo generis de culmine perdens
Crevit, & impoſito contingit vertice cælum.
Illa quidem Aligeris non averſanda Patronis
Ornamenta, piâ quorum linguaque manuque
Unum opus æterni laudes celebrare Tonantis.
At ſi ſancta magis divinæ inſignia ſtirpis,
Virgineique juvat propior cognatio vultus;
Non minus in caſto fulgent decora iſta cliente:
Nam trabe de geminâ, quâ conſtat gloria gentis,
Altius in ſuperas virtus enititur auras.
Ipſe autem genus & proavos, quæque edidit alter,
Vix ſe digna putat; ſua ſed non maxima laudum
Sunt ſtudia, & quicquid claris Heroibus aptum
Diſcere; Romuleæ laurus Parnaſſia palmæ,
Et ſibi cæleſtis dat palmam gratia Muſæ.
Hæc illum, Aligeri, veſtro generique choroque
Inſerüit; veſtri ſimilis latet integer imo
Pectore, nec dubiis erecti promicat oris
Angelus indiciis, votis concordibus omne
Quicquid amatis amans, vobiſque inviſa peroſus:
Talibus ornari titulis Heroa decebat,
Et propiore gradu virtutum attingere cælum
Debuit, Argolicæ lectiſſima robora pubis
Sanguine, virgineo Veſtam ſuperare pudore,
Quamque fuit juris Naſica tenacior eſſe,
Quem Procerum Paderæ, quibus eſt jus ſacra tuendi,
Nobile concilium, cæleſti munere dignum
Cenſuit, ut dominâ deponat in urbe LiborI
Præſulis oſſa pii, Phryxeo opulentius aurum
Vellere, & antiquo regni durabilis omen

Certius Ancili, Phrygioque potentius angue
Antidoton contra peſtis lethale venenum.
Vidit id, & gratâ celebrat Mimigrodia voce,
Quæ quo ſervavit venerabile tempore corpus,
Libera ab aſſuetis morbis, intactaque bello
Virgo per Europam peperit celeberrima pacem;
Sed bello gravior pacem jactura ſecuta eſt,
Et dolet, amiſſo ſpolio ſeu divite Colchis,
Cum pia depoſitos artus Padiborna recepit;
Exilit hæc contrà, & palmas ad ſidera tollit
Palladio recreata ſuo, Martiſque frementis
Infauſtas oblita vices, meliore nitentes
Sperat ſole dies, quales ſub Principe nuper
Furſtenbergiaco fulſiſſe recogitat annos,
Sæcula primævo fluerent cum fuſa metallo.
Sic tutelaris ſpondet præſentia Divi,
Et novus optato Theodorus nomine Præſul,
Sollicitus magni cultus augere Patroni,
Atque ſuis titulis Patriæ conjungere Patrem.
Tu quoque quæ tanto ditabere Roma monili,
Sunt tibi quantumvis pleniſſima templa beatis
Exuviis; nec habent numeri ſacra lipſana finem,
Gaudebis tamen, & vincentem pondera gemmam
Exiguam æterno reverens dignabere cultu,
Cujus opem medicam cùm crebro ſenſerat uſu
Purpurei decus eximium Caraffa ſenatus,
Quique illi meritis par eſt oſtroque Latino
CHISIUS, & populus latè antiquiſſimus Umbri:
Non alibi illius magis eſt memorabile nomen,
Non alii cultum Proceres ardentius urgent.
Hic miranda cliens ne neſciat acta Patroni,
Juſſit ut Advaticis expreſſa decentius orbem
Vita

Vita typis vaſtum, Bollando auctore, peragret:
Ille autem æternâ grandem molitus in urbe
Ex Pario ſaxo impenſis regalibus aram,
Ut cineres optat decorent ſacraria veri.
Quos, Fernande, ferens ex donatoribus unus,
Atque tuum faciens donum commune ferendo,
Non tibi pro tanto deerit par gratia facto;
Collegiſque tuis; & ſanctum quiſquis adorat
Munus; erunt illi digni nova præmia cultus,
Plena relaxatâ noxâ indulgentia pœnæ.
Atque adeò multum ad Divi jungetur honores;
Marmore cui primùm depicto altaria ſurgunt,
Ardua mox ſimili ſub nomine templa ſequentur.
In quibus aſſiduis Panchæi urentur odores
Ignibus, & noctem vincent laquearibus aurêis
Pendentes lychni, vixque atria vaſta tabellis
Sufficient, voti quas compos Roma dicabit.
Sive igitur, ſancti Aligeri, vos pignoris hujus
Tangit honos, cari ſeu provida cura clientis;
Tantos ille rogat non uno jure favores,
Et meruit, quaſcunque ſacer luſtraverit oras
Hoſpes, ut occurrat cuſtodia fida locorum
In varias diviſa acies; pars prævolet una
Oſtendens iter incertum, turma altera tergum
Muniat averſum, numero præſtantius agmen
Cingat utrumque latus; procedentemque ſecundis
Auſpiciis ducat; donec qui præſidet arci
Romuleæ Michaël, det tutam figere ſedem;
Jamque ſatis Latiis imbutum moribus, oris
Incolumem patriis ſimili ſub lege remittat:
Namque is ſidereo pleniſſimus agmine trames.
Cum tumidæ Babylonis erat ſanabile quondam

Vul-

Vulnus, & Eoæ terræ promiſſa nepoti
Venturo veteres habitu tenuêre parentes
Arva peregrino, nondumque immota maneret
Sedes, ſed dubios mutarent vela penates
Per crebras mutata vices, coluiſtis eoſdem,
Accêſtiſque viæ comites; per proxima Bethel
Rura, ubi laxatis patuerunt ſidera valvis,
Scalaque ſubjectam deſcendens attigit imis
Tellurem pedibus, per quam longo ordine viſi
Continuò vacuas placati ad Numinis aures
Ferre preces hominum, moxque illis dona referre.
Hîc vos excepit numeroſi ſeminis auctor
Hoſpitio, & comes in tenebras abeuntibus ivit
Obſcuræ noctis, metuens hîc fratris ob iram
Offenſi ſibi, veſtra, quibus cuſtodia Idumes
Tradita, conſpexit denſo caſtra obvia Jacob
Agmine, & ancipites dimiſit pectore curas.
Improba ſed poſtquam ſanctis genitoribus ætas
Succeſſit, Patrumque ſcelus vicêre nepotes,
Et tot victa malis veſana à gente receſſit
Alma Fides, Pietaſque comes, migraſtis & ipſi
Quæsîſtiſque novas ſedes, ubi temperat orbem
Urbs ſeptemgeminos tollens ad ſidera montes,
Omnibus imperium ſacrum quam gentibus eſſe
Omnipotens genitor jam tum tenditque fovetque,
Exiguis regnum cum finibus orta tetendit
In geminos axes, parvaque à ſede profecta
Diſperſit claro Phœbi cum lumine faſces.
Ut peterent illinc divina orâcla profanis
Legibus aſſueti, emiſit quos Roma colonos,
Aut ſcripſit ſocios, aut victos durius urſit.
Hi dum ſancta Petri tendunt ad limina greſſum,

Non

Non illis ſumma cuſtos de rupe vocatur
Pan ovium, ductorque viæ Cyllenius ales;
Sed magis æthereos aulæ ſtellantis alumnos
Per pia vota rogant comites, qui certa dediſtis
Signa per Auſoniam ſtabiles fixiſſe penates:
Nam non Aligeros inter tam maxime Princeps
Palmifero ſparſam, Michael, Samaritida colle,
Aut quæ rura Thabor latè ſublimis opacat,
Ardua quàm tibi conſpicuus Gargana ſacraſti.
Sic tua quantumvis, Gabriel, non vidimus ora,
Eſt tamen haud obſcura fides defendere fines
Præſentem Italiæ, cingit quos Laurea ſylva.
Te decet hic locus in toto ſanctiſſimus orbe;
Ad quem ſidereas venit delata per alas
Illa domus, non ampla quidem, nec marmore ſplendens,
Sed quæ de fulvis conſtructa palatia tignis
Vincit, & immenſo poterit contendere cælo,
Si decus exiguis famamque dat incola tectis.
Hic nam Virgo parens intactâ Numen in alvo
Concepit, geſſitque pios ſine ſemine partus;
Cum nova Jeſſeæ tuleras mandata puellæ.
Inde tuæ fidei cuſtodia credita manſit
Si laris, & ſecreta patent penetralia caſtis,
Quos procul extremo venientes obvius orbe
Excipis arcanis adytis, vix purior illo
Advena ſidereum meruit contingere limen.
Non te certa tenet ſtatio primoribus unum
De ſeptem Aligeris, Raphaël, ſed permeat omne
Indefeſſus iter cælique ſolique, nec ullum
Humani genus obſequii ſubterfugit ardor.
Jam peregrinanti ſimilis peràque decorus
Te baculo inſtructum comitem poſcentibus addis,

Mox cæli convexa petis fulgentibus alis,
Quò propiora vocant ſupremi tecta Tonantis,
Atque amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura.
Quare ades, & ſacros greſſus in limine primo
Excipe Fernandum è patria proferre parantem,
Natalique novum columen devinctus Achati
Cinge aliud latus, & renoves miracula priſca.
Nam tantos cæli ſiquis ſperare favores
Auſus adhuc; ſi quem tulerunt hæc ſæcla Tobiam,
Alter hic eſt, primo ſimilis ſic moribus, albi
Excludunt ovis velut ova ſimillima cygni.
Certa Patris ſancti ſoboles, quem noſtra Catoni
Oppoſuit ſimilem vitiis graſſantibus ætas,
Et dedit illuſtre exemplum, rectiſſima claræ
Quem debet ſervare modum Pædia juventæ.
Illi juncta fuit thalamis par omnia conjux
Nobilibus, meritò numeranda Heroidas inter;
Cujus theſauros ſiquis ſpectare cupiſſet,
Oſtenſura foret non gemmas illa, nec auri
Pondera, ſed ſacrâ reduces è gymnade Gracchos;
Qui melior gazas cenſus ſupereminet omnes.
Omnis in Aſcaniis amborum cura parentum
Stabat, ut imbuerent monitis, animoſque timore
Numinis armarent, teneram ne crimine mentem
Fœdarent ullo, ſocios & labe notatos
Effugerent, quoniam fallax latet anguis in herbâ.
Atque utinam meritis longævâ excedere vitâ
Neſtorei metas ævi, mortalia nondum
Mors illis cæcâ clauſiſſet lumina nocte!
Quanta darent documenta viæ, quantiſque ferirent
Æthereos orbes precibus, præberet egenis
Quantam dextra ſtipem duros miſerata labores!

Digna foret pietas quæ per Te tecta ſubire
Aulæ ſidereæ, ſolioque adſtare Tonantis,
Et cælo Aligerum comitem deducere proli,
Quam velut ad ſolos nutus & juſſa paratam
Surgere, flagranti complectebantur amore.
Sed licet his placidâ compôſtum pace quieſcat
Corpus, vivit adhuc, & cæli veſcitur aurâ
Pars melior, ſanctoſque polum colit inter ephebos
Spiritus, unde videns manifeſto lumine terram,
Fataque natorum curans, præſentibus orat
Haud precibus tantùm ductorem ex æthere mitti;
Sed ſimul exuviis carnis tardantibus expers
Gaudet celſa piæ comitari ad mœnia Romæ,
Quò non ire jubet rutilantis ſyngraphus auri,
Vel mortalis Hymen, qualis cum cauſa Tobiam
Impulit è patrio peregrinum abſcedere vultu,
Ille tamen tanti nactus moderamen Achatis,
Qui duras mollire vias, caroque nocentem
Ardorem capiti depellere viſus, & imbres
Nubibus urgentes gravidis ſuſpendere, quamvis
Obſcurum pluviis cælum maduiſſet ab Auſtris.
Qui juſſit vaſto minitantem gutture piſcem
Extrahere, & jecoris fibras ſervare potentes
Vincere terrificis errantia ſpectra figuris,
Felque tenebroſis lucem reparare nitentem
Luminibus validum, ac amiſſos reddere ſoles:
Rettulit ille idem Gabelo credita gazæ
Pondera fulgentis, nec primâ nocte maritas
Illum permiſit tædas mutare cupreſſo.
Tum ne longa magis laſſaret vota parentum,
Incolumem tandem mœſtas deduxit ad ædes,
Magnaque ſollicitæ portavit gaudia matri.

Ille autem ſubitò liquidas abſceſſit in auras,
Et rurſum cæli ſtellantia templa petivit.
Inde tot hunc noſtrum vicibus rediturus in orbem
Ire volet quoties referens virtute Tobiam.
Ergo tibi tantum comitem ſperare licebit,
Cujus ab illuſtri ceſſit procul indole lucri
Fulvi ſacra fames, nec toto explebilis Hermo
Argenti ſitis, aut luxus, & inanis honoris
Ambitioſus amor; quærunt qui talia, fallax
His meritò inſidians natura inſtraverit æquor,
Quodque parant ſit ventorum, nullæque ſeneſcant
His puppes, medio nec ſit fiducia portu.
At meliora viæ ſanctæ ſint omina, ſuaſit
Quam pietas, juſtumque animi diteſcere veris
Propoſitum gazis: non hæc nova cauſa Latinum
Urget iter, ſecum junctas virtutibus artes
Ex Capitolino in patriam deducere clivo,
Unde pii quondam intulerant hæc munera Patres
Angariæ: ſupereſt nam Saxea nomine priſco
Clarus in Urbe locus; non hoc prærupta dederunt
Saxa, ſed à noſtris venientes Saxones oris,
Quos fruſtra ſperans ſanctæ ſubmittere legi
Par titulo magno Carolus, ſecreta Tafanæ
Quàm ſimulacra diu, & nigra formidine lucos,
Cæteraque aſpicerent irritamenta vetuſti
Erroris, veteres aliò migrare colonos
Juſſit, ubi culti veſtigia nulla manebant
Mavortis; tum magna pio ductoribus uſa
Haud dubie Aligeris pars ivit tramite Romam,
Nec velut externis vixit regionibus hoſpes,
Nacta ſcholâ tectiſque locum, & civilia jura.
Quam fuit his, patruiſque tuis & fratribus æqua,

Tam

Tam via, tam longi facilem ſe meta laboris
Roma tibi exhibeat, nihil illuc obſtet eunti,
Non mare, non tellus, celſoque minantia cælo
Culmina, non tortâ ſævi vertigine fluctus;
Quæ vehit, in navem volucrem ſit nulla poteſtas
Imbriferis Auſtris, placidus ſed militet æther,
Et ſpiret tepidi clementior aura FavonI:
Te metuant avidi, ſoboles Neptunia, piſces
Et rabidæ terrere feræ, in frondentibus alter
Sis Orpheus ſylvis, inter Delphinas Arion.

Non eſt à Stygiis ea pax ſperanda procellis;
Hic tuus inprimis quare contrarius hoſti
Communi vigilet Mars, ales Magne, ligetque
Semotum procul à terris, connubia turbet
Ne Venus, aut turpi luxu comitata Voluptas.
Hos fugit ingenui non una clade pudoris
Infames ſcopulos; meliori poſthabet illam
Conſilio, fecitque fidem ſervare per omnem
Ætatem caſti decus inviolabile floris.

Laus ſua conjugio quondam, nec cognitus orbi
Virginitatis honor, cum deforet incola vaſto
Terrarum ſpatio, & legi menſura vetuſtæ
Ultima, quam natus caſta de Virgine Virgo
Attulit, & ſtudio complendi accenſus Olympi
Veſanos thalami decreſcere juſſit amores.

Inde ſibi, melior quorum ſententia ſedit
Mentibus, è cælo divinas quærere Nymphas
Illuſtres cœpêre animæ, nec tœduit illas
Deſuper in caſtos animoſque manuſque venire,
Candida felici genituras nomina partu,
Queis neque dilectam prolem Sipyleïa mater
Præferat, aut duram moveat Latonia litem.

Ex his, quæ formâ pulcherrima, Theïoſophiam
Immenſis dotatam opibus, nec ſtirpe minorem,
Connubio junget ſtabili, propriamque dicabit,
Caſtaque cæleſtis paranymphus in oſcula mittet,
Omnes ut tecum felices exigat annos.
Fortunate nimis; non ſi Lavinia tædas
Clara tuas optet, generum Thetis omnibus undis
Aut emat, æthereos unquam mutabis amores.
Interea ſimul innumeris rebuſque lociſque
Sufficiens virtute citâ, dum perdius hæres
Aliger illuſtris lateri pernoxque clientis,
Si, quibus incolumem votis expoſco Patronum
Servari, tua dent vires ſuffragia, noſtris
Quæ precibus deſunt, faciles & Numinis aures.
Qualis ut abſcedit (votorum hæc ſumma meorum)
Urbibus Auſoniæ viſis populiſque revertat
Integer à vitiis, animum virtutibus auctus,
Artibus ingenium, varioque exercitus uſu;
Et poſtquam his ſtudiis proceſſit longiùs ætas,
Non ultra privata fluat, nec clauſa teneri
Mens excelſa domo poſſit, ſed publica quærat
Conſiliis Patriæ ipſius requieſcere moles:
Perque gradus ſummi teneat faſtigia honoris;
Haud tamen illa meas extinguant ſidera magno
Lumine ſcintillas, lucis vix nomine dignas,
Qui licet ingenii ſim dotibus omnibus impar,
At præſtare fidem ſinceraque corda paratus.
Sic ubi Teutonicis frondoſa cacumina ſilvis
Explicuêre comas, arbuſcula tenuia quercus
Stant inter, cernique in iiſdem montibus audent.

EJUSDEM
AD EUNDEM
Elegia.

FAs generoſe tuum fuerat, Fernande, clientem
Gaudia Pieriis ſignificare modis,
Qualia Romanam felix adventus in urbem
Cæteraque adventu non leviora ferunt:
Sed ſenſi tecum Angaricas abiiſſe Camœnas,
Namque ſequi Phœbum debuit ille chorus,
Me verò Alpinis diviſa abſentia ſaxis
Sollicito vacuum non ſinit eſſe metu.
Ille meas rigidâ ſtrinxit torpedine venas,
Et fluere è ſicco carmina fonte vetat.
Si tua ſucceſſu ſimili veſtigia vertis,
Quàm cupio hoc ſpatium temporis eſſe breve!
Cumque ſuo Phœbo redeunt, quæ nobile cingunt
Obſequio ſtabili Numina docta latus.
Tunc aberunt omnes curæ, chartaſque Patrono
Carminibus plenas obvia Muſa feret.

EJUSDEM
V O T A
Pro incolumitate FERDINANDI *Epiſcopi & Principis Paderbornenſis Kal. Januarii An.* M. DC. LXVII.

OMnia tempus habent: rectè, Celſiſſime Princeps,
Tempori agit quiſquis convenienter, agit.

Quæ modò Memnonio procedit ab æquore, & annum
  Prima novum fauſtis inchoat auſpiciis;
Hæc eſt illa dies, quâ munere, carmine, votis
  Te decus ut venerer præſidiumque meum,
Non tantùm officiis lux debita talibus urget,
  Non mos in toto qui vetus orbe viget:
Sunt quæ me propiùs tangunt; ſunt, inclyte Princeps,
  Cuncta mea ingenti nixa favore tuo.
Sed facilè ignoſces Mæcenas unice, nullo
  Tot tua quantumvis munere dona colam.
Munera nulla mihi, non aurum, aurique cupido,
  Quam, vitæ & ſtudiis quod ſatis eſt, ſatiat.
Te quoque, quod non eſt dubium felicius eſſe,
  Sumere non æquè, quàm dare dona juvat.
Spes minor eſt veniæ, vix excuſabile crimen,
  Carmine me nomen non celebrare tuum.
Aut memorem ſaltem meritorum oſtendere mentem,
  Digna quibus reddi gratia nulla poteſt.
Carmina jure fero: quia cultu carmine facto
  Vix eſt Principibus res magis apta viris,
Qui celſum magnis munus virtutibus ornant,
  Et quia digna gerunt carmine, carmen amant,
Vel quos Pieriis, qualis rariſſima phœnix,
  Delectat ſtudiis excolere ingenium,
Quâque regunt, quando permittit cura regendi,
  Non dedignantur tangere plectra manu.
Non ſolùm ut Princeps carmen, Fernande, mereris,
  Non ſolâ illuſtris nobilitate domus;
Non animi ſolis virtutibus, indole, factis,
  Queis genus, & ſummos condecoras titulos.
Sunt Mæcenati, ſunt debita carmina vati,
  Carminis & vatum carmine dignus amor;

Si

Si mihi majores eſſent in carmina vires,
Aut non tam parcè potæ Heliconis aquæ,
Non alium quàm te celebrarem: pagina noſtris
In libris ſine te nulla legenda foret:
Sed premit audentem gravitas & copia rerum,
Nec poſſum cœpti pondera ferre mei;
Sola igitur quoniam bona verba & vota ſuperſunt,
His ſine nulla mihi prætereunda dies;
Incolumi lætus, quô non eſt carior alter,
Ut ter Alexandro ſeptimus annus eat:
Et redeat toties ſemper felicior; æquent
Neſtoreos donec proſpera fata dies.
Tum plenum meritis ætas ſine fine beatum
Septima, quæ cœlo tranſigitur, faciat.
Hæc deſiderii, votorum hæc ſumma meorum,
Metaque, quæ dextris non caret ominibus.
Nam cujus reparas, & ſplendida condis honori
Templa, Deus vacuas non ſinet eſſe preces.

GUILIELMUS HESIUS

E SOCIETATE JESU

AD

FERDINANDUM FURSTENBERGIUM

ALEXANDRI VII. *P.O.M. cubicularium intimum, cum ab illo Sanctitatis ſuæ effigiem nummo expreſſam accepiſſet.*

NOmen Alexandri, ſanctoſque in imagine vultus
Nuncius æternâ miſſus ab Urbe tulit.

Hoc tulit ille mihi munus, nil tale merenti:
Teſtor me pavidas tunc habuiſſe manus.
Hoc munus, Fernande, tuum eſt; hunc ſolvis honorem
Vatibus, hæc illos præmia ferre jubes.
Quos inter cum me numeras, ultroque ſalutas,
Non puto te Muſas conſuluiſſe tuas.
Nec tua, quam veneror, me ſic deludit amantem
Gratia, ut hoc munus me meruiſſe putem.
Non mereor. Sed habet mens hoc generoſa, favore
Ut quos non dignos invenit, eſſe velit.
Eſſe velim certè. Teſtor violabile nunquam
Pignus amicitiæ quod cupis eſſe tuæ.
Non ego, Lethæi biberem ſi fluminis undas,
Excidere hanc credam pectore poſſe meo.
Scilicet ipſe mei memor illa merentis Amici
Deditus obſequiis ſemper amantis ero.
Quid loquor? Exiguum eſt quidquid promittere poſſum,
Promiſſis quivis dives ut eſſe queat.
Sed tacuiſſe nefas; urgent data dona; jubentque
Sanctus ALEXANDRI vultus, & ora loqui.
Quis decor eſt illis! ut puro fuſa metallo
Divinæ ſpeciem ſimplicitatis habent!
Argenti lucem lux altera vincit, & auget,
Quâ neque Luna ſuo plena decore micat.
Non ego nunc illam, ſit quamquam argentea tota,
Abditus obſcurâ nocte videre velim.
Plus lucis, dum nox operit caligine terras,
Nummus, at è vultu quem gerit ipſe, dabit.
Heu! nox alta meos premit & longiſſima Belgas,
Quam belli nubes tetra, minanſque facit:
Nec ſpectare diem datur, aut ſperare propinquum:
Noctem hanc ſolari Cynthia nulla poteſt.

Ille

Ille pii Patris ſpondet ſolatia vultus,
  Illum oculo gratæ lucis amante ſequor.
Quæque darem pedibus, ſed nummus non habet illos,
  Audeo ſacratis oſcula ferre genis,
Et, quantum patitur ſummæ reverentia frontis,
  Unum hoc, cum gemitu verba morante, loqui:
O Pater! ô! ſi quid natorum vota tuorum,
  Et tua pro natis cura laborque poteſt;
Da Pacem: Tua ſenſa Tibi, tua verba remitto,
  Et quæ Tu ſuperis, hæc Tibi vota fero:
Vota movent ſuperos: Et Te tua vota movebunt:
  Cum ſuperis eadem Tu quoque regna tenes.
Vota movent, ſcio, Te: quia magnum eſt pondus in illis.
  Pax Tibi, plus aliis, prô dolor! arma placent.
Arma placent aliis, nobis eadem arma minantur:
  Præſidium in tantis Tu potes eſſe malis.
Utque potes, ſic eſſe voles: complecteris omnes:
  Communem Te ſcis omnibus eſſe Patrem.
Percipis, & noſtros ſentis, tua vulnera, caſus;
  Pluſque etiam quàm nos, quod patiaris, habes.
Scimus; & hic animus vultu ſe prodit in illo,
  Quô toties Paci templa dicata ſubis.
Invideo tibi Roma; tibi namque illa tueri
  Ora, decus mundi deliciumque, datur:
Ora, tibi Pacem, Paciſque precantia mores,
  Cum pro te ſupplex vota, preceſque facit.
Et frueris voti pretio. Nos ſola, tot enſes
  Inter, adorandæ frontis imago juvat.
Et quantùm tamen illa juvat! Si, qui dedit illam,
  Spirantes vultus cernere, & ora daret,
Et pia ſacratis daret oſcula figere plantis;
  Quale animo robur ſurgeret inde meo!

O cu-

O cupiam, Fernande, licet bis ſena propinquent
  Luſtrà mihi, ignotam ſolus inire viam,
Solus & Alpinas aſcenſu vincere rupes,
  Solus & irato ducere vela mari.
Quæ mare, quæ tellus, quæcunque pericula cælum
  Objiceret, finis vinceret illa viæ,
Finis ALEXANDER. Quem per Te cernere tantùm
  Si liceat, majus nil dare Roma poteſt

HENRICUS BÖNNINGHUSEN
Weſtphalus
E SOCIETATE JESU
DE VILLA COLLINA,

In quam animi causâ FERDINANDUS *Epiſcopus & Princeps Paderbornenſis ſeceſſit, menſibus æſtivis An.* 1668.

O Sennæ decus, ô beata villa!
Villa an diceris, an vocaris aula?
Villa es ruſtica villico incolente:
Dum Princeps habitat, vocaris Aula.
Non tu marmoreis quidem columnis
Celſam porrigis inter aſtra frontem:
Ornatum domui dat inquilinus:
Ex illo pretium, decuſque ducis.
At ne te pudeat velim, quod ipſa
Tecto ſis humili, nec eleganti,
Dum Celſiſſimus hoſpes eſt; ſuperbam
Magni nominis æmularis arcem.

Non

Non alto aggere valla te coronant,
Quæ lentis aqua fluctibus flagellet:
Non fulgentibus hinc & hinc ſariſſis
Stipat Martia militum caterva:
Tamen te foveis aquiſque cinctam
Pons verſatilis undequaque munit.
Es ſedes Charitum, domus Voluptæ:
Junctæ hic Naiadibus leves Napææ.
Quàm gratâ undique frondium coronâ
Verrit ſidera quercuum theatrum?
Quali murmure mutuis viciſſim
Hîc pinus ſociam comis ſalutat?
Hinc denſum nemus, æquor inde Sennæ;
Et ſylveſtria pinuum vireta
Oblectant ſtudio levis Dianæ.
Hîc Princeps procul aulico tumultu,
A curis vacuam laboribuſque
Tranquillâ recreat quiete mentem.
Non hîc auribus obſtrepunt clientes,
Cauſarumque forenſium patroni;
Non clangor litui, tubæque plauſus.
Non hîc nobilium, Ducumque cœtus;
Non fulgens famulâ cohorte pompa,
Raptos diſſipat abſtrahitque ſenſus.
O villa inclyta! digna nominari
Phœbi & Pieridum domus ſororum.
O felix nimis, ô beata villa!
Felix Principis hoſpitantis aula!
Curæ hic longius exulent, nec ullos
Admittas, precor, Hoſpitis dolores.
Illi dum placitam dabis quietem,
Debemus Tibi Patriæ ſalutem.

HORA

HORTENSIUS MAURUS VERONENSIS AD FERDINANDUM

Epiſcopum & Principem Paderbornenſem de acidula Smechtana, ſeu fonte Mellito. An. M. DC. LXVIII.

AUrea dum primæ coluerunt ſæcula gentes;
 Ambroſias populis mella dedêre dapes;
Aëriæ quercus ſudarunt roſcida mella,
 Mel fuit in foliis, mel fuit inter aquas.
Te quoque, qui reddis nobis ea tempora, Princeps
 Inclyte, non miror mellis amore capi.
Cum Tu ſis verè mirâ dulcedine morum,
 Melleus ingenio, melleus eloquio,
Par eſt, ut fontes ipſi Tibi mella propinent,
 Ut Tibi mellitas terra miniſtret aquas.

JACOBUS LIBENUS
E SOCIETATE JESU
AD FERDINANDUM
LIB. BARONEM DE FURSTENBERG,
ALEXANDRI VII.
PONT. OPT. MAX.
CUBICULARIUM INTIMUM, &c.
De morte Natalis Rondinini.

LUgete vates, tuque magnorum arbiter
Facunde vatum, funebrem leſſum præi,
Poſitaque lauro, fronde ferali caput,
Fernande, cinge: cauſa lugendi gravis.
Heu! Rondininus, ille Muſarum ſinu
Exceptus olim, quando materno puer
Gremio cadebat; mox ſecuturis chelyn
Tacturus annis; inde cùm major virum
Formarit ætas, ore promturus ſacro
Sublime carmen, quod poëtarum chorus
Miretur omnis, quodque Parnaſſi jugo
Reſonante feriat aſtra, Divoſque exciat.
Heu! Rondininus, ille grandævæ labor
Et ſumma matri cura, [1] nec minor tamen
Matri voluptas: ille tot frâtrum decus,

Amor

1. Felix Zachia Rondinini noſtri mater, cui maritus Alexander moriens novem liberos reliquit.

Amor ſororum, gaudium tantæ domus,
Æquare [2] Paulum purpurâ, atque annis [3] avum
Superare dignus: ille tantarum capax
Gnaruſque rerum, Juris, & Conſi, [4] & ſacræ
Plenum Sophiæ pectus, & Suadæ nitor,
Medulla Charitum: quodque plus cunctis reor,
Magno ille [5] Fabio, magno Alexandro (aureis
O nata ſæclis nomina, & fauſti ominis!)
Cliens patrono traditus; fors hac manu
Gradus per omnes, vita ſi ſtaret ſuper,
Ducendus ipſum ad culmen Imperii ſacrum:
Heu! Rondininus ille nunc funus jacet,
Ætatis ipſo flore ſucciſus, roſæ
Vernantis inſtar, ſubita quam duro necat
Pruina morſu. Fata prô nimiùm invida!
Spes ille quantas occidens ſecum trahit,
Infertque tumulo! rapuit immitis virum
Libitina, nil miſerata; non celſam indolem
Moreſque caſtos; non & antiquum genus,
Non & juventam; non Apollineam quoque
Reverita laurum, [6] Laura quam caro excipe
Fratris cadentem vertice, in caſtum tui

Scr-

2. Paulus Æmilius Rondininus, S. R. E. Cardinalis, frater noſtri, pius admodùm & doctus.

3. Natalis Rondininus, noſtri avus, centenarius fuit.

4. Noſter Græcè & Latinè doctus, Juriſprudentiæ & Theologiæ peritus.

5. Fabius Chiſius, anteà S. R. E. Cardinalis, nunc Alexander Papa VII. Rondininum noſtrum in familiâ ſuâ habuit, & ſcribendis ad Principes epiſtolis adhibuit.

6. Laura Rondinina, noſtri ſoror, doctrinâ & literis à Tarquinio Gallutio, & Alexandro Donato Societatis JESU Patribus egregiè imbuta, cui Cardinalis Bentivolus ſuam de Bello Belgico hiſtoriam Latinè vertendam tradidit, quod tamen ipſa modeſtè recuſavit, abdicatis ſæculi curis nunc in Cœnobio Virginum ſanctæ Tereſiæ ſanctiſſimè vivens.

Sertum pudoris, inque doctrinæ decus.
Nam & ipſa vates, ſcita Donatum loqui
Gallutiumque Virgo; ſolers & tuos,
Bentivole, Belgas volvere atque ipſos potens
Donare Latio, cura ni ſacratior
Tereſianis rapiat in cælum ignibus
Humana ſolido cuncta calcantem pede.
Quid fata culpo? cœca gens mortalium
Neſcimus in quid rapiat, aut ſervet Deus:
Et ſæpe ſervat, cùm rapit. [7] Non eſt Deo
Teſtante, non eſt ſemper in canis ſalus,
Nec vera in annis vita. Vixit is diù,
Qui validus ævi, qui puer diem benè
Clauſit ſupremum. Non tuos hinc jam ſequor
Manes querelis, ſorte nec mœſtus tuâ
Te plango, Rondinine; ſed luctum ardeo
Mutare plauſu, quando pars melior tui
Se jam beatis cælitum admiſcet choris
Lætum canens pæana. Non omnis jaces;
Et urna cineres quæ brevis claudit tuos,
Non claudit animam, ſidera & cæli ſuper
Globos euntem, & ſpatia mirantem poli
Immenſa, quæ non [8] Archimedeo datur
Obire radio. Nec tamen noſtris procul
Terris abiſti: vivis & ſpiras adhuc
Te major ipſo, & carior jam nunc tuis.
Suprema te non abſtulit mundo dies,
Sed genuit: oris namque terrarum ultimis,
Per utramque ſolis cuncta luſtrantis domum
Te, Rondinine, (non ſat auditum exteris

7. *Sap.* 4. Raptus eſt.
8. Matheſeos in primis peritus fuit.

Huc uſque populis nomen) ex hoc jam die
Perennibus te fama cantabit tubis.
Non ergò, non hunc eſſe funeſtum tibi,
Sed eſſe vitæ crede natalem novæ.
Et tu querelis parce jam tandem, tuis
Jam parce lacrymis Zachia, quæ nullâ magis
Felix [9] virorum prole. Natalem juvet
Genuiſſe vel ſic. Ille germanos ſupra,
Ipſumque Joſeph (dulce [10] mihi nomen) cruor
Quem [11] jure decorat Ottomanorum, & ſuus,
Lauro decorus ibit; ut laurum ſuper
It lingüa, doctæ ut arma concedunt togæ.
Nec invidebis poſtumum hoc fratri decus,
Caroque cineri facilis hanc palmam annues,
Pietate præſtans Paule, quem Patrum eminens
Effert Senatus, quemque geſtantem infulas
Sibi gratulantur [12] Aſſiſinates patrem.
Tuque illa rerum domina, terrarum dea,
Quæ ſepticolli vertice attingis polum,
Fecunda vatum Roma, Natalem [13] tuum
Plorare ceſſa. Vivit: in ſuo integer
Achate vivit, Muſa quem functo parem
Et Rondininum eſt viſa feciſſe alterum.
Habes in uno, Roma, [14] Furſtenbergio,
In Rondinino quidquid amiſſum gemis.
Habes in uno, Roma, Furſtenbergio,

Bel-

9 Felix Zachia multorum filiorum mater.
10 Alludit Poëta ad ſuas de Joſepho tragœdias.
11 Joſephus Rondininus, noſtri frater, profligatis ad Candiam Turcis, majori tubo ictus occubuit.
12 Rondininus Cardinalis Aſſiſiorum Epiſcopus.
13 Rondininus noſter Romæ natus.
14 Ferdinandus Furſtenbergius Rondinino noſtro amiciſſimus fuit; Poëta & ipſe maximus.

Bellona quamvis ferrea hoc ſæclum terat,
Sæcli Poëtas aurei, quos & colat
Auguſtus ingens, Walliumque & Heſium,
Et qui ſequuntur. Ire jam nobis quoque
Poſt Rondininum vatibus ad umbras licet:
Tu dum ſuperſis grande Parnaſſi decus,
Sacrique, Ferdinande, moderator chori,
Dignum cothurno nomen, & plus quàm meo.
Tuque ô ſacrorum maxime Antiſtes, vicem
Gerens Tonantis, proximum Chriſto caput,
Cui fas olympum clavibus cælo datis
Reſerare, fas & claudere: extinctum haud puta
Quem lux avorum, [15] illuſtre Boldrini genus,
Et orbis Atlas ille, Romanam fidem
Piſis labantem pace qui fulſit ſuâ,
Tam clara proavûm nomina exſtingui vetant:
Quem pura ſceleris vita, candorque ingenî,
Linguæ venuſtas, certa virtutis comes
Scientiæque fama; quem vates [16] tui
Poſt fata canimus. ſic mori votum eſt mihi.

15 Rondininus noſter ſuos inter Majores numerabat Boldrinum, de quo Sfortiades; Nicolaum, de quo Marcus Guaſcus; Bartholomæum, de quo in Chronicis Prædicatorum, cujus ope & conſilio Piſanum Conciliabulum eſt diſſolutum.

16 Alexander VII. Mæcenas Poëtarum Optimus Maximus.

JACOBUS MASENIUS

E SOCIETATE JESU

AD
FERDINANDUM FURSTENBERGIUM,

Paderbornenſem & Hildeſienſem Canonicum; Romam inviſentem. An. M.DC.LII.

DEſeris Angariam, Rhenique faventis amicos;
Et Paderæ fontes, Bilſtenioſque lares?
Scilicet Auſoniæ cupidum ſpectacula terræ
Et Latiis rapiet culta palæſtra viris.
Ille trahet, nuper Tyrio veſtitus ab oſtro,
Senenſis Chiſius nobilitatis honos.
Et trahet argutis epigrammata ſtringere nodis
Qui docet, Anconæ gloria digna ſuæ.
Humoriſta [1] novos illic ab Apolline fontes,
Pegaſeaſque hauſtâ NUBE propinat aquas.
Viſitur Etruſcis vacuata CUCURBITA Muſis,
Pro ſale quæ Vatum condit aperta ſales.
Hic quoque Triticeo gaudet Florentia CRIBRO,
Floribus eloquii paſcere docta ſui.
Non ego Piceno NATAS BOVE tango VOLUCRES,
Melligerûm docilis blanda alimenta ſcholæ.
Forſan &, oblato poterit Ferraria PRÆLO,
Ad Muſas, dignâ laude vocare tuas.

Quod

1 Symbola Academiis Italiæ uſitata. Humoriſtæ Romæ nubem reſolutam habent, cum lemmate, *redit agmine dulci.* Senenſes intronati in Etruria vacuam cucurbitam illic ſale repleri ſolitam, cum inſcript. *Meliora latent.* Florentini Furfurarii cribrum cum lemmate, *Florem tritici meliorem ſecernit.* Auvivati in urbe Picena, Apes ex mortuo bove ſurgentes. lemma, *alieno funere vitam.* Ferrariæ Intrepidi Academici prælum ferunt. lemma, *Premat dum imprimat.*

Quod te cunque igitur noſtris procul abſtrahit oris,
Haud leve, FERNANDE, id ponderis inſtar habet.
Palladiam docili prenſas pede gnarus arenam,
Et Vaticanæ tecta ſuperba domûs.
Suada rapit, Latiæque rapit pietatis imago,
Eximiâque orbis parvus in urbe rapit.
I licet, & Vatum fortuna ſequatur euntem:
Sit via præſenti Numine tuta tibi.
Non [2] Phaëthonteas cupiam ſervire quadrigas;
Nec quas Oenomaus rector agebat equos;
Nec Balium Zephyro genitum, Xanthumque jugalem,
Æacidæ celeres doctum agitare rotas.
[3] Ardua ſepoſiti tibi non tentatur honoris,
In lapſus nimiùm ſemita prona novos.
Non etiam Cyprii currus verſantur amoris:
Sæpius hi dominos deſtituêre ſuos.
Sed nec eques Martis cupies augere ruinas:
Mitius ingenium Pallas amica dedit.
Pegaſus invictum quâ Bellerophonta, Chimæram
Dum necat, Alpinis hâc vehat arte jugis.
Quas & Amycleus tenuit moderator habenas,
Tu pro fratre novus Caſtor habere potes.
Nec tibi, ſi formâ, ſi concertetur honore,
Judice me, Vati gloria parva foret.
[4] His minor ut cedas, certè virtutibus ille
Cedit, & ingenii palma futura tua eſt.
[5] Cyllare, ſublatum pacato tergore Vatem
Suſcipe, commotum nec quatiare latus.
Colla jubata, licet, ſparſis jactentur ab Euris,
Curventurque agili crura voluta gradu:

2 Equi veterum celebres.
3 Vitiorum fugiens.
4 Votum pro equite profecturo. 5 Equus leniter pro vehens optatur.

Sed leni faciles humeros moderamine flectas;
  Nec meus, incuſsâ calce, moretur eques.
[6] Quà vehitur molles aſpirent leniter auræ;
  Qualiter Hybleis exſpatiantur agris.
Tu modò ne madidis occurras Auſter habenis.
  Mutato Zephyrus tranſigat axe vices.
Ne ruat irato furibundus turbine Caurus,
  Non decet ingenium mite furore peti.
Invenies animæque nives, morumque nitorem:
  Ergo tuas cohibe, quas ſpuis Urſa, nives.
Siqua procella cadat prægnantibus humida nimbis,
  Hæc procul averſis exoneretur aquis.
Quasque coquit rigidas nox defectura pruinas,
  Eliquet has placido rore propinqua dies.
Audiat hæc facili præcepta tenacius aure,
  Qui regit Alpinos hiſpidus Eurus agros.
Horrida ſaxoſos inclinet Rhetia montes:
  Siquis adhuc ſaxis ſenſus ineſſe poteſt.
[7] Hos docet Amphion citharâ potuiſſe doceri,
  Dum cantu rigidi ſubſilicre pedes.
Siſtimus hic juvenem qui priſcum Amphiona vincat,
  Seu teſtudo tibi, ſeu lyra tacta placet.
Siqua tuas unquam molleſcere fabula rupes
  Fecerit, obſequio nunc potiore facit.
Non venit immeritos flammis violare penates,
  Qualis ab infidis Punicus hoſtis agris:
Attamen huic duri colles ceſſiſſe feruntur,
  Rupit acetoſus pervia ſaxa liquor.
Plus aliquid poterunt fontes Helicone cadentes,
  Plus quoque Pegaſeos lympha creata pedes.

Quod

6 Aura immitior proſcribitur.
7 Alpium durum iter cantu mitigandum.

Quod nulli licuit, Vati licuiſſe videmus;
Virtuti ac Muſis invia nulla via eſt.
Ibit inacceſſas, cui mens divinior, Alpes:
Inveniet ſtratam nubibus ille viam.
Non hic Dædaleæ metuit veſtigia plantæ,
Tutior ingenii dote futurus erit.
I, ſed Hyperboreo nutritas cardine Muſas,
Auſonios tecum fas ſit adire lares.
[a] Hic tecum pietas vernantes tranſigat annos,
Quæ fuit à cunis ſemper amica comes.
Sæpe peregrino, mihi crede, ſub æthere virtus
Deſtituit feſſos præcipitata gradus,
Blanditiæ ſubeunt, ſubit ignorata voluptas;
Otia probroſi ſunt alimenta mali.
Muſa trahit Charites, Charites ſociantur Amori:
Ille ſuos ignes, & ſua telà gerit.
At ſcio deluſas in Te malè congeret artes;
Armaque Virtutum, queis ſuperetur, habes.
Virgineis juvenis ſanxiſti fœdera Muſis.
Verus eris, qualis fictus Apollo fuit.
Ille per Europæ Chiſius celeberrimus oras,
Ille Saleſiacæ lumen honorque ſcholæ,
Addet honeſtatis flammas, ſtimuloſque pudori,
Virtutique faces, ingenioque decus.
Pars veſtrûm quandoque adero (ſed Numine plenus)
Accipiamque datâ mutua verba vice,
Tunc, ubi Teutonicas Chiſius ſermonibus oras
Viſet, & ad notam mente redibit humum.
Accurram facilis, quò me meus auferet ardor.
Juverit ex imâ tunc quoque ſede loqui:

 Et

[a] Nulla tutior in terris peregrinis comes, quam virtus, ſæpe illic amiſſa.

Et Mimigardiacas veſtro ſub climate pallas,
  Fas erit appoſito commemoraſſe joco.
Quin Latias illic Muſas habitare penates
  Agricolûm, & viſam Pallada aratra ſequi.
Alpha ſuis etiam tunc fortè merebitur undis,
  Et dici, ſiquis notus amicus erit:
Rhenicolaſque ſuos, ac Belgica lumina tanget,
  Vekenii juxta Nihuſiique memor.
Pars etiam merear fortaſſe Maſenius eſſe;
  Ingenuâ cauſam ſimplicitate dabo.
Arridebo procul verbis, Chiſiuſque viciſſim
  Blandus erit, motus ſentiet ille meos.
Eſt aliquid cultâ fundentem oracula voce
  Cernere, conjuncti gratia magna viri eſt.
Gratulor: accedes, nec inhoſpita tecta videbis,
  Et Mecœnates poſthuma Roma capit.
[9] Plurima Romuleæ viſes miracula gentis,
  Quæque dies præſens, quæque vetuſta tulit.
Hic Tarpeia tibi pandet Capitolia rupes,
  Perque triumphales ingrediere vias.
Terminus hæc quondam lapis indivulſus habebat,
  Cum Jove dejectus Terminus iſte ſuo eſt.
Inde Palatini dum per convallia montem
  Ductus adis, Dominæ ſis memor ante tuæ.
Hic ubi Veſtales poſuêre cubilia quondam,
  Caſtior his Virgo fixit Hebræa thronum.
Romulus hic etiam ſimulacra propinqua ferebat,
  Sed melior ſedem nunc Theodorus habet.
Ardua Cæſarei ſpectes veſtigia pontis,
  Qui mediâ montem junxit utrumque viâ.

Ora-

9 Romanæ urbis, tam veteris, quàm novæ rudis quædam deſcriptio.

Oraque Marforii mordacibus improba dictis,
  Area Romani quà patet ampla fori:
Hic quoque Septimii curvis anfractibus arcus
  Martia, ſuſpenſâ mole, tropæa gerit.
Sed neque Saturni veteris ſacraria ſpernes,
  Quæ capiunt aras nunc Hadriane tuas.
Nulla viatorem reget hic inſcripta columna:
  Succubuit tritis feſſa columna notis.
Roſtra Palatino procumbunt ſubdita monti,
  Quæque vetus tenuit Curia, fracta jacent.
Eſt lacus in medio, præceps quem Curtius olim
  Funere non poterat contumulare ſuo.
Nec ſua Tarquinii deerit nunc urbe cloaca,
  Quæ juga libratis molibus alta ſecat.
Cæſar & Auguſtus fora proxima nomine complent,
  Porticus hic geminum pandit utrimque latus.
Antonina ſuos gerit, & Fauſtina triumphos,
  Plurimus, in fido marmore, miles ovat.
Haud procul amphitheatra ſuis oppreſſa ruinis,
  Quæque Camille ſtruis Gallica buſta cubant,
Aſpice, quæ ſuperant Solymeæ inſignia gentis,
  Hæc tulit ex captâ Veſpaſianus humo,
Aurea vaſa ſuis candelabrumque figuris
  Sculpta nitent, raptis ſigna vetuſta ſacris.
Pergis Aventinos aperit quà ſemita colles?
  Perge, tuis oculis hic nova ſcena patet.
Hic Numa bifrontis poſuit ſpectacula Jani,
  Pax cui ter geminas clauſit amica fores.
Invenies etiam cultæ Pietatis honorem,
  Nunc ubi Nicoleos plus pietatis habet.
Fors erit hiſtoricus memorem qui dicat in aurem,
  Hic captæ Matris Filia mater erat.

Hæc longæ damnata fami tenebriſque jacebat,
Uberibus Matrem paverat illa ſuis.
Veſta ſuas ædes unâ teſtudine clauſas
Offeret; hæc Stephano relligione vacat.
Herculeis etiam manet hic virtutibus ara,
Et fora de raptis nomina bobus habent.
Quæque procul muſcis, procul evitata Moloſſis,
Poſteritas tribuit templa rotunda Deo.
Culta Pudicitiæ quondam hic ſurrexerat ædes,
Limina cultori deſtituenda ſuo.
Tullus adhæc poſuit Fortunæ templa ſecundæ,
Multus in his templis irrita thura dedit.
Bis geminis hic fulta dabas, Vertumne, columnis
Culmina, tot facies ædis, & ora tibi.
Quin ſub Aventino templum ſibi Murtia clivo
Legerat; hoc noli ſacrificare loco.
Forſitan invenies priſci veſtigia Circi
Carceribus metas oppoſuiſſe ſuas:
Maximus hic, lataſque rotis pandebat arenas,
Naumachiæque datas excipiebat aquas.
Hic obeliſcus erat geminus, lapis unus uterque,
Qui prope tranſiret nubila uterque lapis.
Nunc Lateranenſis complet miracula campi,
Et ſtatuit magnæ parta tropæa Crucis.
Quid modò Septimii tibi ſeptizonia dicam?
Quanta fuit moles tertia zona docet.
Quid Conſtantini manibus victricibus arcum
Surgentem memorem? quid ſimulacra viri?
Appia Brunduſii quâ ſe via fundit ad oras,
Conſpice, principium tramitis arcus erit.
Cælius hinc ſurgit, Stephanique extollit honores,
Hic ubi, Faune, tuis fana rotunda ſacris.

Hic

Hic quoque Cyprigenæ, ſociique Cupidinis ædem
Occupat erectis Crux Solymea tholis.
Hinc ubi diſcedis, quà Te rapit Appia, Virtus
Culta fuit, cultus ponè ſecutus Honos.
Atria Thermarum mediis ſurgentia ſilvis,
Deliciæque jacent nunc Caracalla tuæ.
Servat Aventinus memores ex mole columnas,
Hac, Albina, tuæ quà patet ara domûs.
Surge licet, montis tenuit Diana cacumen,
Quod tenet everſis Diva Sabina focis.
Hinc Regina Deûm procul ablegata receſſit,
Nec mansêre Bonæ ſacra maligna Deæ.
Virgo parens ſubiit, ſimul & Regina Tonantis,
Quæque Bonæ partes impleat una Deæ.
Ceſſit & Alcides, ſucceſſit Alexius, illo
Fortior; ille virûm victor, at iſte ſui.
Hic quoque Gemonias, horrenda piacula, ſcalas
Sacrilegos cernes exanimaſſe viros.
Pyramis hic reſtat Ceſtî complexa cadaver,
Niliacos quondam buſta imitata rogos.
Nec procul Eſquiliis Nero duxit ad aſtra Coloſſum,
Maximaque hic urbis pars fuit una domus.
Mecœnas etiam, Muſarum rara voluptas,
Hybla, tuas hortis conciliavit apes.
Et placuit ſedes habitanti culta Maroni,
A Domino ſedes cultior ipſa ſuo.
Hinc clivus ſequitur, nomen fecere Saburræ,
Et Tiburtini marmoris arcus opus.
Præneſtina ſimul geminum via mole tropæum
Suſtulit, hæc Marii fert monumenta Ducis.
Hic quoque bis centum pallatia nixa columnis.
Cæſareis quondam culta fuére viris.

Quid

Quid memorem gelidos ſuperat quos Martia fontes?
  Plurimus his potus, ſed Nero lotus aquis.
Aſſurgit propior vicino Vimine collis,
  Viminibus juſſus nomen habere ſuis.
Hic veteris cernas Romæ miracula Thermas,
  Rudera ſunt Socii Maxmiliane tui.
Ulpia nil reliquum Tibi bibliotheca reliquit.
  Affligit Clarias tanta ruina Deas.
Inde Quirinalis tanges faſtigia montis,
  Nec procul ingentes corpore, Martis equos.
Creditur hic coluiſſe ſuos Salluſtius hortos,
  Larga ubi nunc liquidis vena ſcaturit aquis.
Hic inceſta dedit Scelerato nomine campo
  Mutia, criminibus viva ſepulta ſuis.
Mox ubi deflexis urbem luſtrabis habenis,
  Hiſpani Vatis præteragêre lares.
Improba Flora ſui dabit hic veſtigia Circi;
  Improbitas illi nomen honorque fuit.
Hic Marcellini verſatile pegma theatri,
  Auguſto dignum Cæſare pegma, ſtetit.
Quamque parens habuit Octavia, porticus ingens,
  Jam prope ruderibus ſemiſepulta ſuis.
Sunt quoque Flaminio Vulcania culmina Circo,
  Hic ubi ſacrilegos non tulit ulla canis.
Hercule Muſarum ſocio fuit inclyta ſedes:
  Inquiras, Genio digna ſit illa Tuo.
Haud procul invidioſa ſuâ ſtant mole theatra,
  Quæ Pompeius opum prodigus ante dedit.
Nec Te prætereant Divorum Panthea Matris,
  Quæ modò vera Dei Panthea mater habet.
Illa ſuis olim memorant argentea tectis,
  Invidus has raptor fert Orientis opes.

Hic

Hic teſtudo ſuis mirè laquearibus hærens
　Panditur, ac hauſtum dividit orbe diem.
Reſtat Agonalis notus certamine Circus,
　Quæque Neronis erant balnea rara, fluunt.
Dicitur, occultis gaviſa Proſerpina ſacris,
　Altâ cultores occuluiſſe ſpecu.
Iſidis infando quoque furta infamia cultu,
　Et Cyprii luſus his celebrata locis.
Martius hic, priſcis celeberrima nomina faſtis,
　Campus erat, cultâ nobilitate frequens.
Sed quoque ſepta ſuis panduntur ovilia metis;
　Hinc ſuffragatrix plebs ſua vota dabat.
Porticus & juxta ſeſe Antonina recludit,
　Quam regit undeno fulta columna pede:
Virgo ſalutiferis hic defluit unda ſcatebris,
　Juturnâ vetus à Virgine nomen habens.
Hic Auguſte tuis obeliſcus conditus umbris;
　Explicuit certos, per data ſigna, dies.
Porticus hic claudens crebris viridaria lauris,
　Naumachiæque patens Martia vallis erat.
Auguſti taceo ſurgentia Mauſolea,
　Æmula vix æquo Memphis honore tulit.
Nec varios memoro Tiberino in flumine pontes;
　Barbara quos Totilæ ſuſtulit inde manus.
Tu tamen hac tranſi, quà ſe via pandit ad arcem,
　Et regio pateat Tranſtiberina Tibi.
Hic juga quæ Jano quondam ſacrata ſepulto;
　Oſtendent StatI' juncta ſepulcra tui.
Forſitan &, Vates quæ Bilbilitanus amabat,
　Invenies cultis lilia mixta roſis.
Hinc Vaticani rapient ſpectacula montis;
　Scena tuis oculis quo ſatis apta patet.

Hic, ubi vaticinans quondam præſedit Apollo,
Fixit Apoſtolicus ſidera bina Chorus.
Proximaque aſtrifero fulgent pallatia cœlo,
Omnis in hoc unum confluit artis opus.
Forſitan inde trahet, ſpectantem cetera, caſtrum
Pontificum, dubio Marte, reperta ſalus.
Angelus huic nomen, quadram faber arte figuram,
Materiem, Pario marmore, terra dedit.
Plurima prætereo non prætereunda videnti:
Judicio melior dux eris ipſe tuo.
Omnia cùm tandem Romæ ſpectaveris, uno
Nil poterit Chiſio dulcius eſſe Tibi.

EJUSDEM ELEGIA
DE ERECTIS
ALEXANDRO VII. P. O. M.
COLUMNIS.
AD
FERDINANDUM FURSTENBERGIUM,
ſuæ Sanctitatis intimum Cubicularium.

SI licet erectis, calamo ductore, columnis
Inter Alexandri ſurgere honoris opes,
Auſonium ſubeant Borealia munera cœlum,
Sed manibus ſubeant excipienda tuis.
Judicio, Fernande, tuo, vel ferre repulſam,
Vel ſummi mereant ora ſubire Patris.

Diſpi-

Diſpicis ingenio, quid tanto culmine dignum,
Nec priſcis fulges Vatibus arte minor.
Virtuti conjuncta fides, & candor honeſtæ
Mentis, ſummorum dignus amore virûm.
Quicquid Alexander divinâ mente probavit,
Judice me, ſummam laudis habere poteſt.
Gratulor hanc cœptis pandi felicibus aulam,
Quâ licet ingenii pandere vela tui.
Hic tibi virtutum ſummus veſtigia Princeps
Imprimet, obſequio ponè terenda pio.
Hic pietatis opes cum nobilitatis honore
Jungere, præſcripti cura laboris erit.
Hic quondam tradenda tuis præcepta capeſſes
Teutonibus, primo ducta magiſterio.
Perge, age, flos noſtræ gentis, flos inclyte vatum,
Per quod Alexander ducit honoris iter.
Quà præit exemplo, tutò ſectaberis. Una
Eſt virtus, per quam gloria digna venit.

IDEM
AD
CELSISSIMUM PRINCIPEM
FERDINANDUM

Epiſcopum Paderbornenſem, Coadjutorem Monaſterienſem. An. M. DC. LXVII.

GRatulor illuſtri Paderanam in vertice mitram,
Quodque tuo juncta eſt Urbs Mimigroda Pedo.
Nec

Nec minùs Auſonias, quibus aurea ſecula reddis,
 In Muſas Charites gratulor ire Tuas.
Principe digna geris, ſeu te civilis adoret
 Curia, ſeu poſcant jura ſacrata Patrem.
Sed quod Apollineâ cingaris tempora lauru;
 Hoc magnô vates Principe major habes.
Carolus imperii decus ingens, nomine Magnus!
 Saxonico quantus terror in orbe fuit!
Quæ tamen armatas vibrabat dextra ſariſſas,
 Norat & hæc blandis ſtringere verba modis.
Cumque ſuis hoſtem victor proſtraverat oris;
 Intulit & doctis Palladis arma ſcholis.
Qui Naſianzeno celebratur Epiſcopus ortu,
 Ter luſit facili millia dena pede.
Una Pedum geſſit, calamum ſimul altera duxit;
 Carminis æterni non peritura manus.
Ni ſua Jeſſides panxiſſet carmina Rector,
 Viveret; at, ſpretâ viveret arte, minor.
Eſt aliquid ſceptrum vibraſſe, trucemque Gigantem
 Obtruncaſſe; tamen grandior ad citharam eſt.
Ter memoraſſe juvat Goliathum in cæde madentem:
 Si quater auſcultes, nauſea plena ſubit:
Aſt ubi dulce melos vatis Polyhymnia ludit,
 Quò magis hanc audis, hôc magis illa rapit.
Chiſiadæ triplicem caput exornaſſe Tiaram
 Novimus, & doctas laurea ſerta comas.
Sed Mimigrodiacas facili dum carmine pallas
 Exprimit, his cedit Pontificale pedum.
Rarus erit mitram lector qui curet, honore
 Par illo eſt multis, hunc prope ſolus habet.
Cetera vaneſcunt. Victuris nulla Camœnis
 Imminet obſcuro nox metuenda ſpecu.

Quot

Quot regnatores populorum oblivio preſſit,
Letheiſque duces quot tumulantur aquis!
Quos olim Aſſyrio mundus veneratus in oſtro
Cœlituum ſtupuit civibus ire pares;
Nunc atris ſepelit nox ignorata tenebris,
Nullaque Pegaſei militis ala vehit.
Aſt cui Bellerophon dociles concedit habenas,
Et ſubit illuſtrem celſa per aſtra viam,
Hunc feret æternis ſuper ultima ſæcula pennis:
Immortale decus poſteritatis erit.
Eſt Tibi nobilitas Proavûm digniſſima, Princeps,
Nec virtus tantâ nobilitate minor.
Acceſſitque Tuis virtutibus infula duplex;
Par tamen eſt multis gloria tanta viris:
Aſt ubi Phœbeis vectaris in aſtra quadrigis,
Inque coronatis vatibus alta tenes,
Suſpiceris, raruſque pari contenderit auſu
Ire per æthereum, Te comitatus, iter.
In magnis hoc ſolus habes Heroibus. ornat
Muſa Mitram, Muſam Mitra decora Tuam.

IDEM

AD

CELSISSIMUM PRINCIPEM

FERDINANDUM

Epiſcopum Paderbornenſem, Monumentorum Paderbornenſium auctorem. An. MDC. LXX.

EUge vetuſtatis reparator, Maxime Princeps,
Auſoniis veterum ſæcula redde modis.

Longa quod annoſo triverunt tempora curſu,
Verſibus hoc noſti reſtituiſſe Tuis.
Fabula Thebanos ſubſtruxit carmine muros;
Quod doctis renovas verſibus, hiſtoria eſt.
Erigitur priſcis ROMANUS ALISO ruinis,
Ad Fernandeæ plectra canora lyræ.
ARMINIUS rurſum vincit, ſtratoque triumphat
QUINCTILIO, &, quanquam Pallas inermis, ovat.
AMISII niveo conſurgunt marmore FONTES,
LUPPIA Romuleis caſtra reviſit aquis.
Inclyta BRUCTERICIS fulget DELBRUGIA ſignis,
Tollit ERESBURGO Mars ſimulacra ſolo.
BRUNISBERGA iterum victricia ſuſcipit arma,
Francorumque timet ſubdita BOCA jugum.
Tollitur hinc priſcis arx DESENBERGICA ſaxis:
Hinc CUNIGUNDA Tuo PADERA fonte bibit.
Pergit adhuc medicas DRIBURGUM fundere lymphas,
Et PYRMONTANIS LUGDA ſuperbit aquis.
SINTFELDOS fulgent CAROLINA TROPÆA per agros:
Surgit HERISTALLI gloria priſca novi.
Statque WEVELSBURGUM reparatâ ſæpius arce:
SENNAQUE florilegas cum grege nutrit apes.
FONS RESONUS bibulos haurit, revomitque liquores,
Electro PADULUS Principis ora rigat.
At SMECHTANA ſuis contendit vincere lymphis,
Æmula DRIBURGI plus tamen unda poteſt.
Quid FURSTENBERGÆ memorem primordia GENTIS
Quæ longis retrò condecoratur avis?
Omnia ſplendeſcunt, inſtauranturque caduca,
Squalorem ponunt inveterata ſuum.
Amphion rapiat fontes, ac mœnia plectro:
Plus facis: ad citharam ſtant rediviva tuam.

Id, quod erant, mortale fuit; quod carmine reddis,
Immortale ferunt hoc Monumenta decus.

Jacobus Vvallius
e Societate Jesu
ad
Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum
Ferdinandum
Lib. Baronem de Furſtenberg, Canonicum Paderbornenſem & Hildeſienſem.

In illud Ciceronis, quo poëtas omnes ait inter ſe diſſimiles eſſe, ſed ita tamen, ut neminem ſui velis eſſe diſſimilem; adeoque parem pœnè laudem in diſſimili ſcribendi genere iis tribuendam eſſe. Lib. 3. de Orat.

SIc tua Romano celebretur Muſa theatro,
Nec minus Arctoo nomen ab orbe ferat:
Ut tibi magnorum laudantur carmina vatum,
Quos vetus, & veteri Roma ſecunda tulit.
Non res, non numeri, non impetus omnibus idem?
Omnibus ex merito laus tamen æqua ſuo eſt.
Paſceris ingeniis, & te non una moratur
Gratia: quiſque ſuâ, quâ valet, arte placet.
Nos quoque, nos tecum non causâ tangimur unâ,
Cur aliquod dignum laude putemus opus.

Inter tot ſpecies quid non Natura decoris,
Cum variis terram floribus ornat, habet?
Hîc eſt auroræ, puri color aëris illic:
Hic pallet: nitet hic hic rubet: ille viret.
Diſſimiles quamvis, nec ſit decor omnibus unus;
At rapit hic oculos, & rapit ille meos.
Lilia me capiunt albo, vaccinia nigro:
Quo flos me capiat diſcolor alter habet.
Frondibus arrectis placet hic, placet ille repandis;
Et forma, in dubio eſt, hæc ſit, an illa prior.
Hic quia ſuavè rubet, gratumque exſpirat odorem,
Fragrantem digitis ſubſecuiſſe velim.
Quis violas gratâ pictas ferrugine damnet,
Gratior albentis ſicubi forma roſæ eſt?
At minor hortorum eſt, quam Pindi gloria noſtri,
Hîc viget ingenio quiſque poëta ſuo.
Ille leves elegos, levibus ſolatia curis,
Fortia Mæoniis hic canit arma modis
Muſa dedit laudes aliis pugilumque, Deûmque,
Liberaque impulsâ vina referre lyrâ.
Scenam alii ſocco ſubeunt, altóve cothurno:
Et plauſu reſonant quæque theatra ſuo.
Nunc Troas, Thebæque placent, & barbara pellex;
Nunc fallax ſervus, difficiliſque pater.
Sunt quos blanditiæ, ſunt quos irata Lycambæ,
Tinctaque mordaci carmina felle juvant.
Nil non diſſimile eſt: res eſt liberrima carmen.
Non aliter Muſæ ſcribere quemque velint.
Quid prius eſt illo? quid & hoc, quid cultius iſto?
Confer: erit longæ res dirimenda moræ.
Non, ſi Pelides æternum nomen Homero,
Simichidæ nullum Daphnis habere dedit.

Sedi-

Sedibus exactos cantu celebrare tyrannos
Non erat ingenii, Lesbi puella, tui.
Quid tamen Alcæo vates celeberrima debet?
Num minus ardoris, num minus artis habet?
Si fuit Archilocho pugnax & liber iambus,
Quid mirum? juſtus ceperat arma dolor.
Dum celer in pugnas fertur, dum cornua ſumit,
Deliciis potuit ſcilicet eſſe locus.
Deliciis locus aptus erat, cùm Cypris Adonin
Flevit, & in queſtus ingenioſa fuit:
Aut inter calices citharam cum carmine movit
Vincta celebratis Teïa Muſa roſis.
Aptabat nervos, ut res & nominâ regum
Diceret: at nervos attenüabat Amor.
Materies placuit fidibus levioribus apta,
Cumque ſuo Bacchus munere carmen erat.
Et modò parvus Amor, matri ſua vulnera monſtrans
Saucius illacrymat, ſeque periſſe putat:
Et modò dicit apes parvæ genus eſſe lacertæ,
Quæ circùm flores, & thyma ſumma volet,
Quæ petat incautos, quæ venis fixa relinquat
Spicula, quæ morſu virus habente necet:
Et modò materno monitu non mitiùs uri
Credit, quos arcu læſerit ipſe ſuo.
Quis tenues luſus, & læti pectoris ignes
Improbet? à nobis ſit procul iſte furor.
Sculpſerit Alciden alius, Lapithaſque bimembres,
Aut, in Titanas cùm movet arma, Jovem.
His magnos membrorum artus, his oſſa, toroſque,
His dederit ſævis lumina torva minis;
Huic etiam fulmen, ſemiuſtaque fulmine monſtra,
Impetere aggeſtis montibus auſa Deos.

Tu meliùs pueri molles, Polyclete, capillos,
Impubeſque genas fingere doctus eras.
Ducebas meliùs teneros de marmore vultus,
Aſcanii quales, aut Ganymedis erant.
Siquis, ut in vulgo, rudis & ſine pectore judex,
Siquis, qui de te plura requirat, erit,
Deſipit, & neſcit, victori debita quæ ſint
Præmia, dum primas qualibet arte ferat.
Quis Zeuxin, niſi mentis inops, dum laudat Apellem,
Arguat, & ſimilem non velit eſſe ſui?
Pinxerat, & pictis veras ſimulaverat uvas,
Uvaque deceptas picta trahebat aves.
Naturæ ſimularat opus. Quid defuit arti?
Quis gradus ulterior, quem ſequeretur, erat?
Ille ego ſim, cujus frondes laudentur & umbræ,
In tenui quamvis hæreat ille labor.
Ille ego ſim, cujus vano quæ picta rubeſcit
Uva mero, captas fallere poſſit aves.
Certè ego nil magnum cecini: non Muſa cothurnos,
Non auſa eſt gravibus tangere bella modis;
Non mores, Natura, tuos, & ſemina rerum.
Anguſta eſt noſtris area trita rotis;
Et tamen in ſeros hæc Furſtenbergius annos,
Quæ modò cumque damus, vivere poſſe putat.
Si plus, quam par eſt, tribuit mihi, viderit ipſe:
Judicii culpam diluat ipſe ſui.

IDEM
FERDINANDO
Lib. Baroni de Furstenberg,
ALEXANDRI VII.
PONT. OPT. MAX.
CUBICULARIO INTIMO,

Canonico Paderbornenſi, Hildeſienſi, Monaſterienſi, Hildeſii Eccleſiæ S. Crucis Præpoſito.

EFfeciſti, Illuſtriſſime Furſtenbergi, cùm Elegiam in Natalis Rondinini funere à te ſcriptam legi, ut aliquid eodem argumento ſcripturus, neceſſe duxerim mentem aliò convertere. Cùm enim amantis dolentiſque partes omnes à te abſolutiſſimè expletas eſſe animadverterem, vix videbam, quid à me præterea in hac causâ apud te proferri poſſet, qui mihi lacrymas omnes abſumſiſſe videbaris. Si è priſco funerum & collacrymationum ritu colligendæ eſſent tuæ, cryſtallo, auro, gemmis excipere eas oporteret, quibus non antiquariorum abaci, ſed poëtarum ſcrinia ornarentur. Habebat ille veterum luctus delicias etiam ſuas, cùm lacrymas unà cum ſuccis odoratis & unguentis Aſſyriis confundebant: at tuo erga Rondininum ſtudio, amore, pietate nihil poteſt eſſe ſuavius. Ut mihi quidem alabaſter nullus unguenti plenus cum lacrymis tuis ſuaviſſimè redolentibus conferri poſſe videatur. Γλυκύπικρον illud quod in amore, præſertim cùm

ab amante divellitur, ineſſe ſolet, luculentiùs prodi non potuit. Mihi igitur in luctu tecum communi ſcribere ad te quidpiam cogitanti doloris potiùs aberrationem, quàm ejuſdem irritandi cauſas quærere conſilium fuit. Occurrebant Philemonis Græci poëtæ verſus, quem etſi Comicum, numeris tamen arctiùs vinctis Latinè loquentem feci. Non quòd ignorarem, quod ait Cicero, in tragœdiâ cômicum vitioſum eſſe, & in comœdiâ turpe tragicum, ſed quòd exiſtimarem eum qui ad progrèſſum in literis refert omnia, poſſe exercitationis gratiâ optimorum auctorum uti virtutibus atque ſententiis; verba efferendique morem perſequi eatenus, quoad res, & locus, & ſcribentis animus tulerit.

Εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῶν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον,
Ἀεὶ θ' ὁ κλαύσας τοῦ πονεῖν ἐπαύετο,
Ἠλλαττόμεσθ' ἂν δάκρυα, δόντες χρυσίον.
Νῦν δ' οὐ προσέχει τὰ πράγματ', οὐδ' ἀποβλέπει.
Ἐάν τε κλαίῃς, ἐάν τε μὴ, πρόβεται.
Τί δὴ ποιεῖς; πλέον οὐδέν· ἡ λύπη δ' ἔχει,
Ὥσπερ τὸ δένδρον τοῦτο καρπὸν, τὸ δάκρυον.

Si flere noſtris eſſet auxilium malis,
Lacrymiſque ſeſe penitùs egereret dolor,
Mercarer auro lacrymas: nunc quid juvant?
Fortuna curat ſcilicet, quo te premat
Adverſa fato; reſpicit flentis genas.
Sint ſqualidæ humidæque, ſint terſæ tibi,
Nil te morata pergit, & curſum tenet.
Tuus igitur ille quid dabit luctus? nihil.
Sed arbor ut fert poma, ſic lacrymas dolor.

Prudentis igitur poëtæ uſus conſilio, teque à mœrore, quem importuna mors attulit, abſtracturus, ad equeſtrem de-

decurſionem priſco ritu in fortium virorum funeribus exhiberi ſolitam voco. Scis in quæ tempora inciderit Rondininorum virtus: qui pacis & otii turbines ac tempeſtates Italiam univerſam convellerint, cùm in Galliam traductâ Pontificum Romanorum ſede civiles diſcordiæ miſcerent omnia, & ut quiſque ad ſeditionem & vim opibus inſtructior ac paratior erat, ita liberiùs latiuſque dominatum per urbes occuparet. Fidei animorumque pleni pro Pontificiâ causâ ſtetere tum Rondinini. Quorum militaris indoles ac fortitudo ad poſteros derivata Natali quoque noſtro hos indidit ſpiritus, ut, quamquam partem ipſe nullam bellici muneris attigerit, tamen de rebus quæ belli adminiſtrandi ſunt propriæ, diſſerere in tempore, & ſuadere, & manu etiam aliquid deſignare utiliter poſſet. Sit igitur, quando Muſis noſtris ſic incidit moleſtiam, & acerbitatem ex amici morte à te ſuſceptam mitigare; ſit, inquam,

NATALI RONDININO,

ALEXANDRO VII.

Ab Epiſtolis ad Principes, bellicam ſuorum gloriam, qua licuit, æmulanti, ex antiquo funerum more Trojana decurſio.

QUid juvat exequias longis miſcere querelis,
Et tantùm lacrymas, munus inane, dare?
Non ego Natalem, quamvis mœſtiſſimus, illis
Proſequar: ignoſcat, non mihi flendus erit.

Cùm ſubit illius tamquam morientis imago,
  Qui Pylios annos vivere dignus erat;
Cùm repeto primos ævi, quos geſſit, honores,
  Et Romæ quot ſpes abſcidit una dies;
Flere quidem natura jubet: ſed, dicere pace
  Naturæ liceat, quod jubet illa, gravat.
Non prodeſt certè: nec ſi quæ flevimus umquam
  Funera, defletis reddita vita fuit.
Ergò ades, & mecum potiùs, Fernande, dolorem,
  Quem penitùs nequeas tollere, falle tuum.
Ut ſe mens fallat, luctuque exſolvat amaro,
  Multa movet: res eſt ingenioſa dolor.
Mitiùs ut Thebe ferret tua fata, Palæmon,
  Addidit exequiis Iſthmia ſacra tuis.
Archemorum flevit Nemee: ſed & illa peracto
  Funere victores currere vidit equos.
Juſta Menœtiadæ mœſtus ſolvebat Achilles,
  Et pariter ludos, altera juſta, dabat.
Sic quoque feſta fuit, lætoſque novavit honores,
  Quæ fuit Æneæ ſemper acerba dies.
Affuit, & patris monitu puerilia duxit
  Agmina Sidonio vectus Iulus equo.
Diductis nunc illa choris, nunc currere junctis:
  Nunc lituus pugnæ, nunc dare ſigna fugæ.
Ipſe puer pueris pietate præibat & armis,
  Spectari causâ dignus utrâque puer.
Forſan & addiderit: Sic Troiam Troia reſurgens
  Inſtruat, & noſtro ſæpe parentet avo.
Quis non hæc inter vultumque animumque remiſit,
  Et caveæ junxit plauſibus ipſe ſuos?
Poſcebant lacrymas, poſcebant funera queſtus:
  Queſtibus & lacrymis hæc poſuere modum.

O quæ

O quæ tot magnos, [1] gens Rondininia, cenſes
  Bellica quos cælo gloria vexit avos,
Hunc tibi quis morem referat, cariſque tuorum
  Manibus has pompas inferiaſque paret!
Quos litui, dum vita fuit, quos arma juvabant,
  Credibile eſt illo mortis honore capi.
Hæc quoque Natalem caperent ſimulamina belli,
  Cui belli quondam munia ludus erant.
Ludus erant pernicis equi nunc ora lupatis
  Flectere, nunc juſſo figere tela loco:
Nunc prædu cendos urbi deſcribere vallos,
  Nunc formam caſtris aggeribuſque dare:
Interdum virgâ, virgam cùm fortè teneret,
  Ducere in exiguo pulvere Martis opus:
Interdum, tamquam pugnæ data ſigna vocarent,
  Ad pugnam fortes eſſe jubere viros.
Si non Æacides, ſi non Telamonius armis,
  Conſilii pleno pectore Neſtor erat.
Quis neſcit? laus cuique ſua eſt: bello alter & alter
  Utilis: hic animo rem gerit, ille manu.
Fabula nota quidem, ſed rebus idonea noſtris,
  E gravido Pallas vertice nata Jovis.
Non illi præſens aderat Lucina dolenti,
  Solveret ut partum molliùs ipſe ſuum.
Mulciber impacto juncturas verticis ictu
  Diffidit: eque illo vulnere nata Dea eſt.
Et patrium mox illa genus moreſque probavit
  Edita: quàm ſapiens, tam bona miles erat.

Hinc

1 Non, ut Ovidius in Tuticani, ita ego in Rondinini nomine hîc ludam, ac delicias faciam. Ab hirundinibus quidem nomen & ſcuti teſſeram ſibi ſumſit illuſtriſſima gens: verùm ſiquis de ſecundæ ſyllabæ quantitate mecum contendat, pro me ſtabit Centaurorum unus,

Qui clypeo, gladioque, Macedoniàque ſariſſâ
Conſpicuus. Ovid. Metamorph. 12.

Hinc quæ conſiliis, eadem Dea præſidet armis:
Nec minùs eſt laudi, quidquid inermis agit.
Palladis armatæ eſt acie concurrere, ſtrages
Edere, confusâ vertere caſtra fugâ.
Qui juvet ingenio vires, qui temperet aptis
Omnia conſiliis, illud inermis habet.
Pars hæc Natali placuit: ſic arma gerebat:
Sic erat ipſe ſuæ pars imitanda domus.
Fortunata domus, ſi te modò priſca tuliſſet
Græcia ſpectatrix roboris ipſa tui!
Tota tibi Nemeen complens bimariſque Corinthi
Litora, quadrijugis afforet acta rotis.
Nunc tua dum virtus [2] Italis caput extulit oris,
Nil agat in laudes Itala terra tuas?
Hei mihi, qualis erat, ſtudiis dum ſciſſa ſuorum
Præda foret belli ſanguinolenta ſui!
Qualis erat, dum quot populos numerabat & urbes,
Tot dominos eſſet pænè coacta pati!
Quæ poterat (jus arma dabant) ſibi ſubdere quiſque
Oppida, victoris præmia Martis erant.
Huic [3] Antenoridûm ſedes, illi inclyta ceſſit
Mantua: Veronam diripuere Canes.
Sic lacer Actæon jacuit, cùm terga Melampus,
Pectora Theridamas ſcinderet, exta Lacon.
Aut, ubi Thebanæ laniarunt Penthea matres,
Hæc caput, hæc humeros abſtulit, illa manus.
Quid referam, quos, Roma, tibi fecere timores
Sæva [4] tribunitius quæ tulit arma furor,

Et

2 Floruere Rondinini, cùm Romani Pontifices in Galliâ ſe haberent. Quam ſedis mutationem graviſſima hæc præ ceteris exceperunt mala:

3 Arſit inteſtino bello Italia, & Carrarii Patavium, Mantuam Paſſerini, Scaligeri Canes Veronam, alii alias urbes armis ſibi aſſeruerunt:

4 Nicolaus Laurentii, ſcriba populi Romani, multitudine ad ſpem libertatis erectâ, in tribunitium nomen ac poteſtatem Imperatoriam invaſit:

Et malè ſacrilegâ geſtatus fronte [5] tiaras,
Et malè Cæſareâ [6] rapta corona manu ?
Auxerunt portenta metus : mons Cœlius arſit,
Flaviadæque labor [7] templa fuere rogus.
Non aliàs [8] crinem cælo ſparſere cometæ
Triſtiùs, & medium condidit umbra diem.
Non aliàs graviore lues incanduit æſtu,
Et tellus victum parciùs ægra dedit.
Ah, cur Romanis umquam Pater Urbis abivit
Sedibus ? abſceſſit non comitante Deo.
Cur umquam Rhodanum Tuſco malè prætulit amni ?
Illa fuit tanti prima favilla mali.
At quæcumque fuit, gens Rondininia, cauſam
Unde tibi nomen creſceret, illa dedit.
Cùm faſti referent, quos ætas illa tyrannos
Extulit : Heſperii qui ſtatus orbis erat :
Qui bello exciti populi : quæ quiſque ſecutus
Signa : quis hoſtiles fregerit ultor opes :
Quæ ſint vindicibus pacatæ viribus urbes :
Quæ ſint victrici fœdera pacta manu :
In tantâ rerum ſerie tua facta recurrent,
Nec pars hiſtoriæ parva futura tua eſt.
Teſtor, Roma, diem, quo non impunè [9] tyrannus
Explicuit ſignis obvia ſigna tuis.
Ibat : eum belli circum fœdiſſima nubes,
Et furor, & cædes, & ferus horror erant.

Jam

5 Nicolaus V. præter legitimum morem Pontifex creatus eſt à Ludovico Bavaro, qui injuſſu Romani Pontificis Joannis XXII. pro Imperatore ſe gerebat :

6 Ab eodem Bavarus Romæ Imperii ſumſit inſignia :

7 Laterana Baſilica in monte Cœlio deflagravit :

8 Cometæ, ſolis defectiones, peſtes, annonæ penuria terrori & exitio fuerunt.

9 Nicolaum Piccininum, qui Bononiam, Ravennam, ceteramque Æmiliam Pontifici ademerat, Boldrinnus Rondinius bello cepit.

Jam dederat Tuſcis leges: infeſta ſonabant
Claſſica per muros pulſa, Ravenna, tuos.
Jamque Quirinales aditum ſperabat ad arces
Sternere Flaminiâ ſe ſibi poſſe viâ.
Reſtitit, & causâ fidens Boldrinus & armis
Agmina fulmineo ſtantia fregit equo.
Utque leo, ſi fortè gregem, quem ſpectat euntem,
In nova bellator paſcua taurus agat,
Ille fremit, quaſſatque toros: armenta minora
Præterit: in ſolum vertitur ira ducem.
Nec mora: pugnatur: cruor adverſuſque ſuuſque;
Mutua dum repetunt vulnera, colla lavat.
Horret ager: muſſant pavidæ fugiuntque juvencæ;
Et quæ ſperabat præmia victor habet.
Haud aliter medios ibat Boldrinus in hoſtes:
Succeſſum virtus ipſaque Roma dabant.
Ductoremque procul tumulo ſpeculatus ab alto:
Huc feror: hæc, inquit, quam peto, præda mea eſt:
Dixit, & uni odiis turmiſque ſequentibus inſtans
Injectâ tenuit perfida colla manu.
Dî juvere manum: Dî monſtrum [10] informe Latinis
Avertêre focis: Dî voluere capi.
Vidit, & aſſertis Anemo pater excitus undis
Ter plauſum ripâ liber utrâque dedit.
Et pariter Sapis, pariter popularia longè
Flumina cæruleis exſilire vadis.
Velatique comas, nixique liquentibus urnis,
Carminibus fluctus ſuſtinuere ſuos.
Victor iö, Boldrine: tuis ego debita rebus
Flaminiâ ſtatuam fixa tropæa viâ.
Defigam tumulo quercum: tremet illa ſub armis
Quæ feret, & magni nominis arbor erit.

10 Piccininus à corporis brevitate nomen acceperat.

Hor-

Horreſcet uertex galeâ: rutilantia pectus
  Æra tegent, enſis, parmaque fulva latus.
Adjiciam titulum: HÆC CAPTO DETRACTA TYRANNO
  BOLDRINUS PATRIÆ DEDICAT ARMA SUÆ.
Talis erat, cùm pro patriis Thraſybulus Athenis
  Stearet, & Actæâ pelleret arce nefas.
Talis erat, cùm poſt actos in vincla tyrannos
  Timoleon niveis inveheretur equis.
Et cineri nondu m quiſquam ſollemnia mittit?
  Flaminiâ nondum fervet arena viâ?
Nec tuba commiſſos cecinit Mavortia ludos,
  Victoreſque domum palma reduxit equos?
Fungere Boldrini ſoboles pia, fungere juſto
  Munere: ſic illum te juvet eſſe ſuam.
Viveret ô utinam, cui nuper [11] Creta ſepulcrum,
  Et titulum virtus partaque fama dedit!
Ille animis impleret equos, plauſuque juvaret,
  Trojanumque ſuo duceret agmen avo;
Duceret & fratri, cui nunc funebria mecum
  Solveret, hic belli munera, carmen ego.
Hei mihi! carmen ego, non hic, Fernande, dolores
  Solatura tuos ſolvere juſta poteſt.
Invidit Mars illa tibi: fortiſſima ſternit
  Prima ferè: ſegnes eximit ipſe timor.
Quid queror? ecce tibi, quanta eſt, Romana juventus
  Ferre laboranti velle videtur opem,
Et tibi ſollemnes, mortis ſolatia, pompas,
  Et tibi Trojano ducere more choros.
Et tibi jam ſedem ripâ Tiberinus amœnâ
  Diſpicit, acclivi quà viret umbra jugo.

Huc

11 Joſephus Rondininus, Natalis noſtri frater, in Cretâ cum Turcis pugnâ congreſſus, glorioſè occubuit.

Huc venies, Fernande: tuo moderabere nutu
  Omnia: tu curſus ſigna ſecunda dabis.
Tu præſens animos & vim certantibus addes:
  Dum placeant, illis tu ſatis unus eris.
Munera dein capient à te ſua: forſan & illos
  A Muſis cupies altera ferre meis.

IDEM
IN EFFIGIEM
FERDINANDI
Epiſcopi & Principis Paderbornenſis & Coadjutoris Monaſterienſis,

Penicillo Theodori Caſpari Lib. Baronis de Furſtenberg, Canonici Moguntini & Spirenſis, fratris, affabre depictam, & in æs inciſam.

DUm, FERNANDE, Tibi nuper plausêre Quirites,
  Dictus Alexandri, dictus es Urbis amor.
Nunc etiam Imperii Paderæque mereris amorem,
  Diceris & PATRIÆ, quam regis, eſſe PATER.
Et Cæſar Scythico cùm ferveret Auſtria bello,
  Te vidit trepidis addere rebus opem.
At populis, qui Te nunquam vidêre, videndus,
  Et, quod quiſque Tibi debet, amandus eras.
Creta videre velit, quoties Tua dona recenſet,
  Quo vultu, quâ ſint illa profuſa manu.
Repperit ars fraterna modum: Te pinxit, & orbis
  Te fruitur. ſic Te, quem videt, orbis amet.

JOAN-

JOANNES BAPTISTA
Turricellius Patavinus
FERDINANDO FURSTENBERGIO

Canonico Paderbornenſi & Hildeſienſi, S. D. Bononiæ M. DC. LIV. *prid. Kal. Auguſti.*

SIqua mei te cura tenet, ſeu fortè requiris
 De reditu, & noſtræ quæ nova cauſa moræ eſt:
Cœnomanis reducem, placido quà Mincius amne
 Eridani lentè flumina vaſta ſubit,
Felſina me excepit, ſtudiis notiſſima pacis,
 Dives opum, pingui Felſina nota ſolo.
Quid juvet at miſerum? curæ cui mille recurſant,
 Quem pariter vitæ tœdeat, atque viæ?
Frangitur adverſis animus, fata aſpera ſemper
 Scilicet expertus, difficileſque Deos.
Sic vitiata malis jam membra labantia febris
 Occupat, & ſævus concutit oſſa rigor.
Jam ſubit exardens æſtus, jam corpore toto
 Sudor, ut apricâ liquitur Alpe gelu.
Sirius urebat terras, crebróque coruſcans
 Tractibus immenſis igneus axis erat.
Me ſitis, atque ipſo graviùs medicamina morbo
 Angere, me falſo nulla ſopore quies.
Sæpe viis triſteſque tubæ, perductaque leſſo
 Funera me fati commonuere mei.
Vatibus & ſacris num proſit inania Phœbi
 Munera, Pierias & coluiſſe Deas.
At nondum infenſæ Parcæ mihi pulla trahebant
 Penſa, nec inſtabat triſtior illa dies;
Quâ precor hæc, ſaltem lacrimis excepta meorum
 Oſſa piis, patriæ reſtituantur humo.

Nunc verò incolumem rurſum me ludere nugas
Blanditiâ adduxit Calliopea ſuâ;
Dum nimis immites æſtus Marathonia virgo
Temperet: Etruſcam detque redire viam.
Tu cœlo interea frueris, FERNANDE, Latino,
Scilicet & nobis invidioſus agis;
Non tibi quod radios Nemeæi mulceat aſtri,
Quæ Laribus ſacrum ventilat aura nemus:
Nec quod Gaurano, vel Etruſco palmite miſſa
Pocula, ſeu vario frigida odore bibas.
Nec quod te rapiat molli teſtudine cantor,
Orphea, quin blandas vincere doctus aves:
Aut tibi Phidiaci referens miracula cæli
Bernini occurrat vividus arte lapis.
Aleáve ancipitis pugnæ, cum mixta virorum
Agmina, & adverſos Roſa colorat equos.
Non his afficior; careat nam maxima Roma
Omnibus, illa mihi ſuſpicienda foret,
Dum colat hanc Latiæ decus aulæ, Urbiſque voluptas
Chiſius: hic alias unicus æquat opes.
Cui ſiquando meum obſequium teſtabere: votis
Tunc dabis & fato candidiore frui.

JOANNIS DE BUSSIERES
É SOCIETATE JESU
EMBLEMA.

Velum navis cum remo,

Et lemmate Ferdinandi Epiſcopi & Principis Paderbornenſis, Coadjutoris Monaſterienſis.

SUAVITER ET FORTITER.

FORTITER incumbens remo, vada cærula navis
Findit, & in mediis verbere regnat aquis.

SUA-

SUAVITER expaſſis vehitur ſuper æquora velis;
  Nauta vacat ſomno, dum volat acta ratis.
Præſul utrumque imples, dum munia fortiter urges,
  Commiſſumque gregem ſuaviter inde regis.
Sic Samaritanus mordaci vulnera Baccho
  Abluit, & ſucco Palladis ægra fovet.
Sic bene paſcis oves, dum virgâ ad paſcua ducis;
  Dum ductis nuſquàm lympha vel herba deeſt.

JOANNES ROTGERUS TORCKIUS,

Præpoſitus Mindenſis, & Canonicus Paderborn. & Monaſterienſis,

AD FERDINANDUM FURSTENBERGIUM,

De ſeceſſu Tiburtino.

O Jucunda quies! ô blanda papavera ſomni,
  Et pia Lethæis frons medicata vadis!
Callida nocturnas oculis properare tenebras,
  Dum mediis cælo ſol calet altus equis.
Vidimus hanc tacito tua ſpargere tempora ſucco,
  Et geminas unâ condere nocte faces.
Fuſus eras, memini, vitreas Anienis ad undas,
  Curva quibus gelidum vallis opacat iter.
Officioſa ſalix Phœbi ſummoverat ignes,
  Pictaque nativum ſtruxerat herba torum.
Denſa ſoporifero nutabat ſilva ſuſurro,
  Miſcebantque leves amnis & aura jocos.
Et volucrum liquido ſuetarum fluminis alveo
  Mille dabant varios guttura mille ſonos.
Talis in Actæis juvenis Theſeïus umbris
  Concidit, hirſutos ſternere feſſus apros.

Talis & avectum ſopor eſt complexus Iulum,
Didoni ſtrueret cùm Venus alma dolos;
Et benè cognatos ſimulante Cupidine vultus
Idalias premeret languidus ille roſas.
Aſt ego nunc amnem, tua nunc vigil ora tuebar:
Nunc in Callimachi verſibus omnis eram:
Nunc mihi fingebam maturas ſolibus uvas
Ad gelidos fontes prætereuntis aquæ,
Purpureoſque avido ducebam gutture ſuccos.
Sæpe mihi tales dent mea fata dies.
Quærat avarus opes, petat ambitioſus honores:
Sit procul à tanto noſtra furore quies.
Quid, miſer, auriferi medio tibi proderit Hermi
Gurgite Tantaleam ſemper hiare ſitim?
Quid Siculas valles, montiquè propinqua Veſevo
Mille boum gemitu vertere rura juvat,
Horrea ſi creſcens tibi rumpit & ilia meſſis,
Teque ſimulque tuas arca flagellat opes?
Aurea ſollicito tibi ſpumant pocula Baccho,
Et vigiles noctes lectus eburnus habet.
Priſca quies tacitis nemorum ſe condidit umbris,
Et colit anguſtos vita beata lares.
His mea pauperies populo ſecreta latebris
Regales animo divite vincet opes.
Sed neque longævis nemoralis Aricia lucis,
Nec liquido cepit me vetus Alba lacu,
Inclyta Romulidûm quondam Præneſte voluptas
Nunc ſitit, & nudis horret ubique jugis.
Explicat urbanos opulentia Tuſcula luxus,
Sed nimiâ adſcitus diſplicet arte decor.
Tiburis Herculei nobis juga candida rident:
Stat mea judicio, Flacce, Camœna tuo.

Hîc

Hîc veniunt ſegetes, veniunt feliciter uvæ:
  Autumno hîc gravidus divite gemmat ager.
Hîc non falſa ſuis oleagina ſilva colonis
  Palladios colles & juga ſumma tenet.
Ipſa quoque aſperitas, & rupibus inſitus horror
  Temperat ingenium deliciaſque ſoli.
Quid loquar, ut nitidas Anio pellucidus undas
  Volvat, & electro purior arva riget!
Jamque vago curſu & lapidoſâ exercitus irâ
  Mollior Herculeos lambere geſtit agros,
Et veluti flabris criſpatum lenibus æquor
  Compoſitæ rêpens otia ludit aquæ:
Cùm ſubito lapſu bârathrum ruit omnis in imum,
  Condendum inferno jam Phlegethonte putes.
Rorantes canâ latrant aſpergine cautes,
  Et furit horribili ſpuma Aniena ſono.
Mox vaſto exeſi ſorbetur montis hiatu,
  Præcipitatque trucem per cava ſaxa fugam.
Trunca jacent ripis ſæcli monumenta vetuſti,
  Et premit informes alta ruina domos.
Hæc Mæcenatem ſpirant, hæc rudera Flaccum,
  Rudera Pieriis devenerandа ſacris.
Hîc illa imperio Romani par lyra mundi
  Subdidit Italico carmina Graia jugo.
Hac obſcûra ſpecu ſtimulante Sibylla caleſcens
  Numine fatidicum ſæpe canebat epos.
Excitus hiſce adytis venit in præcordia vatum
  Fervor, & acceptis ignibus oſſa calent.
Parte aliâ vaſtæ ſemeſa cadavera molis
  Sparſa per Argeos conſpiciuntur agros:
Quâ tua magnanimâ labor improbus arte coëgit,
  Fucine, per dociles ire fluenta vias:

Auſus & obſtantis perrumpere viſcera montis,
  Roma peregrinis ut frueretur aquis.
Hîc utinam æſtivos liceat mihi condere ſoles,
  Veſanus Latios cùm leo torret agros!
Icariique canis vapor atrox incubat Urbi,
  Et ducunt mœſtæ funera crebra viæ.
Hinc reducem, inverſo ſignis pluvialibus anno,
  Excipiat modico Roma beata lare:
Et procul à ſtrepitu fumoque volubilis aulæ
  Claudantur tacito gaudia noſtra ſinu.
Sic placidis annis, & amœno carperer ævo,
  Et fluerent niveâ ſtamina noſtra colo.
Sed quid agis? tibi vana miſer quid ſomnia fingis?
  Quid rapido jactas irrita verba Noto?
Te ſua Hyperboreus revocat ſub plauſtra Bootes,
  Sæva Lycaonii te manet axis hiems.
Sæpe dies ſolidos patriis pulſabere nimbis,
  Sæpe rigens glacie vel nive canus eris.
Cocta Ceres Tiburtino ſuccedet Iaccho,
  Spumoſaque cadet fæce peremta ſitis.
Parva queror: fugimus Phœbumque novemque Sorores,
  Et mea Pegaſeus deſeret ora latex.
Jam mihi Perrhebi nemora evaneſcere Pindi,
  Jam dubius condi nube videtur apex.
Caſtaliis mihi triſte Vale jam redditur antris,
  Mœſtaque ſupremæ vocis imago redit.
Nubiferas gradiar ſine te, FERNANDE, per Alpes,
  Dimidiaque animæ parte carebo meæ.
Quaque ſacras vidi quercus, monteſque moveri,
  Me linquet Clariæ vox tua miſta lyræ.
NATALIſque tui cultiſſima Muſa Latinas
  Quàm procul heu noſtrâ tendet ab aure fides!

Docta

Docta FAVORITI nobis muteſcet arundo,
  Tritaque bucolicis labra canora modis.
Fata reluctantes rapiunt, ducuntque volentes;
  Non moror, auſteram ſponte vorabo viam.
Vos remanete, quibus pronâ fors annuit aure
  Molliter in gremio poſſe cubare ſuo.
Vivite felices, ævumque agitate ſerenum,
  Quæque vehit veſtras, provehat aura rates.
Divus ALEXANDER, Superûm juſtiſſima cura,
  Orbis amor, Romæ vita decuſque ſuæ,
Vincit ut eloquio, ſic Neſtora vincat & annis,
  Utque beat juvenes, vos beet ipſe ſenes.
Me mea fata trahant, caſus retrahantque per omnes,
  Me ferus Arctoo demetat enſe furor.
Me petat ipſa ſuis glacialis rictibus Urſa:
  Lætus ALEXANDRO ſoſpite cuncta feram.
Cumque ſevera meos evolverit Atropos annos,
  Lætus ALEXANDRO ſceptra tenente cadam.
Soſpite ALEXANDRO mea molliter oſſa cubabunt,
  Atque favilla levi noſtra premetur humo.

EJUSDEM ODE
AD FERDINANDUM
Electum & confirmatum Epiſcopum & Principem Paderbornenſem.

Ne artem Poëticam fortunæ ac dignitati ſuæ indecoram exiſtimet.

QUalis in fulvo peregrinus auro
Splendor Eoi lapidis coruſcat,
Et repercuſſum tremulo laceſſit
  Lumine Phœbum;

 Talis

Talis auguſto in ſolio renidet
Fœdere inſigni ſociatus altis
Barbitos ſceptris, & Apollinari
Inſula lauro.
Gaudet argutæ fidibus Camœnæ
Læta Majeſtas, gravidamque curis
Explicat frontem, populoſque blando
Temperat ore.
Largus ingentes animare grandi
Spiritu Heroas, Deus ipſe Regum
Corda facundos agitante vates
Concitat æſtu.
Teſtis inſani domitrix profundi
Principis magni lyra, fabuloſi
Thracis irridens remorata pronos
Carmina rivos,
Quæ per undoſum ſine fraude Pontum,
Calle ſiccato, ſolidos utrimque
Vitreâ muros imitante lymphâ,
Mille phalanges
Duxit, & rurſum coëunte fluctu,
Nereum ſacrâ feriente virgâ,
Obviis hoſtes temerè inſecutos
Obruit undis.
Senſit horrendo furiatus œſtro
Fila Jeſſææ cytharæ Tyrannus
Sæpe pacato pepuliſſe ſævum
Pectore Ditem,
Fila regali modulata dextræ,
Quâ Giganteæ data plaga fronti,
Quâ Philiſtæo cecidere fuſæ
Pulvere turmæ.

Gen-

Gentis ô noſtræ Pater atque Princeps,
Sanguis Heroum, geniale ſummo
Perge ALEXANDRO, ſenibuſque ſæclis
Pangere carmen.
Invidi dentes canis, irritoſque
Sperne latratus, velut obſtrepentes
Attidum nidis reſonans canoris
Sylva paludes.
Dum Quirinales tibi, Tuſculæque
Annuant lauri, Paderæque flavus
Tybris, & præceps Anio, Thetiſque
Omnibus undis
Plaudat, & Phœbus *juveneſque Muſæ*,
Horridum bellis, & adhuc calentem
Sanguine Arctoo, atque iterum ruentem in
Prælia Martem
Dulcibus captum modulis amœnâ
Valle reclinent, ubi ſæva blandus
Tela furetur ſopor, ac inermes
Vinciat artus.
Sic Tibi puri ſine nube ſoles,
Sic ALEXANDRO nova ſæcla priſco
Rideant vultu, domituſque Romam
Mundus adoret.

EJUSDEM ELEGIA AD FERDINANDUM

Epiſcopum & Principem Padibornenſem, Comitem Pyrmontanum,

DE ACIDULA PYRMONTANA.

Colle ſub umbroſo patulis quæ proſilit arvis
  Pyrmontana tui me tenet unda ſoli,
Unda ſalutiferis irrorans hauſtibus artus,
  Et jecoris rabidam nata levare ſitim,
Fæcibus & lentis tumidum expurgare lienem,
  Eſuriemque pigro reddere ventriculo,
Corporibus morbos, animo depellere curas,
  Parcarumque breves ſiſtere docta colos.
Miramur rapidum generoſi fluminis œſtrum,
  Et murmur reſonans, vimque furentis aquæ,
Cui ferrugineus vapor incubat, ac velut æſtu
  Ignis inardeſcens, frigida lympha micat.
Crederet Ætnæos tibi, Nympha, ſubeſſe caminos
  Ignotum carpens forte viator iter.
At mihi dulce gelu per viſcera perque medullas
  Serpit, & incluſo liberat igne jecur.
Talis erat priſco ſæclis fulgentibus auro
  Captata innocuâ lympha beata manu,
Cum lucri furor, ac dominandi ſæva libido
  E Stygiis nondum proſiliiſſet aquis;
Nativas cum ſylva dapes, humus herbida ſomnos
  Præbuit, & faciles antra dedêre lares.

Hîc

Hîc quoque nonnulla eſt ævi melioris imago,
Cultus & antiquis mos revireſcit avis.
Eſt procul hinc luxus, fatuæque ſuperbia vitæ,
Oblita eſt blandos aulica Suada dolos.
Obſidet hic nullus Magnatum limina faſtus,
Suſtinet exiguâ Dux habitare casâ.
Aurea libertas pictis ſpatiatur in arvis,
Et caput attollit ſemiſepulta fides;
Rident prata, nemuſque, ſerenus ridet & æther,
Candidus & læto ridet in ore jocus.
Dulcis, ave, Fernande, tuis à fontibus; hîc Te
Promptior irriguo gutture Muſa canet.
Hic Aganippæos videor mihi ducere ſuccos:
Hunc tetigit campum Bellerophontis equus.
Fontibus Aönides gaudent vateſque canori,
Muſa quoque in fontes ingenioſa tua eſt.
Quis caput Amiſii, Paduli quis noſceret undas,
Si tua pro Nymphis muta Camœna foret?
Marmora docta tibi naſcentia flumina debent,
Flumina carminibus nobilitata tuis.
Attamen imber edax abolebit, & atra vetuſtas
Marmora: poſſe mori carmen & unda negant.
Sit tibi carminibus, ſit par tibi fontibus ætas,
Ut tibi vena fluit, ſic tua vita fluat.
Vena fluit placido dulcique ſimillima rivo,
Currat inoffenſo vita beata pede.
Vena poteſt vivo minùs exareſcere fonte,
O utinam vitæ lex foret illa tuæ!
Sed quia lethiferi ſtant jura adamantina fati
Aurea Te ſerus veſper in aſtra vehat.

DE EODEM

AD FONTEM MELLITUM

ACIDULÆ SMECHTANÆ

In Diœceſi Paderbornenſi.

FOns in umbroſo venerande luco,
Jam diu Phœbo ſacer, ac Saluti,
Qui levas feſſum jecur, & palato
Mella propinas
Atticis longè potiora ſuccis,
Quos per Hyblæos ſtudioſa colles
Turba formoſi populata florem
Condidit anni.
Montis intonſi decus & voluptas,
Cujus extremo pede, bullienti
Proſilis æſtu gravis è metalli
Divite vena;
Principem ſerva mihi FERDINANDUM,
Patriæ Patrem, tua concinentem
Nobili plectro, tua mella pleno
Ore bibentem.

JOANNES VVISSE

Attendorienſis E SOCIET. JESU

AD

FERDINANDUM

Epiſcopum & Principem Paderbornenſem, die S. URSULÆ *Virgini & Martyri ſacro,* XXI. *Octob. An.* M.DC.XXVI. *feliciter natum.*

HAc Lucina die te gignit provida terris,
Quâ ſubit æthereos URSULA virgo polos:
Ut,

Ut, ſimul ac terris cœpiſti vivere, vivat
  In cælo vitæ magna patrona tuæ,
Componatque tuos meliùs diva Ursula mores,
  Quàm fingit catulos Sarmatis Ursa ſuos.
Quos licet integris lingat, fingatque diebus,
  Fingit ad exemplum bruta magiſtra ſuum,
Deformes vultu, pede pigros, ungue rapaces,
  Et formidando rictu, oculoque truces.
Aſt tibi divino felicior Ursula fato
  Impendit nutrix blanda miniſterium.
Te docilem, gnavum, facilem, comem atque benignum,
  Muſarum & Charitum finxit ad ingenium.
Hinc neque tela tibi puero placuêre, nec enſes,
  Nec venatricis cornua rauca Deæ.
Retia nec volucrum, neque naſſa, nec ære recurvo
  Hamus piſcoſis prædo timendus aquis;
Sed liber, atque labor, pax, & mens conſcia recti,
  Et pudor, & caſtæ relligionis amor.
Hæc puero tibi ludus erant: his acta juventus:
  Horum aderit vigili cura ſuprema ſeni.
Ursa ferox catulos gignit, fingitque feroces:
  Diva sui similes Ursula Virgo viros.

EJUSDEM

AD EUNDEM

Strena Cal. Januarii An. M. DC. LIX.

PRô tibi quot ſacris Jani, Fernande, calendis,
  Magnificis verbis muneribuſque vovent,

Cur-

Currat ut auſpicio tam læto haud degener annus,
Multiplicentque tuos fata ſerena dies!
Quid faciam? cui, læva ſuis fortuna negatis
Deliciis, vacuam fecit hiare penum.
Non ibi capta gemit volucri cum Phaſide perdix,
Nec caput Ætoli cum ſue Certat apri:
Maſſica nulla fluunt, triplici neque cæcuba clavi
Servantur vetulis condita vina cadis.
Omnia deficiunt, quæ ſi fortuna dediſſet,
Digna foret PATRIÆ pro PATRE ſtrena mihi.
Nunc vacuas palmas, & inanes porrigo chartas,
Quas bona mens verbis fert comitata bonis.
Hac pauper vacuæ ſupplebo munera dextræ,
Et velut ex cornu divite fuſa feram.
Indus Erythræo mittat de littore gemmam:
Nobilius gemmâ, Mens bona, munus erit.
Quantùm gemma luto diſtat, mens candida fuco;
Tantùm hæc una omnes ſtrena præibit opes.
Nam bona res non eſt, quam poſſidet, & dat, & aufert
Qui malus eſt. hanc tu ne refer inter opes.
Una eſt è multis, Bona mens, poſſeſſio: quam non,
Qui malus eſt, aufert, ſolus habetque bonus.
Hanc cape ſis, Fernande: Tibi nam munere Divûm
Rara, bonam mentem quæ capit, Arca domi eſt.

EJUSDEM
AD EUNDEM,
De Morte ALEXANDRI VII. *Pont. Opt. Max.*

Vixit Alexander, charum caput Urbis & Orbis:
Heu! FERNANDE, animæ portio magna tuæ!
Vixit

Vixit Alexander, paſſis Elegia capillis,
Ut Progne, querulis ora reſolve modis:
Per ripam Amiſii, per rura vagare Viſurgis,
Mœſtaque lugubri pectora plange manu.
Fons Paderæ doleat, doleat lacrymoſus Aliſo:
Deque ſuis fundant flumina luminibus.
Funus Alexandri, & Fernandi, heu! ducitur unum:
Parti animæ neſcit pars ſupereſſe ſuæ.
Alter in alterius vivens hærebat amore:
In morte amplexum ſtrinxit uterque ſuum.
Mors nequiit gemini nexum diſſolvere cordis:
Major germano vis in amore fuit.
Ergo in Alexandri eſt Fernandus corde ſepultus:
Urnâ non poterat nobiliore capi:
Quam ſimul ac tetigit, tactâ hæc vox abſtitit urnâ;
FERNANDUS MEUS HIC VIXIT, ET HIC SITUS EST.

EJUSDEM

AD EUNDEM

Varia antiquitatis monumenta per Diœceſin Paderbornenſem erigentem.

QUot latè ad Paderam, vicinaque mœnia, & arces,
Ad nemora, & fontes, templa, ſepulcra, lares,
Marmorei ſurgunt cippi, & Te authore loquaces
Inciſis referunt ſæcula priſca notis:
Tot monumenta Tibi magis ære perennia ſurgunt,
Tempori, & irato prævalitura Jovi.
Ingenium, nomenque tuum, FERNANDE, nec ipſi
Manes, nec quæ ſunt marmora muta, tacent.

JO-

JOANNIS UNGSPECK,

Arensbergenſis, Canonici Præmonſtratenſis Propempticon

AD

FERDINANDUM

FURSTENBERGIUM

Romam proficiſcentem. An. M. DC. LII.

IBis Romuleas jam cõgnitus hoſpes ad arces,
O generis antiqui decus!
Præclariſque atavis melior, Fernande, propago,
Quem docta naſcentem ſinu
Excipiens Pallas, nequicquam ignara futuri,
Toto rigavit flumine.
Nec te iter immenſum, terræque pericula terrent,
Quæ plurima inſuetus feres;
Nubibus inſertas donec ſuperaveris Alpes.
Tu verò propoſiti tenax
Ibis, eaſque precor, veteris miracula Romæ,
Et decora viſurus novæ.
Tantùm ex infami fugitivæ plebis aſylò
Populis triumphatis caput,
Prævidit DEUS omnipotens: victricibus armis
Ut, quos ſubegerat priùs,
Extremos latè terrarum denique fines
Sacratiore Numinis

Im-

Imperio regeret, faſceſque æquaret Olympo.
Hîc multus inter arduos
Reginæ tumulos Urbis, doctiſſimus olim
Antiquitatis arbiter
Cominus intento luſtrabis lumine muros
Cruore conſperſos Remi.
Fortiùs hîc Brenno Capitolia celſa ſubibis,
Nil proditores anſerum
Jam metuens cantus: erit & quandoque voluptas
Priſcis notatas arcubus
Effigies ſpectare ducum, fractoſque Sicambros,
Pœnóſve, non fidum genus.
Quod ſi etiam Latiæ torrentia flumina Suadæ,
Totóque regnantes foro
Marcos aſpicies, ſacra vel veſtigia viſes
Seceſſum amantis Virgili,
Tum quis enim trepidos quatiet calor entheus artus?
Quos tibiæ dabunt ſonos?
Qualis Threïciæ cantu teſtudinis Orpheus
Aurita ſiſtit flumina,
Emotaſque rapit ſylvas; aut tempore verno
Ramis ſub arborum ſedens
Expedit artificem Philomela ad carmina linguam;
Carumque deplorans Ityn
Occupat attonitas aures non ſimplice Suadâ:
Sic te Latini divites
Fundentem eloquii rivos, doctoque moventem
Fides amicas pollice,
Aſpicient tacito mirantes ore Quirites.
Et immemor ſuetæ viæ
Hærebit numeris ſtupefacto flumine Tybris.
Seu Martios iterum tubâ

Concelebres LECHOS, fatalia nomina Thraci:
Seu CHISIANAS Lesbio.
Extollas plectro QUERCUS, dignóſque Tibullo
(Non Te alter huic propinquior)
Decantes Elegos, & cedro digna loquaris:
Non fallet expectatio.
Ipſæ etiam tali gaudebunt carmine dici
Orbis potentes inſulæ.
Perge igitur Fernande, tuus quò te rapit ardor,
Per alta montium juga.
Nil tibi inacceſſum: terras ſuperevolat omnes,
Tuus ille pernix Pegaſus.
Magna inter doctos jam de te fama Quirites;
Ignotus haud certè advenis,
Si non viſus adhuc. Sic te præcurrit euntem
Felicis ingenI vigor.
Perge bonis avibus, facilis bene ſpondet Olympus,
Et ille fortis Aliger,
Qui Tobiam quondam per mille pericla ſecutus,
Ubique dilecto comes
Hærebit lateri, patriaſque reducet ad oras,
Lauro revinctum debitâ.

EJUSDEM

AD EUNDEM.

DUm nobis docto tranſmittis munere Romam,
Noſcitur è tumulis quanta fuiſſe ſuis,
Quanta recens æquatve ſuas, vincitve ruinas,
Tot Divûm melius ſplendida culminibus.

Et

Et Tiberim pavidum ſubiti formidine Martis
  Alloquii mulces nobilitate tui,
Aut CHISIAM celebras non impare carmine Muſam,
  Dum rurſus notos involat illa ſinus.
Haud miror, plaudens ſtupeat quod talia Roma,
  Et rediiſſe ſibi ſæcula priſca putet.
Sat patet Aöniis hæc te dictaſſe viretis,
  Bellerophontei quæ rigat Humor equi.

LUCAS HOLSTENIUS

Bibliothecæ Vaticanæ Cuſtos primarius,

AD

FERDINANDUM

FURSTENBERGIUM,

ALEXANDRI VII, PONT. OPT. MAX. *Cubicularium intimum, Ratisbonam legatum, ut Eminentiſſimo Cardinali de Wartenberg, Epiſcopo & Principi Oſnabrugenſi & Ratisbonenſi purpureum pileum imponeret.* *An.* M. DC LX.

NOn mihi ſuppreſſos theſauros ſtrangulat arca,
  Nec cenſum reditu divite fœnus alit;
Sed nummis vacuum levis implet aranea ſaccum,
  Nec latus occulto pondere zona gravat.
Ingenium mihi fundus, opes & ſarcina libri,
  Et temerè ſparſis illita charta notis.
Quocirca, Fernande, boni nunc conſule munus,
  Pauca profecturo ſi folia iſta damus.

Hoc utcunque ferant venti, vel diluat imber,
Sub noſtro hærebit pectore fixus amor.

MARCUS ANTONIUS MENICONIUS,

Peruſinus, Eques Hieroſolymitanus,

AD

FERDINANDUM FURSTENBERGIUM

Alexandri VII. Pont. Opt. Max. *intimum Cubicularium.*

Quale mihi nuper, juvenis clariſſime, munus!
Munus Apollineæ quod peperere manus.
Quale decus Charitum! quæ donas plena lepore
Carmina, qui canitur, Principe digna ſuo:
Principe Alexandro, cui tantum ſæcula debent,
Sæcula pacatis aurea temporibus;
Quantum olim Auguſto debere eſt viſa vetuſtas,
Cui plauſus vatum mille dedêre chori.

NATALIS RONDININUS, ALEXANDRO VII. P. O. M. AB EPISTOLIS AD PRINCIPES, FERDINANDO FURSTENBERGIO,

Muſas Philomathis juveniles auctiores cultioreſque in lucem proferenti.

TAndem reviſunt aureum jubar ſolis
Muſæ Philomathis: gratulentur, & plaudant,
Queis & labores, & pericla, quæ terris
Marique ſubeunt, aut ſevera curarum
Lyrâ ſubinde tibiâque ſolari
Inceſſit ardor. Quem ſequantur, hîc cernunt.
Hæc ille, ſeu dum præliantibus fertur
Per alta ventis, quà fretum Cyclopeis
Fervens cavernis aſtra verberat flucto,
Seſeque mox reſorbet & ſuas iras:
Sive arduis dum nubibus caput cinctas
Nivibuſque numquam non jacentibus canas
Volat per Alpes: feſſa namque votorum
Europa curſus urget, atque opem poſcit:
Hæc ille, dum Mars fas nefaſque permiſcet,
Unáque peſtes ceteræ diem invadunt,
Et clade tumidus decolorque [1] Viſtillus,

 Albiſ-

[1] Viſtillus idem qui Viſtula Plinio lib. 4. cap. 14.

JUVENILE adauges, & frui jubes cælo.
At vos edaces, noxium genus, blattæ,
Abigenda longè lævibus lues chartis,
Alibi repoſtam quærite in cibum prædam;
Seniumque turpe paſcite, aut putres libros,
Quos rugæ, & ætas, & ſitus fatiſcentis
Capſæ peredit, aut teredinum morſus.
Perennitatem Phœbus his licet Muſis,
Tripliceſque canum ſpondeant Deæ nomen,
JUVENILE numquam concidet decus formæ.

NICOLAUS HEINSIUS DAN. FIL.

FERDINANDO FURSTENBERGIO,

Dum hortos Tibure Eſtenſes unà cum Heinſio perluſtrat, aquarum hinc inde è terra per occultos tubos proſilientium vi ſubitâ præter expectationem circumvento & conſperſo. An. M. DC. LII.

LUſtrat Ateſtinos dum Furſtenbergius hortos,
Quà natat irriguis fertile Tibur aquis;
Ecce repens prorumpit humo, vatiſque diſertum
Os petit, & Clarios lympha doloſa ſinus;
Fallor? an exegit per hiantis viſcera terræ
Non exſpectatas obvia Naïs aquas?
Dum decus Aöniis hoc invidet illa Deabus,
Et premere amplexu geſtit inepta ſuo.
Thiodamantêus non eſt puer, improba, non eſt:
Hos ſibi Calliope vindicat alma ſinus.

Supprime, Dædalei cuſtos laſciva vireti,
(Nil agis inſidiis, perfida Naï, tuis)
Supprime fallaces, Anieni filia, lymphas.
Non niſi Caſtaliis ille rigandus aquis.

EJUSDEM AD EUNDEM
ELEGIA.

An. M. DC. LII.

SIc, fidibus quæcumque cano credenda Latinis,
Fama velim facili combibat aure memor;
Et ſero Lethæa rogo poſt fata ſuperſint;
Muta meam mecum nec tegat urna chelyn;
Quæque patet pronâ tibi Caſtalis obvia ripâ,
Se quoque libandam præbeat unda mihi:
Gaudia ſuccurrunt ut nulla frequentius iſtis,
Quæ de convictu ſunt mihi nata tuo.
Una domus, mens una duos ſociabat amantes,
Et chelys alternam non ſemel una manum.
Quas grates, Tiberine, tibi, quas, Roma, pararim?
Vos mihi tam cultum conciliaſtis ebur.
Sæpe diem, quam longa fuit, ſermone peractam
Duximus æſtivi ſæva ſub ora Canis.
Sæpe ſupervênit properatâ nocte diurnus
Lucifer, alloquiis invida ſtella meis.
Auſa nec admiſſo ſuccumbere lumina ſomno:
Garrula vix ſolitas ora tulere dapes.
Vocibus ô quoties Latonia conſcia noſtris
Cum ſe proriperet, viſa venire mihi eſt!
Filius id Thetidis fuit Actoris ante nepoti:
Id Phryx Euryalo Niſus & ante ſuo.

Mu-

Mutua certabat concordia, mutuus ardor.
  Hæc mihi lis tecum ſola perennis erat.
Hæſit in ambiguo pulcræ pia palma palæſtræ:
  Neutraque pars vinci, vincere neutra tulit.
Perſtet, & abſentes par jungat nexus amicos;
  Vinculaque ætatem non labefacta ferant.
Pondera ne votis deſint ſua ſaxit Apollo;
  Auſpice quo nobis hic adolevit amor.
Spumea nos Anienis aquam per ſaxa ruentem,
  Plurimus illiſo qua tonat amne fragor,
Nos unà dominæ ſenium luſtravimus urbis;
  Priſca ſuburbani nos monumenta ſoli.
Tybris amicitiæ fuit arbiter, ille duobus
  Contiguo cultos alluit amne lares.
Proxime, dic, ſociis, Tiberine, penatibus, eia;
  Pectora, dic, tetigit ſanctior ecqua fides?
Dic, ſi voce mei vox blandior ulla ſodalis
  Per vada ſtagnantes flava moretur aquas.
Hanc certè è patrio Tiberinides amne ſequuntur,
  Plaudit & argutis Naïas uda ſonis.
Ipſa etiam hanc pronis bibit auribus Ilia vocem,
  Ilia quam Marti tam tibi grata parens.
At colle ex omni lætùm vaga ſuccinit Echo,
  Nec gemere Iſmarium jam memor ales Ityn.
Ah quanto tua me, Tiberine, beatior unda eſt!
  Vatis Apollineo cui datur ore frui.
Tu modo fac ſacrum ſerves, pater optime, Muſis,
  Quod tibi Teutonico venit ab orbe, decus.
Me nunc ad patrios promtum tenet ire penates
  Gallia Romuleæ nomen adepta togæ.
Hic ubi Medoacum Euganeis modo collibus ortum
  Intuor; aut Atheſin, docte Catulle, tuum.

STEPHANUS GRADIUS, ABBAS SS. COSMÆ ET DAMIANI, PATRICIUS RAGUSINUS.

AD

FERDINANDUM FURSTENBERGIUM,

De Muſarum diſſidio cogitantem.

An. M. DC. LIV.

SUmme Deûm, ſævi domitor Pythonis, Apollo,
  Fatidica quem Delos ſuum,
Quem Cyrrhæa vocant, Pataræaque culmina regem
  Certâ timendum cuſpide;
Quemque novem doctæ, Parnaſſia turba, Sorores,
  Triplex & ambit Gratia.
Ad curas hominum precibus ſi flecteris ullis,
  Vatem tuorum fontium,
Aöniæque decus telluris, ab uſque remoto
  Rheni petitum litore,
Ut Latium, utque ipſos linguæque togæque Quirites
  Docto admoneret carmine,

Ne patiare tuis, Muſarum ac dulcibus ulnis
  Divina mitis ingenî,
Et ſtudiorum aliò ſpectanda avertere dona.
  Sit proprius in caſtris tuis
Miles, ſeque tuis æternùm exerceat armis,
  Omnemque lucem nomini
Inde ſuo, laudemque petat, famamque decuſque:
  Quamvis avitus inclytæ
Non alium magis ornet honos, & gloria gentis,
  Nec plura quiſquam imaginum
Lumina Saxonicos numeret decorantia faſtos.
  Ne deſidere inglorium,
Neu ceſſare velis juvenem, quin divite venâ,
  Tuo & benigno numine
Utatur, ſeu facta gravi regumque ducumque
  Narrare tendat carmine,
Threïciaque avidos teſtudine fallere morſus
  Oblivionis invidæ:
Seu leve quid gracili modulari malit avenâ,
  Seu dulciore barbito
Jam nunc vernantis florem oblectare juventæ,
  Severiora differens.
Quin age cunctanti (quod jam meditatur, & imo
  Dudum volutat pectore)
Egregii ut laudes FABII præclaraque facta
  Ventura doceat ſæcula,
Adde animos, ſacrâque feri præcordia flammâ.
  Dicat ſerenæ in arduis
Rebus mentis opes, curiſque ingentibus æquum
  Stabilis vigorem conſili,
Quo Latium, quo res Italæ, quo Maximus orbis
  Superbit INNOCENTIUS.

Dicat inexhauſtum ingenium, moreſque benignos,
Nec purpuræ quicquam ſuæ
Debentem, & propriâ virtutem à luce coruſcam.
Dicat profanæ impervium
Pectus avaritiæ, nulliſque obnoxia corda
Cupiditatum fluctibus,
Atque animi intrepidas inter ſublimia vires:
Nec litterarum & artium,
Nec cultæ ſileat rariſſima munera linguæ;
Sive expedita vinculis,
Nataque ad humanos placeat facundia cœtus;
Seu debita Superûm auribus
Verba Meduſeæ manantia fontibus undæ.
An clariorem carminum
Uſquam alibi ſegetem poſſit laudumque parare,
Elatiore aut ſpiritu
Impulſas animare fides, famæque perenni
Servire glorioſiùs?
Annue Phœbe, ſacrique animis illabere vatis.
Sic ſemper æthera incolas:
Sic tibi nulla genas fœdet lanugo, nec umquam
Deſit capillis laurea.
Dumque canis trifido cæſos Titanas ab igne,
Patris triumpho turgidus,
Cuncta tibi Superûm plaudant convivia, teque
Diu ſtupentes audiant,
Fruſtra jactatos referentem in ſidera montes:
Nec hauriant libentiùs,
Quæ ſibi nectareo Phrygius rorantia ſucco
Fundit miniſter pocula.

EJUS-

Hæc tu cuncta ſimul cautè, circumque, ſupraque
Eductæ in cameram Cereris teſtudine claude,
Ovis, ac tenui molitus cruſta butyro,
Et croco, & Eoæ fragranti cortice ſylvæ.
Dein gravidam lento maſſam committe calori,
Anguſto validus quem ſuſcitet ignis in antro.
Excoctamque diu, multoque ardore rubentem
Extrahe, & in patinam compone, & ſic properata
Inter amicorum lætos ede fercula cœtus.

VITUS BERINGIUS D A N U S
Regiæ Majeſtatis Daniæ hiſtoriographus,
AD
F E R D I N A N D U M
Epiſcopum & Principem Paderbornenſem.

Reverendiſſime & Celſiſſime Princeps, Domine benigniſſime.

Non indignaberis, quod ignoti te alloquantur: Effecit virtus tua, & illa illuſtris ſupra ſeculi genium evecta indoles, ut latere nuſquam gentium poſſis: non latius provectâ ſacri muneris tui, quam ſcientiæ & doctrinæ famâ. Ego jam olim Romæ adoravi nominis tui celebritatem; jamque è medio Septentrione ad has Pyrmontanas acidulas delatus, offerrem coràm cultum animi, ni valetudo corporis obſtaret. Quod unum potero, venerabor è longinquo famam tuam, cujus magnitudine reverſus in patriam

patriam, implebo Danos meos, publico etiam ſcripto profeſſurus olim ; quid Principi non tam Germaniæ quam doctrinæ omnis & humanitatis, Poëtarum natio debeamus. Fave interim, Celſiſſime Princeps, tam pio conatui, quodque ad magnitudinem tuam unicum jam ſupereſt, ſerò mortalitatem dedignare.

FUrſtenbergiade, priſcæ qui nomina Romæ,
Et quicquid jactat Græcia culta, tenes :
Cui calami jus omne ſuum tranſcripſit Apollo,
Et Muſæ poſitis obſtupuêre lyris :
Quid tibi cum lituis, & ſacræ ſorte tiaræ eſt,
Et meritum cingit quæ tibi mithra caput ?
Nempe ut bis Princeps, Muſas modereris & aras,
Hinc hominum auguſtus rector, & inde Deûm.
Et tua perpetuis caneſcat gloria ſeclis,
Dum fuerit ſtudii, dum pietatis amor.

ADOPTIVORVM
CARMINUM
LIBER SECUNDUS,
QUI
VIRI ILLUSTRIS
CASPARI FURSTENBERGII
Muſas, & aliorum Poëmata Furſtenbergiis inſcripta, complectitur.

CASPARI FURSTENBERGII,

AVI,

Archiſatrapæ Weſtphaliæ & Angariæ, præfecti in Bilſtëin, Waldenburg, Fredeburg, Fritzlar, & Navvenburg,

Moguntini, Colonienſis, & Paderbornenſis Conſiliarii intimi, Domini in Schnellenberg & Watterlapp. Advocati hereditarii in Graffchafft, &c.

Viri, plurimis ad Caſares, S. R. Imp. Principes, & Comitia legationibus, magnâ prudentiæ, fidei, eloquentiæ, & doctrinæ laude obitis, hoc & proximo ſuperiori ſeculo celeberrimi,

GENIUS AULICUS.

MOlliculæ procul eſte aures, nudi procul eſte
Oſores veri. Sincero ludere Phœbus
Noſter amat verſu. Num celſa palatia pandam
Naribus, & Vatis Venuſini digna lucernâ?
Sic juvat Aönides: ſed quid non cognita vobis
Aggredior? veſtro ſtat virtus ardua colle
Difficili per ſaxa viâ tentanda, neque illi
Fas eſt, aut vobis Regum ſublimia tecta,
Auratasque ſubire fores. Helicona rigentem
Frigore, & hirſutas habitatis Apollinis arces.
Secula noſtra novis, nova noſtris moribus ætas
Imperat alternis. laus eſt ad tempora mentem
Vertere, & ad Zephyros diducere vela ſecundos.
Ut ſolet adverſo volucris Junonia Phœbo
Gemmea laudatæ jactare volumina caudæ.

In vetulos non ſic ritus modò ſtringimur. abſit.
Arbitrii tibi jura tui; metamque nefas eſt
Seiano monſtrare Jovis Salmonea telo
Dejectum, currus auſum ſimulare tonantes.
Conſiliumne foris? vereor ne Numine vatum
Deſtituar. Juſtas præpoſtera facta querelas,
Numina rara cient. Verùm ſi Perſius atro
Carmine veſanos potuit ridere Quirites.
Anne ego? ſic quamvis non humectata fluentis
Labra Caballinis madeant. Solum mihi ſplenem
Cogit in effuſos bilis commota cachinnos.
Anne ego? ſi lævo bullatas lumine pompas
Obſervo, dextrum fatear, vel carmine prodam?
Scilicet Heroum fulvâ Rex Lydus in aulâ
Degit: at in quantum magno clamore Solona
Fumantem ante rogum teſtatus, atrocia Cyri
Imperia exorat, ſortem miſerantis acerbam.
Albane? tanta duces deceant? poſt terga relictos
Vivere conveniat ſecum? depaſta ſupellex
Aurea, detritæ chlamydes, & murice multo
Quæ rubuit toga pota priùs, nunc mille feneſtris
Lucet, & incurvo debet ludibria naſo.
Non genus antiquum Priami, nec nomina longa
Paupertatis onus tolerant, naturaque ſuadet
Conſonæ Siſyphios Irum ſenſiſſe lacertos.
Quò vocat ergo manus dives mercator, eamus:
Dona coacta dabit vix inſtitor hiſcere contra
Raptores auſus dominorum exempla ſecutos.
Si neque ſufficient anguſtis talia rebus,
Auxilio Cluvennus erit, qui præfuit olim
Militiæ, tacitoque æraria bellica furto
Diminuit, cujus propè mortem cauſa laborat.

Illi reddet opes, illi dabit Alpha ſalutis,
Et Themis in trutinâ ſuſpendet noſtra favorem,
Servatis ungenda bonis. Sic vivimus aulæ
Turba, Syracoſii jurati in verba Tyranni.
Poſt Catilina ſumus. turpem manet anxia culpam
Pœna, ſed in tanto diſcrimine cornea fibra eſt.
An ſileam? ſine fine dapes petit aula calentes
Sole peregrino, & Baccho devota parenti
Aſſiduis feſtiva ſcyphis Dionyſia vivit.
Cùm jam tecta recens pingit Tithonia, lex eſt
Non priùs, æthereum quàm tranſiit alta lacunar
Cynthia, & extenſo glutiti pondere clunis
Ventriculus veniam poſcit, ſecedere: pulchros
Dant ea fana jocos, vario clamore modoque
Ebria diſpoſitum menſæ gyrantur in orbem
Pocula, guſtatas quæ reddunt frontibus uvas,
Et Centaureo turgentia cornua faſtu.
Tantane, ſic agimus, nobis pater otia fecit?
Sint procul à nobis Curii, qui talia damnant
Orgia, potantem nec amant examen ad unguem.
Quàm pulchrum eſt digito monſtrari & dicier? Hic eſt,
Qui meruit primam Bacchi certamine palmam
Gemmatum cratera, ſcyphiſque capacibus omnes
Vicit, & epoto donatur Saxonis auro.
Victor at ille jacet vino ſomnoque ſepultus,
Multa canat quamvis tubicen, mediamque per urbem
Spectandum lectica vehat. cras uritur intus,
Et dolet obſcurâ malè caligantia nocte
Lumina fuſcari, totoſque labaſcere ſenſus.
Tendis ad exitium. mictâ ſpeculatur in undâ
Hippocrates, craſſo quæ internos augurat æſtus
Aſpectu, & longos conſuevit prodere morbos.

Hic tibi Phœbe datur ſanie confectus inerti
Pulmonem, & lentâ vitiatus tabe medullas.
Nunc Epicureo ſpectemus de grege porcum,
A ſummâ qui venit harâ. jam proximus Orco
Extremam trahit ille animam. num craſtina vitæ
Tempora dant triſtes admoto pollice Divæ?
Sic vixiſſe juvat, ne nos vixiſſe propinquâ
Pœniteat metâ, ſapimus jam funeris horâ
Vicinâ, laniantque ream ſua crimina mentem.
Hoc Mauſolæo tegitur, qui Principis aulæ
Præfuit arcanis, & juris in arte peritus
Myſta refingendi, prudens, facundus, & alta
Nobilitate ſatus, rerumque politus ab uſu,
Conſiliis magnos inter conſedit Achivos.
Nulla fit hîc fidei, ſanctæ pietatis, & æqui
Mentio, quæ dudum fugêre palatia Regum,
Inque locum rediere nefas, ſimulatio, technæ,
Ambitus, impietas, livor, gula, crapula, faſtus.
Cernis ut ingenti felix programmate nigro
Scribitur in tumulo? nullâ qui parte beatus
Noverat hîc turbæ ſecuros ducere ſoles.
Parciùs iſta viros tangunt. Tu ſumma poteſtas
Turpis in exemplum ne fabula Sardanapali
Proſpice devenias. facti prudentia ſera
Gaudia rarâ feret. Sed quàm ferale minatur
Aſpera frons rugis? perit uno gratia verbo
Vitrea, & æternas pro munere commodat iras.
Dum mea felices implebant carbaſa venti,
Sceptra potente manu torquebam, & Principis Atlas
Alter eram, ſi forte graves dabat altera curas
Cura parens, noſtras nutu ſpectabat herili
Clitellas, tacitum vectans ſine pondere pondus.

Quid non ſuſtinui ſecreto Principis uſus
Pectore? perque nives gelidas & cruda vagatus
Frigora, Sarmaticas potui calcare pruinas,
Ire per exuſtam Libyen latrantibus aſtris,
Æquoraque inſano ridere tumentia fluctu.
Nunc miſer, ut gravius ruerem, ſublatus in altum
Icarus, ob verum mediâ ſublimis ab arce
Turbor, & in noſtros quæ conceſsêre favores
Fortunæ ſubitâ recidunt commota ruinâ.
Regia quæ magno patuit, nunc cardine moto
Ivit in amplexus unitis janua ſuris.
Non ego credideram, ſiquando odioſa Lycæ
Murmura, barbatos inter diffuſa magiſtros,
Ingenuis aulas vetuére: at credere fas eſt
Experto, ſit vita tibi niſi dulcis amator.
Ah ruit irato metuendum fulmen ab axe,
Poſt denſæ veniunt altis ex montibus umbræ.
Dixit &, ecce minor noſtras qui nuper habenas
Audiit, imperii nunc faſcibus aſſidet. Eheu
Quis ſuperi! dolor eſt, & quæ dementia noſtro
Sic aliis ſapuiſſe malo. Num audire gementem
Plura libet? dicam ejectâ tibi vera ſalivâ.
Pro voto tibi cuncta fluunt. fortuna petitam
Invidiam legat. Miſer eſt, cui nomina deſunt
Obvia livori, tituliſque impleta ſuperbis
Charta capax. viden? ut vicinam figulus ollam
Carpat, & extractâ pungatur pauper ariſtâ?
Quando Giganteo ſurgunt tibi vertice criſtæ
Altiùs, exuviiſque Tyri, pictuſque ſuperbo
Murice, ventoſo titulorum folle tumeſcis,
Fervidus Herculeas ultra contendere Gades.
Inſidiis odioque peris, & ponè ſecutus

Livor, iners vitium, veſtigia prenſat euntis
Tramite præcipiti, velut umbra pediſſequa ſolis
Flammivomos ſectatur equos, profugumque colonum
Niliaco Crocodilus agro. tunc ergo doloſâ
Fronte fidem ſimulat, pectuſque oſtendit amicum,
Sed coquit exitium. mediâ latet anguis in herbâ;
Mente nigrâ, vapidoque ſinu vulpecula gannit.
Virtutis quoque præco tuæ ſpecioſus, honorum
Ludit in ampullis, & ſeſquipedalia verba
Eliquat. interea occulto mala vipera morſu
Te necat abſentem, moreſque arrodit iniquè.
Tunc ait, ô quanto diſcrimine, Maxime Princeps,
Conſortem regni pateris, qui deſpicit omnes,
Omnibus imperitat, tibi majeſtate ſecundus
Anne volet regnare diu? nec ſceptra laceſſet,
Aut ſibi quæret ebur ſoli? metuenda poteſtas
In tantas quæ crevit opes. exempla loquuntur
Publica, nec geminos patiuntur ſidera ſoles,
Cur habeat regalis apex? cum cornua fratri
Æmula complevit Latonia, rurſus adempto
Lumine decreſcit; quæ vertice pulſat Olympum
Malus, ubi gravidis commiſit pondera ramis,
Quâ ſurrexit humo, rurſum curvata propinquat,
Autumno portando impar. his concita flabris
Suſpicio tacitos ſub pectore ventilat ignes.
Nec mora conceptis animata incendia flammis
Exundant, ruit immiſſo violentia fræno,
Ut Themin oblitus trutinantem è cortice nigro
Calculus exiliat. facilis ſuadela paratur
Credenti. Vana eſt ſurdo defenſio ſenſu.
Deſine corda Ducum flecti ſperare precando.
Hoc tamen ulterius digno præcordia motu

Miſ-

Miſcet, & infidâ vultum detorquet ab aulâ.
Spicula ſæpe novo trabeatos ſanguinis oſtro
Fœdatura Duces, & ſæva exempla tyranni
Suadet in innocuos, ac mille Calumnia clades
Virtuti demens, hoſtiliaque arma minatur.
Scilicet æquales merito penduntur honores,
Horrida cum mœſto ponuntur fercula talo,
Carcere clauduntur nati, tu carcere nati
Clauderis, & ſervo trahis ænea vincula collo.
Ergo age ſis, ſi non exemplo cautior uno
Redderis, an gemino volupe eſt condiſcere facto
Carnificem Regem, victriciaque arma ſecutum
Graiorum? prô rupta fides & fœdera Teucris!
Infandis Polydore modis, ob fulva metalli
Pondera depoſiti ſcelerato in littore funus
Obtruncate jaces. nunc temet conſule, quonam
Conſenuiſſe loco malis. minor anne voluptas
Privatas habitare caſas, quàm marmore fultam
Invito Jovis igne domum: tibi vivere toti
Quàm pingues lauto digitos ſuxiſſe catino,
Dum caput appenſum vereatur deſuper enſem?
Si te ducit adhuc aulæ tamen ulla cupido,
Simius eſſe velis, ſcænamque paratus in omnem:
Si gemit ille gemas, ride ſi ridet, & eſto
Principe cum claudo Scazon, & Veſpaſiano
Stabis ſtante, licet doleas pede claudus utroque.
Hæc doctus paraſita, cave cane pejùs & angue
Principis imperio, cupidiſque obſiſtere votis;
Concilio nedum medio veſtigia veri
Sectaris, rectique vias, poſt funera Clytum
Te quærar, aut Senecam. quoties heu! nantibus aulæ
Æquore in ambiguo, fuit una Malæa, tenaci

Obloquio turbaſſe Duces, meditata tueri
Eſt quibus ingenium, & ſtat pro ratione voluntas,
Et ſummum eſt tolerare ſales, nec velle videri,
Quos ſi diſſimulas animi eſt ſententia prudens.
O ſi quid doctæ ſervas penetralibus artis
Unguibus arroſis dignum, vigileſque lucernas,
Et Demoſthenei redolens palloris olivum.
Si te delectat numeris divina Poëſis,
Quæ beat, & vulgo ſecernit, & ornat amantem,
Non vilis quondam, cum carmine digna gerebant.
Tutius occulto poteris gaudere cachinno.
Illa feres donec prorepſeris altius, & poſt
Quidquid agis, prudenter ages, licet advena pecces.
Si quid ego ſtatuam, quæris, cum vate paratos
Iſacio capiamne cibos? magis illa ſaginant
Fercula, præcelsâ quàm quæ mittuntur ab Ollâ.

EJUSDEM

PRÆCEPTA VITÆ AULICÆ.

AUlai ter & amplius beatam
Audi quæ faciant, amice, vitam.
Primùm mente pia Deum timere
Par eſt, poſtea Principem vereri:
Juſſus conſule juſta, veritati
Prudens ſimplicitas comes nec abſit,
Sic non Achitophel notam mereris.
Et mandata tuere diligenter.
Si præſens tibi ſors favet, futurum
Hunc ne perpetuum puta favorem.
Conſtat Principibus parùm voluntas.

Rarum

Rarum fac Jonathan mali levamen
Fidum conſiliis adeſſe teſtem.
Clyti, & Tantalei memor laboris,
Fauces innocuo doma lupato.
Neſcit dicere, qui tacere neſcit.
Non noſcenda tibi, nec illa noſcas.
Sic Actæoniis vacas periclis.
Hoſti nubilus, invido ſerenus,
Fidus fac Pylades ſies Oreſtæ,
Adverſis animoſus, & ſecundis,
Æquâ tempora dividens ſtaterâ.
Aulam non ſecus ac focum frequenta,
Vicinus ſatis, & ſatis remotus.
Addas his epigramma Martialis,
Quod ſis eſſe velis, nihilque malis.

EJUSDEM MONITUM

Ad amicum.

FIde Deo, tua cautus agas, aliena relinquas,
Diſſimules, &, ſunt ſiqua ferenda, feras.
Tela venenatæ non cures invida linguæ,
Tuque tuam rege, dic pauca, tacenda tace.
Sic placidos curret facilis tibi vita per annos,
Et dabit oranti fata benigna Deus.

ARCUS TRIUMPHALIS
ECTYPON

Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Principi ac Domino

D. THEODORO

Paderbornenſis Eccleſiæ Epiſcopo S. R. Imperii Principi,

In veſtibulo Academiæ THEODORIANÆ *erecti, cum Poëtica Lemmatum & Emblematum exegeſi. Auctore Friderico Rôrigh è Societate Jeſu.*

DEDICATIO.

FUrſtenbergiadûm genus alto à ſanguine Princeps,
Qui magni DONUM diceris eſque DEI.
Si vel juſſa novos hominum ſibi ſumere vultus
Parerent ſcalpro marmora dura meo:
Signa vel è noſtris naſcantur ahenea formis:
Vel noſtro raſum pollice vivat ebur:
Jam pridem Auſoniis non impar arcubus arcus
Alta triumphali fornice ſaxa premat,
Quem ſuper emineat rutilanti diſcolor auro
Inter purpureas crux veneranda Trabes,
Cæteraque in numerum vario ſpectanda colore
Furſtenbergiacæ ſtemmata priſca domus.
Cum quibus arguto certans emblemate ſculptor
Cælaret Phariis myſtica ſenſa notis;

In

In quîs virtuteſque tuas, atque inclyta facta
  Poſtera venturo tempore ſæcla legant,
Quæ nunc immenſum vulgavit fama per orbem,
  Quà rubet exoriens emorienſque dies.
Sed neque dura meo manſueſcunt marmora ſcalpro,
  Nec ſpirant noſtris æneа ſigna focis:
Et mea tam magnis fortuna paratibus impar
  Me prohibet ſtudio morigerare meo.
Nec tamen idcirco metuo, mitiſſime Princeps,
  Ne tuus hæc ſpernat qualiacunque favor.
Nempe ubi deſtituunt conantem grandia vires,
  Conatus merito non caret ipſe ſuo.
Nam ſi dura meo non parent marmora ſcalpro,
  At parent calamo mollia verba meo.
Non poſſum lapides, ſed poſſum ſculpere verſus;
  Æraque ſi nequeo, fundere metra queo.
Ergo ſed incultis malè ſtructum verſibus arcum
  Sacravit famæ noſtra Thalia tuæ.
Perlege, ſi tanti eſt, PATRIÆ PATER, optime Princeps,
  Quâ mea jam pridem carmina fronte ſoles.
Materies tua geſta mihi, tua gratia merces,
  Et virtus color, & gloria lumen erit.

INSCRIPTIO.

PRINCIPI THEODORO

A Deo electo Antiſtiti Paderbornenſi,
Pio, Sapienti, Vigili PP.

Quod conditâ

PAULI V. PONT. MAX.

ET

MATTHIÆ I. CÆSARIS

Auctoritate

THEODORIANA *Academiâ, religionem & bonas artes in Weſtphalia adverſus Errores, & Barbariam æternis ſepſerit armis.*

COLLEGIUM ACADEMICUM

Ejus Celſitudini devotum

L. M. P.

Ad Inſignia Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Principis Theodori.
S. Hieronymus ad Celant.

Summa apud Deum nobilitas eſt clarum eſſe virtutibus.

Illibata nobilitas.

QUod genus illuſtri Heroum de ſanguine ducis
  Et fulges priſcis clarus imaginibus;
Illa quidem certè laus eſt non infima, verùm
  Eſt ea laus ATAVIS debita tota TUIS.
Quod multos opibus, multos quod honoribus anteis:
  Eſſe hæc fortunæ munera vulgus ait.

Quod

Quod tibi mens longâ viget illibata ſenectâ
Cum referant puras tempora cana nives,
Blandaque facundo Majeſtas ridet in ore:
Scis à Natura talia dona dari:
Sed quod te nec opes, nec honores, nec genus inflant,
Quod potius generis Tu genus ipſe tui es,
Et potes ipſe tuis præferre Minoribus illam,
Quam tibi Majores antetulere facem,
Hæc tua laus tota, hæc laus eſt Tibi propria Princeps,
Laus cum ſupremo non moritura die.

EMBLEMA. I.

Vera fides.

Sol unicus orbem univerſum irradians.

Ad Epheſiôs IV. verſ. V.

Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma.

TE pollere fide, Princeps fidiſſime, certum eſt:
Quando tuæ Fidei res facit ipſa Fidem.
Nam ſi facta Fidem Fidei concordia produnt,
Ni tua vera Fides, ſit mihi nulla Fides.
Ergo tuæ Fidei Fidei bene credita cura eſt,
Quæ Fidei fidam præſtitit uſque Fidem.
Mille Fides hodie, Fidei diſcrimina mille:
Totque Fides inter vix tamen ulla Fides.
Plus Fidei à Domino poſcebat Apoſtolus olim.
Ah Fidei in noſtro ſi foret orbe minus!
Ut, velut in toto lucet Sol unicus orbe,
Unica ſic toto luceat orbe Fides.

1 Adauge nobis fidem Luc. 17.

EMBLEMA. II.

Doctrina ſalutaris.
Cœlum ſideribus variegatum.

Danielis XII.

Qui ad Juſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

QUalia nocturno palantia ſidera cœlo
Ducunt noctivagas per freta cæca rates:
Sic THEODORE tuis, ad cœli lucida templa
Aut verbis monſtras, aut teris ipſe viam.
Tu ſacras aperiſque ſcholas, aperiſque profanas,
[illegible] tu noſtrâ pectora voce doces.
Cum [illegible]et aſtantem Gathedralis concio turbam;
[illegible] tuam noſtrâ ſuppleo voce vicem.
T[illegible]ris animis pietatis ſemina mandas,
Et veræ fidei non ſinis eſſe rudes.
Alloquio mœſtos, operâ ſolaris egentes;
Auxilio miſeros conſilioque juvas.
Tu cunctabundos ſtimulis non mollibus urges:
Tu pigros lento non ſinis ire gradu.
Tu malè diſcordes concordi fœdere jungis;
Per te compoſitâ jurgia pace ſilent.
Quæ licet & noſtro fatear patrata labore,
Sunt tamen auſpiciis cuncta patrata tuis.
Nam quodcumque facis ſtudiove operave Tuorum;
Hoc verè, quamvis non facis ipſe, facis.
Jure Tuis igitur ſidus lætabile fulges,
Sive gerenda doces, ſive docenda geris.

Jure

Jure inter reliquas, cæleſtia lumina, ſtellas
Æterno rutilans tempore ſidus eris.

EMBLEMA III.

Modeſtia animi de ſe
ſubmiſſè ſentientis.

Olea baccarum ubertate curveſcens: ariſtæ gravidò culmine terram ſpectantes.

S. Bernardus Sermone XIII. ſup. Cantic.

Magna & rara virtus profectò eſt, ut magna licet operantem, magnum te neſcias, & manifeſtam omnibus, tuam te ſolum latere (virtutem)*, mirabilem te apparere, & contemptibilem reputare; hoc ego ipſis virtutibus mirabilius judico.*

MAgnum eſt ſi magnus magnum ſe neſciat eſſe,
Et ſe vix minimis judicet eſſe parem:
Si de ſe ſileat, totus quem prædicat orbis,
Quemque niſi ingratus, nemo ſilere poteſt.
Si, quæ magna geris, ſoli tibi parva videntur,
Extenues verbis ſi tua facta tuis.
Si laudem fugiens præſtes digniſſima laude,
Si veniam, grates cum mereare, roges.
Cumque omnes vincas, vel certè æquaveris omnes,
Judicio cunctis ſis minor ipſe tuo.
Improba ſi ſtolidi ſpernas arbitria vulgi,
Contentus ſoli geſta probare Deo.
Nulla, niſi in cœlis, meritorum præmia ſperes,
Et populi ſpectes commoda ſola tui.
Hoc magnum eſt, inquam, pulchrum, mirabile, rarum;
Et tamen hoc magnum Tu, THEODORE, facis.

EMBLEMA IV.

Miſericordia in pauperes.

Agricola ſementem faciens cum inſcriptione,

PERDENDO RESERVO.

Matthæi vj. cap.

Theſaurizate vobis theſauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt.

Condita nocturni ſpoliant æraria fures,
Abſorbet gravidas mercibus unda rates.
Improbus abjurat totam cum fœnore ſortem,
Remque ſimul perdit debitor atque fidem.
Vinea ſperantis fruſtratur vota coloni,
Credita vix mendax ſemina reddit ager.
Quæ modò finitimas tangunt pallatia nubes,
Bellicus in cineres vertere turbo poteſt.
Stipatam tineæ populant in ſcrinia veſtem,
Textaque Mæonia nobilitata manu.
Urit congeſtas Vulcanus in horrea meſſes,
Tam multis poſſunt parta perire modis.
Hoc ſolum in tuto eſt, quicquid donatur egenis,
Quas iſtis dederis ſemper habebis opes.

S. Auguſtinus lib. 50. Hom. 29.

Non pereunt quæ Chriſto dantur, alia vero quæ non dederis, & abundant tibi, aut cum vivis amittis, aut cum moreris, dimittis.

EMBLEMA V.

Liberalis parſimonia.

Labrum perennis aquæ fonti ſuo ad libellam reſpondens cum lemmate,

PARSIMONIA MAGNUM VECTIGAL.

Theodoricus Gothorum Rex apud Caſſiod. Variar. 7. Epiſt. 17.

Munificentiam noſtram nulli volumus extare damnoſam, ne quod alteri tribuitur, alterius diſpendiis applicetur.

NOn à Memnoniis aurum tibi navigat Indis,
  Non ab Erythræis eruta bacca vadis:
Nec pia frugiparæ rimatus viſcera matris
  Decolor effoſſas congerit Aſtur opes.
Non te Pactolus, rutilis non fluctibus Hermus,
  Fulva nec auriferi ditat arena Tagi.
Non tua longinquas adeunt commercia gentes,
  Non gravidæ ſulcant æquora vaſta rates.
Non tua privatis creſcunt æraria damnis,
  Non prædas ſub te Principe Fiſcus agit.
Non tibi vexati, rureſtris turbâ, coloni
  Contribuunt lachrymis æra rigata ſuis.
Non tibi ſubſidii ſpecioſo nomine tectam
  Congerit, ut mos eſt, patria juſſa ſtipem.
Hæc quoque, quam placidâ Princeps ditione gubernas,
  Haud ſanè immodicis finibus ora patet:
Et tamen in tantos Tua res tibi ſufficit uſus,
  Et re non magnâ, maxima quæque geris:
Ædificas, renovas, emis, auges, inſtruis, ornas,
  Templa, aras, arces, prædia, rura, domos.

Nomina diſſolvis, fundas Collegia, ſacris
Debitus ære tuo conciliatur honor:
Impenſis erecta tuis Academia ſurgit,
Surgit honoratæ fabrica celſa ſcholæ:
Altare è Phario conſtructum marmore candet,
Candent artifici ſigna polita manu.
Quid memorem veterum ſcripta immortalia Patrum
Noſtra quibus floret Bibliotheca libros?
Quæque piis avidas mulcent concentibus aures,
Per tot inæquales organa ſtructa tubos?
Quæ quoties ſonuêre, tuas, THEODORE, Deique
Flexanimo laudes dulciter ore canunt.
Nemo tibi donat, nemo non accipit à Te:
Tu nulli, & debet patria tota Tibi:
Quis rogo Te, Princeps, Fortunæ rivus inaurat?
Quæ Tibi inexhauſtas gaza perennat opes?
Magnum eſt vectigal parvo frugaliter uti,
Sumptibus & juſtum præſtituiſſe modum.
Nec modico pennas majores tendere nido,
Nec proprii modulum dememiniſſe pedis.
Hoc virtutis opus ſit; multis ſic dare multa;
Ut multa à multis poſcere non ſit opus.
Obſervat prudens hanc Munificentia legem:
Ne quod dat meritis, auferat immeritis.

Cicero 2. de offic. *Cum enim dando egere cœperint, alienis bonis manum inferre coguntur: nec tanta ſtudia aſſequentur eorum, quibus dederunt, quanta odia eorum, quibus ademerint.*

EMBLEMA VI.

Clementia in victos.

Leo homini proſtrato parcens cum elogio,

HOMO HOMINI DEUS.

Cicero pro Q. Ligario.

Homines ad Deos nulla re propius accedunt, quàm ſalutem hominibus dando.

Roma quod innumeris peperit ſibi Martia bellis,
  Sive ea geſta ſolo, ſive ea geſta ſalo:
Parcere subjectis, et debellare superbos,
  Symbolon aſciſcas hoc Tibi jure licet.
Supplicibus parcis, frangit tua dextra ſuperbos,
  Quàm pia dextra bonis, tam metuenda malis.
Extorſit juſtum, non juſta rebellio, bellum;
  Juſta ſed invitâ corripis arma manu.
Utque ſalutiferis fidens Podalirius herbis,
  Facta recens blandâ vulnera mulcet ope:
Aſt ubi vicinos cœpit gangræna per artus
  Spargere lethiferi ſemina cæca mali,
Sævitiâ miti, clementi percitus irâ
  Utiliter ferro ſævit, & igne furit.
Lanea ſic lento librans veſtigia paſſu
  Non niſi poſt longas ſurgis in arma minas;
Tum quoque (ſed fruſtra) teſtans homineſque Deumque
  Ad veniam patulas ſontibus eſſe fores.
Nec cunctata diu dubiis Victoria pennis
  Ancipiti traxit prælia lenta morâ.
Nimirum ſtolidos ſolitus contundere faſtus
  Pugnavit causâ pro meliore Deus.

Hîc tua victricem clementia temperat iram,
Exuis in victos arma odiumque ſimul.
Prima dies bellum, belli dedit altera finem:
Nec tua quàm bellum longior ira fuit.
O quantum eſt rapidi ſucceſſu Martis ovantem
Vindictæ cupidas abſtinuiſſe manus!
Quàm grave anhelantes animi compeſcere motus,
Quem dolor admotâ torret utrimque face!
Vertit enim in ſævum patientia læſa furorem,
Et quæ tarda venit, fortiùs ira premit.
Tu quaſi non hoſti ſed bellum indixeris iræ,
Sic illum victor protegis, hancque premis.
JUSTITIA eduxit gladium, PRUDENTIA rexit,
Condidit actutùm ſpicula pacis amor.
Stringere, Magnanimi; Clementis, ponere ferrum;
Civibus afflictis parcere, Patris erat.
Ergo armis victuſque tuis virtutibus hoſtis
Te ſimul eſt Dominum faſſus, & eſſe Patrem.
Quò quiſque eſt major, magis exorabilis ira eſt,
Et fovet offenſas mens generoſa breves.
Corpora tranſiliunt animoſi ſtrata leones,
Pugnaque dejectò protinus hoſte jacet.
At imbelle genus crabronum ignava propago,
Et læſæ furiis immoriuntur apes.
Res rara eſt, juſtum bellum & victoria clemens:
Res eſt rara quidem, ſed, THEODORE, tua eſt.
Nam tua vel victo victoria profuit hoſti,
Et nocuit ſoli (ſi tamen) iſta tibi.
Sed, puto, non nocuit; quæ te frænare rebelles,
Atque animum docuit poſſe domare tuum.
Tam gravis exiguo compreſſa eſt ſanguine flamma,
Huic quoque parſurus, ſi licuiſſet, eras.

Sed tam crudele eſt cunctis, quàm parcere nulli,
Et ſæva eſt pietas, quæ miſerendo nocet.
Jure igitur duplex circùm tua tempora frondet
Bellica pacatæ juncta corona Mitræ.
Hoſtibus hæc domitis, ſervatis civibus illa,
Pulchriùs illa viret, blandiùs iſta nitet.
Illam Aſtræa tibi, Clementia texuit iſtam,
Phœbeis illa è frondibus, iſta Jovis.
Iſta Sacerdotem decet, & decet illa Dynaſtam,
Civibus hæc AMOR eſt, hoſtibus illa TIMOR.
Crede mihi magnos ſuperant hæc geſta triumphos,
Laudibus hæc quondam poſtera ſæcla ferent.
Scilicet una homines æquat Clementia Divis,
Hinc Deus eſſe homini dicitur alter homo.

EMBLEMA VII.

Sol in horologio ſcioterico duodecimam lineam tangens, cum lemmate,

ALTIOR, INVIDIAQUE MAJOR.

Plutarch. in Moralib.

Uti ſol ſi immineat hominis vertici, aut prorſum tollit umbram, aut minimam reddit: ſic ingens gloria extinguit invidiam.

NUlla dies unquam tam læto ſole refulſit,
Quin fuerit clari luminis umbra comes,
Nullaque tam magno ſurrexit gloria plauſu,
Invidiæ ut ſævo libera dente foret.
Sol tamen ut minimas altiſſimus efficit umbras;
Sic minùs invidiæ gloria ſumma patet.

EMBLEMA VIII.

Ignis undique fumo obſeſſus cum ſcito Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Principis,

JUDICIUM MELIUS POSTERITATIS ERIT.

Plutarch. in Moralib.

Flammam primùm emicantem multus comitatur fumus, qui quidem evaneſcit jam convaleſcente & explicante ſe flammâ; ſic res egregias aggredientem initio multa premit invidia; donec aucta gloria invidiæ fumum diſcutiat: nam fumus gloriæ, invidia eſt.

ASpice ut obſeſſus denſis ramalibus ignis,
  Dum ſenſim vires colligit ipſe ſuas,
Obſcuros nigrâ ſubtexat nube penates,
  Altaque fumoſos volvat ad aſtra globos.
Expecta: mox diſcuſsâ caligine, victrix
  Criſpabit tremulas flamma coruſca comas.
Sic nam naſcentis ſolet incunabula Famæ
  Livor iners nebulis obtenebrare ſuis.
At tua jam geminos virtus penetravit ad axes,
  Et clarum toto ſparſit in orbe jubar.
Quamvis Cimmeria livor tegat omnia nocte;
  Luminibus tamen haud obſtruet illa Tuis.
Si tamen Invidiæ præſentia tempora ſordent:
  JUDICIUM MELIUS POSTERITATIS ERIT.

EJUS-

EJUSDEM ELEGIA,

QUA

Reverendiſſimo, & Illuſtriſſimo Principi,

THEODORO,

Præſuli vigilantiſſimo, Domino Clementiſſimo, Vindici fortiſſimo, Inſtauratori munificent. Pio, Felici, Pacifico,

PATRI PATRIÆ,

Diœceſis Paderbornenſis per annos triginta & quod excurrit ſapientiſſimè gubernata, boniſque omnibus cumulata.

L. B. M. GRATIAS AGIT.

CARE PATER PATRIÆ (ſit enim fas nomine vero
Sive tuum ſtudium ſive vocare meum),
Jam dudum Oceano meritorum merſa tuorum,
Et tam multimodis facta beata bonis,
Geſtio conceptis teſtari gaudia verbis,
Quæ memori pridem condita mente gero,
Utque pio meritas promam Tibi pectore grates,
Ingenii totos explicuiſſe ſinus:
Poſtera ne ſæclis olim labentibus ætas
Arguat ingrati criminis eſſe ream,
Sed ſimul ac dictura oculos attollere cœpi,
Caſta verecundus purpurat ora rubor,
Mens hebet, ars hæret, refugit vox, ora gelantur,
Vincta repentino frigore lingua ſtupet.
Qualis in anguſtis luctans ſiphonibus humor
Feſtinando ſuum ſæpe moratur iter,

Fervet in obſtructis lymphæ vis incita venis,
  Egreſſumque ſibi, dum petit, ipſa negat.
Perque arctas magno nitens molimine fauces,
  Unda ſibi ipſa moram, non patiendo, facit.
Sic mihi denſa ſeges, ſic torrens undique laudum
  Anguſtum vocis copia claudit iter.
Nam quæ prima ſequar tantarum exordia rerum?
  Quod mihi principium, quis mihi finis erit?
[1] Anne quod errorum ſpiſſis erepta tenebris
  RELLIGIO victrix tollit ad aſtra caput?
Relligio liquidis quæ cœli è fontibus hauſta,
  Sidera non dubiâ ducit ad alta viâ.
Lingua mihi intonuit MAGNI quam ferrea KARLI,
  Dum pia pro CHRISTI numine bella gerit.
Indomitoſque ſacris compellit Saxonas armis
  Barbara cœleſti ſubdere colla jugo.
Quam mihi inhumanâ profugus feritate Quiritum
  Tertius, elingui tradidit ore, LEO.
Hæreſis atdudum Stygiis prorupta cavernis
  Impia in adverſum ſumpſerat arma DEUM.
[2] Monſtrum horrendum, informe, cui IGNORANTIA mater,
  Et FASTUS pater eſt, SEDITIOQUE ſoror,
LIBERTAS nutrix, RIXÆ comitantur euntem.
  JURGIAQUE evulſis ſanguinolenta comis:
Illius armigeri FRAUDES, MENDACIA, TECHNÆ,
  Et ſacris inhians fœda RAPINA bonis.
His illa auxiliis, illâ ſuccincta phalange
  Auſa erat æterno bella movere DEO.

Hinc

1 Orthodoxa Religio in integrum reſtituta.
2 Miſera rerum facies cum ad gubernacula Princeps vocaretur.

Hinc fera barbaries, ruptiſque licentia frenis
Fas omne in vitâ miſcueratque nefas.
Plebs miſeranda ſui Paſtoris prodita fraude,
Errabat ſævis obvia præda lupis.
Nec ſoliti templis indicebantur honores,
Feſtaque deſierant ritè vetuſta coli.
Calcabat ſanctas victrix audacia leges,
Jura dabat cæcus pro ratione furor.
Verùm ubi TE votis hominum expugnata piorum
Admorunt ſacræ fata benigna MITRÆ,
Cana FIDES rediit, rediit PIETASQUE, PUDORQUE,
Et malè neglectis debita cura ſacris,
Ornatus templis, dignatio reddita Myſtis,
Moribus integritas, Legibus obſequium.
Ad ſua palantes revocatæ ſigna KALENDÆ,
Certior ut ſacrum curreret annus iter.
Impia Libertas rigidis compreſſa lupatis,
Præmia fas, dirum eſt pœna ſecuta nefas.
Ferrea inaureſcens ſtudiis melioribus ætas
Falcigeri retulit tempora priſca ſenis.
Atque, ut ubi roſei tenerum jubar exſerit oris,
Et ſola lucifluo terrea fonte rigat,
Humida decedunt venienti nubila Phœbo,
Complicat & furvos nox inamœna ſinus,
[3] Monſtraque per cæcas impune vagata tenebras
Cogit in aſſuetos lux rediviva ſpecus:
Haud aliter ſimul ac Tu Relligionis avitæ
Æthercam celsâ promis ab arce facem,
Concita diffugiunt bipedum portenta luporum
Sive tuo gladio territa, ſive pedo.
Hic ſe præcipiti deturbat ab aggere ſaltu,
Et pavidus, nullo terga premente, fugit.

3 Pravorum dogmatum ſatores juſſi faceſſere.

Ille

Ille parùm pedibus tanto in diſcrimine fidens
  Laſſa per obſtantes brachia jactat aquas.
Theſea magnanimum plenis veneratur acerris
  Attica probroſo libera terra jugo,
Qui Labyrinthæos auſus penetrare receſſus
  Semivirum forti perculit enſe bovem.
Aſt ego, funeſtis, Te Vindice, libera monſtris,
  Ægiden veneror TE, THEODORE, meum.
TE primùm rabiem caulis arcente lupinam
  Deſiit innocui carnificina gregis.
Tu ſparſos artus laceri conquiris ovilis,
  Tu per teſqua vagas devia cogis oves.
Paſcua Tu monſtras riguis lætiſſima lymphis,
  Hîc ubi perpetuo gramine vernat humus.
Tu rapidos æſtus viridi defendis in umbrâ,
  Torrida ſiderei dum furit ira canis.
Tu mala Pœoniis cohibes contagia ſuccis,
  Saucia Tu medicâ corpora mergis aquâ.
Neç pudor eſt ægram manibus tractaſſe bidentem,
  Nec collum feſſæ ſuppoſuiſſe pudor.
Nempe ille ante oculos Paſtor TIBI ſemper oberrat,
  Qui propriâ caras carne ſaginat oves.
Illa TIBI vacuam crebrò vox perſonat aurem,
  Et nunquam oblito labitur ex animo:
Siquis amor noſtri memori tibi pectore flagrat,
  Hunc paſcendo meos exere, Petre, greges.
Ergo dum ſtabili fundata Eccleſia rupe
  Ridebit Stygias non labefacta minas.
Dum CHRISTI aſſertus Numen venerabitur Orbis,
  Dum quis erit veræ religionis honos.
Hæreſeon hoſtem, Fidei, THEODORE, Patronum
  Te canet æternâ poſthuma fama tubâ.

Hæç

Hæc tua inocciduâ florebit gloria laude
  Clara futura ſolo, clara futura polo.
[4] Longævamne canam per terna decennia PACEM
  Copia quam cornu divite larga beat?
Haud procul hinc ferro Mavors bacchatur & igni:
  Nulla mihi ſomnos claſſica pulſa fugant.
Squalent finitimi fœdis populatibus agri:
  Me tamen in dulci Pax fovet alma ſinu.
Flava Ceres fortes cogens ad ſigna colonos
  Militiâ ferrum diſtinet omne ſuâ.
Denſa per incanas cædes graſſatur ariſtas,
  Prataque gramineâ florida ſtrage natant.
Caſſide in emeritâ molitur aranea caſſes,
  Frugiferam placidus vulnerat enſis humum.
Splendent attriti glebâ ſtridente ligones,
  Martiaque in tenebris exedit arma ſitus.
Neve quies ullo violetur publica motu
  [5] JUSTITIA exerto pervigil enſe cavet.
Latrones procul hinc, procul hinc vos tollite fures,
  Et quiſquis rapto vivere dulce putat.
Nil vobis, moneo, THEODORO Principe, tuti eſt:
  In vos manſuetas non habet ille manus.
Ille mei ad clypeum qui Principis excubat enſis,
  Sontibus exitio eſt, præſidioque probis.
Nec vos vel precibus, pretio vel fidite, culpam
  Strenua non tardo mox pede pœna premet.
Hoc vetera, hoc vobis monumenta recentia narrant,
  Quæ paſſim medio plurima rure patent.
Pendula ab arboribus, radiiſque implexa rotarum,
  Debita carnivoris corpora vulturibus.

At

4 Pax & publica tranquillitas omni ope conſervata.
5 Juſtitia pacis publicæ inexorabilis Vindex.

[6] At ſi quis tardas monitis adverterit aures,
Sentiet illa ſuo vera fuiſſe malo.
Teſtis BECA NOVA eſt, tuus eſt BENHUSIA teſtis
Nunc quoque prædonum ſanguine pinguis ager.
Cùm graſſatorum florentes ære catervas
Lux improviſæ dedidit una neci.
[7] Ipſe adeò è cœlo ſumptis Vincentius armis
Tam pia præſenti prælia juvit ope.
Ille & lymphatos egit terroribus hoſtes:
Et rexit noſtrâ ſpicula miſſa manu.
Mutant fata vices, & amico Numine, præda,
Qui prædaturus venerat, ipſe fuit.
Plurima victrici ſternuntur corpora ferro,
Plurima Juſtitiæ victima cæſa litat.
Impia pullati duxerunt funera corvi,
Et ſaturi leſſum concinuere canes.
Nunc quoque tranſverſim Cerealibus obvia ſulcis
Sæpius agricolas oſſa morantur equos.
Inde tibi, PRINCEPS, plaudunt Urbeſque, Viæque,
Ruraque, quod ſævo cuncta timore vacent.
TE canit intrepidâ nocturnus voce Viator,
Obſcurum tuto cùm pede carpit iter.
TE recinens patulâ paſtor reſupinus in umbrâ
Securas longo carmine mulcet oves.
Te canit in molli projectus gramine meſſor
Ad vitreas Paderæ lenefluentis aquas.
Ergo iterum pacis PAX aurea ſuſcitat artes,
Et redit ad ſolitos muſica turba choros.
[8] Ergo iterum, Phœbo reſtim ducente, Camœnæ
Ad numerum ſaliunt, ad numerumque canunt.

West-

6 Pœnæ de turbatoribus publicæ tranquillitatis ſumptæ.
7 Anno 1601. ipſo S. Vincentii Prædonum copiæ cæſæ ad vicum Benhuſen.
8 Bonarum artium ſtudia excitata.

Weſtphala Pierias pubes operatur ad aras
  Et litat, Aonio vota probante DEO.
Quæ modò ſingultim parco lacrymaverat imbri,
  Nunc fremit immenſo Caſtalis unda lacu.
Tu, PRINCEPS, Cyrrhæ longæva ſilentia rumpis,
  Ne ſeneant tacito ſqualida plectra ſitu.
Invia Tu nobis Heliconis teſqua recludis,
  Culmina tu facilem ſternis ad alta gradum.
Tu pridem exulibus, Mecœnas optime, Muſis
  Principe magnificam condis in urbe domum.
Tu primùm [9] SOPHICO palmam proponis AGONI,
  Cingat ut emeritum laurea ſerta caput.
[10] Per te, quo ſtimulet Virtutis amantia corda,
  Nobilis ingenuum gloria calcar habet.
Tu vaſtum ingeniis aperis felicibus æquor,
  Tota ubi dent placidis vela ferenda Notis.
Per TE Naturæ cæcos tentare receſſus,
  Et licet ignaras lucis inire vias.
[11] Quænam cœleſtes æternet regula curſus,
  An ſupera aſſiduo templa canore ſonent.
An vaga nocturnis diſcurrant aſtra choreis,
  An ſiſtant moto ſidera fixa polo.
Quàm variæ cœli cingant præcordia zonæ,
  Et ſua quo ventos ubere mater alat.
Anne Cyteinis pudefiat Cynthia rhombis,
  Queiſve ſui maculis inquinet orbis ebur.
Cur ſalſos pelagus fluctus, cur flumina dulces,
  Perpetuas fontes ejaculentur aquas.
Aut quis, ne infeſtis terras ſuperobruat undis,
  Temperet undoſi cærula fræna maris.

Cur

9 Gymnaſium exædificatum.
10 Gradus & honores Academici.
11 Philoſophicæ Mathematicæque diſciplinæ, ad humaniores artes adjunctæ.

Cur gravis excuſſis immugiat ignibus æther,
  Miſtave cum liquido ſanguine ſaxa pluat.
Aut quæ perpetuent Ætnæas pabula flammas,
  Quidve flagrans rutilo crine cometa vehat.
[12] Quid quod & arcanæ penetralia Theologiæ
  Auſpiciis, Princeps, ſunt reſerata tuis?
Quid quod Weſtphalicas duce Te remeavit in oras
  Sancta Palæſtino cognita lingua Syro?
Et ſacra divinis intexta oracula libris
  Dulcius ex ipſo promere fonte licet?
[13] Quid memorem celſis ſpectandas turribus ARCES,
  Et tantùm Domino tecta minora ſuo?
Ornamenta olim pacis, munimina belli,
  Sumptibus ad cælum ſurgere juſſa tuis,
Hinc NOVA deterſo veteris ſqualore ſenectæ
  Jamque ſuo demum nomine digna DOMUS,
Regalem tectis immanibus explicat aulam
  Laxaque formoſis atria porticibus.
Quas circùm, virides ventis criſpantibus undas,
  Plaudit laſcivis ſquamea turba choris.
Flora favet, favet attiguis Pomona viretis,
  Certatimque ſuas utraque promit opes.
Utraque certatim vernantes divitat hortos,
  Floribus illa ſuis, fructibus iſta ſuis.
[14] Inde WEVELSBURGI ſolido domus ardua ſaxo
  Nubila ſublimi culmine celſa ferit.
Hæc olim à priſcis (famæ ſi credimus) Hunnis
  Poſt varios Dominum TE ſibi legit heros,
Nunc te digna domus, ſed erant magalia nuper
  Penè ruinoſo ſemiſepulta ſitu.   Cir-

12 Theologia, & Lingua Hebræa.
13 Diœceſis ſumptuoſis ædificiis & operibus communita & ornata. Newhauß Arx ædificata, horti non amœni minus quam frugiferi concinnati.
14 Wevelsburg Arx magnificè conſtructa.

Circum Chaoniæ texunt umbracula quercus,
  Sylvaque vicinas occulit alta feras.
Quaſque ſub hoſpitiis celat frondentibus arbos,
  Plurima laſcivo gutture vernat avis.
Nam quid CollegI ſacras venerabilis ædes [15]
  Templaque ſublimi conſpicienda tholo?
Quæque ſtatas numeris edis vocalibus horas
  Niliacas TÚRRIS vincere digna Pharos?
Tecta quid auguſti memorem viſenda Lycæi [16]
  Et PATRIÆ, & vero tecta dicata DEO?
Hanc divina ſibi legit Sapientia ſedem,
  Incolit hos virtus Relligioque lares,
Hîc Sophici crebrâ celebrantur gymnade ludi,
  Doctaque quæ nullo bella cruore madent.
Hîc agiles poliunt ad bella forenſia linguas,
  Hîc ſalit à volucris fons pede factus equi.
Illic facundi ſplendent Demoſthenis arma,
  Suadaque germano Cecropis ore ſonat,
Hîc Juvenum ingenuas animi formantur ad artes,
  Hîc facilis diſcit prima elementa puer,
Quamque olim Patriæ præſtantibus approbet actis,
  Virtutem à teneris combibit unguiculis.
Hîc TUA Palladii ſuperaſtans limina Templi
  A Polycletæa ſpirat imago manu.
Principe digna ſacri majeſtas eminet oris,
  Ambit honoratas aurea mitra comas,
Flexile Sarranum marmor rugatur in oſtrum,
  Et trabea ex humero pendula utroque fluit.

15 Collegium Societatis JESU à fundamentis excitatum, Templum inſtauratum & viſendis operibus ornatum.

16 Ædificium Academicum in ſuas exedras aptè deſcriptum.

17 Statua Principis in Scholarum veſtibulo ejus in bonas litteras voluntatis monumentum.

Quæque tibi vivo eſt, eadem quoque marmore ſculptum
Paſcendi ſequitur ſedula cura gregis.
Nam manus una pedum præfert, manus altera librum,
Ut regat illa pedo, quos docet iſta libro.
Illam poſt multos aliquis venerabitur annos,
Verbaque non ſiccis proferet iſta genis:
Fürſtenbergiacâ, THEODORUS, origine Princeps,
(Namque illum memini cernere) talis erat,
Talis erat, neque multùm à vivo abludit imago,
Eheu quod fas ſit dicere, talis erat!
Mente ſagax, [18] vultu facilis, cultuque modeſtus,
Manabat comi multus ab ore lepos
Tum quoque, cum ſeris natura ſatiſceret annis,
Temporis antiqui geſta referre memor.
Pacis amans, rectique tenax, nec prodigus æris,
Et tamen in Patriæ commoda largus erat.
Oderat immodicos faſtus, ſed & oderat aſtus,
Non affectatæ ſimplicitatis amans.
Moribus antiquis, cultor Pietatis avitæ,
Certus in antiquâ relligione mori.
Non fuit impoſitis populo gravis ille tributis,
Aula ſed inſletas ſobria parſit opes.
Non ſibi, ſed Patriæ genitum ſe credidit eſſe,
Communemque ſuis civibus eſſe Patrem.
Nunc cœlum colis, ô cœlo digniſſime Princeps,
Aſpectu frueris nunc propiore DEI.
Cunctaque Lunaï varium ſubjecta ſub axem
Deſpectas oculis inferiora tuis.
Virtuti imperium ſi par tibi fata dediſſent,
Tot meritis Orbis vix ſatis unus erat.
Virtuti ſi par ævum tibi fata dediſſent,
Sæcula tot meritis vix ſatis ulla forent.

18 Ingenium & mores Principis.

Sed

Sed nos indigni qui te frueremur eramus,
O ſemper magnis Livor inique viris!
Sic, niſi quæ ſerò nobis erepta dolemus,
Nos bona, fatali noſtra ſtupore, latent.
At tua nunc pennis peragrat victricibus orbem
Gloria non ullo præmoritura die.
Et ſi quem vivo Livor ſubtraxit iniquus,
Poſt obitum duplici fœnore creſcit honos:
Donec ſidereis gemmaſcet floribus æther,
Et peragent ſolitas noxque dieſque vices,
Dum mare conſuetis repetent anfractibus amnes,
Et dubio venti prælia marte gerent.
Pastoris Theodore Boni, Patriæque Parentis,
A grata titulum poſteritate feres.
Hæc & plura tuæ ſpectator imaginis olim
Non tacito, Princeps, verba dolore dabit.
Quò feror? unde abii? quæ me via? quove reducet?
Quò ruis in vaſto cymba minuta ſalo?
Ante pererrato lucis pater aureus orbe
Frena fatigatis ignea demet equis,
Singula quàm memori liceat deſtringere verſu
Condita vel ſumptu, vel reparata tuo.
Tu me marmoream quondam Theodore relinques,
Teſtea quæ mihi cùm præficereris eram.
Aurea Tu magni revehis mihi tempora [19] Karli;
Cæſaris Henrici tu benefacta refers.
In te Meinwerci pietas operoſa revixit,
Tu verum Imadi Præſulis inſtar habes!
Ergo quod Henrico, Meinwerco, Karolo, Imado,
Debeo promeritis hoc Theodore tuis.

19 Karol. Mag. fund. S. Henricus benef. primarius. Meinwercus & Imadus laudatiſſimi Præſules Eccleſiæ Paderb.

STRENA
KALENDIS JANUARIIS
ANNI M. DC. XVI.

Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Principi, THEODORO Epiſcopo & Principi Paderbornenſi, Clementiſſimo Domino ac Fundatori, à Collegio Theodoriano Soc. JESU demiſſiſſimè oblata.

GRATULATIO
De tribus
ANNORUM DECADIBUS

In Principatu feliciter exactis, & quarta hoc Anno M. DC. XVI *ineunte.*

PRIMA DECAS

Ab Anno M. D. LXXXV. *ad* XCV.

PATRIA RESPIRAT.

O Quicquid ſuperas ævi digniſſime Princeps,
Et ſemper Janos promeriture novos!

Ingre-

Ingreditur Divis novus ecce faventibus annus,
  Et ſecum patriæ ſpemque decuſque vehit.
Annorum jam quarta decas Te Principe nata,
  Integrat imperii ſeptima luſtra Tui.
Quotquot præteriti pepererunt gaudia ſoles,
  Exortu cumulat lux hodierna ſuo.
Nam quis erat populi plauſus, quod ubique ſecundum
  Murmur, & ominibus vota referta Tuis!
Infula cùm primùm meritos amplexa capillos,
  Virtuti ſtatuit præmia digna Tuæ?
Integra tunc primis vernabat floribus ætas,
  Nullaque canities tinxerat alba comas:
Cana tamen vegeto fervebat pectore virtus,
  Ultra quæ canos vivere digna foret.
Quocirca votum populis erat omnibus unum,
  Ut Tibi luſtra Deus vivere multa daret.
Annuit Omnipotens, &, quæ florentibus annis
  Nactus eras, juſſit ſceptra tenere ſenem.
Nos, præter canos ne quid vehat ægra ſenectus,
  Sollicito Superis fundimus ore preces;
Ut ſemper viridi reparent Tibi corpore vires,
  Et ſemper remigret ſanguis in oſſa recens.
Sic ætas gravior juvenili fulta vigore,
  Addat ad elapſos tempora longa dies.

ALTERA DECAS

Ab Anno M. D. XCV. *ad* M. DC. V.

PATRIA LIBERATA.

PAtria jam mœſtos per prima decennia vultus
Exuerat, veteri pænè ſoluta malo.
Aggrederis Princeps veſtigia tollere labis,
Neu ſuper ulla mali ſint monumenta, caves.
Agmina vicinis volitantia noxia campis,
Audebant fines carpere Marte Tuos:
Cùm tamen interea multus Tibi creditor aurem
Velleret, atque Tuas ſollicitaret opes.
Nec mora: diſſolvis, cunctis plaudentibus, æra,
Et non facta Tuis nomina temporibus.
Quis non plauſiſſet ſic commoda publica quæri,
Nullaque privatas lædere damna domos?
Non etenim miſeris violentia ſæva colonis,
Nec fallax auri Te locupletat amor;
Sed faſtus ignara domus, parvoque beata,
Et paraſitorum menſa peroſa greges.
Quid referam patriis depulſos finibus hoſtes,
Et data prædonum corpora vulturibus?
Quid prope perculſam turbis civilibus urbem,
Sub Tua, damnatâ peſte, rediſſe juga?
Errorúmne canam detractas mentibus hydras,
Clauſaque doctrinæ templa profana novæ?
An poſitas Patribus ſedes, & aperta Lycæa,
Creſcat ubi ſtudiis culta juventa bonis?
His agis, ut pacem, vel turbatura ſalutem,
Ne ſerus metuat monſtra videre nepos.

O ſe-

O felix, quemcunque Tibi Deus annuit annum,
Et qui te ſalvo gaudia Janus agit!
Quiſquis enim patriæ Theodorum reddidit annus,
Quis neget hunc donum Numinis eſſe Novum?

TERTIA DECAS

Ab Anno M. DC. V. *ad* XV.

PATRIA ORNATA.

CUm jam bis decies meſſis fudiſſet ariſtas,
Et Te bis decies Principe bruma nives;
Patria multiplici rerum defuncta periclo,
Tot contenta notis dulcis amoris erat.
Cernebat geminas viſendis turribus arces,
Ipſi quæ decori præſidioque forent.
Undique Relligio cenſu dotata perenni,
Ibat in antiquum jam rediviva decus:
Præcipue Matrem pietas complexa Tonantis,
Quæque colit panis Numen in effigie:
Muneribus quæ compta tuis florentior ibat,
Cùm referunt pompas annua ſacra pias.
Tunc omnis dulci Theodori nomine vicus
Perſonat, & fauſtas jactat ad aſtra preces.
Hæc olim perfecta dabas. quis plura requirat?
Eſt tamen, ille Tuus quod ſuperaddat amor.
Gymnaſium pridem cœtus formabat IESU:
Sed deerat ſobolem poſceret unde novam.
His, veluti teneras poſſint ubi pangere ſtirpes,
Uberis aſſignas pinguia culta ſoli.
Quid poſt hæc agitas? nimirum, tota quod olim
Saxoniæ tellus prædicet Heſperiæ.

Omnis enim regio, quam Rheni hinc alluit amnis,
Quam liquidis, alia parte, Viſurgis aquis,
Nullas, quæ Sophiam colerent, numerabat Athenas,
Vænibant alio ſub Jove mentis opes.
Annuit Auſonio Præſul de culmine Paulus,
Et dat Muſei condere jura novi.
O Te ter felix Academia nata parente!
Nata diu vivat, vive diuque Parens.

QUARTA DECAS

Ab Anno M. DC. XVI.

PATRIA FELICITATEM SPERANS.

JAm ſol ridenti ſolitò formoſior ore
Pandit purpureas ad nova ſecla fores.
Egreditur nova lux, nova ſpes, nova Principis ætas,
Aureus ex alto temporis ordo redit.
Sic tua promeruit virtus, ſic inclyta facta,
Semper in illuſtri vivere digna die.
Et quoniam teneræ ſtudiis ſervire Juventæ,
Tot tibi præ curis, maxima cura fuit,
Optamus, Deus ut de noſtris detrahat annis,
Producat vitæ ſtamen ut inde Tuæ.

PIA JUSTA

Reverendiſſimo atque Illuſtriſſimo Principi ac Domino,

D. THEODORO

SACRI ROMANI IMPERII PRINCIPI,

EPISCOPO PADERBORN.

PATRI PATRIÆ,

Collegii Societatis JESU, ac Domus probationis, nec non Academiæ Paderbornenſis

FUNDATORI & PARENTI,

In ante diem Iduum Decembr. Anni cIↃ IↃ cxIIx. *publico bonorum omnium luctu elato,*

SOLUTA

A Collegio Academico Societatis JESU Paderbornenſi.

Indictio Funeris.

I PRÆCO, I FAMA,

FUNUS INDICTIVUM EST

REVEREND. ET ILLUST. PRINCIPI AC DOMINO

D. THEODORO

E NOBILI ANTEIQUA FURSTENBERGIORUM FAMILIA SACRI ROMANI IMPERI PRINCIPI PACIFICO, B. ECCLESIÆ PADERBORNEN. PONTIFICI RELIGIOSO, PATRI PATRIÆ, CIVIUM PARENTI, POPULO IN DELICIIS, COLLEGII SOCIETATIS, DOMUS PROBATION. ACADEM. PADERB. AUTORI FUNDATORI MUNIFICENTISS. LIBERALISSIMO, IMMORTALIS MEMORIÆ PRÆSULI,

QUI POSTQUAM

VIXIT ANNOS LXXI. MENSEIS III. PIE CASTE
REXIT ANNOS XXXIII. MENSEIS VI. DIES XXIIX. FELICITER

LETHO DATUS EST

PRIDIE NONAS XBREIS, ANNO GRATIÆ cIↄ Iↄc XIIX.
QUIBUS EST COMMODUM IRE, JAM TEMPUS EST,

NUNC EX ARCE ECFERTUR.

TU-

TUMULI

Piis Præſulis Manibus, caris Principis exuviis erecti.

Patria beneficiorum acceptorum memor Patri ſuo P.P.

MAUSOLEUM.

NObile Mauſolo ſtruxit Regina ſepulcrum,
  Laude quod immodica Cares in aſtra ferunt;
Utque vel abſumpto carie, ſenióve pereſo
  Mnemoſyno, poſſet conjugis eſſe memor,
Semicremata rogo mirantibus extulit umbris,
  Expoſitoque oculis condidit oſſa vitro;
Quin vitro effuſas avido bibit ore favillas,
  Poſſet amati aliquam partem ut habere viri.
Hæc Regi Regina ſuo: quod amabò parenti
  Mnemoſynon ſtatuet Patria grata ſuo?
Se TIBI deſtituit: Tua Filia, Mauſoleum
  Poſt obitum PRINCEPS eſt THEODORE Tuum.
Non hoc Illa Tibi, ſed Tu Tibi ſurrigis ipſi,
  Tu Mauſolei conditor ipſe Tui es.
At quodnam adlambet buſtum? quos hauriet artus
  Ignibus ereptos? quem cinerem illa bibet?
Non licet illatos adytis penetralibus artus,
  Non licet egeſtâ tollere corpus humo:
Quin tumulo adſperſos cineres legere ore veretur,
  Et Maneis metuit ſollicitare pios.
Ne tamen uxori Tua cedat Filia Regis,
  Iſta viri cineres vult bibere, illa Patris.

Dum

Dum Tua poſtgenitis transſcribit facta loquenda,
Eripit ex avidâ PRINCIPIS oſſa pyrâ:
Dum memori virtutem animo, moreſque reponit,
Cernit in oppoſito PRINCIPIS oſſa vitro:
Dum grato benefacta ſibi data pectore condit,
Haurit in aurato PRINCIPIS oſſa ſcypho.
Mauſoleum ingens, omnique perennius ære,
Quod tanto ſtatuit Filia tanta Patri!
Hic Tibi communis functo benè munere Patris,
Patri, dum vivet Patria, vivet Amor:
Hic Tibi ſupremi functo bene munere Myſtæ,
Myſtæ, dum vivet Patria, vivet Honor.

PRÆSULI

Optimè de ſe, de univerſo Clero merito, admodum Reverendum & prænobile Cathedralis Eccleſiæ Capitulum.

EPITAPHIUM.

SAnguine quo fueris, qua ſtirpis origine cretus
Trabs docet, & geminæ penna jugata Trabi.
Munere quo fueris, quo pridem functus honore,
Crux docet, & geminæ Mitra jugata Cruci.
Quæ pietas, loquitur Cidaris; quæ vita, Tiaras;
Quàm facili Clerum rexeris arte, Pedum.
Solum internam opus eſt mentis proponere formam,
Ne virtutum inſtar nobile fata premant.
Hanc utinam ad vivum poſſet rupi indere ſculptor!
Pulcrius hôc nullum marmor in orbe foret.
Facta fidem ſuperant, virtus encomia vincit,
Nulli illam fas eſt ore vel ære loqui.

Hoc

Hoc tantum, ſi quod Templiſque, Ariſque dediſti
Jam repetas, & ſi creditor eſſe velis,
Nil par impenſis, meritis nil grandibus æquum,
Tota Diœceſis quod dare poſſit, habet.
Nos autem Tua cura olim, dum veſcimur aurâ.
Dum ferient oculos marmora mœſta pios;
Æternùm innocuas SALVERE jubebimus umbras,
Et requieta levi membra VALERE ſolo.
Et ne venturis hæc quiſquam neſciat annis,
Poſtgenitis volumus marmora muta loqui.

Collegium & Domus probationis Societatis JESU Paderborn.

FUNDATORI PARENTI

Optimo & liberaliſſimo.

F. F. M. M. L. P. P.

CENOTAPHIUM.

NOn tibi ſarcophagum, aut plenam componimus urnam,
Exoptatum alibi Tumba cadaver habet.
Hic ſolùm lacrymis Tumulum humectamus inanem,
Et quia nil Tui adeſt, nil niſi flere juvat.
Tu vivus Templumque, Domumque, Scholamque dediſti,
Quod noſtrum eſt, donum eſt, ô THEODORE, Tuum.
Iſta dabas vivens, obitâ quid morte relinques?
Mortane munificam claudet avara manum?

Quæ

Quæ Tibi dilecti ſervabunt pignora Nati,
  Patris ut hæc, dicant, ſunt monimenta mei?
Cui dabis exanimes artus? cui dulce relinques
  Exuvium? cineres quæ teget urna Tuos?
Omniane adſcriptis tranſdes heredibus oſſa?
  Nil Nati poterunt Patris habere ſui?
Non digitum antiquo fas eſt incidere ritu,
  Pallidave in molli colligere oſſa ſinu?
Cor nobis utinam tantùm licuiſſet humare!
  Succenſum noſtri Cor quod amore fuit.
Fecit id Henricus Franci inclyta gloria Regni,
  Delphon ut erigeret Pindarus iſte novam.
O quoties aliquis ſacras aditurus ad aras
  Dixiſſet lacrymans: Cor benè molle cuba.
Aut in Pyramidis cono felice locaſſet,
  Ut Cor ſublimis grande referret apex:
Aut etiam ipſe ſuo geſtiſſet condere corde,
  Uſque memor Cordis poſſet ut eſſe Tui:
Et caret invidiâ pietas quod ſuadet: amoris
  Ambiviſſe fuit, ſed caruiſſe dolor:
Verùm habeant alii, Cor cetera membra ſequatur,
  Ne pia dividuâ membra tegantur humo,
Tu cape Cor noſtrum, Princeps, hoc conde ſepulcro;
  Ut ſit ibi noſtrum Cor, ubi noſter Amor.

A C A-

ACADEMIA PADERBORN.

Magnificentiſſimo & Clementiſſimo ſuo

AUTORI AC MOECENATI.

Ex Populo, Olea & Myrto

SEPULCRUM PYTHAGORICUM.

POpulus invicti fuit olim roboris index,
  Almæ hieroglyphicum Pacis Oliva fuit.
Panthoïdæ æternum Myrtus ſignavit amorem,
  Unde Tria inferias Manibus iſta dabat.
Quid Tibi Athenæum ſacret, Illuſtriſſime PRINCEPS,
  Officii ſtatuat quæ monimenta pii?
Quam fundata Tibi Sapientia dedicet urnam?
  Quæ ponat meritis Mnemoſyna æqua Tuis?
More Tibi Samio ternas Academia frondeis
  Adſtituit, mentis ſymbola grata ſuæ:
Populus Herculei cingat Te roboris index,
  Eſt illa invicto digna corona viro.
Te neque Lerneo perterruit Excetra rictu,
  Nec ſeptemcipiti vertice vicit Hydra;
Improba Saxonico proruperat illa Cucullo,
  Nixa minace Tuum dente ferire gregem,
Jamque vomens igneis, jam ſibila colla retorquens,
  Ibat ovans Princeps implicitura caput.
Cum Tu obluctantem fruſtrà complexus hyænam
  Forti eliſiſti guttura panda manu.
Phineas etiam monſtra infeſtantia menſas,
  (Qualia ineſa fame terra Batava fovet:)

Zetus

Zetus abegiſti, & Stymphalia monſtra trucidans
Eripuiſti avidæ ſemivorata gulæ.
Ambiat ergo Tuam fortiſſima populus Urnam,
Evireat Manes populus ante Tuos.
Ponè illam adſerimus ramum pacalis Olivæ,
Nam dum vitam ageres frons ea grata Tibi,
Commiſſos altâ Civeis in pace regebas,
Cum Toga viſa Tibi eſt gratior eſſe ſago.
Servaſti æterno ſemel ictam fœdere pacem,
Quàm neque lis, neque vis, nec mala ſolvit Erys.
Sæpe intentatum repuliſti Pallade Martem,
Ut regeres hoſtes Marte, ſed arte Tuos.
Cum ſedanda Tibi belli civilis Enyo
Juſtaque plebeius poſceret arma furor.
Vis illata enſem ſtrinxit, Moderatio rexit;
Poſſe ſed eductum condere, Pacis erat.
Hæc Tibi palma duplex, uno hæc ex ſtipite nata eſt
Arbor, in hac una eſt junctus Apollo Jovi,
Et quod ſervaris Civeis, & viceris hoſteis,
Præſulis illud erat, Principis iſtud opus.
Floreat ego Tuo pacalis oliva ſepulcro,
Ad cineres vireat pinguis oliva Tuos.
Reſtat adhuc Myrtus, veri nota Myrtus amoris,
Supremus de Te jure triumphat Amor.
Ille calens duplici moribundo in Principe flamma
Ferbuit, ille hominis, Numinis ille fuit.
Vos ego, quos duris urgens in rebus egeſtas,
Quos vago Anancitis preſſit iniqua lare:
Vos ego inexhauſti teſtes affabor amoris,
Dicite, (ſcitis enim) Principis ecquis amor?
Quo me Myrte rapis, Cœlo gratiſſima Myrte?
Arbor Erotis eras, PRINCIPIS arbor eris.

In nos illa Tuum, Noſtrum in Te illa excit amorem,
Una illa æternùm ſubdit utroſque jugo.
Floreat ergo Tuæ Myrtus pulcerrima Tumbæ,
Ad tumulum vireat Myrtus amica Tuum.

VETUS CAMOENA,

Qua Illuſtriſſimo Principi

THEODORO

Primam olim Padibornæ Mitram gratulatus, nunc eandem libentem volentem iterato plectro ſalutat veteranus idem Muſarum Sacerdos,

R. P. Martinus Becanus è Soc. JESU, *tempore electi Principis Profeſſor Paderbornæ.*

ECce tibi, Princeps, toties è deſide prælo
Muſa verecundum juſſa ſubire diem.
Triginta pluteo latuit prope clauſa DECEMBRES;
Ex quo prima Tuo luſerat illa PEDO.
Nunc pænè exanimem revocas in luminis auras?
Quis Mecœnatem TE MARO non redamet?
Si deſit plauſus; ſat erit tibi carmine nondum,
Quo juveni placuit, diſplicuiſſe ſeni.
Sed terſæ fors eſt aliquantò antiquius auri:
Quid mirum? veterem tangit arundo chelyn.

DEO, PRINCIPI, PATRIÆ.

An. M. D. LXXXV.

INclyta cum ſacro gaude PADIBORNA Senatu,
Et præſens toto læta ſit orbe dies,
Nobilis antiquâ ſerie THEODORUS avorum
Præſulis officium Pontificale tenet.
Cernitis armorum chartâ ſpectabilis iſtâ
Quæ novitas, ſceptri quæ ſit imago novi?
Mitra decens habitum fibris diſtincta duabus
Quid, niſi quod cleri ſit caput ille, docet.
Jungitur effigies rubræ crucis. ecquid in illâ
Præſes odoriferi ſigna cruoris habet?
Scilicet ut vigili Paſtor tuearis amore,
Quas Chriſtus lacerâ carne redemit oves.
Si lupus accedat prædæ præſentis avarus,
Ecce PEDUM manibus pontificale tenes.
Percute, quid metuis? trabibus ſuffulta duabus
Vis tua: quid trabibus firmius eſſe poteſt?
In trabibus Chriſtus ſævo tulit hoſte triumphum,
Junge trabes (Chriſti crux erit illa) duas.
Quid tibi, Mecœnas, de talibus eloquar armis,
Unde növos titulos, nomen & illud habes?
Singula qui latum partitur regna per orbem,
Ille tibi partem Præſul in orbe dedit.
Roma ſubeſt SIXTO quinto; de montibus altis
Legitimum Dominum te Padiborna vocat.
Qui fueras igitur, jam non eris amplius idem,
Mortales animos excute, numen habes.

Ac velut in celsâ Deus omnia ſede gubernat,
Sic tuus in celsâ ſit quoque ſede thronus.
Altiùs à populo ſuperis ſpeculatus in aſtris
Ut videas oculis ſubdita, fige pedem.
Aut juga præcipitis ſcandas ſublimia montis,
Conveniens rectè ſic tibi nomen erit.
Sic poteris meritò Princeps à Monte vocari,
Nobile FURSTENBERG qui modo nomen habes.
Omnia per montem fieri jam poſſe videntur,
Quæ noſtris oculis utiliora forent.
An non Pontificem, qui nunc eſt SIXTUS, ab alto
Monte etiam nomen conſtat habere ſuum?
Sunt tibi cum SIXTO communia nomen & omen,
Montis uterque ſacri paſtor uterque ſacer.
Adde quod electi quoque tempore ſitis eodem,
Vix abſunt menſes inter utrumque duo.
Te Padiborna vocat, Sixtum ſibi Roma petivit:
Ecce quod augurium Præſul id eſſe putas?
Quæ novitas iſthæc? ſi facti cauſa petatur,
Conjunctis animis vos Deus eſſe cupit.
Junctaque pro populi committere bella ſalute,
Et pro Romanâ relligione mori.
Vivite felices, & ab alto monte vocati,
Jam ſacri memores nominis eſte, precor.

AD INSIGNIA

Ejuſdem Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Principis.

CRux rubra cur rubeis trabibus conjuncta duabus?
An quia crux duplici conficienda trabe?

Vel quia crux, roſeo quam ſanguine tinxit IESUS,
Sanguineis trabibus reſtituenda fuit!
Sanguineam, THEODORE, crucem tibi donat IESUS,
Ut trabe ſanguineâ fulta ſit ipſa tua:
Hoſtis ut, in Chriſti dirus qui ſævit ovile,
Hac cruce conſpectâ te duce linquat oves.

GODEFRIDUS GROPPERUS

Suſatenſis Præpoſitus,

CASPARO FURSTENBERGIO

Viro nobiliſſimo, & fortiſſimo fidei Catholicæ in Weſtphalia propugnatori, contra Truchſeſium religionis Catholicæ deſertorem.

HEros nobilium illuſtri ſate ſanguine, fortes
Inter habende viros, vir præſtantiſſime ſalve.
Haud ſecus atque rigor ferri leteſcere flammâ
Aſſolet, uſque tui magno tabeſcere amore
Sentio cor, animumque meum accenſaſque medullas.
Scribis ut attrito jaceant hoſtilia faſtu
Pectora, nec valeant quicquam tentare; lubenter
Audio, & hæc noſtram recreant nova nuncia mentem.
Scilicet id vero prædixit carmine vates,
Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta premuntur.
Purior utque refers diſpulſis nubibus aër
Induit antiquos, vultu ridente, colores;
Spes animo jubet eſſe bono, Catilina fugatus
Reſpicit incaſſùm veterum veſtigia honorum.
Weſtphala ſed pulſo requieſcit terra tumultu.

En

En quàm magna tenet ſuperas clementia ſedes,
Et quàm Numinibus tardæ cæleſtibus iræ;
Non etenim ancipiti preſſos diſcrimine linquit
Arbiter ætherius, ſed mœſta in proſpera vertit.
Quænam pro meritis referetur gratia tantis?
Furstenbergiaco quid nunc de ſtemmate dicam?
En tibi tot ſe dona, tot explicuêre merenti
Divitiæ, ſuperûm pleno tibi gratia fonte
Influit, ipſe tuis ne deſis partibus unquam
Invigila, patitur multum dilecta Tonantis
Sponſa, lupos cernis rabiem evomiſſe, ſceleſtis
Auſibus intermixtam; age nunc bene conſule rebus
Weſtphalicis, ſacræ bene relligionis honorem
Amplifica, memorande Heros ſic itur ad aſtra:
Sic decus immortale tibi nomenque manebit,
Cætera præcipiti labantur ut omnia curſu
Conſpicis, at parvos pro relligione labores
Laus manet, æternis non interitura diebus:
Non alios laus ulla manet, qui nocte, dieque
Infeſtant armis licet omnia more ferarum.

EJUSDEM

Ad Nobiliſſimum virum

CASPARUM FURSTENBERGIUM

in exilium à Truchſeſio pulſum.

Elegia conſolatrix, An. M. D. LXXXIII. 27. *Junii.*

Quæ modo Weſtphalias vaſtant mala bellica terras
Condoleo tectis incubuiſſe tuis.

Illa eadem noſtris in finibus omnia perdunt,
Atque Ubios latè depopulantur agros.
Nec tamen eſt animus, vel erit deſiſtere cœpto
Propoſito, & fixum velle referre gradum.
Ut quoque ſic facias, tua te conſtantia, virtus,
Atque tui generis ſtemmata clara monent.
Degener eſt animus, quem oſtenſa pericula ſternunt,
Et trepidum dubia decipit arte metus:
Poſt tenebras ſpero lucem, poſt nubila Phœbum,
Et reditura bonis ſæcula prima bona:
Temporis & qui præda ſumus nunc; tempore, nobis
Quod prædæ cedet pars inimica loco.
Vidi ego permultos; amiſſis undique rebus
Plura equidem nactos, quam tenuere priùs.
Si confidamus ſuperis, & ad inſtar Iobi
Omnia in æthercam conjiciamus opem:
Ex inimicorum ſpoliis bona plura feremus,
Quàm ſors heu! nobis nunc violenta rapit.
Ergo inter ſtrepitus belli ſtet firma voluntas
Sperans quæ mala ſunt mox meliora fore.

CARMINA
BERNARDI LÖPER
Paderbornenſis
E SOCIETATE JESU,
In funere
ANNÆ MARIÆ DE KERPEN
Conjugis
FRIDERICI DE FURSTENBERG,
Domini in Bilſtein & Weſtphaliæ Archiſatrapæ, An. M. DC. LXVI. XV. *Martii defunctæ, & 9. Aprilis ſepultæ in parochia Veſchede.*

Hoc agendum ſæpe, quod agendum bene.

Viator audi, & ſiſte, paucis te volo;
  Ut multa diſcas hoc loco.
Anna hic quieſcit: inclytum jubar domus
  Decuſque Furſtenbergicæ.
Prudens, pudica, nobiliſque femina:
  Quæ vixit in negotiis
Velut otioſa; ut viveret melius Deo,
  Et hinc abiret lætius.
Quid egit? hoc quod agere mortalem decet;
  Ut ageret animam quàm optimè.
Audis viator, quid velim; ut diſcas, volo,
  Sæpe agere, quod agendum eſt benè.

Poſt brevem vita longior.

QUinquaginta annis vixiſti, ô Anna, tibique eſt
Vita tot annorum viſa fuiſſe brevis.
Longiùs ut vivas, moreris. Verè Anna ſapiſti,
Quæ procul, ut poſſis vivere ſemper, abis.

Pace Pacis amans fruitur.

QUæ pacem coluit, dum viveret, inter amicos,
Domeſticos, ac ſubditos,
Noluit, ut moritur, cum dirâ fœdera morte,
Ut pacem in æternum colat.

Virtus poſt fata ſuperſtes.

TE bona ſedulitas, te pulchra modeſtia vitæ,
Nobile te mentis robur, egentis amor,
Te pudor & pietas, te virtus arbitra morum,
Te facit æternùm vivere viva fides.

Dum naſcimur morimur, dum morimur vivimus.

CEſſit hyems, potuitque thorum mors improba vernis
Pertranſire horis, Anna Maria, tuum.
Hæret & enumerat luces quas Martius adfert:
Quid facit? ut deinceps lux tibi nulla micet.
Anna cadis. Martis mors ſæva triumphat in horis,
Omnia cùm incipiunt vivere, tu moreris.
Fallimur, haud moreris: cœpiſti vivere primùm,
Omnia cum incipiunt te moriente mori.

EPIGRAMMA.

FAta Maria tibi voluerunt tollere vitam.
Errarunt. vitam fata dedere tibi.
Immortalis abis, nec obis, virtute ſuperſtes:
Ad cognata præis aſtra, nec Anna peris.

IN

GENTILITIAS TRABES & PETRAM.

Illuſtrium Sponſorum

FRIDERICI FURSTENBERGII,

Dynaſtæ in Bilſtein & Waldenburg, Conſiliarii Colonienſis, & lectiſſimæ Heroidis Annæ Catharinæ von der Leyen, An. M. D. C. XLV.

OMEN POETICUM.

Joannis Velde Dulmonienſis, è Societ. JESU.

FUrſtenbergiacæ quamquam domus inclyta gentis
Conſiſtat trabibus ſat bene nixa ſuis;
Nunc tamen adversùm caſus ſecurior omnes
Stabit, & in cæli proferet aſtra caput:
Cum trabibus, Friderice, tuis tua ſubdit avitam
Sponſa petram, firmum quo magè firmet opus.
Nixa trabes petrâ neſcit timuiſſe ruinam;
Pulvere ſiqua levi nititur, illa cadet.

BERNARDI LÖPER
E SOCIETATE JESU
CARMEN EXTEMPORALE
CUM
Voto nuptiali oblatum iiſdem novis conjugibus.

Omen conjunctio firmum eſt.

PETRA tibi juncta eſt MONS PRINCIPIS: ecce quid obſtat,
E petrâ Princeps quo minus exſiliat?

Mores imitabor avitos.

AD Paderam fulſit mitrâ Theodorus: eâdem
Joannes Trevirum clarus in urbe fuit.
Petra dedit Treviris, Paderæ Mons Principem. ab una hac
Petrâ Ioannes & Theodorus erunt.

Vis unita fortior.

SI duo diviſi dederunt duo lumina; quidni
Jam duo conjuncti lumina bina dabunt.
Sic voveo, mecumque vovent, quos fovit uterque
Præſul apud Treviros, & Paderam ſocios:
Quod facimus votum, faciat Deus eſſe ſecundum.
Ex ANNA ut Princeps ſit FRIDERICE tibi.

Vita

Vita illuſtris ac generoſi Domini

FRIDERICI FURSTENBERGII

Dynaſtæ in Bilſtein & Waldenburg, Archiſatrapæ Weſtphaliæ & Angariæ, Conſiliarii Moguntini & Colonienſis, carmine deſcripta.

AUCTORE

BERNARDO LÖPER

Paderbornenſi è Soc. JESU.

Nobilis ortus.

UT primùm, Friderice, lucis auram
Hauſiſti teneris nitens labellis
Ortus nobilium domo parentum;
Lux terrena tibi fuiſſe viſa eſt
Nox, & luminis umbra ſempiterni.

Docta & pia Pueritia.

UT cæcam fugias umbram noctiſque tenebras,
Ad blanda pergis caſtra Muſarum puer.
Te puerum ducit Pietas: tibi lucet eunti
Doctrina facibus ingenI luſtrans vias:
Miratur parvo præcelſam in corpore mentem,
Figitque ſedem, ut vividam exornet domum.

Philo-

Philoſophica adoleſcentia.

DOctrina & pietas te Sapientiæ
Florentem ingenio ſiſtit ad oſcula:
Illuſtri reſidens illa throno manum
Sceptro depoſito porrigit auream,
Teque ad ſumma jubet tendere culmina,
Et ſpectare ſui tecta Palatii.
Arrident placidis vultibus optimæ
Virtutum comites, Ars, Ratio, φύσις,
Et quæcumque φύσιν vincere poſteros
Stagirita docet; nil leve cogitas
Rerum, quas peragas, maturus ad ardua.

Prudens Juventus.

POſtquam Socratico pulvere nobiles
Ad palmas toties te Sapientia
Victorem revehens curriculo modum
Finemque impoſuit: Jus ſibi vendicat
Prudentem Juvenem. Præſcia gaudiis
Exultat merito jure Themis: Virum
Nam te Juſtitiæ nomine nobilem
Turbis poſſe ſuis ſe dare prævidet.

Felix conjugium.

DIctum eſt vetuſtum, quæ proba eſt, pulchra, innocens,
Dives, pudica moribus,
Ducenda conjux. conjuges tales ſuis
Theophraſtus optat civibus.

Veteri

Veteri Sophorum more Fridericus ſapit,
Refertque mores priſtinos,
Ducit modeſtam, divitem, pulchram, probam
Virtute, genere nobilem.
Hymenæus Annam fauſtus & felix tuæ
Friderice jungit dexteræ:
Jungit Mariam nobili Kerpenſium
E ſtirpe, Furſtenbergico.
Fecunda vivit uxor, inſignes ferens
Propagines & palmites.
In honore, amore, pace vivunt conjuges
Pulchro, fideli, maxima.
Uterque vivit (ut decet) ſibi, ſuis,
Patriæ, quid amplius? Deo.

Filii Inſignes.

Est vetus à magno dictatus Apolline verſus,
Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.
Semina majorum ſequitur generoſa propago,
Anna Maria tibi quam, Friderice, dedit.
Ut ſolet unda ſuo ſimilis decurrere fonti,
Sic tua progenies te, Friderice, refert.
Tu primùm Theodore adſis, ſeu dicier optas
Caſpar: ſplendorem nomen utrumque tulit,
Et feret inde tibi: ſatis eſt meminiſſe; quod audis,
Sæpius in ſummo nomen honore fuit
Ad Paderam, unde venis Theodori voce notatus,
Nec minus inſignis nomine Caſpar avi es.
Tu Friderice patrem ſequeris, re, nomine, pulchris
Moribus, eximii dotibus ingenii:

Prole

Prole quoque egregiâ, qualem Catharina decebat
Ut daret. Heu! quod avo non venit illa ſuo.
Luderet in gremio crebrò ſenis illa Parentis,
Et verſa ad patrem diceret; Ecce avus eſt.
Te qualem Guilhelme putem? quantumque futurum?
Quem Treviris gaudens & Mimigardis habet.
Ferdinande gravi vultu tibi proſpera dixit
Fortuna, egregiis moribus eſto gravis:
Et ſtudiis contende tuis, doctoque labore:
Ad Paderæ quondam flumina magnus eris.
Sors eadem læto Franciſcum pectore finxit,
Is gaudebit equis, atque Eques, inquit, erit.
Ultima, Joannes ſupereſt, ſpes gentis, Adolphus,
Patris amor, matris gaudium, amoris honor.
Nobilis hæc, Friderice, tuo de ſanguine nata
Illuſtrat totam Weſtphaliam ſoboles.
Te vivo Rhenum, Paderamque, Alphamque, Moſellamq;
Inſigni hæc proles nomine nobilitat.
Quid faciet poſt fata Patris Matriſque ſuperſtes?
Stabit in excelſo ſplendida & alta gradu.

Filiæ Lectiſſimæ.

ET vos feminei gloria nominis,
Queis gaudere ſolet pignoribus pater,
Mater delitiis, læta ſororibus
Fratrum turba; oculos pandite nobiles;
Spectentur veteris lumina ſtemmatis.
Tu Maria præi, primaque nobili
Huc incede gradu: caſta Georgius
Cernens Chriſtophorus pectora, Boicos
Accedet thalamos illa, ait, & meis

Vivet Virgo diu grata Penatibus.
Furſtenbergiacis protinus arcibus
Educta ad Bavarum Virgo venit ſolum,
Haſlangique ſubit ſplendida limina.
Ut mater redeat prolibus auctior,
Legatique viri munere gaudeat,
Contingit quoties cernere conjugem
Mundi inter Proceres, quos Mimigardia
Ad Pacem ſolitos pergere conſpicit.
Mariam ſequitur Barbara, quæ piè
Vitam Seraphico degit in ordine,
Et mundi illecebras temnit, & arduo
Conatu, atque viis aſperioribus
Pergit Cœlituum quærere gloriam.
Et tu virgineis greſſibus Urſula
Vultu compoſito, moribus integris,
Sinceroque veni corpore, nec ſinat
Te velare pudor virgineas genas.
Tu ſolamen ades, tu comes in viâ,
Suecorum rabiem cum Pater effugit.
Partes auſpiciis tu melioribus
Sumpſiſti nivei pectoris optimas.
Uni ſponſa DEO cernis inambulans
Virtutum comites, Heriſiæ decus,
Votis Cælituum numina de die
Et de nocte frequens poſcere pro tuis
Externiſque ſoles: ſola beatius
Vivo, inquis: repetis ſola beatius
Vivo præ reliquis virgo ſororibus.
Felix virgineo è pectore prodiit
Vox hæc; quæ numero te ſapientium
Adjunxit comitum, ſcilicet his, quibus

Ar-

Ardent perpetuis lampades ignibus.
Ad cælum properas virgineo gradu.
Duc tecum Othiliam, quam ſibi fœdere
Plettenbergiacus non violabili
Elegit ſociam perpetuam ſui
Bernardus thalami: moribus optima
Et prompta ingenio femina, cælitum
Et virtutis amans, omnia fortiter
Prudenterque gerit munera, quæ decent
Tali in conjugio femineum genus.
Spectavit Pater hæc pignora ſæpius
Felix lætitiis non mediocribus.
Spectarent utinam pignora nunc Patrem.

Vita Domeſtica.

VItam quæ faciunt beatiorem
Sunt tranquilla domus, quieta conjux,
Virtutes pietaſque liberorum,
Ad nutum Domini parata turba,
Et ſuave imperium, probiqᵫe mores;
Cultus cælituum, reique ſacræ
Indefeſſus amor, Deique honores,
Veſpertina precatio, diurni
Ad cælum gemitus, Eöa vota,
Hæc fecêre domi beatiore
Ut vitâ Fridericus imperaret.

Vita Publica.

PUblica nunc adſint, Friderice, negotia, magno
Quæ tractaſti animo Heroum verſatus in aulis.
Prin-

Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt;
Principibus placuiſti; ingens tibi gratia rerum
Quas ageres conceſſa fuit: tibi gloria rebus
Non minima accrevit fauſtè ac feliciter actis.
Poſtquam inter magnos cœpit fulgere Swicardus
Pontifices, Moganûm illuſtrans virtutibus urbem:
Te Friderice virum legit, præque omnibus unum
Ad triplicis mittit regalia mœnia Pragæ.
Rudolphum ſummo ſpectantem è culmine gentes
Accedens, hinc grata refers Regalia lætis
Auſpiciis. fauſta hæc magnarum exordia rerum
Nobilitas, rurſum ad Rudolphum miſſus eundem;
Imperii Proceres rapidus cum cerneret Iſter.
Dein ubi Germanis Rudolphum dura tulerunt
Fata, Moguntino Swicardus jure vocavit
Ad Mœnum, quos ampla ſolet Germania ſeptem
Appellare viros. tum te Friderice Swicardus
Lugubri Rhenum juſſit deſcendere pinu
Cæſaris ut mortem referas; & Ferdinandum
Ad nova vota cites; queis rerum ſumma capeſſens
Matthias ſummos juſto libramine frænos
Imperii moderetur: Ubi ſed vixit, adeſſe
Te ſibi conſilii rurſum Swicardus aſylum
Francfurti voluit, dum magni culmen honoris
Ad Mœnum Auſtriaco latè fulgore coruſcans
Ferdinandus adit. Quis non exclamet Apollo
Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt.
Quid Mulhauſiacos memorem longo ordine çœtus?
Bellonæque Duces? quoties tua Tillius ora,
Tillius heu triſtes ſuperûm revocandus ad oras,
Ora tua, & vocem quoties fuit ille ſecutus,
Cum Danum adverſo pugnantem Marte fugaret?

Ecquid Anhaltinus? quid Papenhemius? ille
Suecorum terror, quid ſi frueretur eâdem
Quâ tua progenies aurâ, quid diceret? Hic vir
Hic eſt, ſæpe ſuis noſtro qui profuit ævo
Conſiliis, dubiiſque tulit fauſta omina rebus.
Ipſe quid Auguſtos inhians Guſtavus honores
Cum te ſpectaret legati in munere? nonne
Regi grata fuit canæ prudentia mentis?
Nec minor Hiſpanos tenuit miratio, quando
A Nortlinganæ reducem certamine pugnæ
Victorem, Heſperii regis cum milite fratrem,
Brabantiſque ſuum properantem reddere ſolem
Excipis, & ſacræ vim Majeſtatis adorans
Grataris victos armis concordibus hoſtes.
Quid Ferdinandus, cui nunc Germania faſces
Credidit, hic quanto te dignabatur honore,
Cum tibi Dalmatico donavit fuſa metallo
Vincla catenarum, & primævos ſtirpis honores
Obtulit invito: fuit hoc à Cæſare munus.
Tanti te Cæſar. quid frater Cæſaris? annon
Undique Cæſareis totam populantibus armis
Weſtphaliam? nunquid tua dicta ſtupentibus hauſit
Auribus? ecquid enim verbis ſapientius iſtis?
Gratus ades, ſi ades ut proſis: ſin omnia vaſtas
Gratus abis. riſit Leopoldus, & horrida Martis
Extulit è patriis examina protinus oris,
Pauperiemque, famemque, & lethi ſemina morbos.
Auſtriacis placuiſſe viris non ultima laus eſt,
Et Bavaris placuiſſe viris laus magna: placebat
Maxmiliane Tibi Friderici vultus, & altâ
De ſobole gratantis honos; cum nomine fratris
Gratulor aiebat Phœben luxiſſe ſerenam

Boju-

Bojugenamque novâ (quod non ſine numine Divûm eſt)
Progenie claraſſe domum. quid cætera narrem
Longiùs? hoc memorem quod ſufficit omnibus unum,
Supremo placuiſſe Deo vel maxima laus eſt,
Huic Friderice places, cui ſol & ſidera parent.

Diſpoſitio ad mortem.

Remitte Muſa turgidum metri genus,
Humileſque ſoccos indue:
Nam derelictis Principum palatiis
Fridericus ima cogitat,
Ut aſtra ſubeat. Igitur ut, cum ſolus eſt,
Hominem eſſe ſe ſe cogitet,
Valere juſſit ardua: atque annis ſuis
Poſuit Sigenæ calculos,
Animo revolvens priſtinum vitæ ſtatum,
Purganſque mentis ardua.

Mors præclara.

Et vitæ jam finis adeſt: mors ultima rerum
Linea fata vocat.
Parcæ adſunt, animamque jubent migrare; parata
Mens Friderice tibi eſt.
Fortiter exſpectas extremæ tempora luctæ:
Victor adis ſuperos,
Conſtanti invitas ad te bis pectore Chriſtum:
Bis tibi Chriſtus adeſt.
Teque juvat, ſuperans ut atrocem viribus hoſtem
Cælica regna petas.

Viciſti, placidoque exis è corpore vultu,
 Mors tibi non nocuit,
Non hoſtes nocuere truces. videt inclyta Bonna
 Te ſuperaſſe necem.

In tumulo corpus, in cælo animus.

AN ſim hic viator, quæris? haud ſum. Tu amplius:
Ubi ergo fuerim? in ſcenicis. quid egerim?
Ludum peregi. quid jam agam? ſomnum traho:
Ubi? in ſepulchro: quam diu? donec polo
Deſcendat alto Chriſtus, & nos judicet
Me, teque mortaleſque cunctos. quid ſciam?
Nihil. Unde venerim? è loco prænobili,
Ex arce Furſtenbergicâ. cur venerim?
Hic ut quieſcam ætate grandis; proſperè
Scenâ peractâ. animus ubi ſit? hoſpes tace:
Nam curioſus quæris arcanum. tamen
Quoniam benignus eſt Deus; cælo ſcias
Animum teneri, corpus hic quieſcere.
Scis, quæ volebas. Scire nunc ego te volo,
Quæ non rogare ſolitus; hoc igitur ſcias;
Quod ſcire utroque in orbe mortales velim;
Eſſe hic quietos, & ſpei plenos bonæ:
Qui noverint ſeſe, dum agunt vitam, & ſciant
Se pulverem eſſe, bullam, arundinem, nihil.

EPIGRAMMA
JACOBI MASEN
Societatis JESU,
IN OBITUM
FRIDERICI FURSTENBERGII
Archiſatrapæ Weſtphaliæ & Angariæ, dynaſtæ in Bilſtein, defuncti An. M. DC. XLVI. 9. *Auguſti, Bonnæ.*

QUanta igitur vis eſt, quanta eſt tua, Parca, poteſtas?
Uno quæ violas ſacra profana modo:
Nempe tuo imperio Friderici corpus ademptum
Furſtenbergiacos conditur inter avos.
At virtus manet, & geſtarum gloria rerum,
Junctaque cum pulchro Pacis amore Fides.
Nulla igitur vis eſt, nulla eſt tua, Parca, poteſtas:
Quæ meliora finis ſtare, caduca rapis.

EJUSDEM
LESSUS FUNEBRIS,
Quo plorantes ſuſpirantesque filii, optimi ſui amantiſſimique Parentis funus proſequebantur.

LESSUS I.

ITe oculi in lachrymas: animus ſuſpiria fundat,
Et plangant geminæ pectora mœſta manus.

Ah cecidit, cecidit vitæ pars optima noſtræ,
Bilſteniæ cecidit culmen honorque domûs.
Furſtenbergiacæ ſtirpis decus atque columna
Clauditur anguſti fornice ſarcophagi.
In cineres cecidit noſtræ ſpes inclyta gentis:
Quem natura dedit, mors tulit atra patrem:
Mors tulit, & Lacheſis nimis intractabilis ungue
Inviſo vitæ ſtamina diſſecuit.
Crudelis nimiùm quæ vulnere perculit uno
Tot conſanguineos progeniemque viri.
Quid nobis vitam, Pater ô moriture, dediſti:
Tam ſubitò natis ſi rapiendus eras?
Ah omnes unâ fatum nos clauderet urnâ,
Junctaque cum patriis oſſibus oſſa forent:
Pro lachrymis funus, mortem pro planctibus optem;
Elyſiis comes in vallibus unus ero.

LESSUS II.

AH dolor! ah lacrymæ! tandem permittite vocem,
Et maneat vinclis lingua ſoluta ſuis.
Te, Friderice, querar. primum poſt numina cœptæ
Auctorem vitæ ſubſidiumque meæ.
Siccine abis, medioque tuos ſub Marte relictos
Deſeris hoſtili ſpeſque ſaluſque plagâ?
Ecce ruunt ſævo circum nos cuncta tumultu,
Mille metus lethi, mille ſalutis erunt:
Hîc cladem meditatur opum, meditatur honoris,
Nec genti deſunt mille pericla tuæ.
Reſpice de cælo (ſedem hanc tenuiſſe putaris
Cum procul à noſtro velleris orbe Pater)
Reſpice, nec differ pronas ad munera dextras,
Quamque vides ſobolem perge fovere tuam.

Ecce damus lacrymas, lacrymis ſcio poſſe moveri,
Et faciles nobis te dare poſſe manus.
Te, puto, non ſpernet Numen poſt fata ſupremum,
Spernere quod nunquam tu mihi viſus eras.

ODE

JOANNIS VELDE
Dulmonienſis, è Societate JESU,

In mortem nobiliſſimi viri,

FRIDERICI FURSTENBERGII
Weſtphaliæ & Angariæ Producis, Domini in Bilſtein.

SIc eſt: citantem nemo, potentiâ
Quamvis curuli fulgeat, aut manu
Sceptrum coruſcet, lite victor
Ad Puteal Lacheſin recuſet
Sequi. ambulandum eſt omnibus in forum,
Quà Prætor amplam commovet Æacus
Urnam, ſalutaremque ſcribit,
Triſte reis nocuamque ceram.
Namque ulla plenas ſi chalybis Deæ
Mollire leges, ſcitaque ahenea
Immitis ornamenta poſſent,
Intrepido Fridericus ore
Adhuc ſuperſtes luminis aurei
Captaret auras, atque petentibus
Adhuc Erygri Lenneique
Jura daret moderans Achivis.

Non ſanguis illum ductus ab ultimo
Clarus Wichindo, non propior ſatus
A gente Burgi quæ Vetuſti
Nomen habet, dominoque nutu
Latè Viſurgis littora temperat,
Non clara virtus ſolvere legibus
Quivit ſeveris, non repoſtus
Ipſe animo interiore Phœbus.

JACOBI MASENII
è Societate JESU
ELEGIA,
In mortem perilluſtris ac generoſi Domini
D. FRIDERICI
BARON. A FURSTENBERG,
Sereniſſimi Elect. Colon. conſiliarii intimi, ſatrapæ in Bilſtein, Waldenburg & Fredeburg, Domini in Schnellenberg, Watterlap & Herdringen, &c.

NOx erat, & denſis ſolem tumulaverat umbris
Pallida Cimmeriis Cynthia vecta rotis.
Jamque quietifero fecunda papavera ſucco
Sparſerat humenti lapſus ab axe ſopor.
Morpheus à tergo, cœcâ in caligine pictor,
Funeſtis animum luſit imaginibus.
Mons ſublimis erat, quò me dux Phœbus agebat,
Qualis Apollineo Cyrrha habitata choro:
Aut qui Pieriis ſudat mons Theſſalus undis,
Collibus affinis maxime Pinde tuis.

Sed

Sed tamen ad Rheni latices, umbroſaque Tempe,
Angaricis ubi ſe frondibus ornat humus.
Quà Furſtenbergam ſilvis famulantibus arcem
Proſpicit, & fuſo diluit amne latus.
Huc genio ductore ſequor, qui gentis avitæ
Tutor, ad obſequium poſteritatis erat.
Nobilis ingenuâ ſpecies in fronte micabat,
Majus & humano fulſit ab ore decus.
Nephthaliden qualis juvenem Raguelis ad aulam
Incolumem duxit, reſtituitque Patri.
Nil moror: enixus tenco faſtigia Montis,
Molliter acclivi, quà patuêre, viâ.
Hîc ſe planities lauro, myrtoque virenti
Cincta, coronato pandere viſa jugo.
Fons erat in medio vitreis cryſtallinus undis,
Quem fecunda parens parturiebat humus,
Hoc de rore ſuos potabant Naïdes agros,
Sæpius hoc biberat ſobria fonte Dryas.
Hinc ſuus arboribus ſuccus, fomentaque plantis,
Floribus inde vigor, frondibus inde viror.
Silva caput fontis raris lectiſſima plantis
Cinxerat, & viridi ſparſerat orbe comas.
Grandius Arboribus ſenis decus: inclyta quales
Natura in pratis finxerat Heſperidum.
Jam procera ſuis quævis adoleverat annis,
Frondis & umbrarum luxuriante toga.
Altior una tamen reliquas ſuperaverat omnes:
Sit licet annorum conditione minor.
Mirabar, Zephyros inter, plaudentibus alis,
Penè locuturo murmure quamque rapi.
Huc volucrum prolapſa cohors habitacula fixit,
Altera nidificans, altera carmen ovans.

Stricta coruſcanti vibrantur fulgura cælo,
Et tremulum involvit torva procella polum:
Garrula conticuit modulatrix turba volucrum,
Hæſit in attonitis & Philomela modis.
O nimis incertis, dixi, variabilis auris
Cælorum facies, nec ſine fraude fides!
Cur priùs arridens tempeſtas cæca ſerenum
Invidet, ac tenebris gaudia preſſa rapit?
Vix ea. Cum ſubitò cælumque ſolumque fragore
Concuſſum Stygiis panditur hoſpitibus.
Oſſea mors, monſtrum horrendum mortalibus, orco
Proſilit, & dextram falce tremente quatit:
Terrifico ruit inceſſu, funeſtaque vultu,
Excidium viridi triſte minatur humo.
Peſtifer attritos greſſus latè inficit agros:
Quà graditur, pratis floſque vigorque perit.
Aſt ubi fatalem cœpit quaſſare ſecurim,
Quælibet horreſcens corpore planta tremit.
Illa minax perſtat, dubioſque aſſurgit in ictus,
Et Procerum truncis ſica timenda furit.
Te precor, exclamo, funeſtam verte bipennem:
Stirps annoſa magis falce reſecta cadat.
Illuſtres Fratrum plantæ melioribus annis
Serventur; fructus dentque ferantque ſuos.
Sed fruſtra: precibus duras obſtruxerat aures,
Et ferit in planta Te FRIDERICE Tuâ.
Plena ſuos dederat fructus tam nobilis Arbor,
Subjectum latè nata fovere ſolum.
Hæc alimenta ſuis quondam præbebat alumnis,
Hujus in umbroſo plurima turba ſinu.
Hîc pecori dilecta ſalus, hîc advena tutus,
Hîc quoque Principibus non inamœna quies.

Ergo

Ergo ſuos ictus lento Mors improba ferro
Dum repetit, tandem planta reſecta cadit.
Diffugiunt volucres, & inhoſpita tecta relinquunt,
Illa ruens lato cuncta fragore replet.
Intremuêre comis, mœſtúmque horreſcere viſæ,
Vicinum plantæ quæ tenuere nemus.
Ut tamen eſt ſubmota ſolo, patuere minores
Plantarum quinæ, quæ tenuere ſolum.
His ubi Mors eadem viſa eſt intendere ſicam,
Dux meus objectâ disjicit æra manu.
Tolle, inquit, funeſta meo ſpectacula monte,
Hoſtia, quæ cecidit, ſit ſatis una tibi:
Una tibi ceſſit ſublata hinc nobilis arbor,
Unius plures fas reparare vicem.
Non periit, quæcunque perit cum fœnore planta;
Germine dum poſito multiplicata redit.
Quin etiam decus æternum præſecta tenebit,
Arbor regali conſtituenda domo.
Surget inauratas inter miſcenda columnas,
Et ſimul accipiens conferet illa decus.
Interea fratrum reliquas ex ordine plantas
Fecundo vernans imbre fovebit ager.
Et polus affuſo recreabit leniter æſtu,
Nec non ventorum mollior aura reget:
Ut neque deciduo flos evaneſcat honore,
Frondeat aut ſolâ luxuriante comâ;
Sed paſſim det planta ſuos uberrima fructus,
Quos præſens ætas, poſteritaſque legat.
Dixerat, & medio victor jam Phœbus Olympo,
Blanda reproductis exerit ora jubis.
Viſa ſuas retro tempeſtas vertere nubes,
Et placidum totâ reddere fronte polum.

Ven-

Ventorum ceſsêre minæ, mors pallida flexit
Terga, ſuis rurſum floribus arva nitent:
Et mihi diſcuſſo rediit mens integra ſomno,
Cumque ſuis tenebris fugit imago diem.
Non tamen hæc vanis luſerunt ſomnia ſignis,
Delituit ficto ſchemate triſte nefas.
Heu dolor! hæc noſtræ ſimulacra fugacia vitæ,
Lugendæque necis, quâ Friderice jaces.
Tu ſpes magna domûs, Tibi poſteritatis honorem
Crediderat: primo ſpem modò flore rapis.
Te pietas & avita fides erroribus hoſtem
Fecerat, & ſanctâ relligione patrem.
Principibus fecit prudens ſapientia carum,
Et bona ſors fratrem Principem habere dedit.
Et peperit tales illuſtri ex ordine Fratres,
Unica quos virtus nobilitare queat.
Hunc ſubitò abrumpit Tibi Mors duriſſima curſum,
Nec tantâ patitur livida ſorte frui.
Tu tamen invidiam ſuperas, Mortiſque ſagittas
Tranſiliens vitâ jam meliore ſapis.
I, fruere, & noſtras quando memor adſpicis oras,
Imbue ſupremi pectus amore Dei.

EJUS-

EJUSDEM

Epigraphæ genealogicæ Stemmatis FURSTENBERGICI, honoris obſervantiæque gratia oblatæ,

Celſiſſimo ac Reverendiſſimo Principi ac Domino

FERDINANDO

Dei gratia Epiſcopo Paderborn. Coadjutori Monaſter. S. R. I. Principi, Com. Pyrmontano & lib. Bar. de Furſtenberg,

ET

Reverendiſſimis atque Illuſtriſſimis ſuæ Celſitudinis Fratribus,

FRIDERICO Conſiliario intimo Colonienſi & Paderbornenſi, Satrapæ in Fredeburg, Bilſtein & Waldenburg, Dynaſtæ in Oberenkirchen, Advocato hereditario in Graffſchafft, &c.

THEODORO CASPARO Moguntino & Spirenſi Canonico, ac Conſiliario, Regis Catholici olim Chiliarcho legionis equeſtris,

AC

WILHELMO Alexandri VII & poſtea Clementis IX ſummorum Pontificum Cubiculario intimo, Præpoſito Monaſterienſi, Chorepiſcopo Trevirenſi, Canonico Salisburgenſi & Paderbornenſi, &c.

FRANCISCO WILHELMO Ordinis Teutonici archicommendatori per Weſtphaliam, commendatori in Mulheim & S. Georgii Monaſterii, Conſiliario intimo Paderbornenſi.

ET

JOANNI ADOLPHO Hildeſienſi, Monaſterienſi ac Paderbornenſi Canonico ac Camerario, Præpoſito S. Crucis in Hildesheim, Satrapæ in Bilſtein, Waldenburg & Fredeburg, &c.

Lib. Baronibus in Furſtenberg, Schnellenberg, Watterlapp & Herdringen, Dynaſtis in Oberenkirchen, Advocatis hereditariis in Graffſchafft, &c.

Diverſi ex Furſtenbergicâ ſtirpe Majores, nullo nobilitatis vitio degeneres, ſuis ſinguli virtutibus eximii proponuntur, ſuis breviter elogiis ad exemplum poſteritatis continua ſerie exhibiti.

NOn leve præclaris pondus virtutibus addunt
Illuſtres priſcæ nobilitatis avi.

Cla-

Calcar honoris honor, ſtimulis exempla laceſſunt:
Quâ fixêre pedem, nos juvat ire viâ.
Degeneres Aquilæ nunquam peperêre columbas.
Quod cedri pariunt germina, cedrus erit.
Deficiens patrias oleaſter rarus olivas
Cenſet, & antiquum vite labruſca genus.
Conſtant magna ſibi, vos clarâ ex ſtirpe Nepotes
Statis adhuc dignæ poſteritatis honos.
Ite, licet, per pulchra retrò veſtigia Patrum,
Sit quoque virtutum majus eundo decus.
Æmula natorum ſperatur gloria. famam
Reddere, cum famæ fænore, laudis erit.
Pellæi genitor Macedûm fortiſſimus heros,
Vincendus nato, vicerat ipſe patrem:
Viſus Alexander patrem ſuperare Philippum;
Gloria, quâ vicit, gloria ſola fuit.
Pars veſtrûm devota Deo; pars eſſe propago
Seminis, & patriæ ſpes meruêre domûs.
Creſcite utrimque precor; vos relligione parentum;
Vos ſerâ digni poſteritate patres.
Plurimus in vobis ſurgat Theodorus, avorum
Et decus, & mitræ gloria rara ſuæ.
His quoque Fridrici creſcant venientibus annis,
Nec partu jaceat deficiente domus.
Sic ſuperi jubeant, ſic quos memoramus avitâ
Stirpe Patres, cælo non renuente, velint.

FRIDERICUS I. *Animoſus.*

Symbolum. *Quævis fortuna ferenda eſt.*

NAſcimur adverſis lætiſque: utrumque ferendum eſt.
Pergis inoffensâ, Dux animoſe, viâ.

Saxo-

Saxonicis [1] Ubius quondam dum ſtringitur armis,
  Furſtenberga luit, diruta clade domus;
Inde tuis opibus mox Watterlappia ſurgit:
  Arx animi, quâvis fortior arce, fuit.

1 Henrici Leonis Saxoniæ Ducis partibus cum adhæſiſſet adverſus Philippum Arch. Col. arx diruta fuit Anno 1180.

HERMANNUS I. *Æquus.*

Symbolum. *Pergam quà tutius itur.*

TU NE CEDE MALIS, SED CONTRA AUDENTIOR ITO.
  Juſta Engelberto cauſa Deuſque favet:
Adſuit, [2] & tuitus ſtantem eſt, tuituſque jacentem,
  Furſtenberga domus, quo revocante, ſtetit.
Præmia mortales reliquorum digna laborum
  Reddiderint. cælo hinc præmia juſta feres.

2 S.Engelberto Col. Arch. arcis inſtauratori, indignè demum occiſo, & vivo & mortuo adfuit, cædem cum Henrico Arch. Colon. Succeſſore ultus An. 1225.

FRIDERICUS II. *Acer.*

Symbolum. *Adverſis adverſus.*

QUod belli Friderice acer, paciſque magiſter
  Clarus oves; teſtis ſit Paderanus ager.
Martia vibrantem te ſenſit Epiſcopus [3] arma,
  Dum galeam fertur præpoſuiſſe mitræ.
Indoluit Simon ita deſtituiſſe tiaram;
  Quæ Furſtenbergam viſa adamare domum.

3 Simonem Epiſcopum Paderbornen. cum aliis Dynaſtis bello vicit cepitque An. 1254.

FRIDERICUS III. *Infractus.*

Symbolum. *Dum cedo, non frangor.*

ALea quem vario jactat Mavortia caſu;
Infracta hic quâvis pectora ſorte gerit.
Furſtenberga domus quater occubuiſſe, quaterque
Surgere de proprio funere viſa fuit. [4]
Debet Arensbergis Marcaniſque illa ruinam :
Hi cecidêre tamen ; ſtat generoſa domus.

4 Contra Marcanos & Arensbergicos Comites in bello pro Henrico Archep. Colon. aliiſque ſtetit ab An. 1295. ad 1345.

WENEMARUS I. *Prudens.*

Symbolum. *Nemo ſibi naſcitur uni.*

FUlta tuis quondam viguit Reſpublica curis,
Perque tuas clades libera clade fuit.
Hoc raræ virtutis erat, communia gentis
Commoda privatis poſthabuiſſe bonis. [5]
Sic rebus minus ipſe tuis dum conſulis heros,
Non poteras famæ conſuluiſſe magis.

5 Friderici Colon. Arch. Conſiliarius & primus Satrapa Arensbergenſis, copiis ejus adverſus Engelbertum Marcanum comitem præfectus, dum aliena tuetur, in propriis cladem ſuſtinet. Moritur An. 1386.

FRIDERICUS IV. *Fortis.*

Symbolum. *Agendum & patiendum.*

RAra ſimultates peperit fortuna malorum,
Quos malè conſultus vertit ad arma furor.
Unus erat pectus varios armatus in hoſtes,
Et quot erant patriæ, Principis [6] & quot erant.
Augeat alter opes patriæ, ferat alter honorem;
Omnia dat, vitam qui dedit ipſe ſuam.

6 Friderico Arch. Colon. variis in belli caſibus, etiam adverſus Paderbornenſem adhæſit An. 1390. & ſeq.

HERMANNUS II. *Pius.*

Symbolum. *Pluſquam præſentia cures.*

ARma tulit miles, [7] poſitis ſed mitior armis,
Munera ſervandis Manibus ampla tulit.
Dura ſecuturæ movêre piacula vitæ,
Ad bene flectendos hac pietate rogos.
Functorum quicunque memor, ſic funera mollit,
Æternum in vivis nomen habere meret.

7 Theodorico Arch. Colon. in bello Suſatenſi adfuit, ſed demum pietati & fundandis ſacrificiis pro defunctis intentus moritur An. 1471.

WENEMARUS II. *Gravis.*

Symbolum. *Virum facit virtus.*

IN paucis te rara virum ſapientia cælo
Extulit; [8] uxoris nec minor illa tuæ.
Scilicet exemplum pietatis femina magnum;
Tu ſimul exemplum relligionis eras.
Nec fuerat laudum pars hæc poſtrema tuarum;
Vir gravis, at nulli creditus eſſe gravis.

8 Ipſe ſibi Deoque vivens, uxorem Cordulam de Galen raræ ſanctimoniæ feminam habuit. Ille moritur An. 1484. 23. April. hæc 1516. 4. Decemb.

FRIDERICUS V. *Pacatus.*

Symbolum. *Cedant arma togæ.*

NOn te per cædes rapuit Mavortius ardor,
Ingenio placuit mitis oliva tuo. [9]
Sic pietas, ſic pacis amor ſuper æthera vexit,
Terricolis gratum cælicoliſque virum.
Sidera compoſitis dum ſcanderet Icarus alis,
Quàm cuperet pennas tunc habuiſſe tuas!

JOAN-

9 Conſiliarius Hermanni Archiep. Colon. & Satrapa Werlenſis. moritur An. 1543. 3. April.

JOANNES ABBAS Sibergenſis. frater. *Religioſus.*

Symbolum. *Bene qui latuit, bene vixit.*

CLara Sibergenſi quamvis fuit abdita clauſtro, [10]
 In latebris virtus fulſerat illa tamen.
Ordinibus multum ſacris debere videris:
 Sed tamen & ſanctus debitor ordo tibi eſt.
Tu lucem virtute tuâ, lucem ille refundit,
 Evehis illius nomen, & ille tuum.

10 Alter ejus loci fundator mortuus An. 1549. 7. Decemb.

FRIDERICUS VI. Satrapa in Bilſtein,&c. *Integer.*

Symbolum. *Plus ultra.*

TE magni Proceres, te Regum curia vidit,
 Officio gravium munus obire Ducum. [11]
Seu belli ſeu pacis habes legatus honorem,
 Integra mens ſemper conſiliumque tibi eſt.
Multarum integritas, poſt dura pericula, rerum
 Integritas vitæ creditur eſſe tuæ.

11 Quatuor Elector. Colon. Adolphi & ſeq. conſiliarius. Cui præfectura Billſtein, &c. ære tradita. Comitiis Auguſtæ An. 1559. interfuit. Varias obiit legationes. Moritur 1567. 21. Martii.

CASPARUS Archiſatrapa Weſtphaliæ & Angariæ, &c. *Fidelis.*

Symbolum. *Præſum ut proſim.*

QUid tibi relligio, quid patria debeat uni,
 Quàm bene præfueris profueriſque tuis: [12]

12 Hic quinque Elect. Colon. ac trium Mogunt. & Paderbornenſis Principis Conſiliarius, Truchſeſio cum pleriſque nobilium deficientibus, inter paucos ſtetit, ejectus ac ſpoliatus omnibus, ſed ſub Erneſto reſtitutus, patriam reduxit. obiit 1618. 7. Martii.

Integra collapſis memorant nova tempora ſacris,
  Cum Rheni dubio fluctuat amne fides.
Hæreſis illa tuum ſcopulis illidere geſtit;
  Sed proprium infregit pernicioſa caput.

THEODORUS Epiſcopus & Princeps
Paderbornenſis. frater.

Pater patriæ, & Societatis JESU *fundator.*

Symbolum. *Judicium melius poſteritatis erit.*

TE meritis impleſſe tuis cælumque ſolumque,
  Terrorem ſcelerum, juſtitiæque decus,
Teſtantur monumenta tuæ clariſſima vitæ, [13]
  Seu Muſas foveas, ſeu pietatis opes.
Hinc licet improlis natorum millia cenſes:
  Teque unum memorat patria tota patrem.

13 Duas arces præter Colleg. Soc. JESU excitavit. Hæreticos & Padibornam rebellem compeſcuit, religionem pro viribus tuitus, moritur laude ac meritis plenus An. 1618. 4. Decemb. æt. 71.

FRIDERICUS VII. Archiſatrapa Weſtphaliæ
& Angariæ, Dynaſta in Bilſtein. *Sapiens.*

Symbolum. *Hic nullum metuit, qui metuit Deum.*

QUod tibi diſpliceant hamatæ munera dextræ,
  Quod niſi conſultâ nil operêre manu,
Quod vitiis hoſtis, quod ſi virtutis amicus,
  Infractumque malis pectore robur alas.
Quod tibi conditi ſapiant pietate labores;
  Cetera deſipiant, hoc ſapientis habes. [14]

FRI-

14 Moguntini ac Colon. Elect. Conſiliarius intimus, variis ab hoc & illo ditionibus præfectus. Bilſtenium, &c. in feudum accepit. ad varia comitia legatus, ubique prudens & integer. Ab Haſſis captus, à Suecis demum pulſus, moritur Bonnæ 1646. 9. Aug.

FRIDERICUS VIII.
Dynaſta in Bilſtein, &c. *Conſultus.*

Symbolum. *Conſilio & amore.*

COnſilio prudenter agis; ſed amore potenter:
Utraque vis animi nobilioris ineſt.
Hoc tibi ſubjectos junxiſti, illoque regentes,
His tibi devinctus nexibus orbis erat.
Magnus Agrippinæ Præſul, Trevirûm Mogonumque [15]
Obſequium laudant; ſed magis aſtra probant.

15 Archiep. Colon. & Paderborn. Epiſcopi Conſiliarius intimus. Patriæ imprimis amans & amatus moritur An. 1662. 7. Julii.

FERDINANDUS Epiſcopus & Princeps Paderbornenſis, Coadjutor Monaſter. frater. *Felix.*

Symbolum. *Suaviter ac fortiter.*

[16] ÆGida Palladiæ jungis ſapienter olivæ,
Quodque armata nequit Pallas, inermis agit.
Suaviter hinc fortis, ſuaviſque hinc fortiter urges,
Seu tibi res gladio, ſeu ſit agenda pedo.
Vive diu Princeps, qui tam pugnantia jungis,
Et mundo poteris conciliare polum.

16 Natus Bilſtenii An. 1626. 21. Octob. electus Epiſcopus Paderb. dum in aula Alexand. VII. Pontif. Cubicularius intimus verſatur Anno 1661. 20. April. Inauguratus 4. Octob. In Coadjutorem Monaſterienſem aſſumptus An. 1667. 19. Julii. confirmatus An. 1668. 30. Aprilis.

In aliud ejuſdem Principis lemma pro arce Oldenburgenſi uſurpatum.

Virtute & Doctrinâ.

QUem comes hinc Virtus, comes hinc Doctrina coronat,
Judicio *felix* Urbis & Orbis erit.

Hæc geminas de ſtirpe trabes inſignia vincunt:
Hinc caput exornat mitra, pedumque manus.
His patriam fundare domum perge, inclyte Princeps,
Haud melius fulcrum poſteritatis habes.

WILHELMUS Præpoſitus Monaſterienſis. frater. *Cautus.*

Symbolum *Catè & cautè.*

OMnia cum virtus poſſit, Prudentia regnum
Obtinet, & reliquis lux bona, duxque præit.
Hinc catus & cautus Procerum celebraris in aulis,
[17] Pontificumque tibi clavis amica patet.
Quin etiam variis Eccleſia credita regnis:
His cæli clavem junge, beatus eris.

17 Alex. VII. & Clement. IX. Pont. Cubicularius intimus, legationibus diverſis clarus. Treviris Chorepiſcopus, Monaſterii Præpoſitus. Salisburgi. Paderb. Canonicus. Præpoſitus in Buſtorff & Meſchede. Prior S. Mariæ de Campeio in Alpibus Tridentinis. Monaſterienſis & Paderbornenſis Conſiliarius intimus.

Ad reliquos tres Reverendiſſimos & Illuſtriſſimos DD. Fratres Celſiſſimi Principis Ferdinandi.

EUge trias fratrum magnis natalibus orta,
Quos magè virtutum tollit ad aſtra decus.
Non humilem vos ire viam ſacra nomina monſtrant,
Singula divinis nobilitata notis.
Nam ſua de cœlo THEODORUS [18] dona recenſet
Magnorum ſocius, deliciæque virûm.
Raraque FRANCISCUM [19] decorant inſignia gentis,
Teutonicâ dignum munus adire togâ.

Gra-

18 Theodorus Caſparus Moguntiæ & Spiræ Canonicus, Chiliarchus quondam Regis Catholici, &c.
19 Franciſcus Wilhelmus Archicommendator ordinis Teutonici per Weſtphaliam, Conſiliarius Paderborn. &c.

Gratia JOANNIS [20] decus eſt. Diviſit honorem,
Et fratres manſit gratia quæque ſuos.

20 Joannes Adolphus Canonicus Paderb. Hildeſ. & Monaſter. Præpoſitus S. Crucis in Hildesheim, Satrapa in Bilſtein, Waldenburg & Fredeburg.

WILHELMUS Magnus Teutonici ordinis Magiſter in Livonia. gentilis. *Patiens.*

Symbolum. *Ut potiar patiar.*

SEu tua belligeræ tractaret Palladis artes,
Seu tua manſuetæ dextera: magnus eras.
Digna magiſterio virtus eſt viſa fuiſſe, [21]
Seu premeres hoſtes, ſeu premerêre tuis.
Denique cum victus ſævum paterêre Tyrannum,
Victorem Virtus ſuſtulit una ſuum.

21 Wilhelmus Furſtenbergius, primò Coadjutor Henrici de Galen Ordinis Teutonici in Livonia Magiſtri, Wilhelmum Brandeburgium bello victum cepit, eaque de cauſa Polonorum armis obrutus ceſſit neceſſitati, & Wilhelmum Brandeburgium Archiepiſcopum Rigenſem reſtituit; deinde mortuo Henrico factus Magnus Magiſter Livoniæ, variam fortunam expertus Coadjutorem ac ſucceſſorem ſuum deſignavit Gothardum de Ketteler, hodiernæ Ducum Curlandiæ ſtirpis progenitorem. Demum captus à Moſchis Vellinum arcem munitiſſimam obſidentibus Anno 1560. circa feſtum S. Jacobi, in Moſchoviam abducitur; ubi nequicquam adhibitis Ferdinandi I. Imp. commendationibus, & fruſtra à Wolffgango Magni Magiſterii in Boruſſia adminiſtratore, & Ordinis Teutonici per Germaniam atque Italiam Magiſtro, de eo in libertatem vindicando, An. 1564. miſſis in Moſchoviam ſplendidis Legationibus repetitus, in carcere ærumnis & ſenio confectus deceſſit.

FINIS.

ERRATA

Quæ typothetæ culpâ, abſentis horum Poëmatum editoris characterem non ubique aſſecuti, irrepſerunt, Eruditus Lector, pro ſuâ humanitate corriget.

PAginâ 20. lineâ 22. lege, *Naïadum*. l. 28. & 30. leg. *Martia*. p. 23. l. 22. leg. *otia*. p. 26. l. 10. leg. *Phœbeâque*. p. 31. l. 23. leg. *cineri*. p. 47. l. 22. leg. *Deciduis*. p. 69. l. ult. leg. *Tragœdiam*. p. 87. l. 20. leg. *quid*. p. 89. l. 16. leg. *Naïadum*. p. 95. l. 3. leg. *in amnes*. p. 111. num. 7. leg. 737. & dele 740. p. 122. l. 1. & 23. leg. *Senda*. p. 152. l. 27. leg. *tumultuantis*. p. 167. l. 21. leg. *volucres*. p. 181. l. 16. leg. *unâ*. p. 185. l. ult. leg. *Nuntius*. p. 198. l. ult. leg. *Pegaſeolympha creata pede*. p. 201. l. 20. leg. *cubant*. p. 203. l. penult. leg. *columnis*. p. 223. l. 6. leg. *ſtaret*. p. 224. l. 19. leg. *Et Caſra*, *Scythico*. p. 225. l. 8. leg. *Mincius*. p. 238. l. 6. leg. *certat*. & l. 7. leg. *Cæcuba*. p. 241. l. 16. leg. *Virgili*. p. 252. l. 25. leg. *Sæcula*. p. 259. l. 8. leg. *hereditarii*. p. 263. l. 12. leg. *Lycæi*. p. 290. l. 12. leg. *lepos* p. 308. l. 20. leg. *nuntia*.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

35 < 8 > 24359

184
F
30.